

SPORTIUL

**în
literatură**

Cuvînt înainte : VICTOR BÂNCIULESCU

Prezentarea autorilor : SEBASTIAN BONIFACIU

Coperta : NICOLAE SÎRBU

ISBN : 973-41-0107-2

SPORTUL ÎN LITERATURĂ

Antologie de SEBASTIAN BONIFACIU

EDITURA SPORT-TURISM

București, 1990

CUVÎNT ÎNAINTE

La ce bun o antologie de literatură sportivă? Pentru a dovedi viabilitatea unei producții beletristice dedicate exercițiului fizic? Acesta ar fi, poate, ultimul dintre motive.

Îngăduiți-i autorului acestor rînduri să propună argumente de natură variată, cele care au fundamentat și altă dată publicarea unor florilegii de povestiri sportive. (Să amintim că — uneori sub îngrijirea acelorași antologiști — au mai apărut asemenea „jerbe literare“, sub titlurile: „Un meci decisiv“, în 1964, „Legea muntelui“ sau „O gală de box“, în 1965).

Parcă auzim cititorul potențial tînguindu-se: știm, iar Jack London, din nou Montherlant și Hemingway (ca și cum aceștia ar fi de lepădat!), într-un vrac de vechituri care sună ca o scandare școlară de strofă latină. Extaz intelectual tardiv. Snobism de maniaci culturali care vor să introducă sportul cu de-a sila în aria artelor.

Dacă-i într-adevăr așa, dați-ne voie să ne apărăm.

Încă de la începuturile civilizației, exercițiul fizic a fost un sim-bure al creației artistice. Cum spune și acad. Șerban Cioculescu: cu unealta lui de silex, omul primitiv a săpat în pereții peșterilor scene cinegetice, expresie a cenesteziei, dar și extrapolarea existenței corporale. Pînă astăzi — în forme tot mai rafinate, dar și mai alambicate — sportul, ca experiență senzorială individuală sau colectivă, găsește tălmăcitori în toate registrele artei.

Atunci cînd nu și-a trădat misiunea, opera de artă, parcă dintotdeauna, a reflectat vigoarea vitală a umanității. Cum afirma George Călinescu: „De la Homer pînă la Tolstoi senzația vieții active fizice a constituit punctul de plecare al literaturii și aruncarea discului sau alergările de cai sunt două împrejurări în care cititorul prinde mai bine jocul eternelor pasiuni umane“.

Literatura sportivă e și ea veche de cînd lumea. Dintotdeauna, ei i-a fost indispensabilă cunoașterea experimentală: profanul care-și limitează documentarea la gradenele tribunei va fi repede trădat de erori și neverosimilități. Scriitorii care n-au fost indiferenți

la teme solare și care se apropie de sport pe alte căi știu foarte bine că nu-i suficient să faci observații superficiale pe marginea terenului pentru a afla suflul liric al unei game de mișcări.

Vă propunem câteva din testele aventurii fizice care n-au scăpat atenției oamenilor de litere. Încercați și dumneavoastră să însoțiți cu privirea unduita șerpuiare, suplă, sinuoasă a schiorului în slalom, redus parcă la funcția geometrică a genunchilor și a umerilor, „atingînd în zbor jaloanele elastice, precum o nouă Diană pornită în urmărirea cerbului“. Lăsați-vă vrăjiți de spectacolul unui meci, pentru a sesiza raportul spațial, mobil și elegant, al jucătorilor care, în goana neistovită după victorie, se mișcă, totuși, într-un ritm și o perfectă armonie de linii. Priviți un aruncător de disc și, chiar dacă vă puteți sustrage modelului clasic al lui Miron, veți observa cu siguranță „concentrarea ca o înșurubare în sine a întregii energii fizice și morale, pentru destinderea gestului final, de o inegalabilă plastică statuară“. În cursul unui meci de tenis veți fi subjugați de „mobilitatea ordonată, în care racheta imprimă mingii subtilități și rafinamente de idee“. Urmăriți un sprinter sau un alergător de ștafetă și veți simți că e vorba de „întreceri în care trupul, regăsindu-și probabil ancestralele afinități inițiale cu căprioara și cu pasărea, biruit interior de voința de a câștiga, biruie și depășește efortul curent“. Privind avîntarea de la pămînt a săritorului cu prăjina ori saltul neașteptat peste obstacole al schiorului „ești îndemnat să te gîndești la setea de înălțime rezolvată cu însuși prețul vieții al celui dintîi șoim uman: Icar“ (cum atît de frumos spunea un vrednic animator al propagandei turistice românești).

Evident, literatura cu tematică sportivă necesită memoria afectivă a stărilor sufletești proprii disciplinei fizice, memoria musculară a unui gest anume, dacă nu chiar pasiunea practicantului fervent.

Uneori, în literatură, rolul pasional și voluptuos al corpului a fost exagerat, trupul fiind cantonat în pasivitate și ascunzîndu-se de fapt funcția sa motrică, valoarea sa energetică, dinamică. Cele mai reușite opere literare inspirate de exercițiul fizic propun și o etică a stadionului, dau sportului o cu totul altă dimensiune: descoperirea vieții morale pe căile disciplinei fizice. Bateriile virtuților atletice ne par insuficiente cînd nu sînt dublate de resursele acumuloarelor morale. Poate, astfel, vom afla că în lumea noastră acțiunea devine sora visului.

Acum — după un lung ocol nu lipsit de teme — e cazul să revenim la rosturile antologiei noastre. Colecție restrînsă de scrieri, ea nu poate oferi decît o mostră, un avant-goût pînă în ziua în care vom avea alcătuit tabloul complet al poemelor „scrijelate cu

pana în nisipul fierbinte al arenei" (Montherlant). Recunoaştem, implicit, că deschiderea gustului pentru astfel de lecturi a fost ţinta noastră premeditată.

În altă ordine de idei, am urmărit să risipim prejudecata potrivit căreia doar un cerc îngust de scriitori s-au aplecat asupra sportului. Aproape la întâmplare, cităm — dincolo de „monştrii sacri” pomeniţi mai sus — nume care au figurat şi în trecute antologii: Ilf şi Petrov, Stanislaw Lem, Frank Hardy, Françoise Sagan, Tristan Bernard, Vaillant-Couturier, Iuri Naghibin, Jaroslav Hašek, Kurt Tucholsky, Demostene Botez, Domokos Géza etc. Şi lista e departe, mult departe de încercarea de a închide cercul în care se înscriu atâtea nume de enciclopedie — de la Vergiliu la Alan Sillitoe — încât am putea aproape susţine, exagerînd desigur, că literatura sare în ajutorul sportului şi-i slujeşte drept propagator.

Volumul de faţă oferă şi el o culegere cuprinzătoare, de la Mihail Sadoveanu şi Ionel Teodoreanu, Mircea Eliade şi Alexandru Ivasiuc, pînă la George Bernard Shaw şi Karel Čapek, Siegfried Lenz şi Irwin Shaw.

De ales, nu rămîne prea mult timp. Lectura antrenamentelor poezii se consumă rapid dar şi cu savoare, ca o cursă pe 100 de metri plat, cu Carl Lewis de la start pînă dincolo de firul de lînă de la sosire.

În privinţa gustului sau a preferinţelor, cititorii pot fi părtinitori — ca orice spectator la meciurile de fotbal — dar consemnul îl vom obţine fără îndoială o dată cu plăcerea pe care o produce parcurgerea rîndurilor scrise despre noi — sportivi şi pentru noi — amatori pasionaţi de sport!

Şi un ultim argument, un avertisment prietenesc, care ne priveşte pe toţi cei ce adăstăm în faţa acestor pagini. Cine-şi poartă paşii pe zgura încinsă a stadioanelor sau pe gazonul reavăn al arenelor, acela poate să păsească la fel de bine, în linişte, printre culoarele generoase ale literelor. Vi se pare oare ridicol un salt graţios de pe pista de tartan pe linoleumul bibliotecii? Iar cine admite cu seninătate această trecere va regreta, poate, că nu a descoperit la timp deliciile lecturii.

Grăbiţi-vă!

Victor BÂNCIULESCU

Radu BOUREANU (n. 1906)

Absolvent al Academiei de Muzică și Artă Dramatică, Radu Boureanu a făcut actorie doar în două scurte perioade (1929 — 1931 și 1945 — 1947) din viața sa pe care a consacrat-o altor domenii ale artei : literatura și pictura. A publicat, mai ales, versuri, primele fiind găzduite de săptămînalul bucureștean *Adevărul literar și artistic* și de revista craioveană *Flamura literară și artistică* (1922). Debutul său editorial a avut loc în 1932 cu un volum de versuri căruia i-au urmat numeroase alte culegeri de poezie, apoi opere în proză (nuvele, romane, impresii de călătorie), cîteva lucrări dramatice, monografii de artă (Degas și Holbein), traduceri de proză și versuri.

În această bogată paletă de realizări literare întîlnim și o povestire consacrată patinajului : *Mahalaua patinează*. Dacă avem în vedere și faptul că a fost scrisă în 1935, ea poate constitui un indiciu că autorului nu i-a fost străin acest grațios sport de iarnă. Mai tîrziu, în perioada anilor 1939 — 1945, cînd a condus și înfrumusețat cu desenele sale revista *România* a Oficiului Național de Turism, Radu Boureanu a scris despre diferite forme ale activității turistice, printre altele preamărind frumusețea schiului : „Un om își pune schiurile ; a învins. El taie, sfîșie cearceafurile întinse, albe și reci. Fulgeră printre brazi, prin păduri, peste coaste zăpezite de munți. E un as al schiului“.

Cine cunoaște opera literară a scriitorului nu poate să nu asocieze acestei fraze titlul volumului său de debut : *Zbor alb*.

MAHALAUA PATINEAZĂ

Trei au fost cei care au văzut întâi.

Pentru toți trei faptul, așa cum li se înfățișase, era inedit. Mirarea le-a fost firească, toți trei neîntrunind la un loc, ca sumar de vîrstă, numărul fatidic sau purtător de noroc, după jocul impresiunii. Toți trei ținîndu-se de mîna nu ajungeau la treisprezece ani.

Înfățișați în boarfe largi ce aminteau alte trupuri, coborîseră, cu nasurile înmugurite și cu mîinile roșii cum e carnea tocată, spre pavajul de iarnă, așternut peste lac de ianuarie. Mergeau la luncuș, după limbajul lor, și discuteau cu glasuri peltice despre mici interese, cînd se opriră toți trei în linie, cu gurițele rotunjite. Dintre valurile drepte și uscate de papură, a săgetat către luminișul larg de gheață o fată pe patine. A descris cercuri largi, piruetînd ametîtor, regresînd.

Cu ce or fi asemuit-o cele trei odrasle de mahala e greu de închipuit și poate nici ei nu și-ar fi lămurit, încă după ce au mai întîrziat, uitînd gurițele rotunjite și ochii asemenea, atrași de magnetul viu care evolua acrobatic, au alergat fiecare pe cîte o uliță — trei vestitori siguri de o viziune nouă.

*

Fata alerga pe lac ca o mică zeitățe păgînă, cu aripi invizibile la glezne. Aluneca vertiginos cu înclinări de liană, de-a dreapta, de-a stînga. Fularul alb, cum filfiia în urmă, părea că leagă și tîrăște spațiul depășit.

Fata cuprindea în vîz peisajul sălbatic, care luneca la fiecare viraj. Părea că privește alcătuită din linii largi și luminișuri, rar tăiate de cîte un furnal, de un cvartet de sălcii cenușii se lărgește și mai mult. Sus, pe malul rîpos unde se isprăvea treapta mahalalei, spre răsărit, era zi de antrenament pentru cursele de trap. Caii și cele două roți unde ședea vizitiul imaginau jucării animate de-a lungul unui șir interminabil de ploi.

Fata își aminti de terenul de patinaj din oraș. Acolo, în țarcul de scînduri, printre care se zgîiau curioșii, în înghesuiala promiscuă, se debitau atîtea platitudini, se înfiripau flirturi banale. Amintirea, ca un intoxicat, se îngreșoșă. Acolo, patefonul cu amplificator repeta pînă la obsesie repertoriul ușor care făcea deliciul barurilor de noapte.

Fata auzea acum orchestrația gravă, născută din foșnetele uscate ale păpuriișului, la care se adăuga vuietul surd și uniform al orașului depărtat, uneori sirena fabricilor de dincolo, sau de tren,

și mai cu seamă vîntul țîșnind în goană pe lîngă urechi, căruia poți să-i atribui multe note sau cuvinte visate.

— Ah, ce bine e! exclamă ea, gîndindu-se la voluptatea singurătății.

Își desfăcu larg brațele ca și cum ar fi vrut să lovească zările și, în cîteva viraje vertiginoase, dispăru ca o nordică naiadă între valurile vegetale.

Cei trei vestitori de mai adineauri aduceau după ei tovarășii din mahala, care nu-i depășeau mult în vîrstă. Nici prea inițiați în toate tainele orașului nu erau pentru că toți nu trecuseră bariera mahalalei. Erau însă mulți care afectau un anumit gen de a se purta, copiat după *nenica*, care e mare și a-nceput să se îmbete și să se bată pentru fete. Scuipau șmecherește printre dinți, spuneau cuvinte și făceau gesturi care nu rimau cu statura lor de liliputani.

Alaiul se opri contrariat. Oglinda lacului nu reflecta imaginea cu care le ațîțaseră curiozitatea cei trei vestitori. Cearta era să izbucnească, crezîndu-se păcăliți. Dar, ca sub invocația unui „Se-sam, deschide-te“, valurile de stuf zvîrliră iar, pe lunecuşul clar, fata-săgeată.

Întîi o priviră muți, ca niște statuete vechi încremenite pe mal de ascuțimea gerului. Apoi începură să schimbe aprecieri desuchiate între ei. Apropourile sunau straniu, trivial în gura lor. Copiii erau acum asemeni unei cete de pigmei care țupăiau răutăcioși pe plajă, zvîrlind din arcul pieptului cuvintele ca niște săgeți înveninate.

Desigur, pigmeii mahalalei au adus noutatea prin case. Bătrînețea a privit din umbra gospodăriilor, înlăturînd puțin zdreanța de perdea, acolo unde se vedea peste lac, iar cele două ulițe dosite au gîtit curiozitatea cu mîinile grijilor gospodărești. Tinerețea, însă, întoarsă cu seara de la muncă, a frămîntat faptul cu nerăbdare, ca pe o bîmboană ce se topește greu sub jocul limbii. Dimineata, treziții mai devreme, ca de o așteptare sărbătorească, au ocolit drumul slujbei dînd pe aproape de lac. Era însă prea de dimineată. Fata dormea, poate, în vreun cartier boieresc, visînd peste zăpe-zile calde ale patului. Au trebuit totuși să plece, monologînd mut, goniți de șuierul fabricilor ca de niște bice.

După ce mahalaua s-a mai liniștit, pe la nouă, s-a oprit o mașină lîngă fabrica părăsită. Copiii așteptau pe plajă. Au văzut cum din mașina neagră, ca o jucărie pe zăpadă, a coborît o fată. Mașina a plecat. Peste puțin timp, fata zbura pe lac.

Liota de drăci s-a avîntat pe luciul lunecos. Se poticneau și cădeau des, făcînd tumbe comice. Cînd izbuteau să se apropie de fată, atunci țipete sălbatice păreau că vor să crape gheața cu ascuțișuri de securi. Cu gesturi grotești schimonoseau felul cum fata

patina și încercau, dacă luneca pe lângă ei, s-o apuce de fustă. Contrariată, fata căuta să câștige laturile depărtate ale lacului. Liota de diavoli părea însă neobosită. Ceea ce o neliniștea era că sarabandei i se adăugaseră trei măgădăi, care nu păreau de loc copii. Trei șapcalii cu mutre puțin simpatice, care nu păreau familiari copiilor. Ei porniseră din fața clădirilor părăsite ale fabricii moarte, pe malul de lut înalt, unde le fumegaseră o vreme țigările.

Măgădăii dădeau tîrcoale, privind enigmatic prigoana copiilor înaintînd, pare-se strategic, pîndind și dirijînd mișcarea către draperiile înalte ale păpurișului. Fata se simți încolțită, se opri încordată, pîndind pe unde ar putea țîșni către larg. Însă aceeași încordare în tabăra diavolilor mici și a celor trei măgădăi. Păreau că vor să o hipnotizeze cu priviri șerpești. Dar în liniștea în care se pîndeau reciproc răsunară lovituri de palme date în plin. Izbucniră țipete în tabăra copiilor și cum se întorceau buimăciți țipau, luînd-o la fugă.

— Stai, nea Simioane !

— Nu mai da, nea Simioane !...

Ceata copiilor alerga peste podul de gheață sfîrîind, urmăriți de arsura palmelor. Cei trei măgădăi stăteau neclintiți ca trei enigme. Apariția numită de copii Simion se răsuci către ei.

— Dar voi care sînteți ?

Cele trei enigme se priviră reflectînd. Gîndurile se legănau între cele trei sfori întinse între privirile lor. Unul dintre cuvintele ce tăceau legănîndu-se își dădu drumul din leagănul nehotărît, căzînd sec pe gheață.

— Noi !

Simion răspunse fără să șovăie, privind către ulițele mahalalei, care părea că așteaptă numai un semnal să dea ușile de perete, să-și repeedă perechile de pumni.

— Da, noi sîntem de pe aici, și mai mulți.

Cei trei șapcalii se priviră între ei, apoi măsurară trupul legat al lui Simion, ridicară din umeri ca și cum ar fi vrut să se dezvinovățească de lașitatea pe care erau nevoiți s-o comită și se depărtară tîrșind tălpile lenevos pe gheață.

Fata, care privise scenă fără cea mai mică tresărire, înfățișă privirii lui Simion un chip senin, care nu părea să trădeze în trăsături prezența vreunei nedumeriri. Părea că fusese de mult înainte sigură de acest deznodămînt al primejdiei ce o pîndise. Simion o vedea dreaptă, cu puloverul de lînă albă modelat după bustul șui, cu sînii rotunzi, ca o aiurare. Fusta sportivă, bleumarin, plisată în chip de armonică circulară. Picioarele lungi, cu o prelungită linie luminoasă pe rotundul de mătase al ciorapului și pe glezne colăceii rotunzi și albi ai ciorapilor de sport răsuciți, ieșind din ghetetele cu

patine fixe. În raionul articolelor de sport al magazinului unde lucra, Simion văzuse o dată o imagine asemănătoare în paginile unui *Adam*.

Simion avea conștiința unei fapte rare, așa cum o vedea de aproape. Dintre toți, întârziase dinadins de la slujbă ca să verifice înfloratele spuse ale pruncilor. Urmărise toată scena și intervenise la ultima măsură. Urma s-o privească în muțenie. Fata nici nu clipea, doar după un timp schiță o mișcare.

— Mersi.

— Cum ?

— Dumneata ești domnul Simion.

Spuse asta cu tonul sigur cu care recunoști o persoană al cărei nume circulă.

Era să răspundă în virtutea unei obișnuințe.

— De la raionul articole sport !

Înghiți răspunsul înecându-se, debită în schimb o frază stîngace :

— Aveți memorie...

— Pe distanțe foarte scurte :

Răspunsul fetei i se părea grozav de abil ; de obicei, fetele din clanul lui răspundeau grațiozităților cu un surîs evaziv, cu un laconic : Da ! Însă fata asta, cu înfățișarea fermă, cu prima frază rostită lapidar, corespundea fanteziei pe care încercase o dată să o îmbrace în costumul standard, după caietul cu modele sportive.

Vru să dea un răspuns răspunsului, stingherit parcă de lipsa de talent să continue dialogul. Ca și cum fata ar fi fost sigură de inutilitatea unei discuții cu orice preț, scoase din buzunarul tricoului alb un port țigaret de lac negru, pe care se desena silueta unui schior în plin elan.

— Fumezi ?

Simion, ezitînd mai mult din politețe (cîtuși de puțin mirat, nu de gest, ci de prezența unui asemenea articol la fată), culese cu degetele nesigure o țigară. Era un „Chesterfield“. Fumase de cîteva ori la serviciu țigări de soiul ăsta, oferite de prieteni. Fata scăpără o brichetă apărută ca prin surprindere și-l îmbie să aprindă. Aprinse și ea. Fumau înfășurați de aromă și de o atmosferă de vagă intimitate.

— Vă place să patinați aici ?

— După cum vezi.

— E loc mult și liniște.

— Da, mai cu seamă azi.

Tuși încurcat, dar încercă să repare.

— Copiii n-au să vă mai supere, dar e periculos să vă afundați pe cărările dintre stuf.

— Tocmai înainte să intervii dumneata îmi spuneam în gând să nu mai vin pe aici.

— Da' de ce? De ce să nu veniți? Tocmai acum?

— Cum „tocmai acum“?

Și cum nu primea nici un răspuns, îl privi cercetător, cu ochii plini de seriozitate, fără umbră de ironie. Simion avea, în clipa aceasta, nu masca unei timidități, ci a cumpărătorului care spune cu un zîmbet, de vagă tristețe, că articolul pe care îl înfățișează nu-i de obrazul lui. Sentimentul colora sincer obrazul sub dictatul sensibilității.

Simion poate că nu-și formula definitiv jocul volutei lui sufletești, însă fata intuise totul și ochii se încălzeau de o sclipire inofensivă, de un vag umor.

— De ce nu-ți razi mustața? E atît de banală moda asta. Clîșeu Douglas Fairbanks.

Umbra asta spelbă, trasă pe sub nas cu creionul — cum n-or fi înțelegînd tinerii? — despersonalizează figura, e atît de caraghioasă. Simion avu impresia că mustăcioarele de sub nas se anină și freamătă hazliu, ca fulgii răsuciți de rățoi mișcați de vînt. Spuse ca un copil chemat la ordine de un glas auster:

— Am să le rad.

Fata zîmbi amuzată. Ajunseră la mal în capul mahalalei. Îi întinse o mînă albă și pufoasă de lînă...

— Mai veniți pe aici?

Privirea se agăță cu sute de mîini de rotundul gurii ei ca de un colac de salvare purpuriu. Vădit veselă, fata rîse cu cristale de iarnă.

— Da, poate... Acum am un apărător...

★

Clienții aveau tonuri de indignare. Așteptau inutil un vînzător care nu-și mai făcea apariția la raionul cu articole de sport. Șeful de raion alerga aferat, de la unul la altul, încercînd cu afectată diplomatie negustorească să-i distragă din cercul indignării. Dar strica totul cu apelurile disperate pe care furia i le smulgea fără voia lui.

— Domnule Simion!

— Simion!

Numele făcea ocolul raionului, intens strigat, amintind de circuitul unei chemări de culise sau numărătoare nocturnă a posturilor militare.

Fără să se grăbească, cu mers de gentleman autentic, Simion își făcu apariția și fu luat în primire de șeful de raion, atins de morbul turbării.

— Unde umbli, domnule? Ai înnebunit? Așa crezi 'mneata c-ai să faci carieră? O să zbori ca o măsea stricată!!

O impasibilitate budistă coborîse în sufletul lui Simion și-i stabilizase trăsăturile feței la stadiul în care omul nu-i nici trist, nici vesel, ci numai distrat, cu gândul aiurea. Evident nu mai era nimic de făcut cu domnul Simion. Răspundea tardiv la întrebările clienților, le prezenta articole contrarii celor cerute. Privirile îi treceau prin clientul ce-i sta în față și care la un moment dat devenea imaterial. În spatele omului grăbit să primească articolul cerut, Simion vedea întinzîndu-se o mîină albă și pufoasă de lînă. Auzea rîsul cu cristale de iarnă:

— Poate vin... Acum am un apărător!

Multiplicată pe cristalele vitrinelor, silueta patinatoarei evoluca ca o imagine visată, crescînd și adîncindu-se în apele de sticlă. La închidere, inventariindu-se marfa, s-ar fi observat lipsa unei perechi de patine.

E înduioșător de trist și de semnificativ. Sînt temperamente ciudate, detașate de real, în stare să-și vîndă umbra ca Peter Schlemil, nu pentru comori fabuloase, ci pentru ca să privească prin lucarna unui azur iluzoriu.

Simion e umbra „fetei de pe lac“, cum spune mahalaua. Simion nu se mai duce la magazin. Simion patinează: a lunecat, împins de magia unei întîmplări, într-o durată trandafirie.

„Simion, Simion!“ spune uneori cîte o insinuare de rațe galbene. „Cînd vom aduce soarele, se va adînci lacul și fata va pleca...“. Acum însă cerul tîrăște saci imateriali de plumb și păpurișul foșnește pe lac frunze de cositor.

Fata și Simion patinează. Mahalaua are în privire ace de insectar. Frumoasele mahalalei, ofuscate, contrariate, nici ele nu-și dau seama pentru ce anume, desfășoară o activitate savantă și rafinată, născocind ocări inedite. E ca o fierbere ciudată, fără nume, peste tineretul acestui sfîrșit de oraș. Fiece zi aduce cîte un gest mut în mahala, cu siluete care trec prin întunericul de lîngă lac. Se întretaie umbre pe lespedea lacului, se depărtează vinovate, conspirativ și totul se lămurește într-o duminică.

În mijlocul lacului patinează Simion și fata. Perechea a ajuns în centru; sînt ca niște jucării de mici. Apoi alte patine s-au depărtat nesigure de mal. Sînt ca păsările cînd încep să zboare înțîia oară. Gheața, ca și aerul nu-și pierde autoritatea decît în fața virtușilor. Patinează un fel de puiendri de pinguini stîngaci, dar mai vin și alte clipe libere și alte duminici. Mahalaua care ocăra boie-

roaica, excentrica, a lunecat pe urmele mirajului zburător pe lac. Acum sînt toți prieteni. Se afectează o bună creștere întinsă pînă la ridicol. „Sînt de un comic înduioșător” — gîndește fata.

Domnul Simion și-a ras de mult mustăcioarele ca fulgii de rățoi.

„Simion ! Simion !” — se insinuează, amănință din ce în ce mai des razele galbene, „cînd vom aduce soarele, lacul se va adînci, fata va pleca...”.

Dar lacul e scris într-un cerc magic. Perechile alunecă pe lac cu chipurile iluminate de noutatea clipei.

Mahalaua patinează.

*Din volumul „Ūstuné sau Colina goală”,
Editura Tineretului, 1965.*

Giuseppe BRUNAMONTINI (n. 1926)

Giuseppe Brunamontini este un nume cunoscut publicului nostru, datorită romanului *Cerul deasupra tribunelor*, a cărui traducere românească a apărut, în anul 1971, în Editura Meridiane. Distins chiar în anul apariției (1969) cu Premiul Comitetului Olimpic Național Italian (C.O.N.I.), romanul denotă o bună cunoaștere a realităților din sportul peninsular : regimul preferențial de care se bucură fotbalul, greutățile pe care le întâmpină secția de atletism din asociația sportivă a unei mici fabrici ș. a. Eroul principal, tânăr muncitor dintr-un orașel de provincie, practică alergările de fond, dar devine și fotbalist când patronul fabricii pretinde acest lucru, în pofida opiniei contrare a antrenorului de atletism, pe care autorul îl creionează cu multă simpatie, făcând din el un abil modelator de caractere. O recunoaște, la un moment dat, însuși eroul principal : „Prezența lui îți dădea un sentiment de siguranță ; asta era. Siguranța și conștiința posibilităților de care, puțin câte puțin, fiecare își dădea seama că poate dispune. Ceea ce avea un efect binefăcător și asupra caracterului“.

Brunamontini, care desfășoară o activitate publicistică mai susținută în domeniul științei popularizate, a mai scris și alte povestiri cu temă sportivă în volumul *Un elefant în piscină* (1987). El a mai realizat culegeri de literatură sportivă : *Povestiri despre sport* (1973), *Povestiri despre ciclism* (1977), culminând cu o impresionantă *Antologie a literaturii sportive italiene* (1984). Între timp, scriitorul italian a mai publicat *Povestiri fantastice despre sport* (1980) și un volum *Poezie pentru Olympia* (1982).

O FATĂ M-A FĂCUT S-ALERG

Ea are părul scurt, ca o perie. Eu, plete; în plus, mustăți mongole.

— N-ar strica să te tunzi, insinuează ea uneori.

De la gît în jos, am pe mine pulover negru, pantaloni negri și pantofi negri, cu puțin toc. Am început să fumez țigări de foi; nu pentru că mi-ar place, dar sînt convins că mă ajută să-mi sporesc prestața în fața fetei. Cel puțin pînă voi găsi altceva. Țin havana în gură, ca un manager, mai ales cînd merg cu motocicletă, dar stinsă, altfel îmi sar scînteii în ochi. Pe lîngă toate astea, găsesc că trebuie să-mi iau un aer hotărit, fioros chiar, deși motocicletă mea este de capacitate cilindrică mică.

E blondă, aș zice chiar roșcată, și are degete scurte. Cînd și le apropie de gulerul jachetei mele, mă tem, de fiecare dată, să nu mă salte în aer. Așa, pe neașteptate.

Așa face cu adversarele ei. Și cînd le văd pe sus, mi-e teamă să nu-și dea duhul (mă pomenesc închizînd ochii!), atît de precis și repede le ridică. Se privesc în ochi, apoi una dintre ele zboară, cade peste cap, se rostogolește sau se încurcă teribil între brațele și picioarele celeilalte. Cea care obține victoria, o lasă imediat liberă pe cealaltă. Cine știe de ce? Cînd reușesc să intru în sala de antrenament și o văd ce face mi se pare că e făcută din cauciuc, așa de elastică este!

...Mi-am ras și mustățile și barba. Reflex psihic? Poate că da; lăsînd la o parte faptul că mustața mongolă nu mai e la modă, nu mă simțeam în stare să păstrez o mutră feroasă în prezența ei.

Îi trimit scrisorele de dragoste, ceea ce n-am făcut niciodată cu celelalte, iar ea le citește înduioșată. Dar nu uit că practică judo, din păcate, și asta mă face să mă simt dezavantajat. Cum să zic, nu mai pot trata pe picior de egalitate, cum făceam cu cele dinainte. O fată care face sport, are parcă ceva în plus, în afară de mușchii pe care eu nu-i am, cel puțin nu tot atît de antrenați.

Adesea merge și pe stadion; să alerge. Parcurge tururile de pistă ca un fulg, ca o minge de ping-pong, pășind fără să atingă pămîntul. Numai costumul de balerină îi mai lipsește; dar ea nu dansează: aleargă pe un covor zburător. Se ia la întrecere cu băieții pe suta de metri, de cîte treizeci de ori — fără efort, bineînțeles — și-i întrece ușor de tot. De gimnastică s-ar putea lipsi, dar o vezi exersînd la sol atît de mult că ajungi să te întrebi: nu mai termină odată? Iar eu stau ca un corb în tribună urmărind-o cu privirea. Șuvițele de păr îmi flutură pe obraji.

În schimb, posed arta de a iubi. Vreau să spun, mă descurc cu femeile. Am avut experiență. Fata, nu. Încerc să mă las în voia

simțămintelor față de ea, care este atât de sensibilă. Are, însă, o sănătate fizică și psihică de fier, așa încît trebuie să mă temperez.

— Ei ?, își pierde ea răbdarea.

— Hm, nu vrei deloc să te lași sărutată, ripostez eu.

— Ce-i asta ? Un secret ?, zâmbește ea. Dacă ai vrea să alergi și tu, n-ai mai fi atât de complicat...

Mă dezarmează. Cu celelalte mă înțelegeam de minune, atracția fiind reciprocă. Alături de ea, am mereu senzația că sînt un melc lingă o stîncă. Exagerez ? Am început să am complexe ? Cine știe ! Fapt e că rîde deschis, cu poftă, nu amar și sarcastic, ca mine. S-au inversat, așadar, rolurile ? Îi plac fiindcă sînt plătînd și suferind ? Dar mi se potrivește oare acest rol mie, care pînă acum am fost cel tare ?

De altfel, mi-am căutat-o singur ; cu peria aia pe cap ! Eram pe stadion, dar nu ca atîția gură-cască ce vin acolo ca să guste spectacolul fetelor și băieților la antrenament. Eram cu motocicleta. Cînd am ajuns la șosea, am parcat și am coborît, ca să mă întind puțin la soare. Ceva mai încolo, era ea, lungită pe pajiște, pedalînd vertical spre cer. M-am întors spre ea, spunîndu-i că și eu sînt sportiv. Motociclist.

— Iei parte la concursuri ?, m-a întrebat.

— Nu ; la concursuri, nu.

— Atunci ce faci ? Te plimbi cu motocicleta ? !

...Acum mă alintă ca pe unul care a făcut o șotie :

— Să știi că-ți stă bine cu părul lung !

— Nu-i vorba de motive de ordin estetic, precizez eu. Este o

— cum să-ți spun ? — o opțiune socială.

— Nu înțeleg de ce îți faci probleme...

Uneori ridic glasul, dar ea se face că nu observă. Totuși, fără nici o reacție din partea ei, eu sînt cel ce simte că a întrecut măsura.

— Necazul e că gîndești prea mult, remarcă ea.

— Și că tu nu ești o fată ca celelalte, adaug eu.

— Ce-mi lipsește ?

— Ar trebui să mai crești.

Între timp, părul îmi asudă pe ceafă și asta mă enervează. Ca să nu mai spun că culoarea neagră atrage razele soarelui și cu o astfel de îmbrăcăminte simți că plesnești.

— Azi îl tai. Acum nu se mai poartă, o informez, dîndu-mi la o parte șuvițele de pe frunte.

— Mă voi strădui să te recunosc.

... — Oho, strigă ea cînd m-a revăzut. Ești aproape ca un sportiv !

Într-adevăr, sînt îmbrăcat într-un tricou alb cu un crocodil verde pe piept. Părul mi-e tuns, cu bucle scurte.

— Nu par. Sînt. Ai să vezi tu că, într-o bună zi, am să-ți dau și lecții de gimnastică...

— E ceva! răspunse ea. N-ar strica să facem o încercare.

— Vorbești așa pentru că sîntem pe stradă.

— Nu mai spune!... Ia vino cu mine!

Și mă conduce spre stăvilarul râului. E duminică dimineată. De undeva se aud sunînd clopotele. Înaintăm printre ierburi înalte, pe o potecă îngustă, unde încep să caut un prilej ca s-o îmbrățișez. Nu-l găsesc. Ea merge sprinten înainte; eu, în urma ei. Din cînd în cînd, face cîte un sprint, apoi încetinește pasul. Se uită la ceas.

Străbatem apoi o cîmpie descoperită, unde putem fi văzuți de pe șoseaua înaltă. Locuri neprielnice pentru dragoste.

— Aici ar fi bine să alergi, spune ea cu un ton ferm. Așa te vor lua drept atlet.

— Nu e cazul să mă iei așa...

Reintrăm în desișul de ierburi și atunci ea, după o bucată de drum, își apropie buzele de ale mele:

— Se poate ști ce aștepți ca să mă prinzi?

Dar o ia la fugă înainte ca să o pot strînge în brațe. Acum își dă seama ce o așteaptă dacă o prind. O-nvăț eu să mai facă pe ironica! Și pornesc ca fulgerul pe urmele ei. Rezist cam un kilometru, în ritm susținut. Apoi, puțin cîte puțin, cedez. În cele din urmă o găsesc așezată lângă stăvilar, pe marginea apei.

— Felicitări, îmi zice. Ai ostenit aproape trei sferturi de oră și ai străbătut șase kilometri, cînd mergînd, cînd alergînd. Ne rămîn tot atîția la întoarcere.

Și mă măsoară lung, cu o privire în care sclipește rîsul. Atunci mă așez și eu lângă ea. Spate în spate. Nu mai e nimic de făcut: am să mă apuc de alergat!...

*Din volumul „Un elefante nella piscina”,
Editura Bagalone, Ancona, 1978. Traducere
de Stella Petecel.*

Karel ČAPEK (1890 — 1938)

Vorbind despre pătrunderea influențelor americane în Europa, după primul război mondial, scriitorul, eseistul, dramaturgul și gazetarul ceh Karel Čapek situa în fruntea factorilor de propagare sportul. „Ar merita un studiu aparte problema contribuției sportului...”, scria el, dar acest studiu a rămas un deziderat, moartea răpindu-l pe Čapek dintre noi la vârsta de numai 48 de ani.

Afirmația de mai sus denotă, fără îndoială, că scriitorul ceh era foarte atent la toate fenomenele care au marcat epoca sa neomițind nici sportul, deși el personal nu a fost — se pare — implicat în activitățile fizice. „Aventura” aruncătorului de greutate din schița *Record mondial* pare a fi generată, așadar, mai puțin de preocupări de ordin sportiv cât mai curînd de interesul scriitorului pentru „aspectele umane ale actului de justiție” — după cum remarcă C. Braborică în studiul consacrat lui Karel Čapek. Aceste aspecte constituie, de fapt, lait-motivul ciclurilor sale de proze scurte *Povestiri dintr-un buzunar* și *Povestiri din celălalt buzunar* (1929). Umorul subtil care emană din analizele psihologice ale eroilor acestor scurte, dar suculente povestiri conferă schițelor lui Čapek un farmec, o savoare cu totul aparte.

RECORD MONDIAL

— Un caz de lovire gravă, dom'le judecător, raportă jandarmul Hejda judecătorului de ocol Tucek... Uf, ce căldură!

— Fă-te comod, nu te jena! îl îndemnă domol domnul judecător.

Domnul Hejda rezemă pușca într-un colț, zvîrli chipiul pe dușumea, își desfăcu centironul și își descheie vestonul.

— Uf, ce tărașenie ! În viața mea n-am mai pomenit un caz ca ăsta, dom'le judecător. Ia uitați-vă ! Zicînd aceste cuvinte, ridică un obiect greu, înfășurat într-o batistă albastră, pe care îl lăsase adineauri lîngă ușă. Hejda desfăcu nodurile batistei și scoase la iveală un pietroi cît un cap de om.

— Uitați-vă bine la el ! stăruie jandarmul.

— M-am uitat. E un pietroi ca toate pietroaiele, constată domnul judecător zgîriind bolovanul cu creionul.

— Este. Și încă unul zdravăn. Va să zică raportează, dom'le judecător : Lysicky Václav, lucrător la fabrica de cărămidă, nouăsprezece ani, domiciliat la numita fabrică — ați notat ? — a aruncat cu bolovanul anexat în Pudil Frantisek, proprietar, Ulița de Jos numărul 14. Greutatea bolovanului — cinci kilograme, nouă sute patruzeci și nouă grame. Ați notat ? A lovit umărul stîng al susnumitului fracturîndu-i omoplatul, humerusul și clavicula, i-a pricînit o rană sîngerîndă la deltoîd și i-a rupt tendoanele și ligamentele respective. Ați notat ?

— De notat am notat eu, dar nu văd nimic deosebit în chestia asta.

— O să rămîneți cu gura căscată, domnule judecător, zise jandarmul Hejda apăsător. Stați să vă spun totul de-a fir-a-păr ! Acum trei zile mă pomenesc că trimite după mine Pudil, ăla de-l știți și dumneavoastră, domnule judecător, cîcă să vin imediat.

— Ah, da, îl știu. A trecut o dată pe la noi. Pentru cămătărie, dacă nu mă-nșel. Și altă dată... Hm !...

— Pentru jocuri de noroc. Despre el e vorba, dom'le judecător. Are o livadă cu cireși pe malul gîrlei. Sazáva face un cot în dreptul livezii lui și se lărgeste. Va să zică, într-o dimineață, Pudil ăsta îmi trimite vorbă cum că a pățit nu știu ce. Îl găsesc în pat gemînd și înjurînd. Cîcă se dusesese cu o seară înainte în livadă, să se mai uite la cireșii lui, și acolo ce să vezi ? un drac de copil cățarat în pom își umplea buzunarele. Știți cum e Pudil ăsta : cam iute din fire. L-a înhățat pe bietul băiat de un picior, l-a tras jos din pom, și-a scos cureaua și dă-i, și dă-i ! Numai decît a auzit pe cineva strigînd la el de pe malul celălalt : „Pudil, lasă băiatu-n pace !” Trebuie să vă mai spun că Pudil ăsta e cam chior. Se vede că de la băutură i s-a tras. Și a zărit ca prin ceață, pe malul celălalt, un individ care se uita țintă la el. Atunci, numai așa, pentru verificare și ca să afle cine e, Pudil a răspuns : „Vezi-ți de treburile tale, pîrlitule !” Și a pornit să lovească în copil mai cu sete. „Pudil, a urlat omul de pe malul celălalt, dă drumul băiatului, n-auzi ?” Pudil s-a gîndit că adversarul e prea departe ca să-i poată face ceva. „Du-te la dracu' derbedeule !” a urlat el. Dar n-a apucat să isprăvească vorba, cînd s-a pomenit trîntit la pămînt și cu o durere îngrozi-

toare în umărul stîng. Omul de pe malul celălalt a mai strigat : „Las' că ai să mă pomenești tu pe mine, stirpătură de ciocoi, fir-ar pielea ta a dracului să fie !“.

Nici n-a mai fost în stare să se ridice în picioare Pudil ăsta. Au trebuit să-l care pe targă. Au găsit lîngă el, uite, bolovanul ăsta. Au chemat un doctor în toiul nopții și doctorul a zis să-l ducă la spital, că-i făcuse oasele țândări, și că brațul stîng n-are să-l mai poată mișca. Dar Pudil n-a vrut să meargă la spital fiindcă sece-rișul e în toi. Dimineața a trimis după mine și mi-a zis să-l arestez pe ticălosul, pe criminalul ăla, care i-a făcut bucata. Atît mi-a spus. Dar cînd mi-au arătat bolovanul, am rămas cu gura căscată. Are pirită în el, bolovanul ăsta, de-aia e mai greu decît pare. Ia luați-l puțin în mîină ! Eu i-am dat din ochi șase kilograme și, cînd l-am pus pe cîntar, avea numai cu cincizeci și unu de grame mai puțin. Ca să zvîrli un pietroi ca ăsta, trebuie să ai putere nu glumă ! Pe urmă, m-am dus să văd livada, și gîrla. În locul unde s-a prăbușit Pudil, iarba era tăvălită. De aici pînă la malul apei sînt doi metri. Dar gîrla, dom'le ? Vezi de la prima aruncătură de ochi că are vreo paisprezece metri lățime fiindcă-i cot. Domnule judecător, am tras cîteva chiote și am început să sar într-un picior, apoi am dat poruncă să mi se aducă optsprezece metri de sfoară. În locul unde s-a prăbușit Pudil am înfipt un țaruș, am legat sfoara de el, mi-am lepădat hainele și am trecut gîrla înot cu celălalt capăt al sforii în gură. Și ce să vezi ? Sfoara n-ajungea decît pînă la marginea apei. Pe urmă venea povîrnișul digului și abia sus, pe creasta lui, era o cărăruie. Am măsurat distanța de trei ori : de la țaruș pînă la cărăruie sînt, nici mai mult, nici mai puțin, nouăsprezece metri și douăzeci și șapte de centimetri.

— Nu se poate, domnule Hejda, nouăsprezece metri e o distanță serioasă, spuse judecătorul. Poate că omul era în apă, în mijlocul rîului.

— M-am gîndit și eu la asta, dom'le judecător, dar din cauza cotelui apa are o adîncime de la un mal la altul. Oamenii au întărit porțiunea aceea de mal cu bolovani ca să nu muște apa din el. Am găsit și locul de unde a fost scoasă piatra ; omul a scos bolovanul din dig, dar de aruncat n-a putut să-l arunce decît de pe cărare, că din apă nu putea, iar de pe dig ar fi alunecat. Ei — ce s-o mai lungim ! omul a aruncat nouăsprezece metri și douăzeci și șapte de centimetri. Vă dați seama ce înseamnă asta ?

— O fi tras cu praștia, își dădu cu părerea judecătorul, șovăind.

Jandarmul Hejda aruncă judecătorului o privire plină de reproș.

— Se vede că n-ați ținut niciodată o praștie în mână, domnule judecător. Aș vrea să văd și eu cine poate să arunce cu praștia go-geamite bolovan de șase chile ! Pentru asta e nevoie de o catapultă. Două zile, de dimineața pînă seara, am tot aruncat bolovanul. Am încercat să fac un laț, ca să-l rotesc și să-i fac vînt cu putere, știți, ca la aruncarea ciocanului. Dar ce să vă spun, piatra alunecă din orice fel de laț. Dom'le, e clar că omul nostru n-a putut să proce-deze decît ca la aruncarea greutății. Și știți ce înseamnă asta ? spuse el în extaz. Asta înseamnă record mondial în toată legea !

— Nu mai spune ! făcu domnul judecător, coplesit de uimire.

— Record mondial ! repetă jandarmul Hejda solemn. E drept că greutatea folosită în concursuri cîntărește ceva mai mult ; are șapte chile. Acum, recordul mondial la aruncarea greutății e de 15 metri și 99 centimetri. Timp de nouăsprezece ani, recordul s-a menținut la cincisprezece metri și jumătate. De-abia anul ăsta, un american, naiba știe cum îl cheamă, Kuck¹ sau Hirschfeld², a aruncat aproape șaisprezece metri. Asta ar însemna, cu greutatea de șase kilograme, vreo 18 metri sau 19. Iar noi avem aici cu 27 centime-tri mai mult. Dom'le judecător, tipul ăsta ar putea să arunce cu ușurință greutatea de concurs la 16 metri și un sfert. Și asta fără antrenament. Doamne sfinte, 16 metri și 25 de centimetri ! Dom'le judecător, eu mă ocup de mult cu aruncarea greutății. Cînd am fost în Siberia, băieții mă tot îndemneau : „Măi Hejda, ia să mai vedem o dată, cum arunci tu grenada !“. La Vladivostok m-am luat la în-trecere cu niște marinari americani. Am izbutit să arunc greutatea de concurs la 14 metri și numai un popă de pe vaporul lor a zvîrlit cu numai patru centimetri mai mult. Doamne, cînd mi-aduc aminte de cîte ori am aruncat noi cu greutatea acolo, în Siberia ! Dar bolo-vanul ăsta n-am putut să-l arunc mai departe de 15 metri și ju-mătate. Nu, în ruptul capului n-am putut să-l arunc mai departe ! 19 metri ! ! Al naibii să fiu, mi-am zis, dacă nu pun eu mîna pe el ! Țasta ne aduce recordul mondial. Închipuiți-vă ce-ar însemna să le suflăm americanilor recordul !

— Dar cu Pudil ce s-a întîmplat ? îl întrerupse judecătorul.

— Dă-l naibii pe Pudil ! Dom'le judecător am început să fac cercetări ca să-l prind pe necunoscutul care a stabilit noul record mondial. Sînt în joc interesele țării nu-i așa ! În primul rînd, i-am garantat că nu va fi urmărit pentru chestia cu Pudil.

— Cum adică ? protestă judecătorul.

— Stați o clipă ! I-am promis că scapă de pedeapsă numai dacă aruncă într-adevăr o piatră de șase kilograme peste Sazáva. Le-am

¹ Joseph Kuck, atlet american

² Emil Hirschfeld, atlet german

explicat primarilor din satele vecine că e o performanță grozavă și că toate ziarele din lume vor scrie despre ea. Le-am mai spus că tipul ar putea să câștige sute de mii de coroane cu chestia asta. Ce să vă spun, dom'le judecător, toți flăcăii din partea locului au lăsat baltă secerișul și s-au năpustit în locul acela, să arunce bolovanul peste gîrlă. Digul nici nu mai există. Au sfărîmat pietrele de kilometraj de pe șosele și au dărîmat gardurile de piatră, ca să aibă cu ce arunca. Și ștregarii aruncă, de dimineața pînă seara, în tot satul. Au omorît o grămadă de găini. Eu stau lîngă dig și mă uit la flăcăi. Se înțelege că nici unul n-a ajuns mai departe de mijlocul rîului. Cred că albia lui s-a umplut pe jumătate cu bolovani. Aseară mi-au adus un flăcău ; cică el e acela care l-a atins pe Pudil cu bolovanul. Mare șmecher ! Să-l vedeți. Așteaptă afară... „Ascultă măi Lysicky, îi spun eu, va să zică tu ești ăla care a aruncat cu bolovanul în Pudil ?“. „Da, răspunde el, fiindcă m-a înjurat. N-am putut să rabd și altă piatră n-am avut la îndemînă.“

„Uite, îți dau o piatră la fel, îi zic. Arunc-o pînă în malul lui Pudil ! Dar, bagă de seamă, dacă nu o zvîrli pînă dincolo, să știi că dai de dracu', nenorocitul !“

A ridicat băiatul pietroiul de jos — are niște mîini — ca niște lopeți —, s-a îndreptat și-a început să-și ia avînt. M-am uitat la el : tehnică ioc, stil ioc ; nu lucra nici cu trunchiul ca lumea, nici cu picioarele și, pleosc, a aruncat piatra în apă, cam la vreo 14 metri. E și asta ceva, dar... Eu dau să-i arăt :

„Mă, neghiobule, depărtează picioarele ! Uite-așa ! Trage umărul drept înapoi și cînd arunci împinge și umărul înainte o dată cu brațul !“

„Bine“, a zis el, s-a răsucit tot, ca sfîntul Jan Nepomucky¹ și, pleosc, piatra a căzut la zece metri depărtare. Asta m-a scos din fire.

„Haimana ce ești, am țipat, și te mai lauzi că l-ai lovit pe Pudil ! Minți !“

„Dom-le plotoner, zice el, Dumnezeu mi-e martor că l-am lovit. Puneți-l numai pe Pudil în același loc că-l nimeresc cum l-am nimerit și atunci, javra dracului !“.

Ei bine, dom'le, am tras o fugă pînă la Pudil și am început să mă milogesc de el :

„Te rog, domnule Pudil, vezi matale, e vorba de un record mondial. Vino, te rog, pînă la gîrlă și trage-i o înjurătură de pe mal că, uite, trebuie să mai arunce o dată în dumneata lucrătorul de la fa-

¹ Episcop ceh aruncat în rîul Vltava (1393) din porunca regelui Vaclav al IV-lea și canonizat în anul 1729.

brica de cărămidă.“ Să nu-ți vină să crezi, dom'le judecător : Pudil îmi zice că nu se duce nici în ruptul capului. Așa-i omul nostru, fără pic de ideal în el. M-am întors iarăși la Vasek, lucrătorul de la fabrica de cărămidă.

„Escrocule, m-am oțărît eu la el, minți ! Nu tu l-ai lovit pe Pudil. Pudil zice că altul a dat în el, nu tu.“

„Minte, zice Lysicky. Eu l-am pocnit.“

„Dovedește-mi ! Aruncă piatra pe malul celălalt și te cred !“.

„Dom'le plotoner, zice, să arunc așa, fără nici-un rost, nu mă pricep. Dar pe Pudil ăsta îl ating oricînd, că-mi stă în gît.“

Îl iau atunci cu binișorul.

„Măi, Vasek, zic, dacă arunci piatra dincolo, îți dau drumul. Dacă nu, te trimit la răcoare pentru lovire gravă, fiindcă l-ai schilodit pe Pudil. Pentru așa ceva ieși șase luni ca popa, nenorocitul !“

„Ce să fac ! Am să mă rog de domn' judecător să mă lase să fac pușcăria iarna“, zice Vasek ăsta.

N-am avut încotro și l-am arestat, în numele legii. Acum stă pe coridor și așteaptă. Dom'le judecător, ar fi grozav dacă el ar aruncat pietroiul ăla. Sau, poate, face numai pe nebunul. Eu cred că o să se sperie și o să tăgăduiască. Dar atunci să-i ardem derbedeului o lună în plus pentru escrocherie sau pentru că a indus în eroare autoritățile. În sport nu-i voie să minți. Pentru asta se dau sancțiuni grele, dom'le judecător. Vi-l aduc îndată.

— Va să zică dumneata ești Václav Lysicky, începu judecătorul de ocol, cercetînd cu o privire aspră pe delincvent, un flăcău cu păr bălai. Recunoști că ai aruncat cu această piatră în František Pudil, cu intenția de a-l vătăma și că i-ai provocat răni grave ?

— Dom'le judecător, să vedeți cum a fost, începu acuzatul. Pudil burdușea un copil. Am strigat la el, peste rîu, să lase copilul în pace. Atunci el a început să mă înjure.

— Ai aruncat cu piatra ori ba ? îl întrerupse judecătorul.

— Mă rog am aruncat-o, răspunse acuzatul căindu-se parcă, dar el m-a înjurat. Și dacă am avut piatra la îndemînă...

— Naiba să te ia ! izbucni judecătorul. De ce minți, mă băiatule ? Ce, vrei să mă protestezi pe mine, judecător ? Știi că pentru asta se dau pedepse grele ?

— Am aruncat-o, mă rog frumos, se bîlbîi tînărul lucrător de la fabrica de cărămidă, dar — vedeți — Pudil mi-a zis să-l pup în...

Judecătorul aruncă o privire întrebătoare jandarmului Hejda, dar acesta ridică din umeri, neștiind ce să mai zică.

— Dezbracă-te ! zbiră judecătorul la vinovat a cărui inimă se făcuse cît un purice. Repede ! Și izmenele ! N-ai terminat ?

Găliganul își lepădă hainele într-o clipită. Se aștepta să fie supus la cazne și tremura ca varga. Știa bine că nu există interogatoriu fără tortură.

— Ia uită-te la deltoidul ăsta ! zise judecătorul Tucek. Dar de biceps ce zici ?

— Bicepsul merge, își dădu cu părerea Hejda, afișind un aer de expert. Dar mușchii abdominali nu sînt destul de formați. Dom' judecător, la aruncarea greutății e nevoie de mușchi abdominali, știți, la răsucirea corpului. Să vedeți ce mușchi am eu la burtă !

— Uită-te mai bine la burta lui ! Ce spuți de mușchii ăștia ? Doamne ! Și ce torace ! zise judecătorul, înfigîndu-și degetul în puful auriu care acoperea pieptul lui Vásek. Numai picioarele sînt cam slabe. În general, țărani au picioarele prost dezvoltate.

— Fiindcă nu se antrenează, rosti sentențios domnul Hejda. Astea-s bețe, nu picioare ! Un aruncător de greutate trebuie să aibă picioare, nu glumă !

— Întoarce-te ! se răsti judecătorul la tînărul muncitor. De spate ce zici ?

— Umerii se prezintă bine, aprecie domnul Hejda. Dar mai jos nu face doi bani. Tipul n-are vină, dom' judecător. Eu nu cred c-a aruncat-o el.

— Îmbracă-te ! țipă judecătorul la flăcău. Ascultă-mă, omule, ai aruncat piatra sau nu ?

— Am aruncat-o, blîgii Václav Lysicky cu o încăpăținare de berbec.

— Boule ! se răsti judecătorul. Asta înseamnă vătămare corporală gravă. Te înaintez tribunalului județean și iei cîteva luni de pușcărie, ai înțeles ? Așa că fă bine și nu te mai lăuda atîta. Mărturisește că ai născocit toată povestea asta cu pietroiul. În cazul ăsta, îți aplic trei zile pentru că ai indus în eroare autoritățile și, pe urmă, îți dau drumul. Hai, spune, ai aruncat sau nu cu piatra în Pudil ?

— Aruncat, zise Václav Lysicky îndîrjit. De ce m-a înjurat de pe malul celălalt ?

— Ia-l de-aici ! urlă judecătorul. Mincinosul dracului !

Peste cîteva minute, jandarmul Hejda vîrî din nou capul pe ușă.

— Dom'le judecător, spuse el, setos de răzbunare, adăugați la dosar : pricinuire de pagube materiale unor terțe persoane. V-am spus că a scos piatra din dig și, uite, acum tot digu-i desfăcut !

Din volumul „Povestiri“, Editura pentru Literatură Universală, 1963. Traducere de Ihor Lemnij și Iulia Soare.

George CĂLINESCU (1899 — 1965)

Cu atîta fervoare a apărat George Călinescu cauza sportului, încît ne determină să credem că el însuși a pășit în cercul de vrajă al acestei activități fizice rămî-nîndu-i credincios pentru totdeauna. Dar, probabil, în afară de înot — „sport elegant și stenic care înfrățește pe om cu natura“, cum îl caracterizează scriitorul — el nu a luat decît un contact vizual cu boxul, cu motociclismul și gimnastica, discipline cărora le aduce înflăcărâte elogiuri în rubrica intitulată „Cronica sportivă“ a săptămînalului *Adevărul literar și artistic* (1932).

Trebuie reținut faptul că G. Călinescu nu a făcut, în rubrica amintită, cronică sportivă propriu-zisă, decît în cazul unei reuniuni de box (care avea să constituie, cu unele prelucrări, un capitol al romanului *Cartea nunții* — prezent în volumul de față cu titlul „O gală de box“); în rest, pînă la scriitorul a construit, de fapt, mici eseuri în care a căutat să-i convingă pe cititori de valențele formative, educative, dar mai ales estetice ale sportului. Pentru G. Călinescu, boxul este un sport care „cultivă sensul unei inteligențe mușchiulare și armonii de mișcare ce stimulează vitalitatea“, motocicleta reprezintă „un simbol al sportului modern“ în care se realizează „întovărășirea atletului cu monstrul mecanic“, gimnastica (cea ritmică) se înscrie în aria de „preocupări fizice“ avînd ca scop „atingerea unui maximum de rentabilitate fizică în limitele unei ritmice de esență muzicală“, iar înotul „dă cea mai înaltă educație fizică, cu cel mai intens rezultat eugenic“. Călinescu a consacrat lungi pasaje din romanul *Cartea nunții* descrierii înotului și a făcut acest lucru — cum remarcă V. Bănciulescu în volumul *Sport și cultură* — „cu ochi de analist și plăcere de estet“.

Cunoscînd — fie și în mod atît de sumar — atitudinea scriitorului față de activitățile sportive, nu ne va mai surprinde patosul cu care apelează la maestrul scrisului îndemnîndu-i să trateze în operele lor despre aceste activități, sportul „reprezentînd vigoarea vitală a umanității” și oferind „izvoare de observații multiple și adînci pentru romancierul modern care trăiește din plin și știe să exprime ce trăiește”.

O GALĂ DE BOX

Bobby se născuți pe ușa, roșu de emoție la față și cu mustață americană, și strigă din prag :

— Șefule, diseară e box la Circ ! Stătu astfel o clipă, cu pălăria de fetru (cu care alterna în cursul zilei șapca reglementară) înclinată spre ceafă, așteptînd efectul senzaționalei știri. Văzuse pe gardurile de lîngă Lidó un afiș mare, lung, pe care scria cu litere de foc *Moți Spandau — H. Breitkopf* și, ca la comunicatul mobilizării generale a armatei, alergase în pas gimnastic acasă, spre a tapa pe Jim sau pe Vera.

Aceștia îl primiră puțin tulburați în intimitățile de logodnici, dar transmițînd și asupra lui zîmbetul fericirii lor. Bobby le era la amîndoi simpatic, pentru că era oarecum agentul, destinat de soartă, al reîntîlnirii. Vera, care acum iubea pe toată lumea și vedea numai paradisuri cu flori și îngeri păzitori peste tot, își amintea cu duioșie cum Bobby sărea în foc pentru ea cînd era vorba de vreo misiune secretă, ca, de pildă, de a pîndi scrisorile ce-i yeneau de la Jim și a i le da fără știrea celorlalți. Jim îl simpatiza fiindcă era fratele Verei, cu care semăna de altfel, și fiindcă orice tînăr independent care își bătea joc de curiozitățile celor bătrîni îi plăcea. Intuind acest efluviu de simpatie, Bobby îl comercializase, percepîndu-l în bani. La început el numea pe viitorul lui cumnat *domnul Jim*, dar, apoi, dîndu-și seama de însemnătatea gradului său de rudenie prezumtiv, începu să-i zică de-a dreptul : *șefule*, evitînd totdeauna și *domnule*, și *tu*.

— Bobby, nu ți-e rușine ! ? îl mustrase Vera.

Dar Jim nu era supărat de această inocentă impertinență, fiindcă Bobby nu era prea de tot tînăr față de el și în curînd avea să fie student, și apoi spunea asta cu așa mari agitații confidentiale ale sprîncenelor încît stîrnea rîsul. De cîte ori dar Bobby îl lua tainic la o parte și-i spunea clipind comic : „Șefule, e un film strașnic cu Anny Ondra la Capitol !”, Jim înțelegea aluzia și, părăindu-i rău că nu poate să meargă, îi dădea bani.

Auzind de box, Vera, care nu fusese niciodată la un meci și era curioasă de orice aspect al vieții după ora 9 seara, cînd i se impunea să fie acasă, zise alintată și galeș rugătoare :

— Jim, haide să mergem și noi o dată la Circ. Vreau să văd și eu cum se bat !

— Să mergem ! aprobă Jim, satisfăcut și el de a dispune o seară de logodnica lui, în chip de repetiție generală a apropiatei căsnicii.

Bobby, în culmea jubilației, ghemui în buzunar banii întinși de Jim și alergă, lăsînd toate ușile de perete, să cumpere dinainte bilete.

La orele 8 jumătate seara Jim veni să-și ia logodnica și pe Bobby. Acesta din urmă se zvîrcolea ca un tigru tînăr în cușcă, pe sală în fața ușii Verei, care nu mai ieșea în vreme ce aceea, în fața oglinzii, scotea și îmbrăca rochii peste rochii, nemulțumită de cusururi pe care le observa acum pentru întâia oară. Voia să fie elegantă, să placă lui Jim și să epateze lumea și avea impresia că totul e strîmb și ridicol pe ea. I se păru că vede pete pe obraz și, acoperindu-le cu pudră, fu supărată de lividitatea văroasă a pulberii de orez, care nu adera. Nasul ei mic i se arăta strîmb și bulbucă și-l turti nervos cu mîna, lăcrimînd de necaz. O înspăimîntă, cînd sta să iasă, boțirea rochiei la spate, și tocmai atunci observă că pălăria nu se asorta cu costumul. Toate aceste mici catastrofe produceau cu atît mai multă alarmă cu cît înexorabila limbă a ceasului nu-i dădea răgaz să repare neajunsurile.

Cînd Jim, îngrijorat de ora tîrzie, bătui la ușă, strigînd : „Hai mai repede, Vera !“, fata ieși îmbufnată și cerîndu-și iertare din ochii mari și ăzi : „N-am nici o rochie cumsecade !“

— Nu fi copilă — o consolă protector Jim — îți șade foarte bine ! Nu văd ce-ar fi rău !

Într-adevăr, Vera era ca o păpușă mare îmbrăcată sub indicațiile vîrstei. Micul basc înclinat cu ciucure, lăsînd toată casca părului liberă, și gulerul mare, alb, cu funde înguste de velur, îi făceau un cap de porțelan, cu ochi din inimi de pansele și cu buze emailate. Jacheta de catifea albastră cu nasturi aurii îi îngusta bustul și-i dădea aerul unui ofițer de operetă. Jim o prinse de brațul subțire, ridicînd-o ușor în sus, și porni cu ea în pas gimnastic, urmat de Bobby. Se suiră în tramvai, fiindcă n-aveau unde și cu cine lăsa Peugeotul în fața Circului. Vagonul era ticsit de lume și Vera trebui să stea în picioare, sprijinită pe sub talie de mîna lui Jim. Domni bătrîni și tineri ședeau înfipti cu indiferență pe bănci, iar cei tineri priveau în gol sau pe fereastră, prefăcîndu-se că nu văd pe femeile de lîngă ei, care se clătinău spînzurate de curelele tavanului. Jim, galant din fire și înclinat către misticism sentimental, fierbea în el de indignare, mai ales cînd văzu cum un individ neras și cu privirea cinică își făcu drum violent cu coatele și se așeză repede pe

un loc, eliberat chiar atunci lângă el. Pentru Jim, Vera era un arhanghel, de candori și lumini și se mira, jignit totodată, că lumea din tramvai nu se trăgea înspăimântată de fulgere la o parte, în gest de umilință și adorație. Ca o mângâiere pentru insulta turmei, o prinse încet de umăr pe Vera și o întrebă de nu era obosită. Fata, obișnuită să nu i se dea prea mare atenție, răspunse alintat că nu, zîmbind cu fericire lui Jim din cauza unei constatări pe care o făcuse în sinea ei. Observase ostentativ pe toți bărbații din tramvai, pe cei de pe drum, de pe platformele de așteptare și ajunsese la încheierea că nimeni nu era așa de frumos și inteligent la privire ca logodnicul ei. Gloria, averea, poziția socială a oricărui nu erau în stare să umbrească oricât de puțin sentimentul ei profund că n-ar fi putut iubi pe altcineva afară de Jim, și dacă cineva i-ar fi vorbit rău de el, ar fi ascultat indignată de intensitatea invidiei omenești. Fericită de soarta ei, se uita din când în când adînc în ochii lui Jim și-l prindea de mîna, lăsîndu-și la rîndu-i degetele strînse în mîna puternică a acestuia.

Bobby mișca hoțeste capul în toate părțile, preocupat de ceva, și tresărea la fiecare gest de mișcare al pasagerilor. Cînd o doamnă înaltă dădu să se ridice, Bobby se repezi ca un ogar și se așeză pe bancă, întorcîndu-se apoi spre Jim și Vera, cu semne comice din coada ochilor: „Șefule, am găsit loc pentru Vera!“.

Și se ridică să dea locul surorii lui, mulțumit în sine de a putea răspunde și el într-un fel atențiilor ce i se arătau.

Pe splaiurile Dîmboviței, pe dreapta apei, coloane întregi de oameni se îndreptau pe sub copaci spre Circ. Erau în majoritate tineri cu uitături vulgare și bestiale, pîrînd, din cauza bascurilor și trenchocoaturilor murdare ce purtau, o ceață de băieți de prăvălie. Mulți dintre ei, în haine charleston de postav gri-pulbere și cu mustață subțire cu mult pe deasupra buzelor, trebuiau să fie elevi de liceu, judecînd după expresiile *șefule*, *fraiere*, *zexe* și *aiurea*, precum și după aluziile la campionatele școlare. Erau în grupuri și oameni mai în vîrstă, cu fizionomii masive de instalatori, măcelari sau agenți secreți, care discutau cu aprindere, pariind moralmente pentru un as sau pentru altul. Erau chiar și fete cu o înfățișare ciudat de ambiguă. Ochiul impertinent, buzele groase erau de vînzătoare, bascul, părul tuns erau de sportive, dar în genere nu le puteai gîndi decît printre fotbaliștii unei societăți de tejghetari, ca moderniste ale mahalalei sau ca încurajatoare la startul unei curse de bicicliști.

Gestul, conversația tuturor erau așa de pătimase și ireductibile, încît Jim se gîndi numaidecît la plebea romană rău mirositoare din circuri urmărind cu aviditate luptele de gladiatori. Această impresie căpătă forma unei uimitoare iluzii cînd, coborînd treptele

hemiciclului care înconjura arena închisă, se află în fața mușuroiului circular de capete. Deși era frig din cauza iernii, cercul mirosea a grajd, a sudoare acră și a piele cadaverică, și un murmur surd de mii de glasuri vibra pe deasupra largii pîlnii a amfiteatrului. Jim, Vera și Bobby se așezară pe cea mai de jos treaptă a cercului, încercînd să ocupe cît mai rămăsese neacoperit de picioarele desfăcute și inerte ale celor de deasupra.

În mijlocul amfiteatrului se afla o estradă pătrată de scînduri, înconjurată de un zăplaz făcut din trei frînghii, iar deasupra, prinse de două cabluri încrucișate, patru becuri electrice se clătinau la cea mai mică mișcare a podiumului, mișcînd umbrele frîngîhilor. În jurul ringului se vedeau scaune și public mai „select”. Erau domni care, fiindcă sînt rași și îmbrăcați bine, par intelectuali, precum și cîteva femei în rochii de *crêpe-satin* solemn.

În așteptarea spectacolului, lumea mîncă portocale și bea limonadă pe care vînzătorii o aruncau de jos cu dexteritate în sticlele groase ce le primeau de asemeni peste capetele spectatorilor. Jim fierbea în el de ciudă, dar ideea unui protest i se păru primejdioasă în prezența Verei, deoarece privirile vecinilor erau crunte și sarcastice. Blestemă în sinea lui pe Bobby că nu luase bilete înăuntrul amfiteatrului.

Peste cîteva minute ringul se umplu de indivizi cu pieptul abia acoperit de tricouri rare și cu prosoape în jurul grumazilor late de bivoli. Erau *soigneurii*. Curînd după ei săriră peste frînghii doi băieți tineri în halate lungi de baie și cu ghetе moi de forma copitei în picioare, care se așezară pe cîte un scaun în două unghiuri opuse ale ringului, înconjurați pe dată de *soigneuri*. Combatanții se dezbrăcară de halate, și rezemați cu mîinile de balustrada de frînghie, ascultau acum sfaturile *soigneurilor*, întinzînd în același timp picioarele spre a fi cît mai odihniți. Din privirile sfioase pe care le aruncau pe furiș publicului se vedea însă că aveau trac.

Un spicher înalt cu pulover alb și freza foarte linsă se apropie de marginea ringului și începu să strige răgușit printr-o pîlnie de tinichea datele luptei. Spectacolul începea prin trei meciuri de amatori. După ce repetă pe toate laturile numele și greutatea combatanților, spicherul se trase la o parte, iar cei doi luptători, cărora li se legaseră mînușile între timp, se apropiară în mijlocul ringului urmați de droaia de *soigneuri* și-și făcură salutul protocolar, strîngîndu-și mîinile. Arbitrul punînd mîna pe umerii amîndorura le vorbi ceva confidențial, dîndu-le instrucțiuni; apoi se retrase, lăsînd pe boxeri față în față, cu mîinile ridicate defensiv.

Cei doi săriră ca niște cocoși, bătînd iute dușumeaua cu picioarele și înfierbîntîndu-se mai repede decît cerea nevoia spectacolului. Unul din ei se repezi cu pumnii mari de piele spre fălcile

adversarului, celălalt îl cuprinse cu mâinile pe după mijloc. Urmă o încăierare în toată regula, cu mâini nimerite și încleștate în cap, cu învălmășeală corp la corp și o chelfăneală aritmică de ștengari care se bat pentru un măr. Lumea urla: „Arde-l, Gorune! Nu te da, Ciocane!” în vreme ce arbitrul sări să-i descurce. După câteva îndesări pe loc, gongul sună, și combatanții căzură fiecare în colțul său pe scaun, înconjurați de *soigneuri*. Unul, muind un burete într-un lighean, udă pe luptător pe piept, alții le vînturau cu tehnică savantă prosoapele pe dinaintea obrazilor. În sfîrșit, gongul bătu din nou și cocoșii țopăiră iarăși pe dușumele în urletele amfiteatrului. O bătaie în toată regula se iscă între ei, fața le era roșie de congestie, și unul din ei, exaltat, trase în neștire pumni în capul celuilalt, în vreme ce acela îl lovi dosnic în șale. Gongul întrerupse lupta și arbitrul îi concèdeie pentru inferioritate. Combatanții se salutară din nou și coborîră gîfîind peste frînghii, oarecum rușinați.

— Ei, ce zici? întrebă Jim pe Vera.

— Dar asta e bătaie pur și simplu! răspunse aceasta deziluzionată.

Bobby însă fu de părere că arbitrul fusese nedrept și că combatanții erau elemente de viitor, capabile de un bogat palmares.

Celelalte două meciuri următoare de amatori fură mai animate. Trupuri mai consolidate, epiderme mai viril lucioase, o ritmică mai armonioasă și mai agilă dădeau senzația unei lupte concertate, geometrice ca un dans.

Adevăratul spectacol începea de-abia de acum încolo prin patru întâlniri internaționale.

După o lungă pauză în care Jim și Vera suferiră moralmente de pe urma aruncării pe deasupra lor a sticlelor de limonadă, ringul se umplu de indivizi și doi boxeri în halat săriră peste frînghii. Unul era blond, roșcat, cam molîu, altul oacheș, suplu și sprinten. Spicherul prezintă prin pîlnia de tinichea pe Fritz Pfeffer și pe Mielu Doculescu cu respectivele greutăți. Apoi se strînseră cu toții în grup, *soigneurii* cu prosoapele la gît, și la explozia albă a magneziei făcură un instantaneu fotografic. După multe ceremonii, pregătiri și frecări ale tălpilor pe talc, adversarii se aflară față în față și gongul bătu.

La început combatanții se mulțumiră să danseze unul în fața altuia, trotînd mărunț și apărîndu-și fața cu pumnii. Blondul însă manifesta o tendință vădită de a evita lupta corp la corp și refuza mereu, spre exasperarea publicului, de a ieși din dansul defensiv. Mielu, cu mîna stîngă întinsă deasupra capului, încercă să fandeze către adversar, apropiindu-se și retrăgîndu-se cu mișcări iuți și încercînd să plaseze o lovitură. Izbutise să schițeze un crochet spre

obrazul drept, cînd blondul Fritz îl îmbrățișă, împiedicîndu-l să-și dezvolte mulineurile. Despărțiți de arbitru, cei doi alergară din nou unul după altul; dar blondul se eschiva într-una fugind în frînghii. Lumea începu să fluiera impacientată și să rîdă, și primul *round* se termină în nemulțumirea generală.

Comedia bătutei pe loc continuă și în celelalte *round-uri*, spre indignarea spectatorilor. Cînd românul aplică un *uppercut* în bărbia germanului, îmbujorîndu-i fața, publicul urlă de satisfacție și se auziră strigăte :

— Dă-i nainte, dă-i la mir !

Cu toată suplețea calmă, prudentă, cu moderație și cu inițiativă în mișcări, Mielu își consuma energiile în vînt, căci Fritz bătea veșnic în retragere, îmbrățișa pe adversar sau fugea spre frînghii.

În cele din urmă, tactica germanului începu să fie evidentă tuturor și să arunce ridicolul și asupra celui alt combatant. Dur și rezistent în defensivă, germanul își obosea adversarul, constrîngîndu-l să se agite steril pe dinaintea sa. Într-adevăr, lupta dură neconcludentă pînă la sfîrșit, și Mielu Doculescu se retrase învingător numai la puncte, în vreme ce germanul, roșu la față și asudat, se lăsa înconjurat cu solidaritate patriotică de prietenii și *soigneurii* săi.

Al doilea meci internațional fu precedat de aceleași lungi ceremonii și fotografiieri la lumina magneziei. Spicherul urlă în pîlnie numele combatanților, Georg Fising și Lucian Popescu, și după ceremoniala strîngere de mînă se așezară față în față, cu pumnii strînși, un șmecher oacheș de Dealul Spirei cu o zîmbire șireată în coada ochilor, ceva între spaima clasei și cavalerul de industrie, și un tînăr neamț decolorat la față, cu nasul întors în sus, cu ceva domol și naiv de Gretchen cu cozi împletite. Întîiul *round* relevă un calm desăvîrșit, ironic, care exaltă arena, din partea românului, și o industrie de mișcări, repede complicată de prea multă metodă din partea germanului, căruia îi lipsea elanul vital în fața liniștii brune a adversarului. Fluiera prelungi și strigăte deza-probară lîncezeala luptei și *round-ul* se termină în huiduieli.

— Asta e porcărie, nu box !

În al doilea *round* însă Lucian începu să atace, schițînd accelerat cu toată alonja brațelor lovituri către maxilarele lui Georg, care dansa mărunț și științific, eschivîndu-se mereu. Plictisit de ridicolul tacticii în care era atras, se năpusti deodată asupra adversarului și cu un pumn în nas îi umplu obrazul de sînge. Un urlat prelung, delirant, de satisfacție, se ridică din pîlnia amfiteatrului, și Lucian, înconjurat de strigătele de îndemn ce veneau din public, începu să toarne asupra capului celui alt o grindină de

pumni ce scăpa oricărei denominațiuni tehnice. Ametit, Georg încercă să-i oprească elanul, cuprinzându-l de șale și împiedicându-i rotația mâinilor, dar sîngele imprimat pe mânuși îl mînji peste tot cu purpură. Cînd Lucian vru să-l descleșteze de pe sine, germanul se clătină pe picioare și se prăbuși însîngerat pe podea. Arbitrul numără pînă la zece, dar cel doborît făcu un semn de dezgust și de refuz.

Publicul ovaționează frenetic pe oacheșul învingător, care făcu complimente, clipind șiret din ochi, cu sensul : „Cu mine se pune neamtu ?“.

— Bravo, țigane ! strigă cineva de sus în hazul obștesc.

— Vai, zise Vera miloasă, strîngînd mîna lui Jim, nu-mi place, prea e crud !

Un murmur de curiozitate zbură printre bănci. Pe ring săriseră doi noi combatanți, G. Zuliotis și un mulatru cu părul ca piperul, Jack Beverley. Se făcu obligatoria fotografie și în sfîrșit gongul bătut. De data aceasta, Jim avu un sentiment nelămurit estetic și impresia de luptă de gladiatori unși cu ulei. Zvelt, statuar, cu pîntecele supt și umerii lați, Zuliotis nu apărea ca o forță brutală și masivă din cauza distincției și sclipirii studioase din privire. În fața negrului dinainte trupul său părea principial osîndit. Subțire, drept, fibros, ca un palmier cu pielea unsuroasă și netedă de abanos, Jack zîmbea arătîndu-și dantura albă de felidă. Zuliotis începu să schițeze în aer mulineuri și defensive prudente și părea înverzit de lumina becurilor electrice și puțin pregătit să primească lovituri grave. Forma sa de luptă era științifică sau „cerebrală“, adică se întrevedea în ea intenția de a suplini prin inteligență ceea ce-i lipsea în vigoare. Lupta însă cu o forță ferină de natura cangurilor boxeri care, sprijinindu-se pe coadă, lovesc în om cu patru picioare deodată. Cu o liniște de războinic african, obișnuit să țină lungul arc în mînă, să treacă înot Nilul printre crocodili și să vi-neze lei, săltînd lin pe tălpi, Beverley urmărea agitația cu sudori a adversarului, zîmbind inocent și mirat ca de o muscă mare ce bîzîia în jurul pumnului său. O întindere admirabilă a mîinii, o desăvîrșită liniște defensivă, lipsa totală a oricărei umbre de obo-seală dădeau ființei sale eleganța exotică a unui dansator în fața unui hamal zdrobit de saci.

Celelalte *round-uri* se desfășurară în tăcerea tuturor, fără nici o lovitură neprevăzută. Flexibilitatea negrului rămînea virgină, deși defensivă, în vreme ce adversarul se trudea cu fel de fel de ingeniozități stilistice, ce-l umpleau de sudori, să atingă pie-lea unsuroasă a negrului, care se eschiva miraculos, ca o lăcustă. Jim se gîndi la dulăul cu ochi onești care tremură și schelălăiește de ciudă jos în curte că nu poate pune laba sa viguroasă pe pisi-

cuța catifelată care pășește scuturînd labele cu distincție și dispreț pe coama gardului. După o îndelungă și sterilă luptă, gongul bătău și mulatrul fu proclamat învingător la puncte și ovaționat de public, pe care el îl salută ridicînd mîna în sus, ca un războinic scutul.

În tot timpul acesta, Bobby dispăruse nu se știe unde, spre a se întîlni probabil cu prietenii săi. Acum apărură și el roșu la față, cam răgușit și cu cravata în neorînduială și, așezîndu-se lîngă Jim, zise fanatic :

— Șefule, să-l vezi pe Spandau ! Vine acum !

Pe ring urcă și se așează pe scaunul din colț, înconjurat de *soigneuri*, un atlet îndesat fără caricatură, cu cap taurin și nas subțire turtit, inteligent și ager în priviri, dar cu o ironie semită, părînd a fi făcut să apuce cu o mîna pe adversar, să-l învîrtească cu ușurință prin aer și să-l zdrobească surd pe dușumea. În celălalt unghi se sui înconjurat nu numai de *soigneuri* dar și de foști combatanți germani învinși, un teuton înalt, rumen și blond, cu cîrnuri pline, moi. Rumoarea din public arăta că acest meci era *clou-ul* seriei.

Spandau atacă de la început repede și cu putere, hotărît să termine cît mai curînd, dar germanul, cu aceeași gravitate profesională a tuturor, bătău în retragere, ascunzîndu-se după pumni și apărîndu-se meticulos și savant. O încercare de lovitură în maxilar dădu greș, adversarul eschivîndu-se, dar în același timp mîna stîngă îl plesni în stomac.

Incinta urlă și fluieră încurajînd. Cineva țipă în spatele lui Jim :

— Jos cu el, lovitură joasă, huoo !

Individul masiv cu înfățișarea de băcan sări ars :

— Ce lovitură joasă, domnule, unde vezi dumneata lovitură joasă ? !

Celălalt îi contestă calitatea de a se amesteca ; acesta declară că individul nu știa cu cine vorbește, deoarece fusese profesionist și avea idee ce e o lovitură joasă, și discuția ar fi degenerat într-un pugilat lateral dacă ofensiva grindinoasă a lui Spandau asupra lui Breitkopf n-ar fi ridicat urlete.

În al doilea *round* Spandau continuă să atace furibund, plesnind din cînd în cînd obrazul rumen al germanului, dar acesta, îndîrjit în mimica lui defensivă, primea loviturile ca o minge flexibilă fără să se resimtă și tentînd zadarnic să răzbată printre brațele musculoase ale adversarului. Spectacolul ținea toate piepturile în tensiune și fluierile se amestecau cu strigătele de îndemn.

De la începutul acestui meci Bobby intrase în delir. Cu părul vilvoi și cu glas răgușit, țipa frenetic, neostenit.

— Bravo, Moți, dă-i, Moți, așa, Moți, dă-i, Moți, dă-i, Moți !
și tot astfel la infinit, ca și când odată cu stingerea glasului său
boxerul avea să cadă dezumflat jos pe podea.

Jim se uită la el și observă că nu ședea pe bancă, ci, agitându-se puțin aplecat deasupra treptei, învîrtea mîinile în aer, schițînd mișcările și lovind ipotetic în trupul lui Breitkopf. Cînd cu un pumn viguros Spandau zvîrli pe german în frînghii, Bobby urlă dezlănțuit :

— Moți, dă-i, Moți, arde-l, Moți, dă-i, Moți !

— Bobby, taci din gură ! îi șopti Vera trăgîndu-l de mîneacă.

Dar Bobby se smulse posedat și începu să strige cu mai multă vigoare.

Nimeni nu părea de altfel scandalizat de aceste ieșiri, și de sus de tot se auziră aplauze și strigăte în cadență :

— Bra-vo, Mo-ți, bra-vo, Mo-ți, bra-vo, Mo-ți !

Celelalte *round-uri* răscoliră sala fără să soluționeze lupta. Iritat de rezistența neașteptată ce i se opunea și care îl făcea să gîfîie de o ușoară agitație a inimii, Spandau se năpusti furios asupra germanului, aplicîndu-i cu repeziciune toate loviturile profesionale, crochete de dreapta și de stînga, directe, *swing-uri* și *upper-cut-uri*, urmărindu-l pînă în frînghii și făcîndu-l să-și acopere fața cu mînușile sau să se apuce cu mîinile de adversar, dar cu toate acestea gîfîind, înroșindu-se, agitîndu-se, plesnit, ghiontit, lipit, trîntit, nu voia să cadă jos *knock-outat*. Spectacol expasperant de rezistență și de ridicol dramatic ! În cele din urmă, ultimul gong bătut, punînd capăt unei lupte inegale și monotone între un atlet a cărui eleganță consta în faptul de a culca la pămînt dintr-o lovitură și un individ care refuza totuși să se întindă pe scîndurile ringului.

Din romanul „Cartea nunții“, Editura
Eminescu, 1972.

CELLA DELAVRANCEA (n. 1887)

O surpriză — extrem de plăcută — aceste rînduri vibrante în care Cella Delavrancea își tălmăcește simțămintele încercate în fața evoluției de excepție a grațioasei și totodată cutezătoarei gimnaste venită din spațiul carpatic în Montrealul Olimpiadei ca să uimească o lume întreagă.

O surpriză, dar numai la prima vedere. Bineînțeles că, înainte de toate, Cella Delavrancea este pentru noi omul de artă care și-a cucerit ascultătorii cu sublime interpretări pe clapele pianului, care și-a fermecat cititorii cu luminoase pagini de proză, de memorialistică, de critică muzicală sau plastică. Parcurgînd atent paginile sale de amintiri aflăm totodată că Cella Delavrancea nu i-au fost străine unele activități fizice ca gimnastica la trapez, făcută în anii școlii sub îndrumarea unei celebrități în materie, profesorul Gheorghe Moceanu, apoi înotul în apele mării, pe cînd mergea cu familia în vacanță la Eforie, în fine galopurile avîntate pe cai mici dobrogeni, care l-au îngrijorat, la început, pe tatăl său, scriitorul Barbu Delavrancea.

Uimitor ni se pare faptul că la o venerabilă vîrstă, cu numai un an înainte de a fi sărbătorită de Uniunea Scriitorilor pentru 90 de ani de viață, Cella Delavrancea a găsit timp și disponibilitate sufletească pentru a urmări pe micul ecran o mare sărbătoare a tinereții. A privit, nu de la distanța vîrstei la care se afla, ci cu o puternică implicare afectivă din care s-a zămislit, apoi, acest eseu, ca o superbă cunună de cuvinte pentru fruntea mlădioasei campioane olimpice.

ALEGORIA PATOSULUI — NADIA COMĂNECI

Pe cînd evolua în aer, atingînd din cînd în cînd bîrna cu vîrful piciorului, ca un bobîrnac sfidînd primejdia, îmi suna în urechi un fragment din primul act al operei „Don Juan“ de Mozart. Mult timp n-am sesizat sensul acestei suprapunerii. După reprezentarea operei „Nunta lui Figaro“, împăratul Iosif al II-lea a chemat pe Mozart și i-a spus : „Da... e frumoasă noua ta operă, dar sînt prea multe note, prea multe“. Mozart, jignit, i-a răspuns : „Maiestate, sînt numai atîtea cîte sînt necesare“. A părăsit Viena și s-a dus la Praga unde succesul operei a fost triumfal.

Caracteristica geniului mozartian este sinteza și simțul duratei. Într-o singură gamă în ton minor poate exprima un sentiment dramatic. Am regăsit gestul sonor al divinului Mozart în volutele adolescenței care, eliminînd în salturi efortul și precauția, devenea alegoria patosului cu o grație care vibra în toate gesturile ei. Sculpta cu trupul svelt esența perfecțiunii în succesiunea unui legato în mișcări unde clipa era veșnicie. Zbura de pe dunga de 10 centimetri înălțată sus, deasupra pămîntului, desena în aer epure geometrice cu exactitudine muzicală, izbutind cu grația ei patetică cele mai îndrăznețe expresii ale temerității, ale mîndriei, pune piciorul apoi pe bîrna îngustă, fără nici cea mai mică șovăire, cu toată ființa mobilizată în certitudinea severă a absolutului care pulsa în ea. Așa se explică de ce, cu capul în jos și mîinile pe paralela mare, dintr-o dată trupul înălțat s-a oprit în verticală ca o lumină de neon, iar mulțimea s-a cutremurat în fața acestei desăvîrșiri. Un poet român contemporan, Traian Iancu, într-o poezie dedicată Nadiei are o inspirată metaforă : „Fuioru-n zbor se face-n chipuire“.

La sol n-a făcut numai exerciții de suplețe și de virtuozitate, ea ne-a povestit ceva într-o desfășurare de o vivacitate ascuțită, alternînd elanul, care-o transforma în săgeată proiectată în aer, cu o stenografie a gesturilor unde auzi ce spune ; și rîsul degetelor fine, în timpul tumbelor rapide ca scînteile, transmitea întregii săli, ticsită cu 18 000 de oameni, un entuziasm exprimat printr-o adevărată „Niagară“ de aplauze.

În toată această reprezentare ritmică, adolescența noastră a păstrat discreția unui farmec irezistibil, demnitate în suplețe și siguranța preciziei la toate probele extrem de grele. Nu atinge liniștea unei culmi fără să fi lucrat foarte mult și cu mare și inteligentă concentrare. Nadia Comăneci, cu toată precocitatea vîrstei, este matură prin genialul său talent, cuibărit într-o înfățișare fi-

zică modelată cu grijă, ca o vioară de Stradivarius. Mușchii ei lungi, ductili, se întind și susțin cu putere îndrăznețele ei sărituri, întoarsă cu fața în jos, când părăsește o pasarelă ca să se lase pe cealaltă mai joasă, suspendată în aer un moment, fără ca să i se altereze expresia senină a figurii. Dar în privire a trecut, fulgerător, o impunătoare răspundere.

Prin măiestria artei sale, Nadia Comăneci ne-a convins că gimnastica se înrudește frățeste cu dansul când se transfigurează în simbol artistic. Lângă dînsa plana umbra celei mai mari dansatoare care a existat pînă azi : Anna Pavlova, steaua baletelor rușești din 1911, care răscolea pînă la lacrimi publicul parizian în „Moartea lebedei“. Cine știe, poate că mai tîrziu o vom ovaționa și pe dansatoarea Nadia Comăneci ! Dar pînă atunci ne va rămîne în amintire spectacolul admirabil al echipei române de fete — buchet de boboci de trandafiri...

Pe estrada unde și-a plecat gîtul ca să primească colanul și medalia de aur cu titlul de „campioană absolută“ a Jocurilor Olimpice, Nadia Comăneci sta dreaptă, cu ochii duși peste mări și țări, simțind că poartă pe umerii ei delicați bucuria mîndră a patriei noastre.

Din revista „Tribuna României“, 15 august 1976.

Mircea ELIADE (1907 — 1987)

Spirit cu largă deschidere spre toate fenomenele vieții sociale, scriitorul și filozoful Mircea Eliade și-a îndreptat atenția și spre activitățile sportive, unele dintre ele fiindu-i familiare din anii adolescenței și ai tinereții.

În volumul *Autobiografie*, Mircea Eliade notează că i-a plăcut să cutreiere Carpații, înnoptînd sub cort în Piatra Craiului, urcînd de la Sinaia la Peștera Ialomicioara, străbătînd Cheile Bicazului, făcînd toate acestea cu sentimentul că a „descoperit cheia spre libertate”. În egală măsură — sau, poate, chiar mai mult — l-a atras alt element primordial al naturii — apa. A vîslit pe Dunăre, uneori a înotat, a colindat păienjenişul de canale al Deltei, iar la 17 ani a parcurs, într-o modestă ambarcație cu pînze, drumul de la Tulcea la Constanța, trecînd prin situații limită generate de o „teribilă furtună”. Această aventură nautică a constituit subiectul unei schițe și apoi al unui eseu din volumul *Oceanografie*.

În literatura beletristică semnată de Mircea Eliade se întîlnesc referiri la diverse activități sportive: în nuvela *Uniforme de general* este amintit de cîteva ori jocul de șah, în altă nuvelă, intitulată *Fata căpitanului*, este vorba despre virtuțile educative ale sportului cu mînuși („Vreau să te formez pentru viață, pentru viața modernă” — îi spune un părinte fiului său căruia îi dă lecții de box); tenisul se bucură de atenția autorului în eseu *Apologie pentru decor* și în nuvela *Podul* („...cînd mingea e prinsă corect de rachetă, auzi un sunet inimitabil, sunet cu totul turburător”).

Iată și o opinie sintetică a filozofului despre sport, pe care îl enumeră printre „cuvintele cu majusculă ale epocii noastre“, alături de Libertate, Piine și Revoluție : „Confruntarea, întrecerile, luptele stimulează sau măresc forțele creatoare ale vieții“.

AVENTURĂ NAUTICĂ

În vara lui 1924, am încheiat cursurile școlare cu mai multă nerăbdare decât de obicei, întrucât, la un modest șantier din Tulcea, se desăvârșea ambarcația noastră. Îi găsisem și un nume, cu mult înainte : *Hai-hui*.

Costase 20 000 de lei și urma să fie proprietatea celor opt băieți care ne împrietenisem, la cercetășie, pentru multă vreme. Pe atunci făceam multe excursii cu cortul și alte ieșiri împreună. Hotărîrea noastră de a cumpăra barca ne-a venit după neuitata excursie în Delta Dunării. Unul din băieți avea rude la Tulcea și el ne-a asigurat că o vom putea cumpăra acolo la mai puțin de jumătate din prețul pieții.

În vara aceea nu ne-am mai cățărat, ca de obicei, prin Bucegi. În schimb, ne-am dus la Tulcea să vedem cum progresează construcția ambarcației. Am înălțat cortul în curtea prietenului nostru și mîncam pe unde eram poftiți. Diminețile ni le petreceam pe șantier, încercînd să ghicim cîte zile vor mai trece pînă cînd vom putea da barca la apă. Pe urmă făceam canotaj pe Dunăre și înotam. Serile hoinăream pe strada principală, îmbrăcați în tot ce aveam mai bun, și salutăm în grup toate fetele care ne zîmbeau.

După vreo zece zile barca era gata. Avea aproximativ 10 metri în lungime, era dotată cu o cabină, un catarg uriaș și trei perechi de vîsle. Am înscris-o la biroul căpităniei portului ; ne-am fotografiat în fața ei, împreună cu bărbatul care a construit-o ; și apoi, duminică după amiază, ca să putem fi admirați de toate cunoștințele noastre din Tulcea, ne-am imbarcat. Nu sufla nici cea mai firavă briză, așa că am fost nevoiți să vîslim din toate puterile. Am tras pînă seara tîrziu, cînd, în sfîrșit, am găsit printre sălcii un loc potrivit unde să ne înălțăm cortul. La Tulcea începusem să ne obișnuim cu țințarii, dar aici pe Dunăre ne atacau colonii întregi. Ne-am învelit cu fulgarinele noastre și ne-am ascuns capetele în prosoape, dar tot greu ne-a fost să dormim.

A doua zi, și în fiecare din zilele următoare, am fost întîmpinați de aceeași atmosferă de zăduf, lipsită de mișcare. Părea că nimic nu răsuflă și nici o frunză nu se clatină în această încîntătoare Deltă a Dunării. Pe o scurtătură, am părăsit brațul Dunării

numit Sf. Gheorghe și ne-am avîntat în labirintul de canale care intersectează stufărișul. Cu un an înainte, plecasem din Sulina cu un grup de tineri în cinci sau șase bărci mari, cu cîte doi vîslași în fiecare barcă, și am ajuns la mare în cîteva zile. De data asta ne-a trebuit o săptămîină întreagă, întrucît am fost nevoiți să vîslim tot drumul. Am sosit epuizați și înfomețați, pentru că ni se terminaseră merindele, cu excepția cîtorva pepeni și a unui butoiuș cu apă potabilă, pe jumătate gol.

De cum am ajuns la mare, vîntul a început să sufle. Bătea atît de tare încît ne întrebam dacă mai trebuie sau nu să ne angajăm în această aventură. În fiecare zi, cîte unul din noi era desemnat „căpitan“. Dar în după amiaza aceea „căpitanul“ n-a îndrăznit să-și asume singur responsabilitatea și ne-a cerut să decidem împreună, prin vot secret. Cinci dintre noi, incluzînd pe „căpitan“, pe care-l chema Livovski, ne-am declarat pentru plecare. Triumfători, cîntînd, am întins pînzele și abia am putut da crezare ochilor. Ambarcația se lăsa încet pe o parte, ca îndoită sub greutatea catargului; apoi, deodată, vîntul a îndreptat pînzele și am țîșnit ca o săgeată drept spre Rusia. Am încercat să cîrmim spre sud, dar vîntul era atît de puternic, iar noi atît de neîndemînatnici în manevrarea pînzelor încît n-am reușit decît s-o îndreptăm în spre sud-est. Acum o luase înainte, în diagonală, cu capul spre Caucaz. Tăia valurile cu o viteză care ne provoca amețeli. Nu ne-am fi putut închipui vreodată că o ambarcație încărcată cum era a noastră poate prinde asemenea viteză. În curînd am pierdut țărnuțul din priviri, doar departe în zare puteam vedea, în miniatură, dealurile Dobrogei, conturate vag în împurpurarea apusului de soare.

Pe urmă a început furtuna. Am văzut norii adunîndu-se și valurile crescînd amenințător. Ambarcația noastră avea tendința să se incline tare, cînd pe o parte, cînd pe alta; ezita cîteva secunde, parcă neștiind încotro s-o ia; apoi vîna brusc vîntul și o lua de la capăt. Se întunecase de tot cînd s-a năpustit furtuna peste noi. Cerul a început să vibreze, despîcat tot mereu de enormele săgeți ale fulgerelor care-l creștau dintr-un capăt în altul. Trăznete răsunau tot mai aproape de noi. Cîteodată auzeam fulgerul izbind apa, sfîrșind ca și cum un fier înroșit în foc i-ar fi străpuns suprafața.

Pe vremea aceea îmi plăceau fulgerele. Cu aproape doi ani mai înainte, o furtună extrem de violentă ne-a surprins în Carpați, la Piatra Arsă. Eram încîntat cînd fulgerul cădea la vreo duzină de metri de noi, sau mai încolo. Mă cățăram pe o stîncă și începeam să cînt, sau mai curînd să urlu, „Cavalcada“ din *Die*

Walkyrie. Chiar și în noaptea aceea, pe mare, nu mi-a fost frică de fulgere. Și acolo am cîntat „Cavalcada“.

De îndată ce a început să plouă, „căpitanul“ s-a dus în cabină să consulte harta și compasul. Avea rău de mare, pentru că ambarcația se unduia acum în valuri. Am hotărît să strîngem pînzele. Nu era o treabă ușoară, căci abia ne țineam pe picioare. Pînă la urmă am reușit, dar catargul a devenit atît de gros și atît de greu, din cauza pînzelor ude cu care fusese înfășurat, încît de mai multe ori ambarcația s-a cufundat amenințător. Am fi vrut să ne aruncăm în partea opusă, pentru ca astfel să o aducem într-o oarecare poziție normală. Dar ne împiedeca al dracului mînerul cîrmei. Indiferent cum o țineam, ambarcația înainta în zig-zag, iar de cîteva ori s-a rotit, ca și cum ar fi nimerit în vreo bulboană. Am schimbat cîrmacii de trei ori în mai puțin de o jumătate de oră, fără nici-un succes. Pe urmă am renunțat, am scos mînerul cîrmei, l-am așezat la picioarele noastre și ne-am lăsat în voia soartei.

Probabil că acest act de disperare ne-a salvat. Ambarcația fusese bine construită și avea o chilă neobișnuit de profundă. Lăsată în voia ei, a plutit ca o coajă de nucă. Se înălța pe talazuri, pe urmă se prăbușea în abisurile fosforescente dintre valuri fără să se răstoarne, în timp ce noi eram gata să trecem dintr-o parte în alta ca să contrabalansăm catargul. Ploua foarte tare și am luat o mare cantitate de apă din toate trîmbele care se spargeau deasupra noastră. Goleam apa, turbați, cu orice ne cădea la îndemînă: găleți, bidoane, cutii de conserve. „Căpitanul“ ca și „șeful de echipaj“, care venise să-l asiste, zăceau amîndoi bolnavi în cabină. Dar întrucît nu mai era nimic de hotărît, absența unui șef n-a bătut nimănui la ochi.

N-am să uit niciodată acea noapte. Muiat pînă la piele, stînd pe fundul ambarcației, strîngînd apa cu o cutie de conserve și aruncînd-o peste bordură, ca în transă, vedeam cîteodată venind către noi o arătare gigantică, înaltă cît casa. Pe măsură ce se apropia, puteam s-o zăresc vibrînd și cutremurîndu-se. Părea să fie luminată pe dinăuntru de o lucire fosforescentă. Ezita cîteva clipe, apoi începea să bîzîie metalic și părea gata să se prăbușească. Noi ne aflam drept sub pîntecele ei și privind din fundul ambarcației mi se părea că văd un munte de aur verde. Îmi spuneam: de data asta nu mai scăpăm! — și aș fi vrut să închid ochii. Am simțit ambarcația violent zguduită, ca și cum ar fi fost împinsă de dedesubt, iar noi înșine ne-am crezut înălțați. Cînd am deschis ochii, ne-am trezit între spumă și aur, cu cîte o prăpastie de fiecare parte. Cîteva clipe mai tîrziu, am auzit catargul scîrțîind și am fi căzut în hău, de nu ne țineam cu amîndouă mîinile de bănci.

Mi-era frică și totuși nu mă simțeam paralizat. Într-o zi, anul trecut, pe cînd navigam în Delta Dunării, eram toți epuizați de vîslit și ne-am aruncat în apele calde și stătute ale brațului. Mi-am simțit picioarele încurcîndu-se în liane; pe urmă, dintr-o dată, trupu-mi parcă se îngreună și am început să mă scufund — încet, fără zbateri — spre adîncuri. Cei întorși la barcă m-au văzut, dar ei credeau că fac pe nebunul și mă admirau pentru dibăcia cu care simulam un înec. Am fost salvat în ultima clipă de un prieten care a înotat sub mine și m-a împins spre suprafață. De data asta însă, teama de înec nu m-a paralizat. Simțeam că eram la voia întîmplării, fără nădejde de ajutor de vreunde. Senzația de absolută neajutorare, cu care într-un fel mă împăcasem, îmi producea și o stranie stare de pace. Întrucît nimic nu se mai putea întîmpla, aveam simțămîntul unei libertăți totale. Voința, inteligența, toate facultățile mele spirituale erau, pentru prima oară, *libere*; ele nu mai aspirau la o țintă imediat tangibilă.

Fulgerele continuau să despice întunericul, dezvăluind cînd troaca în care zăceam, cînd crestele valurilor pe care eram ridicați, conduși de o furtună care nu mai înceta să urle. Uneori mă uitam la vîrfurile catargului și mi se părea că e luminat de aceeași fosforescență ca și valurile. L-am auzit șuierînd ca o pasăre uriașă. Pe urmă, după miezul nopții, furtuna a trecut, deși marea continua să fiarbă și să se zbuciume. Cînd au apărut zorile, ne-am trezit înconjurați de valuri vineții-cenușii, dar de acum eram obișnuiți. Vîntul a început să bată mai puțin tare, iar speranța noastră tocmai în asta stătea. Am hotărît să ne odihnim cîteva ore, doi dintre noi urmînd să facă de veghe, iar apoi să punem mîna pe vîsle și s-o pornim spre țarm. Nu vedeam țarmul, dar aveam compasul pentru orientare. Pe măsură ce creștea lumina, ne dădeam seama tot mai mult în ce situație disperată ne aflam. O parte din echipamentul nostru se pierduse peste bord; restul era împrăștiat pe fundul ambarcației, printre cărți, aparate de fotografiat și pepeni. În butoiaș nu mai rămăsese decît foarte puțină apă de băut, și chiar aceea turbure și stătută. Eram epuizați de lupta dusă și de lipsa de somn, și totuși eram fericiți, și înainte de toate mîndri, mîndri de a fi supraviețuit unui asemenea calvar.

(Aveam dreptul să fim mîndri, deși n-am făcut nimic pentru a merita scăparea. Peste o săptămînă, cînd am ajuns la Constanța, am aflat că în timpul nopții furtunoase o mulțime de lotci pescărești s-au scufundat. Noi am scăpat pentru că am lăsat ambarcația să plutească în voia ei. Am mai aflat la Constanța că un comandant al cercetașilor din Mamaia, unde eram așteptați de cîteva zile, fiind îngrijorat, a trimis un hidroavion, de la baza navală, care ne-a căutat o dimineață întreagă de-a lungul coastei.)

...Aventura noastră pe mare ne-a sporit considerabil stima printre colegii de liceu și cercetași. N-am îndrăznit să povestesc nimănui acasă despre pericolele prin care am trecut, doar câteodată făceam aluzie la teribila furtună care m-a învățat să nu-mi fie frică de moarte. Dar experiența a fost prea dramatică pentru mine ca s-o las nefolosită ca pretext literar. Anul următor am scris o schiță intitulată „Răsărit pe mare”, care a apărut în 1927 în revista *Est—Vest*...

Am povestit aventura noastră și toți cei care participaseră la ea m-au asigurat că citind-o au re trăit furtunoasa noapte de la un capăt la altul. Dar în poveste era vorba de o barcă mică, în care s-au aventurat doi prieteni. Naratorul rămîne la cîrmă, iar prietenul lui la proră. Cînd furtuna încetează, naratorul își dă seama, brusc, că e singur, că probabil a fost singur toată noaptea și că tot timpul a vorbit unei umbre — o umbră nemișcată pe care i se părea că o vede la celălalt capăt al bărcii.

*Din volumul „Autobiography”, Editura
Harper and Row, San Francisco, 1981. Tradu-
cere de Victor Bănciulescu.*

Ernest HEMINGWAY (1899 — 1961)

Născut la cumpănă de veacuri, în Oak Park, o mică localitate de lângă Chicago, Hemingway își descoperă înclinații către sport și în același timp pentru literatură în anii în care urma cursurile școlii secundare din localitatea natală. Din 1913 pînă în 1917, el este redactor al săptămînalului *Trapeze* și colaborator al revistei trimestriale *Tabula*, ambele realizate de elevii lui „Oak Park High School”. Tot în această perioadă, el face parte din echipa de fotbal american a școlii, ca și din selecționata ei de natație.

În perioada 1929 — 1930, prozatorul american se dedă, cu pasiune, pescuitului și vînătorii, preocupări sportive cărora avea să le rămînă fidel pînă la sfîrșitul vieții. Tot atunci, Hemingway învață să conducă și iah-tul pe apele oceanului. Mai puțin fertilă, activitatea scriitoricească se limitează la articole pentru cîteva reviste de mare tiraj.

La zece ani după ce făcuse o lungă călătorie prin Europa, scriitorul revine, în 1931, în Spania unde termină volumul *Moarte în după-amiază*, considerat „un așa-zis tratat de tauromahie”, pe care specialiștii epocii l-au apreciat drept „una din cele mai bune cărți despre tauromahie scrise în limba engleză”. Viața plină de riscuri a toreadorului l-a preocupat mult pe Hemingway, care a reluat această temă — fie de o manieră amplă, fie doar episodic — în alte opere (*Și soarele răsare*, *Neînvinsul*, *Capitala lumii*, *Cui îi bate ceasul* ș. a.).

Lumea boxului profesionist a atras de asemenea atenția scriitorului care a realizat lucrări de o mare forță evocatoare a ambianței apăsătoare ce-i înconjoară pe eroii principali: *Cîștigătorul nu ia nimic*, *Cincizeci de*

bătrîne, *Campionul*. Vânătoarea, pentru care Hemingway a nutrit o nesfârșită pasiune, l-a atras în jungla africană ca și pe înălțimile muntelui Kilimandjaro, în 1933 și în 1953, experiențele de viață trăite cu aceste prilejuri consemnându-le în volumele *Colinele verzi ale Africii* și *Zăpezile de pe Kilimandjaro*.

Premiul Nobel ce i-a fost acordat în 1954 îi recunoaște „desăvârșita măiestrie în arta narațiunii“.

VARĂ PERICULOASĂ

Apartamentul de la hotelul din Madrid era plin de lume. Pe unii îi cunoșteam. Pe cei mai mulți nu. În salon era un grup de însoțitori mai apropiați. Cei mai mulți dintre ei de vîrstă mijlocie. Doi erau tineri. Toți erau foarte solemni. Mulți aveau legături cu lumea corridelor, erau și mulți reporteri, dintre care doi de la reviste ilustrate franceze, împreună cu fotografii lor. Singurii care nu erau solemni erau Cayetano, fratele mai mare al lui Antonio, și Miguelillo, armurierul.

Antonio arăta la fel ca întotdeauna cu deosebirea că era ceva mai matur și foarte bronzat de soarele de la fermă. Nu era nici nervos, nici solemn. Urma să lupte peste o oră și 15 minute și știa exact ce înseamnă asta și ce trebuie să facă și ce va face. Eram foarte fericiți de întâlnirea noastră și toate cele ce aveam în comun erau exact așa cum fuseseră.

Îmi place să ies cît se poate de repede din camera în care se îmbracă matadorul, așa că după ce a întrebat ce face Mary și eu am întrebat ce face Carmen și el a spus că vom mânca împreună diseară i-am zis :

- Te las acum.
- Vei veni după aceea ?
- Sigur, am spus.

— Pe curînd, zise el și zîmbi cu zîmbetul acela de băiat rău care-i venea firesc și ușor și neforțat chiar și înainte de prima luptă din sezonul de la Madrid. Se gîndea la corridă dar nu era îngrijorat.

A fost o corridă proastă și arena era înțesată de lume. Taurii erau șovăitori și periculoși, atacînd pe jumătate și oprindu-se la mijlocul atacului. Ezitau să se năpustească asupra cailor. Eram supraalimentați cu grăunțe și erau prea grași pentru talia lor iar celor care totuși se încumetau să se năpustească înspre cai, le slăbeau picioarele și le pierrea suflul.

Antonio a salvat corrida de la dezastru și a dat Madridului o primă imagine a ceea ce devenise el ca toreador. Primul său taur a fost fără valoare. Era șovăitor în fața cailor și nu vroia să atace frontal dar Antonio l-a atras cu capa, delicat și suav, l-a adus tot mai aproape, l-a încurajat lăsându-l să paseze din ce în ce mai strâns. Făcea din el un taur luptător sub ochii spectatorilor. Antonio, din proprie plăcere și știind totul despre tauri, părea să lucreze în capul taurului pînă cînd taurul înțelegea ce se așteaptă de la el. Dacă taurul avea o idee proastă, Antonio i-o schimba cu subtilitate și hotărîre.

De cînd îl văzusem ultima oară își rafinase măiestria mînuirii capei pînă la perfecțiune. Nu erau doar simple pase frumoase făcute rotit la taurul ideal care atacă strîns, pase la care rîvnesc toți matadorii. Strunea și direcționa taurul, făcîndu-l să treacă cu toată lungimea lui pe lîngă omul care-l stăpînea cu faldurile capei și pe urmă îl întorcea și-l aducea din nou înapoi, de fiecare dată apropiindu-l cu coarnele la cîțiva centimetri de om, și capa flutura din nou atît de ușor și de temperat în mișcarea sa încît părea a fi o mișcare încetinită într-un film sau într-un vis.

Cu muleta nu obișnuia să facă figuri. Taurul era acum al său. El îl făcuse și-l perfecționase și-l convinsese fără ca măcar să-l lovească și cu atît mai puțin să-l chînuie sau să-l pedepsească. Ținînd muleta cu mîna stîngă îl aducea pe taur în fața sa și-l făcea să treacă pe lîngă el și în jurul lui iarăși și iarăși, apoi să vină cu coarnele și capul în dreptul pieptului său, cu acel adevărat *pase de pecho*¹ și cu o rotire de mîna îl aduse în poziția de ucidere.

După aceea, șezînd pe pat, în camera de la Wellington, în timp ce se răcorea după duș, Antonio spuse :

- *Contento*², Ernesto, cu primul ?
- Știi doar, i-am spus. Toți știau că va trebui să faci din el un taur luptător. Că trebuie să-l inventezi.
- Da, zise el. Dar a ieșit destul de bine.

★

Era o zi bună pentru tauri la Aranjuez : 30 mai. Ploaia trecuse și orașul era proaspăt spălat în soare. Copacii erau verzi și străzile pavate nu se prăfuiseră încă. Erau oameni veniți de la țară, în scurteici negre și pantaloni țepeni cu dungi cenușii, costumul

¹ Ultima dintr-o serie de pase numite *naturales*, executate cu muleta în mîna stîngă și cu piciorul drept înspre taur.

² Mulțumit.

tradițional al provinciei, și o mulțime din Madrid. Ne-am dus la vechiul restaurant-cafenea sub umbra copacilor și ne-am uitat la fluviu și la vapoarele de excursie. Fluviul avea culoarea milului și era umflat de ploi.

Al doilea taur al lui Antonio a ieșit: arătos, negru strălucitor, cu coarne brune și curajos. A intrat frumos și am văzut că Antonio vrea să-l ia imediat în primire. Pornise cu capa și un toreador începător, un băiat îndemînat, arătînd bine în cămașa albă și pantalonii albaștri; se ridică de la peluza din stînga noastră, sări gardul și-și desfășură muleta în fața taurului. În timp ce Ferrer, Joni și Juan, cei trei *banderilleros*¹ ai lui Antonio, fugeau spre el ca să-l prindă și să-l predea poliției înainte ca taurul să fie atras ca să împungă și să fie astfel pierdut pentru luptă, băiatul făcu trei sau patru pase bune. Trase folos din vivacitatea naturală a taurului și-i pară atacurile, trebuind totodată să-i fenteze pe cei trei oameni iuți care încercau să-l prindă și să-l scoată din arenă.

Nimic nu poate strica un taur pentru matador atît de repede și de total ca imixtiunea unui *espontaneo*² în luptă. Taurul este condiționat de fiecare pasă și un mare matador nu trebuie să facă nici o pasă fără să țintească spre un rezultat anume. Dacă un taur ajunge la un om și-l împunge la începutul luptei, își va fi pierdut toată inocența referitoare la atingerea unui om fără cal, pe care este bazată corrida clasică. Dar îl vedem pe Antonio cum îl privește pe băiat făcîndu-și pasele cu dibăcie, și aceasta în ciuda faptului că băiatul îl expunea pe Antonio unui dezastru. Deloc preocupat de imixtiune, studia taurul și învăța din fiecare mișcare făcută de el.

Joni și Ferrer l-au prins în cele din urmă pe băiat și-l duceau iute înspre *barrera*³. Antonio, purtîndu-și capa, alergă după el, îi spuse repede ceva, îl luă cu brațul de mijloc și-l săltă în sus a prețuire și încurajare. Apoi porni cu capa și luă în primire taurul. Îl cunoștea acum și-l evaluase complet.

Primele sale pase au fost inegalabile, eleganță înceată, măsurată, părăind fără sfîrșit și, deodată, capa era deasupra taurului. Publicul știa că vede acum ceva ce n-a mai văzut și care nu era un truc. Nu mai văzuse niciodată un matador felicitînd și iertînd pe cineva care i-ar fi putut ruina taurul și acum acest public apre-

¹ Matadori care mînuiesc niște sulite îmbodobite cu banderole multicolore, numite *banderillas* și care au un rol important în desfășurarea corridei.

² Spontan, neprevăzut.

³ Ingrăditura terenului pe care se desfășoară corrida.

cia ceva ce, la taurul dinainte, văzuse, dar nu apreciasse. Antonio folosea capa așa cum nimeni în viață n-o mai folosise.

Îndreptă taurul către unul dintre frații Salas, ca acesta să-i înfigă *pîc-ul*¹, și-i spuse picadorului: „Fii atent la el și fă ce-ți spun“.

Taurul era curajos și puternic și reacționa tare la oțelul care fusese plasat perfect. Antonio îl conduse mai departe și făcu din nou aceleași frumoase *veronica*²...

Apoi, cînd toate acestea erau făcute și taurul gata pentru ucidere, am crezut că Antonio a înnebunit. A început să facă pasele truate ale lui Manolete, numai și numai ca să arate publicului că dacă asta vrea să vadă, apoi să vadă cum anume trebuie să fie făcut. Îl „lucra“ pe taur în nisipul arenei, acolo unde fuseseră înțepați ultimii trei tauri, și nisipul era răscolit de copite. Cînd îl făcu pe taur să treacă pe lîngă el într-o pasă numită *girardilla*, copita piciorului drept din spate alunecă, animalul se clătină și cornul lui drept intră în fesa stîngă a lui Antonio. Nu este loc mai puțin romantic dar nici mai periculos în care să fii împuns și i se mai întîmplase să fie astfel rănit și știa cît de grav era și-l cuprinsese furia că i se întîmplase din nou și că exista acum alternativa să nu poată uide taurul și să șteargă astfel greșeala. Taurul îl lovi puternic. Am văzut cornul intrînd și ridicîndu-l pe Antonio de la pămînt. Dar a aterizat pe picioarele sale și nu a căzut.

Sîngele curgea acum din plin și el se rezemă cu șoldul de scîndurile roșii care alcătuiau *barrera* ca pentru a zăgăzui șuvoiul. Toți își dădeau seama de gravitatea rănii și fratele său împreună cu antrenorul și armurierul îl apucaseră de subțiori, sprijinindu-l și încercînd să-l facă să meargă la infirmerie. Antonio se descolora de toți și-i spuse furios lui Pepe:

— Și zici că te cheamă Ordoñez!

S-a dus către taur plin de mînie și sîngerînd puternic. L-am mai văzut și altă dată foarte supărat în arenă și adesea lupta într-un amestec de beatitudine și de furie lucidă teribilă. Dar urma să ucidă acest taur atît cît se putea de bine și știa că ori îl uide repede ori mai sîngerează și își pierde puterile.

Îl alinie pe taur și mă uitam la el cum își lasă muleta jos, jos, jos și fixînd cu ochii punctul unde trebuia să înfigă sabia, sus, la greabăn, să pătrundă perfect și să o tragă afară ridicînd-o deasupra coarnelor. Apoi își înălță mîna în fața taurului și-l făcu să se plece la pămînt cu moartea pe care o sădise în el.

¹ Vîrf de suliță pentru incitarea taurului.

² Pasă care se execută ținînd capa cu ambele mîini.

A stat acolo și a sîngerat și n-ar fi lăsat pe nimeni să-l atingă pînă cînd taurul se clătină și căzu rostogolindu-se. A stat acolo sîngerînd și oamenii săi se temeau să-l atingă după ce auziseră ce le-a spus, pînă ce președintele, răspunzînd batistelor fluturînde și strigătelor, făcu semn să fie tălate urechile, coada și unul din picioarele taurului. A așteptat pînă ce au fost aduse trofee și l-am văzut cum stătea acolo și sîngera, în timp ce mi-am croit drum prin mulțime către acea intrare în arenă pe unde se putea merge la infirmerie. Apoi s-a întors și a făcut doi pași ca pentru a saluta publicul prin tradiționalul înconjur al arenei lăsîndu-se însă să alunece în brațele lui Ferrer și Domingo. Era perfect conștient, dar știa că pierde sînge și că nu mai e nimic de făcut pentru încheierea corridei. După-amiază se terminase și el trebuia să se pregătească pentru reluarea activității.

În infirmerie, doctorul Tamames se ocupă de rană, văzu ce are de făcut și cît de gravă este, procedă imediat la cele necesare, închise rana și-l expedie pe Antonio la Madrid pentru operație. La ușa infirmeriei, băiatul care sărise în arenă plîngea. Antonio își revenea tocmai din anestezie cînd am ajuns la clinica Ruber. Rana avea 18 cm adîncime în mușchiul gluteal al piciorului stîng. Cornul pătrunsese chiar pe lîngă rect, aproape atingîndu-l, și pătrunsese prin mușchi în sus către nervul sciatic. Dr. Tamames mi-a spus că dacă era cu 2 cm mai spre dreapta ar fi străpuns rectul și intestinul. Cam tot atît, dar în sus, puțin a lipsit ca să fie atins nervul sciatic. Tamames a deschis rana, a curățat-o, a dres ravigiile și a cusut rana la loc, punînd un dren care, conectat la un mecanism, extrăgea puroiul. Se auzea ticăind ca un metronom.

Antonio îl mai auzise și înainte. Asta era a douăsprezecea sa rană gravă pricinuită de corn de taur.

Carmen stătuse lîngă pat, ținîndu-l de mîină. Îl sărută și el închise pleoapele. Nu era încă treaz de tot și adevărata durere nu începuse.

Carmen ieși din camera de spital și i-am comunicat ce-mi spusese Tamames. Tatăl ei era matador. Avea trei frați care erau matadori și acum era măritată cu un matador. Era frumoasă, blîndă, iubitoare și calmă în orice împrejurare critică sau dezastru. Tre-cuse acum momentul cel mai greu și rolul ei abia începea. Avea parte de rolul acesta cam o dată pe an de cînd era măritată cu Antonio.

— De fapt cum s-a întîmplat ? mă întrebă ea.

— Nu era nici-un motiv să se întîmple. Niciodată nu trebuie să se întîmple. Nu trebuie să se facă asemenea pase inverse.

— Știu, spuse ea ; și știam că se gîndește că în curînd soțul ei va concura cu fratele ei favorit și că istoria va consemna competiția lor. Mi-am amintit că cu trei ani în urmă eram la cină în apartamentul lor și că cineva a spus ce minunat va fi și ce mulți bani vor face dacă Luis Miguel se va întoarce în arenă și va lupta *mano a mano*¹ cu Antonio.

— Nu spune asta, a zis ea. S-ar ucide unul pe altul.

În seara aceea, ea mi-a spus :

— La revedere, Ernesto. Sper să poată dormi.

★

Luis Miguel a luptat de patru ori după ce Antonio a fost rănit la Aranjuez și toate relatările spuneau că a fost extraordinar. L-am văzut pe Miguel și am stat de vorbă cu el cînd a venit după succesele sale la Granada să-l viziteze pe Antonio la spital și eram foarte dornic să-l văd luptînd. I-am promis că-l voi vedea la Algeciras unde avea să lupte de două ori.

A fost o călătorie frumoasă de-a lungul coastei pînă la Algeciras într-o zi luminoasă și vîntoasă. Eram îngrijorat de efectul vîntului asupra luptei, dar arena din Algeciras este astfel situată și construită, încît oprește vîntul puternic dinspre est numit aici Levante. Vîntul acesta este blestemul părții de coastă a Andaluziei, așa cum Mistralul este calamitatea Provenței, dar matadorilor nu le păsa, deși steagul ridicat deasupra arenei filfia pe rupte.

Luis Miguel era pe măsura celor ce se spuneau și scriau despre el, foarte bun. Era mîndru fără să fie arogant, calm, degajat în arenă în orice clipă și avea controlul deplin a tot ce se întîmpla pe teren. Era o plăcere să-l vezi conducînd lupta și să-i observi inteligența în acțiune. Avea o concentrare completă și respectuoasă care marchează munca tuturor marilor artiști.

Am putut de asemenea vedea de ce fusese el matadorul numărul unu în Spania și în lume (acesta e modul spaniol de situare a locurilor) timp de mai mulți ani. Am putut vedea ce primejdios concurent ar fi pentru Antonio, și privindu-l pe Luis Miguel în disputele cu cei doi tauri — a fost chiar mai bun la al doilea... — n-am avut nici o îndoială cu privire la rezultatul competiției. Am fost sigur după ce l-am văzut pe Luis Miguel făcîndu-și figurile : odată pregătit taurul cu muleta, a aruncat muleta și spada deopar-

¹ Fără vreun avantaj pentru nici una din părți ; frățește.

te și a îngenuncheat cu grijă în interiorul unghiului de vizibilitate al taurului, neînarmat în fața coarnelor animalului.

Publicului i-a plăcut asta dar când am văzut figura a doua oară am înțeles cum era făcută. Și am mai văzut ceva. Coarnele taurului fuseseră tăiate la vîrfuri, apoi piliate după forma normală și am văzut urmele de ulei de motor folosit pentru a ascunde operația făcută, pentru a le da un luciu aparent sănătos de coarne normale. Arătau bine numai dacă nu știai cum să te uiți la coarne. Un regim cu asemenea tauri avînd coarnele ciuntite avea să-l facă tot mai slab pentru confruntarea cu tauri adevărați.

★

Taurii lui Pablo Romero¹ cu care Luis Miguel s-a luptat la Algeciras (patru zile mai târziu) erau în formă tot atît de bună pe cît de sănătoase le erau copitele și picioarele, și la fel de iuți pe cît erau de supraponderali, năîngi și mutilați aceia, tot ai lui Pablo Romero, cu care Antonio s-a luptat la Madrid. Luis Miguel a fost superb toată după-amiaza. Și-a dedicat taurul lui Mary și mie, spunîndu-i numele tare și clar așa încît ea să știe că e pentru ea și să se ridice în picioare. Eram la o treime de înălțime a tribunei, pe locuri situate deasupra unei intrări la barreras și, stînd, nu puteam azi ce spune, dar îi vedeam fața brună și buzele mișcîndu-se. Mary era foarte mișcată și se îmbujorase. Apoi, Luis Miguel își aruncă în sus pălăria grea, ca pe o minge. Am prins-o și i-am dat-o lui Mary și ne-am așezat să-l privim făcînd o minunată *faena*² cu muleta chiar în dreptul nostru, ajustîndu-se pe sine la taur și la iuțeala lui, stăpînindu-l și pasînd încet și frumos, trecînd prin tot amplul și variatul său repertoriu cu muleta.

După ce corrida s-a terminat, ne-am dus în plăcuta îmbulzeală gălăgioasă de la hotelul Maria Cristina din Algeciras. Am stat un timp cu Luis Miguel și Mary află ce a spus el cînd i-a dedicat taurul : „Mary și Ernesto, dedic moartea acestui taur prieteniei noastre care va dura veșnic“.

Am fost amîndoi mișcați și lucrurile au devenit mai complicate ca oricînd. Încercam să fiu absolut drept în aprecierea mea asupra lui Luis Miguel și a lui Antonio, dar rivalitatea începuse să ne

¹ Celebru toreador și crescător de tauri.

² A treia și totodată ultima etapă a corridei încheiate cu uciderea taurului.

marcheze întocmai ca un război civil și neutralitatea devenea tot mai dificilă. Văzînd ce mare matador și cît de versatil era Luis Miguel și ce condiție fizică perfectă avea, am știut ce avea Antonio de înfruntat cînd vor începe să lupte în același program.

Luis Miguel era mai bine plătit decît Antonio și am știut că dacă aceasta se va întîmpla și atunci cînd vor lupta împreună Antonio va descătușa acea stranie însușire topită în firea sa pînă ce nu va mai fi îndoială în mintea nimănui și mai ales a lui Luis Miguel cu privire la cine este cel mai mare toreador. Antonio va face asta sau va muri. Și nu era deloc dispus să moară.

*Din revista „Observer Magazine“, Londra,
16 iunie 1985. Traducere de Gabriela Dalgu.*

Alexandru IVASIUC
(1933 — 1977)

Plecat prea de timpuriu dintre noi, după o activitate literară de numai un deceniu, Al. Ivasiuc ne-a lăsat în unul din romanele sale — *Cunoaștere de noapte* — un episod dedicat unui meci de box, scris cu atîta măiestrie, încît nu s-ar putea concepe că autorul nu a fost prezent și el la crîncena luptă de pe ring, „fascinat, ca întreaga sală ce stătea cufundată în întuneric, cu respirația oprită, o masă ce se putea bănuî ca o prezență grea și misterioasă, cu toate simțurile turburate, pînă în adîncuri“.

Ca în toate romanele sale, Al. Ivasiuc se dovedește, și în acest episod, un fin analist nu numai al psihologiei celor doi combatanți din ring, ci și al psihologiei masei de privitori în care individualitatea spectatorului se destramă pînă la completa anulare. Punctul de vedere al scriitorului în această problemă este analizat de criticul Al. Piru: „Omul, spune printre rînduri romancierul, pare dispus să se supună mai degrabă conduitei comune decît să impună conduita sa. El se află în același timp în situația profesionistului din box care a întîlnit un adversar nu atît de puternic, cît susținut de public și care, pînă la urmă, renunță la luptă, precum și în situația publicului dus, fără discernămint, de curent, incapabil de a trece de partea cealaltă“. Este, într-adevăr, ceea ce se întîmplă în episodul amintit, publicat și separat în revista *Luceafărul* (1968) sub titlul *Rolul nefericit de clown*.

ROLUL NEFERICIT DE CLOVN

Și brusc, fără să știe de unde, fără vreo legătură cu șirul gândurilor lui, văzu întreaga scenă, care-i dădea ei relief, o pregnantă pe care o căutase cu mintea în toate scenele casnice incapabile să-i ofere ceva. La început își aminti de tot, ca de o lumină orbitoare care lumina centrul, iar ei toți erau plasați în umbră și de abia se vedeau unii cu alții. Apoi, după lumina aceea tare, de reflectoare, izbucniseră țipetele, de undeva din el, fără să știe că le păstrase cu atita fidelitate, că în solemna lui tăcere imaginea lor netă putea să supraviețuiască. Era cea mai pregnantă reprezentare a lui, explozivă, tirându-l, creînd vechi stări de spirit, altfel decât toate amintirile sale, negînd prezentul, mobila grea din cabinet, cu existența sau neexistența ei, puțin mai conta, cu ușa aceea capitonată, bine închisă care-l despărțea de lumea din afară. Mai viu decât orice de acum, din fața ochilor, creștea și se desfășura scena, și el nu i se putea împotrivi. Prelucrată undeva în el, în ascunzișurile memoriei, devenise mult mai tare și mai emoționantă decât atunci, cînd se întîmplase cu adevărat, și își anexase și moartea ei apropiată, și senzațiile de la spital, se luminase și se întărise prin ele, încercînd să le anuleze. Devenise cea mai importantă amintire a lui, om care trecuse prin multe, știa multe și fusese în contact cu lucruri într-adevăr emoționante, cu urcări și scoborîri, cu meteorice ascensiuni de care fusese legat și reușise să se desprindă la timp. Toate marile lui amintiri, mari satisfacții sau ușoare înfrîngerii și umilințe, hotărîri esențiale sau dimpotrivă renunțări ce-l consumaseră, se negară în fața acestei amintiri uitate, legată de un fapt divers, pe care o trăia acum cu adevărat, mult mai mult decât atunci. Pe vremuri de abia o înregistrase ca pe o mirare nedemnă de multă reflecție. Nici acum nu era reflectată, ci exista.

După ce izbucnise în minte lumina aceea, care lumina ringul și-i lăsa pe ei toți de sub cupola de sticlă a sălii în întuneric, de abia se puteau distinge fețele și mulțimea scufundată în întunericul de contrast crescuse cumva în număr și era misterioasă, mișcările ei semănînd cu mișunatul, ceea ce auzi clar fusese țipătul ei necunoscut, iritat, răgușit, cu un timbru special. Era punctat de respirație, pentru că nu putea încăpea doar în pauza dintre două mișcări ale cuștii pieptului, dintre intratul și ieșitul aerului prin gîtlej, și de aceea se continua peste ele, oscila crescînd și scăzînd în intensitate, fără să dispară. Și nu era un țipăt de disperare, de durere, atunci ar fi fost uman, ușor de înțeles, ar fi adus cu el compătimirea. Ochii strălucind, și pumnul mic, strîns, ridicat, și apoi, după gesturi și după țipăt, cuvintele pe care nici măcar nu

puteai bănuî că le ştie, preluate unele pe loc, ca şi cum le-ar fi supt de pe buzele celorlalţi, ale tovarăşilor de ţipăt şi de petrecere violentă. Brusc dispărînd de lingă el, cufundată în mulţime, trăind plăcerea de a nu mai fi decît o parte din ea, din emoţia generală, concentrată cu toată fiinţa în spectacolul scenei. Şi trăsăturile feţei schimonosindu-se, şi din cauza mişcării pumnul strîns ieşind din întînăric (se ridica şi cobora neîncetat, grăbit, atît de repede încît fulgera în faţa lui), şi imitînd ce se întîmplă pe ring, participînd. Pe pumnul întins se desenau, clar chiar acolo, în penumbră, venele albastre, şerpuite, umflate de trăirea efortului imaginar. Scăpă de ţipăt, şi de tot ce-l întovărăşea, şi de surpriza lui nedesminţită nici de uitare, de trecerea atîtor ani în care a avut timp să uite ce s-a întîmplat, să uite cu desăvîrşire pînă în clipa de faţă, în birou, numai amintindu-şi de întreaga scenă, reluată cronologic. Aşa, ţipătul acela bolborosind cuvinte se mai dilua, devenea ceva înscris în alte evenimente, îşi rotunjea margini şi se modera. Primele reprize fuseseră plicticoase. Un schimb de pumni, totul păstrat în limitele sportivităţii, în timpul unei gale de box amator, cînd nu se joacă sume şi cariere, un campionat republican de fiecare an, cu boxeri nu foarte buni, nu foarte dibaci. Un eveniment obişnuit. Pasionaţii, în care sala era destul de bogată, comentau zgomotos, strigau boxerii pe nume, aplaudau o lovitură bine plasată, nu pentru violenţa, ci pentru iscusinţa ei. Era răsplata îndemînării, dată bunului meseriaş, care s-a pregătit temeinic pentru a face o treabă bună, precisă, după toate regulile. Desigur, publicul era împărţit în tabere, probabil că unii se identificaseră cu unul dintre adversari, alţii cu celălalt, ca să poată să participe mai din plin. Îşi încurajau poate propria lor imagine de pe ring, se bucurau de o lovitură bine plasată pe care protagonistul ce-i reprezenta o dădea celuilalt, adversarului, ei înşişi neprimind nici o lovitură, nici imaginativ. Sala era împărţită cam egal între cei doi boxeri şi din cînd în cînd toată lumea reuşea să fie chiar obiectivă, cu totul impersonală, şi aplauda doar loviturile cele mai reuşite, indiferent cine le dădea, ca şi dibăcia de a le para. Era un omagiu adus artei, tehnicii, bărbăţiei în luptă, şi cunoscătorii aveau satisfacţii mult mai mari decît ageamii, nimeriţi acolo din întîmplare ca şi ei, invitaţi de cineva, venind ca să se destindă, din amuzament, pentru curiozitatea şi ciudăţenia de a participa la campionate de box. El se cam plictisea de fapt, subtilităţile tehnice îi erau cu totul necunoscute. Aşa s-ar fi desfăşurat totul pînă la capăt şi nu şi-ar mai fi amintit niciodată de seara aceea cînd, cedînd plictiselii sau mai curînd oboselii, veniseră aici pentru că nici o altă distracţie cerînd efort intelectual oricît de mic nu l-ar fi satisfăcut. La un moment dat însă această întrecere de iscusinţă, viteză

și tehnică se transformă în altceva, depăși jocul și regulile lui. Și atunci nu mai fu înfruntarea a două siluete înalte, din cînd în cînd despărțite de silueta mai mică, îmbrăcată în alb, a arbitrului, și cei doi sportivi nu mai erau doi tineri înalți și elastici, cu mușchii frumoși, plăcuți la vedere. Unul dintre ei îl lovi pe celălalt brusc, puternic, nu destul ca să-l doboare dar probabil că îndeajuns ca să-i provoace o durere neobișnuită. Sau cine știe cum fusese lovitura, el n-o putuse observa, nu se pricepea, dar probabil că fusese ceva deosebit, sau într-o clipă deosebită, pentru că cel lovit se sperie, și peste antrenamentul și curajul său era dominat de frică. Nu mai primea înfruntarea, nu se mai apăra cu iscusință, ca înainte, nu mai specula greșelile adversarului. Nu se mai oprea, dansînd neîncetat din picioare și nu mai făcea piruete elegante în jurul său. Au încetat și acele curioase îmbrățișări, despărțite de arbitru. Acum fugea, vădit îngrozit, și dacă i-ar fi trecut prin minte poate că ar fi abandonat, indiferent de consecințe, de titlul de campion care i s-ar fi părut poate o vanitate. Mulțimea din sală, ce voia să se respecte jocul, să vadă un meci de curaj și iscusință, începu să fluiera și să huiduiască și pe nesimțite cel care fugea rămase singur. Toți cei ce înainte îl simpatizau și se identificaseră pentru această seară, în jumătatea de oră a meciului cu el, îl repudiau, trecuseră de partea celuilalt, nemaipăstrînd cu el decît un fir subțire de legătură, în cazul cînd își va reveni. Pe măsură ce deziluziona însă tot mai mulți treceau de partea celuilalt, hotărîți, și urlau disprețuindu-l pentru slăbiciunea sa de neiertat. Nimeni nu-și mai putea imagina propriul curaj prin curajul și iscusința lui. Celălalt, adversarul, îl fugărea în jurul ringului, căuta să-l ajungă, lovea cu pumnul în aer, se înfură că nu mai are în cine să lovească, cu cine să se măsoare, îl urmărea încurajat de sală, îndemnat de huiduieli și probabil că în puțină vreme începuse să-l și disprețuiască pentru lașitatea lui și acum nu mai alerga doar după o victorie sportivă ci voia să-l desființeze moral, să-i dovedească aici, în sală, întreaga nevolnicie. Voia poate să-i mai dea o ultimă lovitură, atît, ca să-l doboare și să consfințească și fizic victoria lui morală, a bărbăției sale de necontestat. De aceea fugea după el și se înfură cînd nu-l ajungea cu pumnul și aspira huiduielile sălii ca tot atîtea îndemnuri de a-l răpune definitiv, de a-l sacrifica. Toată lumea se întorsese acum împotriva fugarului, nimeni nu mai era alături de el, toți se identificaseră cu cel puternic și curajos. Cel slab, chiar dacă slăbiciunea lui era circumstanțială, momentană, rămăsese cu desăvîrșire singur și împotriva lui, zăpăcindu-l, era întreaga lume ce-l disprețuia, nu numai partenerul său de joc sportiv. Alerga pe ringul acela mic, inundat de lumină, și probabil că auzea mulțimea

din întineric huiduindu-l, rîzînd de el, fluierîndu-l, dispreţuindu-l. Oricine din sală, chiar cei mai nevolnici, cei mai laşi în viaţa de fiecare zi, îl dispreţuia pentru că laşitatea lor era mai secretă, nu publică, şi nu se manifesta în cadrul unui sport, care cere curaj înainte de toate. Toţi, dar absolut toţi, se lepădaseră de el. Adversarul era gata să-l ajungă însă în ciuda huiduielilor frica a fost mai tare şi se feri încă o dată. Celălalt lovi cu pumnul în aer, cu putere, crezînd că acum dă lovitura de graţie, şi din cauza elanului a fost cît pe ce să se prăbuşască. Se înfurie şi mai mult, avîntîndu-se înspre el, şi atunci lumea simţînd şi fiind cu deşăvîrşire de partea lui urlă de dispreţ şi indignare, şi zecile de voci îl acoperiră cu insulte pe laş. Iepurilă, strigară, iepure fricos, huooo iepure, repetară şi alţii, şi nimeni nici măcar nu mai rîdea de indignare. Frunţile boxerilor se acoperiseră de sudoare (boxerii erau destul de aproape de corzi şi acum, de cînd jocul se schimbase, trăsăturile lor se individualizaseră), şi furia tuturor crescuse, pentru că repriza era aproape terminată. În pauză au fost comentarii apoi s-a auzit din nou gongul şi boxerul cel fricos, după cîteva încercări, a fost din nou cuprins de panică pentru că iar se găsea singur printre duşmani. O singură dată, cît mai avea încă elan, încercase să se apere de o lovitură, normal, după toate regulile jocului, dar acum nu i se mai ierta nimic. Mulţimea din sală, foştii spectatori (căci acum participau mult mai mult şi termenul de spectator devenise cam impropriu) l-au acoperit cu huiduieli. Avea deja o reputaţie de laşitate şi orice se interpreta prin prizma ei. Asta l-a împins spre panică, şi aşa s-a desfăşurat întîlnirea timp de două reprize, de fiecare dată se întîmpla cîte ceva destul de nevinovat şi el era huiduit. Meciul era aproape gata, se aflau pe la mijlocul ultimei reprize, şi nu mai era nici o îndoială cine e cîştigătorul, ceea ce de fapt nici nu mai avea cine ştie ce importanţă. Învîingătorul îşi dispreţuia profund adversarul laş, şi nici nu mai era atît de încrîncenat, nici sala, care mai degrabă rîdea sau cerea banii înapoi. Era un joc acum, cu gesturi pline de înţeles, cel brav se prefăcea că dă, apoi renunţa, în rîsetele sălii, meciul ajunsese cumva comic, aproape circ, şi desigur că ar fi fost şi mai mult aşa, dar trebuiau respectate nişte reguli, era oricum, campionatul la categorie grea al ţării, şi nu reprezentaţie cu clovni. Nimeni nu se mai aştepta la nici o surpriză, din contră, lumea nu mai era iritată cînd învinsul fugea, ci cînd nu fugea, cînd nu-şi respecta condiţia de clown. Ar fi vrut acum giumbuşlucuri, cu atît mai vesele cu cît le făcea un boxer de categoria grea. Aşa se desfăşură totul, pînă ce interveni încă un accident neprevăzut, care schimbă din nou mersul meciului. Băiatul acela înalt cu muşchii bine reliefaţi sub piele nu

era destul de trist în fundul sufletului său ca să poată deveni clovn și să lase pe ceilalți să rîdă. Era un boxer care ajunsese destul de vestit, cîștigase nenumărate meciuri, răsfațat de public și pumnul lui uriaș de multe ori fusese ridicat deasupra capului de arbitru, ca semn al victoriei. Pe nesimțite, hăituiala se transformase în revoltă, nu mai era acum loc pentru frică și nici pentru joacă, în clipa aceea se hotăra soarta lui viitoare, imaginea despre sine în ochii lumi și în propriii săi ochi. Acum se hotăra dacă vreodată se va mai bucura de solidaritatea atîtor oameni care-și întrupau curajul în el și i-l sporeau, îl făceau să crească și să devină o mare imagine a lui însuși. Adversarul alerga după el rîzînd, lovind moale, făcîndu-se că dă, apoi renunțînd și în locul loviturii bărbătești făcea alt gest, caraghios, își freca fața transpirată cu mînușa uriașă de piele și iar se apuca să-l gonească. Învinsul nici nu mai exista, învingătorul se adresa doar sălii, publicului îi erau destinate toate gesturile și de aceea era relaxat, nesperios, fără încrîncenare. Așa însă nu se putea continua și într-un moment de haz învinsul se îndreptă brusc și-și refuză rolul nefericit de clovn. Corpul lui tînăr și mușchiulos deveni încordat ca o vergea de fier și trăsăturile i se înăspriră și cu un efort ce se reflectă pe față își înțepeni picioarele pe podeaua ringului, se înalță ca o statuie ușor curbată, din piatră, așteptîndu-și adversarul care venea moale, relaxat, sigur că mai urmează un ultim episod comic, doar rolurile fuseseră deja bine fixate, se hotărîse cine dădea și cine primea. Rigiditatea și hotărîrea adversarului i se păreau probabil o simplă mască. Pe față i se lățise un zîmbet și lumea din sală, care se identificase cu el, probabil că zîmbea și ea. În sfîrșit, urmă o scenă cu adevărat comică, în care cel slab, făcîndu-se că rezistă, va fi lovit și va face o tumbă răsturnîndu-și poziția fals statuară, subliniind contrastul, dovedind că piatra e de gumă, o păpușă. Totul se petrecu într-o fracțiune de secundă, atît de scurtă încît oamenii de abia puteau să se adapteze la schimbările rapide de poziție, să-și părăsească imaginile despre ei și despre luptători care păreau ferme, și mai ales pe deplin acceptate. Lovitura fu scurtă, îndesată și se auzi în sală, apoi o urmă alta, peste fața care nu-și putea încă șterge zîmbetul triumfător sau batjocoritor. Evenimentele din afară erau prea neașteptate și rapide ca să poată fi primite așa cum trebuie, nu era loc decît cel mult pentru mirare, sau nici măcar atît, indiscutabilul învingător, aplecat sub lovitură încerca să se apere reflex, necrezînd că ceea ce simte, lovitura peste fața încă păstrînd urmele zîmbetului, e reală, nu-i o simplă închipuire. Își ridică pumnii în gardă ca un automat, se ferea de lovituri, nu-și distingea adversarul, nu și-l mai recunoștea. De fapt nici nu mai era același adversar, se schimbase, nu mai era clovnul, sau lașul dinainte și se apăra

ca față de gol, prin simplu reflex, amețit, readus la mecanismele învățate în orele de antrenament. Publicul tăcea, nu era în stare să aplaude loviturile bine plasate, forța și dibăcia lor. Tăcea confuz, toate alegerile și identificările dinainte erau date peste cap, nimeni nu mai era cu nimeni, reduși toți la propria lor personalitate de care veniseră să scape în această sală. Cel care păruse sigur ca învingător era acum orbit de lovituri, o șuviță de sânge i se prelinsese din nas și se scurgea subțire spre buze. Fostul clown, întăritat, nu mai lovea cu dibăcie ci cu o furie oarbă, începuse o adevărată încăierare, în care se decideau multe, o bătaie de confruntare a doi dușmani amenințați adânc unul de celălalt. Atunci, în ultimele momente ale reprizei ultime, poate din cauza loviturilor, a durerii, sau pentru că a ieșit o clipă din confuzie, într-o secundă de răgaz, cel lovit a înțeles probabil că-l lovea cel ce fusese doborât, umilit, învins, râsul sălii, iepurele fricos de odinioară, care se încrâncenase asupra lui, și desigur îl cuprinsese revolta. Ca și cum s-ar comite o nedreptate, o răsturnare nefirească a lucrurilor și a ordinii din lume. Ca un potentat indignat de revolta celor ce înainte se plecau în fața lui. Dintr-o dată își reveni. Respinse un atac cu dibăcie, își concentră întreaga atenție pentru a surprinde o fisură în tehnica adversarului, a revoltatului (care de altfel lovea fără eleganță, destul de dezordonat, nu sportiv și prudent ci deslănțuit), și contraataca furios. De data asta nu se mai juca. Lovea cu sete, profitând de fiecare porțiune descoperită, se prăvălise cu toată forța pumnilor lui uriași, își înlănțuise aproape rivalul, și în tăcerea sălii se auzeau loviturile. Probabil se depășiseră limitele jocului, regulile, dar și arbitrul se obișnuise înainte cu desfășurarea jocului, apoi fusese și el derutat de scurta revenire a celui învins, nu știuse exact ce se întâmplase, și el acum trăia sentimentul că se reface ceva natural, că lucrurile revin la firescul lor tulburat pentru o clipă. De aceea era absorbit și el de spectacolul corecției crâncene și nesportive, care i se aplica revoltatului, fără să intervină, fascinat, ca întreaga sală ce stătea cufundată în întuneric, cu respirația oprită, o masă ce se putea bănuși, ca o prezență grea și misterioasă, cu toate simțurile tulburate, până în adâncuri. Nimeni însă nu era acolo ca să-i vadă, se putea bănuși așa după ani, atunci nu existau martori ci numai participanți la o repriză singeroasă (și într-adevăr singeroasă și era).

Dacă cel bătut cu sete, cu fața acoperită de sânge, cu mâinile pavază vană în dreptul ochilor, ar fi fost apărătorul tuturor, ar fi fost cel care ar fi venit, ar fi fost sortit să izbăvească miile de oameni de sub cupola de sticlă de toate relele și pericolele, n-ar fi avut mai multă simpatie. Sala aceea întunecată unde nu străluceau decît mii de ochi excitați se împlîntase ca o atmosferă grea,

plină de tensiune în sufletul lui Ion Marina, care atunci intrase printre ultimii în joc, pentru că forța lui nu avea nevoie să se identifice cu nimeni de pe ring, nu avea nevoie de alte întrupări mai voinice, corpul lui masiv și fruntea lui înaltă și boltită purta destulă mărturie. Dar acum, în momentul represiunii, fusese supt și el de golul tensionat din sală, de aviditatea cu care spectatorii încremeniți, rigizi în locurile lor, trăiau ceea ce se întâmpla în cercul de lumină orbitoare al ringului. Era și el o parte din mulțime, urmărind absorbit, incapabil de judecată, neputînd să compare nimic cu nimic, loviturile bufnite ale răzbunătorului căzînd peste fața, peste ochii și gura și pieptul torsionat al celui ce îndrăznise să se ridice împotriva noțiunii în care fusese cuprins un timp, și într-un fel încercase să evite un destin ce-i fusese acordat printr-o întâmplare. Ploaia de lovituri se întetea, și ca să mai continue, să nu cadă, răzbunătorul îl cuprinsese cu un braț și cu celălalt îi zdrobea fața, mînjită de sînge, îl plesnea strîngînd din dinți la fiecare lovitură, sistematic, cu o metodă rece, ca o mașină, ca un malaxor ce nu-și poate ieși niciodată din regulile construcției decît atunci cînd e defect și se oprește. Arbitrul, silueta scundă și albă, părea că stă la picioarele lor și asistă la o înfruntare care se întâmplă dincolo de locul jurisdicției sale, într-o altă sferă, cu regulile ei sălbatice și sîngeroase, unde se întâmplă dreptatea neconvențională și unde totul este dat. Fața palidă a celui care dădea se curbase deasupra celui lovit, a figurii lui umflate, sîngerînde, și toate loviturile veneau de sus, scurte și icnite, fără încetare și tindeau să-și stabilească un ritm, o implacabilă periodicitate, ca și cum ar fi repetat un ciclu ce trebuia să se desfășoare pînă la capăt. Întîi pumnul negru, înmănușat, se ridica zvîcnit, apoi scobora peste arcada umflată, se ridica din nou, scobora peste ochi, iar se ridica și izbea proeminența sîngerie a nasului și peste buze și peste bărbie scoborînd înspre zvîcnirea arterelor gîtului. Celălalt braț ținea într-un cerc de fier umerii victimei care încetase împotrivirea, poate era deja leșinată, și un braț îi atîrna inert, cu mînușa întinsă spre podeaua pe care ar fi aflat liniștea. Celălalt braț nu se vedea, pierdut undeva în strînsoare. Deasupra sălii tăcute și întunecate circulau niște curenți independente ce păreau că nu sînt emanații ale celor de acolo ci se scoborau asupra lor iar ei, încremeniți pe scaune, sînt doar materializări ale unei forțe ce-i amesteca. Ion Marina se gîndea acum, în cabinetul lui, că dacă atunci și-ar fi ridicat privirile sub bolta de sticlă și oțel, elegantă și cu grijă curbată, bine calculată a sălii, ar fi văzut acele emanații ale oamenilor, care-i depășeau. Însă atunci și el fusese cuprins de mulțime și trăia numai cu ochii ațintiți asupra ringului, nu-și amintea de nimic, de altceva sau altcîndva, ca să delimiteze precis

senzațiile și să le condamne, să le respingă. De altfel totul se petrecea de foarte puțin timp, și foarte repede, și numai lipsa comparațiilor făcea ca scena să pară foarte lungă în memorie, sau mai mult decât atât, fără lungime. Era o amintire izolată între amintirile lui și neatinsă. Atunci stătuse amestecat în sala întunecată, unul dintre cei mulți, unul din mulțime. Nu vorbea nimeni, nu striga, se auzeau doar bufniturile mânușii imense de piele. Până când cineva nu mai suportă. Nu mai fu în stare să se uite cu desăvârșire pe sine, membru al mulțimii, topit în ea, ferecat în tensiune, și fără să se împotrivească tendinței generale, dar neputînd sta locului, țipă ascuțit, cu o voce neplăcută : *rupe-i pătlăgica !* Sala foșni, apoi se adăugară alte glasuri, și altele și zeci de voci excitate strigau : *pătlăgica, rupe-o, felinarul, sparge felinarul, dă-i borș, să iasă borșul.* Dădeau din picioare, ridicau pumnii, țipau fiecare după legea lui, vocile se anulau, se amestecau, se adunau ici, colo. Întreaga sală era cuprinsă de animație, nimeni nu mai stătea locului, sau prea puțini și neînsemnați. Tensiunea dinainte se spărgea în toate zgomotele sălii, cuprinse sub bolta de sticlă și lame subțiri de oțel, bine arcuită, care aduna sunetele și le respingea adunate înspre sală. Atunci o văzu și pe ea. La început o simțise lîngă el, atîngîndu-l, ca și cum ar fi vrut să fie protejată. Se pare că nu-i plăcea, și înainte de a fi clown, cînd fusese doar înfricoșată, îi fusese milă de victimă. Pe nesimțite s-a depărtat de el, nu i-a mai simțit trupul, atras și el de spectacolul de pe ring, apoi nici n-a mai putut-o băga în seamă, ca acum, în clipa dezlănțuirii mulțimii, s-o vadă alături, cuprinsă și ea de patimă, țipînd, folosind cuvinte pe care nu i le bănuise vreodată (poate le învățase acum, cu repezi-ciune). Striga și ea, țipa ascuțit, cerea ca victimei să i se spargă ochii (felinarul), să i se terciuiască nasul (pătlăgica), să vadă sîngele scurgîndu-se din fața lui mutilată. Se ridicase în picioare, mică, puțin cam grasă, și își înălțase pumnii în aer, îi scutura amenințătoare. Pe mîna ei mică și albă, cu degetele cam scurte, se umflase o venă albastră care-o încolăcea ca un șarpe subțire și foarte veninos. Pumnul ei, de obicei moale și grasuț, își descoperea acum, strîns cu o neobișnuită energie, scheletul osos, ascuțișurile falan-gelor. Dar alături de loviturile date aerului, și de vocea aceea ce începea să prindă deja răgușeală, cu totul schimbată era fața în-roșită, ochii strălucitori ce-și pierdeau culoarea pentru lumină. Participa și ea cu o energie necunoscută, un ghem de energie dezlănțuită, bucurîndu-se de ce se întîmpla pe ring, vrînd poate mai mult, pînă la capăt. O ființă ieșită din ea. Însăși, întinerită poate cu huma ce părea că i se lipise pe trăsături de-a lungul anilor că-zînd, scuturîndu-se. De fapt trăsăturile ei explodaseră. N-o mai recunoștea, și nici nu mai era atent la ce se întîmpla pe ring. De

altfel în câteva secunde arbitrul oprise totul și deși mulțimea mai urla meciul se sfârșise. Trupul victimei era întins pe podea, iar învingătorul, cu fața palidă, brăzdată doar de șiroaiele de sudoare, privea mulțimea agitată cu niște ochi tulburi, lipsiți de triumf, de bucuria unei victorii, de sentimentul că e înconjurat de uralele publicului. Chiar și arbitrul uitase să-i ridice mîna ca la învingători, iar el își curba doar umerii și privea fix, părăind că nu vede pe nimeni. Brațele îi atîrnau moi de-a lungul trupului apoi încetul cu încetul și le ridică, cu o nespusă greutate, ca să-și șteargă sudoarea de pe față, cu dosul mînușii. Mănușa era pătată de sînge. Apoi s-a întors și a ieșit greoi de pe ring, deși mulțimea continua să strige. Pe el, pe Ion Marina de fapt nu-l interesa ce se mai întîmplă. Se uita doar la ea, surprins, intrigat, aproape fără să îndrăznească să intervină. Doar câteva secunde, tot ce își amintise acum nu durase decît secunde fiecare scenă, însă se imprimaseră cu atîta forță și fusese uitat totul cu atîta îndărătnicie, încît în sinea lui, mai ales acum, în birou, după ce i s-a dat vestea, totul revenise dilatat. După câteva secunde, încă mirat, o apucase de braț, și ea, nu imediat, s-a întors către el, privindu-l cu aceeași ochi plini de excitație, ca pînă la urmă să încerce să alunece încet, foarte încet, spre starea ei obișnuită, de supunere plină de sollicitudine pentru el. Dar asta a cerut timp, și o vreme, chiar cînd au ieșit din sală, tăcerea ei avea o altă semnificație decît cea obișnuită, de răbdătoare absență. Mulțimea s-a îndreptat spre ieșire, șerpuind în fața sălii de sporturi, asediind mijloacele citadine de locomotie, ei s-au urcat în mașină și au plecat tăcuți acasă, puțin jenați, mai ales ea, dar și el. Din cînd în cînd arunca o privire spre profilul ei revenit la normal, ce se vedea în semiîntunericul din mașină. Acasă au încercat să discute, dar nu-și putea aminti ce au discutat, totul fusese neclar, confuz și prea complicat, de fapt se fereau unul de celălalt chiar în timp ce vorbeau, așa că au lăsat totul așa, mai bine nici să nu vorbească. Nu se putea reține decît înceata revenire la normal, trecînd prin zone de înlemnită închidere în sine. Din paralizia de după întoarcerea acasă a început să-și amintească mai precis cum a fost. Era și mai ușor. Imaginea pumnului strîns, aruncat în față, a vocii schimbate și a trăsăturilor tensionate, forma gurii aproape într-un rictus, și mai ales ochii strălucitori, bombați, colorați mai intens, se transformau într-o prezență vie, copleșitoare, la alte dimensiuni decît atunci, în sală. Puternică, reliefată, amintirea umplea lucrurile din jur, modifica starea de spirit, care nu mai era nici de gol, nici de mînie în fața golului.

Din revista „Luceafărul“, 21 septembrie 1968.

Frigyes KARINTHY
(1887 — 1938)

S-a spus despre scriitorul ungar că „funcția majoră a scrisului său a fost critica socială, făcută cu tărie dar fără ostentație“. Iar critica lui a purtat, cel mai adesea, amprenta sclipitoare a ironiei, așa cum o face și în scurta povestire inclusă în acest volum, în care îi persiflează pe „sportivii din tribună“, în fond niște sedentari care vin pe stadion ca să-și supună la exercițiu — foarte intens, chiar — doar corzile vocale.

Poet, prozator și dramaturg, el a debutat încă de la 15 ani, scriind în colaborare un roman avînd un titlu de science-fiction — *Călătorie de nuntă spre centrul pămîntului*. Exegeții scriitorului afirmă că sub tonul glumeț al acestuia sînt spuse lucruri importante, chiar grave. Este o afirmație pe care o confirmă în modul cel mai pregnant romanul *Călătorie în jurul craniului meu*, în care năzarează stările prin care a trecut autorul însuși din momentul în care i s-a descoperit o tumoare la creier și pînă în clipa în care părăsește pămîntul Suediei, unde fusese operat de un faimos neurochirurg. Narațiunea sobră este punctată adeseori de sclipirile vii ale umorului său de nezdruncinat.

TEM-PO EM-TE-KA
(Reportaj sportiv)

Dragă domnule redactor, te-am prins cu vorba. Te-am făcut atent că eu nu sînt specialist, nu sînt decît un scriitor oarecare, te-am rugat să pui pe altcineva să scrie reportajul de care ai nevoie, pe unul care se pricepe la d-alde astea ca „tras la poartă“... și „dispoziție de șut“. Dumneata mi-ai spus că tocmai de așa ceva ai nevoie, de un ochi imparțial care, privind lucrurile dintr-o per-

spectivă inedită, le vede mai bine decât alții, le categorisește și le apreciază la justa lor valoare și se exprimă într-un limbaj ales și distins.

Ei bine, vorbind deschis și sincer, sincer și deschis, ba chiar entuziasmat și, în orice caz, ales, nu înțeleg, nu înțeleg deloc de ce se înghesuie aici treizeci de mii de oameni? Au alergat pînă aici în mare goană, gîfiiie și transpiră sub bolta azurie, uitîndu-se cu ochii ieșiți din orbite la elipsa aceea mare și verde din fața lor, iar în mine se încuibează o presimțire sumbră (nu mă mai consola, domnule redactor; simt că am dreptate) că dacă ar fi fost vorba, dacă s-ar fi anunțat că eu voi ieși în mijlocul pajistei verzi și voi recita, cu mîna pe inimă și vibrînd de simțire, poezia mea „Duminică de Paști“, la a cărei ultimă strofă lucrăm cînd am fost tîrît aici, da, da, mă încearcă teribila bănuială că nu s-ar fi adunat nici măcar trei mii de oameni...

Cu toate că, oricum, azi e într-adevăr duminica paștilor, nu-i așa? deci ceea ce am promis eu publicului se referă, în modul cel mai stringent și mai exclusiv, la el. Poezia se adresează tuturor și vorbește despre toți și despre toate, în timp ce acești douăzeci și doi de oameni nu se ocupă decît de ei înșiși, nu scot o vorbă, se mulțumesc să dea doar din picioare. Nu pot scăpa de acest gînd. Arbitrul fluieră și, parcă, fluierăturile lui mi-ar fi adresate mie și întregii literaturi.

Ba chiar și publicului. Ciudat! Nu există spectacol public, inclusiv teatrul și cirul, în care interpreții spectacolului să se sinchi-sească atît de puțin de public ca jucătorii de fotbal. Cu toate acestea, fotbalul este slăbiciunea cea mai mare a publicului, el dezlănțuie entuziasmul cel mai masiv. Și măcar dacă jucătorii ar dansa sau ar cînta în timp ce dau din picioare! Sau cel puțin dacă ar cînta muzica în timpul jocului ca să auzim, din cînd în cînd, cîte un fox-trot tip-top, bunăoară. Sau dacă jucătorii s-ar înclina măcar în fața publicului, mulțumindu-i pentru aplauzele la *scenă deschisă* cu care sînt onorate șuturile la poartă. Doamne ferește! Nu se uită nici în stînga, nici în dreapta, ci stau să se sfîșie, nu alta. Și nu au decît picioare; mîinile nu au voie să le folosească. Dacă vreunul uită acest lucru și ridică mîna e o adevărată catastrofă. Treizeci de mii de oameni încep să țipe ca scoși din minți: hent, hent, de parcă cine știe ce necuviință, nerușinare sau alt act pornografic s-ar fi comis!

Bieții băieți, trebuie să-și ascundă mîinile cum, odinioară, femeile își ascundeau picioarele, ca să nu încalce prevederile poliției de moravuri; trebuie să se rușineze de propriile lor mîini, să le camufleze și să nege că le au. Am văzut un cetățean care în clipa cînd un jucător de fotbal a atins, din întîmplare, mingea cu mîna,

a acoperit fața nevinovatei sale fetișcane, care stătea lângă el, ca nu cumva copila să vadă această oroare.

E de înțeles că sînt atît de morocănoși, bieții oameni. Să ai în față o frumusețe de minge elastică, bine umflată, care îți face cu ochiul zburînd zglăbie de colo-colo și să ai voie s-o atingi numai cu vîrfurile picioarelor! Cui i-ar veni să zburde în asemenea împrejurări? Singur arbitrul e bine dispus; el are voie să prindă mingea cu mîna!! Bineînțeles că fluieră, vesel, ca o mierlă! Numai ce-l auzi fredonînd: pitpalac! Judecătorii se opresc mirați, se uită întrebători unul la altul: ce l-a găsit de-i așa de hai-hui? Publicul, în schimb, este din ce în ce mai agitat. Nu-i mulțumit de nimic, îi asmute pe băieți, pe unii împotriva altora, precum picadorul pe taur. În general, publicul — și lucrul acesta l-am observat de mult — publicul știe totul foarte bine. Exact ca și chibiții la jocurile de cărți. Jos arbitrul — urlă oamenii din răspuțeri — nu vezi că-i ofsaid? Opata, Opata¹ — strigă unii. Se vede treaba că cineva a făcut undeva o pată... O fi asta o figură de joc pe care eu n-o cunosc și n-o înțeleg. Ar fi cazul să ni se dea lămuriri din vreme, că să știm ce atitudine să luăm cînd se face o pată... La naiba, nu-l slăbi! urlă lumea. Nu dribla, n-o tot potrivești! Mai repede... așa... trage la poartă, la poartă... gol... gol!! Prea sus, idiotule! Uită-te la el, ce mai aștepti?!... Nemaipomenit! Revoltător! Ce porcărie! A pasat! Trebuia să deschidă lateral! Cu capul! Așa nu se poate face nimic. Tempo Em-te-ka! Tempo Em-te-ka!

Toată lumea îi dăscălește pe băieți, îi învață să joace, cum își învață rîndunica puii să zboare. Mă mir că nu se găsește un deștept care să intre pe teren, să ia mingea din mîna — vreau să spun din piciorul — jucătorului, repezindu-l cît colo: dă-te la o parte, nu vezi că habar n-ai de joc? Uite ce trebuie să faci! Jucătorii primesc cu mutre acre urletele ca jucătorul de cărți căruia, în toiul partidei, un necunoscut i-a ars o palmă zdravănă culcîndu-l la pămînt și care, de acolo, de sub masă, n-a zis — furios — decît atît: „Nu era mai bun valetul de cupă?”

Pe scurt, nu pricep nimic din toată treaba asta! O fi un sport frumos, binefăcător, sănătos — asta nu se discută — dar treizeci de mii de oameni care nu joacă, ci numai privesc? Orice s-ar spune, avem de-a face cu o sugestie în masă. Nu e pentru oameni aleși, pentru poeți — ca subsemnatul, de pildă — a căror fantezie e solicitată de cele mai înalte viziuni și care plutesc deasupra maselor. De aceea plec, părăsesc terenul. E adevărat, că mai am de isprăvit și poezia mea intitulată „Duminica de Paști”.

¹ Opata = numele unui celebru jucător de fotbal maghiar din perioada deceniilor al doilea și al treilea din secolul nostru.

Da, dar aici, la cafenea, e imposibil să lucrezi. Toată lumea vorbește cu o adevărată furie despre rezultatul meciului. Da, da, Slavia a fost mai bună; rezultatul de 2—1 e firesc. Ei, asta-i, Em-te-ka a jucat sub posibilități.

Haidem acasă... Acolo în odaia liniștită, cu perdelele lăsate, culcat în pat... izolat de fotbal, departe de zgomotul acestei lumi înnebunite, voi crea — în minte — ultima strofă a poeziei mele...

Las perdelele. Închid ochii. Paști... Paști... soare... înviere... înviere... da... de fapt M.T.K. nu a atacat cu destulă vigoare... ei, ce-i asta... nori, poarta raiului... firește... în ultimul moment a ricoșat din bară... Molnar trage totdeauna prea sus... am spus de atâtea ori că nu-i bine... Ah, ce i-aș mai arăta eu !...

În zori, nevastă-mea mă zgâlțîie, somnoroasă. Nu poate dormi din cauza mea. Zice că vorbesc în somn, că strig întruna : „Opata, Opata... Tem-po, tem-po Em-te-ka !“...

Din volumul „Dați-mi voie, domnule profesor“, Editura Tineretului, 1961. Traducere de Aurel Buteanu.

Janusz KONIUSZ (n. 1934)

Băiatul minerului Piotr Koniusz din Sosnowiec-Niwec a lăsat, mai întâi, impresia că se va consacra activității didactice. După ce a absolvit, în 1954, Institutul de Pedagogie din Katowice, el a activat timp de trei ani ca profesor de liceu, dar, încă din 1951, debutase ca poet în paginile revistei *Zycie literackie*. În 1957, J. Koniusz se afla printre inițiatorii unei organizații culturale zonale cu sediul în Zielona Góra, pentru ca, în anul următor, să i se încredințeze președinția clubului literar al acestei organizații. În același an, împreună cu alți tineri scriitori, publica revista *Nadordze*, fiind totodată invitat în colectivul de redacție al revistei *Odra*, unde a activat pînă în 1961. Dornic să-și îmbogățească zestrea de cunoștințe în domeniul limbii și literaturii poloneze, el se înscrie la Facultatea de Filologie, din cadrul universității din Poznań, pe care o absolvă în 1968.

Opera lui J. Koniusz cuprinde, îndeosebi, versuri, reunite în volumele *Ritmul circulației*, *Urma trecerii în zbor*, *În jurul cuvîntului*, *Pămîntul de pe tălpi*. Aceștia li se adaugă și cîteva volume de povestiri: *Vacanță cu Iulia*, *Nu călcați pe iarbă*, *Dialog în casă*.

Nu știm dacă scriitorul polonez are și alte povestiri cu temă sportivă, nu știm în ce măsură sportul i-a fost prieten în anii tinereții, dar proza inclusă în acest volum îl recomandă ca un excelent cunoscător al psihologiei sportivului.

ALERGAREA DE LA MARATON LA ATENA

Ce ciudat că am ținut minte ! Ce ? Tocmai asta. Prezentarea în fața tribunei principale. Unde n-am văzut nici-o figură. Mulțimea doar. Să nu ieși în evidență prin nimic ! De exemplu, să nu te po-

ticnești ; știu eu de ce ? — de propriul călcii. Firește, cînd pierzi, uneori trebuie să te poticnești de ceva. Ca să ai o justificare. Ai vrut să fie bine. Te-ai răsturnat — ghinion, o mică contuzie. Se întîmplă. E vorba doar de sport — distracție !

Ați băgat de seamă ? Înainte de start, unul își scoate un pantof și-l scutură cu încăpăținare. Înăuntru — nimic, nici măcar un firicel de praf. Încalță din nou pantoful. Și, din nou, pantoful sau ceva din pantof îl jenează. Poate că e trac. A ! Ce e tracul ? Frică — da ! frică, paralizie, încetineală, lipsă de voință, sau poate, dimpotrivă : ușurință, libertate excesivă sau — de ce nu ? — o prea mare doză de siguranță de sine ! Și atunci ? Atunci te apuci de ceva. De ce ? De propriul pantof. Să nu mai gîndești. Da, în aceste cîteva minute să nu gîndești. Asta e ! Reușești ?... Mușchii, corpul pot fi stăpînite mai ușor decît gîndurile. Le alungi, dar ele revin, revin ca niște cîini credincioși.

Dar, iată ! A și început prezentarea noastră. După fiecare nume strigat, din tribună izbucnesc aceleași aplauze. Seamănă perfect cu redarea de pe o bandă înregistrată mai înainte. E clar, după intensitatea egală a aplauzelor reiese că publicul nu și-a desemnat favoritul. Normal ! Aici nu e ca la suta de metri. Nici măcar ca la zece mii. E vorba despre maraton !

Știți ce înseamnă să fii favorit într-o alergare ? Simplu : dacă vrei să legi picioarele cuiva, nu trebuie să spui decît „fiți atenți la el !“ Și fugi, dar fugi în pantofi care te strîng. De parcă n-ar mai fi picioarele tale. Din cîte un alergător, mulțimea stoarce și ultima picătură de sudoare. Din mine, însă, nici măcar prima. Categorie. Eu mă antrenez în locuri cît mai retrase. Singur. Numai cu antrenorul după mine, pe bicicletă : „accelerează“, „încetinește“... Depinde ce tempo am stabilit. Se mai întîmplă ca cineva să se oprească, să aplaude. Da. Dar pentru mine, asta nu prezintă nici-o importanță. De ce mi-ar plăcea să mă vadă lumea chinuindu-mă, schimonosindu-mă, gîfîind sau curgîndu-mi sudoarea pe față. Iar eu să n-am timp nici să ridic mîna, ca să mă șterg. Sincer, e prea grea — mîna. Aș alerga singur, pentru mine. Dar sportul fără spectatori nu face două parale. Nu mai e distracție.

A fost citit numele meu.

Fac un pas înainte — protocolul ; mă înclin și ridic mîna. În mulțime, disting fața unui bărbat. Nimic mai mult decît fața asta, cam îmbătrînită, ridată, cu buzele groase — clară ca într-o secvență de film. Da ! Mii de capete și, deodată, camera prinde, pentru un moment, o singură figură. Mi s-a părut, tot pentru o clipă, că flăcăriuina unei brichete cu gaz s-a aprins de la flacăra olimpică. Flacăra ardea, însă, liniștit. Hm, cine ar îndrăzni să-și aprindă țigara sau

trabucul luînd foc de la flacăra olimpică?... La start eram aliniați cincizeci de concurenți. Această cifră s-a folosit ca un truc pentru reclame; în ziare, pagini întregi în care întâlneai acest număr tipărit cu roșu; pe afișe, în vitrine... Cifra, rotundă, mergea. Dar bărbatul și-a învăluit fața în fum, în timp ce eu avui sentimentul că mîna aceea cu trabuc indica, de după perdea, un singur punct. Și că peste o clipă toți cei din tribună se vor năpusti ca să mă strivească. Cît a durat acest simțămînt?

Am făcut un pas înapoi așezîndu-mă între un englez și un francez. A trecut și frica. Era oare tracul? Apoi am auzit și numele ultimului concurent. Și toți ne-am răspîndit.

Am fugit la mijlocul terenului de fotbal. Acolo eram mai departe de spectatori. Și în clipa asta am simțit camera de luat vederi fixată spre mine. Sau mi s-a părut numai. În film nu se simte asta. Puteau, însă, să taie secvența.

Tot timpul cît am alergat, trăiam cu impresia că joc teatru; că cineva stabilise, de mult, tot ce am de făcut... Că eu nu mai pot schimba nimic. Era ca și cum aș fi jucat pe o scenă mare. Și, drept să spun, nu am jucat niciodată teatru. Nu. N-am spus nici măcar o poezie pe scenă. Nici n-am vrut să devin actor — nu m-a interesat.

La ce mă gîndeam înainte de start?

Peste numai două ore și jumătate totul se va fi terminat. Asta este metoda mea: să nu mă gîndesc la ceea ce va fi peste o clipă. Numai la ceea ce va fi mai tîrziu. Ca într-o săritură peste timp. Poate știți: „acum dormi, fiule, și cînd te vei trezi va fi dimineată“. Sau ca la doctor, înaintea operației: „vă facem anestezia și cînd o să vă treziți, totul va fi terminat“. Așa că închipuiți-vă cît reprezintă cele două ore și jumătate. Că eu nu pot. Credeți-mă!

Un moment, vă rog! De cînd vă vorbesc? De zece minute? De cincisprezece? Da! Vrei, nu vrei, timpul fuge singur. Iar trei metri sînt patru pași de-ai mei. Deviza mea: să nu te gîndești la cei patruzeci și doi de kilometri. Toți au fost sfătuiți la fel. Poți sfătui altfel un maratonist? În cursa asta, startul nu contează. Numai suta de metri se cîștigă din start. Dar nu pot spune că stăm liniștiți; ne înghesuim ca să ne facem loc. Fiecare caută ca să ocupe poziția așa-zisă „cea mai bună“. De ce? Știu eu?... Cred că nici unul dintre noi nu știe.

Starterul aștepta să ne liniștim. Ca să tragă cu pistolul. Se simțea în noi forța acumulată de-a lungul atîtor luni de pregătire: antrenamente, mesaje, hrană suplimentară, cabinete de recuperare biologică, lecții teoretice. Asta ca să aflăm totul despre propria noastră persoană; adică să ne cunoaștem fiecare mușchi, fiecare nerv. Eh, și acum, forța asta presa puternic, căutînd o ieșire; la fel ca

aerul încălzit dintr-un balon de cauciuc. Numai că scurgerea acestei forțe trebuia s-o reglăm singuri pe traseu. Unii prea încet, alții prea repede. Baremul meu ? Simplu : două ore și jumătate. Fiecare minut în minus se transforma în succesul meu. Al meu ? Al antrenorului, al asociației... Și mai știu eu al cui ? al patriei, al omenirii. Da, da. Pentru că, mă rog, cu aceste minute scăzute din cele două ore și jumătate restituiam ceea ce luasem de la alții, plăteam creditul primit. Ce baremuri li se stabiliseră altora ?... Nu, despre asta nu se vorbește. Secrete tactice. Sportul nu e nici pe departe ca un zbor pe lună. Acolo se știe cu precizie unde și când vor decola, aseleniza... Aici, cu cât sînt mai multe necunoscute, cu atît distracția e mai mare. Și credeți că simte vreunul din noi respect pentru adversar ? În maraton, tot respectul se cuvine traseului. Învingi distanța, nu rivalii. Rețineri, aici nu-i vorba despre box, scrimă sau lupte.

La start... Se putea ? O pietricică, un cui... ? După doi pași, durerea încetează. Dar, deodată, aud în apropiere un fluierat, ascuțit ca al unui polițist. Parcă mi-a alunecat o picătură de gheață pe șira spinării. Frică, rușine ? Cred că și una și alta. M-am simțit de parcă aș fi fost alungat cu biciul dintr-un loc interzis. Normal ! Cine, mă rog, ar lua un start greșit la maraton ? La o sută de metri, la două sute — da ! Dar la maraton ? Pentru prima oară se întîmpla așa ceva. Fără îndoială că, odată, se va scrie și despre acest start. Firește vor fi amintiți primii clasați dar nu va fi trecut cu vederea nici cel care a vrut să câștige cu orice preț. Mă întreb dacă, după un al doilea start greșit, aș fi fost descalificat. Există o asemenea regulă ? În fond, ar fi posibil să se prevadă două starturi greșite ale aceluiași concurent în proba de maraton ?... Ați văzut, desigur, picioare și spate, pantofi și tălpi. Unde or fi așezat oare camerele de luat vederi ? Dintr-o astfel de perspectivă nu m-am privit niciodată. Și nici pe alții. Poftim ! Cincizeci de picioare ridicate, alte cincizeci sprijinite pe pista de tartan. Pe un film rulat cu încetinitorul, totul pare caraghios ; mișcările prea lente te fac să rîzi. Ați observat asta, desigur. Cînd privesc filmul acesta, mă gîndesc că atunci, pe pista aceea, eram ca un organism multicolor, cu o sută de picioare. Un fel de miriapod uriaș, caraghios.

Schnell, schnell !, striga mulțimea, agitîndu-și mîinile. Ne amenința oare pentru că fugeam încet, sau prea încet ? Mulțimea cere mereu să fugi „mai repede“, chiar și atunci cînd nimeni nu a făcut măcar ce faci tu. Asta-i mulțimea. Ori mă amenințau pe mine, pentru gafa de la start ?... Ați observat vreodată cum, din o sută de picioare, se desprind două și fug singure pe ecran — o pereche de picioare ? Mai tîrziu, aceste picioare încep să șovăie, iar după șovăit

urmează încetinirea. Și, dintr-o dată, perechea asta de picioare este împresurată de celelalte nouăzeci și opt.

Aceste picioare sînt ale mele. Ca să intru primul în tunelul de sub tribună, am accelerat axact cînd nu trebuia. Și m-a cuprins frica — da ! Ca și cum de mine ar fi depins ceva important — sentința cuiva ? !... A conduce înseamnă a impune un tempo, înseamnă a fi un fel de călăuză pe piscuri.

Am alergat așa, împreună, cîțiva kilometri. Din cînd în cînd, cîte cineva ne întrecea cu doi-trei pași, dar nu rezista. Și din nou, șovăiala dinaintea hotărîrii : să accelerez sau nu ? În grup se aleargă mai ușor. Rezistența aerului aproape nu există — sau cel puțin așa se spune. Eu personal nu simt atenuarea acestei rezistențe ; adică, nu simt nici-o diferență. Alergam pe partea dreaptă a străzii, pentru că acolo era umbră. Asfaltul era și el răcoros — fusese udat. De pretutindeni se îndreptau spre noi fluturări cu mîna : din balcoane, din mașinile oprite lîngă bordură, de pe trotuare. Ceea ce nu avea, însă, nici un efect asupra mea. Și iar se mai desprindea cîte cineva din acest miriapod. Brusc, începeau strigătele : „schnell !“, „schnell !“. Acceleram instantaneu. Și individul încetinea. Parcă îl cuprindea rușinea ; o rușine cu adresă precisă. Vă întrebați, desigur, dacă asta este sau înseamnă o dovadă de solidaritate ? Dar poate există solidaritate într-un joc ale cărui reguli impun doar un singur cîștigător ? Cînd, în definitiv, fiecare are suficiente forțe ca să se întreacă cu ceilalți ?

Alergam cu mare ușurință și, după cinci kilometri, am accelerat. Ați remarcat asta în film ? Alerg, privesc în urmă, alerg mai repede, iar privesc în urmă. Ceilalți aleargă într-un ritm constant, pas exersat de ani de zile. Mi s-a părut că nu au observat evadarea mea. Și dacă nu s-au sinchisit ? Accelerez din nou. De necaz ? Ca să-mi fac curaj ? Accelerează și mașina cu camerele de luat vederi. Simt și operatorii că am să mă mențin mult timp în frunte. Simțeam — credeți-mă ! — simțeam cum „privirea“ camerelor îmi alunecă pe față, pe umeri, pe picioare. Ce auzeam ? Numele meu, numele meu strigat în microfon, numai numele meu. În film se vede cum zîmbesc uneori. E o prostie să rîzi, așa, de unul singur. Dar de ce nu ați putea înțelege că nu sînt capabil să povestesc ce se petrecea cu mine ? Că așa ceva nu se poate povesti. Se trăiește, și atît ! Sînt unii care pot. Eu, nu. Ceea ce știam era următorul lucru : că alergam nu numai prin orașul cunoscut numai din cărți poștale ilustrate, ci și pe toate ecranele televizoarelor. Și tot-tot eram acolo : picioarele mele, fața mea, umbra mea... O fugă de o oră, cu umbra mea, așadar ; aveam ca partener doar propria-mi umbră. O știți din ziare. Asta-i, bineînțeles, oratorie. A scris cineva că doar într-o oră am pierdut atîta sare încît am slăbit un kilogram, că gîfiam ca niște foale, că mi se

prelingea pe bărbie saliva pe care nici n-o simțeam, că nu exista un fir sau o fibră uscată pe mine? Nimeni! Nimeni nu a scris adevărurile astea. Mărturisesc că ora aceasta exista încă în mine, ca un lichid introdus în organism pentru a putea trăi. Era ora mea. Nu știu cât timp voi suporta această oră sau, mai bine zis, cât voi trăi cu ea. Adeseori am impresia, sau certitudinea, că nu voi mai face vreodată ceva important. Exact: tot ce a fost înainte, ce este, ce va fi, nu are importanță. Mîine, poate, voi gîndi altfel; mîine, poate. Știu eu dacă voi face, cîndva, ceva important? Știu eu ce? Voi pleca — știu eu unde? Dar, undeva, tot îmi vor reproșa această alegere. Timp de o oră pe ecranele tuturor televizoarelor, numai eu; numele cel mai des pronunțat de o sută cincizeci de reporteri, numele meu. Firește, s-a spus despre mine tot ce se putea spune. Cine era atunci mai important ca mine? Nimeni! Papa, regii, președinții, mareșalii... Merita, așadar, ca în aceste șaizeci de minute, pe acești douăzeci de kilometri, să transpiri pînă la ultima picătură, să pierzi kilometrul acela?... Merita? Nu vă îndoiiți cîtuși de puțin. Nici eu.

Știți cât am lucrat pentru ora aceea? Zece ani! Și în timpul celor zece ani, mereu preocupat de acest lucru, am parcurs nu mai puțin de o sută de mii de kilometri; pe zăpadă, pe ploaie, în soare, pe ger — pas cu pas, milioane de pași! Ehe! Maratonistul e ca un navigator singuratic. Pentru navigator, însă, orice vînt e bun — pentru maratonist, nu. O sută douăzeci de mii de kilometri înseamnă de trei ori înconjurul pămîntului pe la ecuator. Pentru această tenacitate, pentru rezistența mea în această probă, am fost selecționat și trimis la Olimpiadă... Și nu am plecat ca favorit. Precizare prin care mă justific și față de mine. Da, pentru că mai întîi trebuie să te justifici față de tine însuși, ca, apoi, să te poți justifica și în fața altora. Și, în definitiv, față de cine? Față de dumneavoastră?... De ce? Și dumneavoastră m-ați privit la televizor cînd alergam. Sau față de cei care voiau medalia mea de aur?... Față de cine să mă justific? Mi s-a atribuit locul: „începutul grupeii a treia de zece alergători” — al douăzeci și patruilea, cincilea, șaselea. Mijlocul! Dacă aș fi fost al douăzeci și cincilea, cine ar mai fi știut ceva despre mine? Nimeni. Nici nu m-ar fi observat în această alergare. Cam așa s-ar fi spus: „L-au trimis, a participat fără nici-un rezultat, putea rămîne acasă; să-l fi trimis pe altul!” Da, contează numai primii trei! Cei care aduc medalii. Hai, încă cei trei care urmează. Li se atribuie și lor puncte: un punctișor pentru locul șase. După patruzeci și doi de kilometri — un punctișor mititel. Restul se constituie într-un fundal — numere.

La al cincisprezecelea kilometru, prima criză. Criză inclusă în calcul la această probă. Programată. Debutază cu crisparea

picioarelor, un sac de nisip în spinare, pete roșii în fața ochilor, pierderea cunoștinței și... Cum mă numesc oare ? Cum mă cheamă ?... Sigur, așa ? Oare ?... Nu știi nimic, nu-ți amintești nimic. Așa se întâmplă întotdeauna în proba asta, la antrenament — că doar organizatorul este mereu același. Și știu când se va declanșa criza, dar întotdeauna mă tem. Există un moment în care parcă vine sfârșitul, când nu vei mai face un pas mai mult. Să fug, îmi strig, să fug, ca și cum altcineva s-ar afla în mine și m-ar îndemna. Sînt soldatul, și fug de la Maraton la Atena ; am auzit ordinul lui Miltiade — cît mai repede la Atena ! Repetă ordinul ! Hai, repetă ordinul ! L-am repetat. El a ridicat mîna și a tras în aerul cald. Și a început acel film, filmul care vă interesează. Cu rolul meu învățat pentru această probă. Tăietorii de lemne au și tăiat chiparosul pentru podium. Voi sări pe el ! Victorie !

A cui e această victorie ? A mea ? A starterului cu sacou și pantaloni albi ? Sau a tuturor celor care șed comod în tribună, tribuna principală, tribunele laterale, sau acasă tolăniți în fața televizoarelor, stînd în automobilele de pe ambele părți ale drumului ?...

Trebuie să alerg, să alerg, să alerg — nu am voie să mă opresc nici-o clipă. Nu, pentru că altfel mă prăbușesc pe asfalt și — da ! — în clipa aceea toți vor sări de pe locurile lor comode, vor țipa de spaimă, și mă vor strivi, mă vor călca în îmbulzeala lor. Sînt deja așteptat pe Acropole. Numele este transmis din gură în gură, ca un burduf cu apă în pustiu. Să beau ! Cu siguranță că strigam : apă, apă ! Dați-mi să beau ! Apă ! Wasser ! Water !

Nimeni nu s-a mișcat. Și atunci mi s-a întîmplat lucrul cel mai curios : eu strigam, dar nimeni nu se mișca. Și pe deasupra și greutatea asta pe cap. De unde ? Aa ! E coiful. Fără-ndoială, coiful trebuie să fie. Să-l scot. Să-l arunc. Nu e voie. El mă apără de săgeți. Când voi sosi, îl voi sfărîma în bucățele și-l voi îngropa în pămînt. L-am bătut pe perși la Maraton pentru ca nimeni, niciodată, să nu mai pună coif pe cap. Voi sări pe podium și voi striga : Victorie ! Dar dacă nu voi mai avea putere ? Dacă o să cad ? Dacă mă voi poticni de vreo piatră ? Nu mai sînt pietre, le-au înlăturat ca să pot fugi. Încă un pas. Unul ! Încă acel „unu“.

Cineva a aruncat cu apă pe mine. Camera de luat vederi a prins momentul în care șepcuța mi-a alunecat pe ceafă. Vă aduceți amînte ? Pentru o clipă, parcă s-a lipit de maieul ud pe spinare, apoi a căzut sub roțile mașinii — și acest lucru a fost filmat. Alergarea mi se pare, acum, mai ușoară. Așa e întotdeauna după criză. Cu siguranță, am accelerat. Cei de pe margini parcă strigau mai tare și ei. Și acel strigăt „schnell“, „schnell“, pe amîndouă părțile străzii. Cap lîngă cap. Și senzația de supt din stomac — parcă mi-au introdus o pompă-aspirator. Mă simt supt în tot corpul. Mi-e supt și sîngele,

sau ce ? Mi-e foame și e limpede că a trecut criza. Am băut un pahar cu cacao. Mi-am șters buzele cu palma. S-a filmat și asta. Piciorul drept îl simt mai puternic. Cu dreptul, pasul e mai mare. Dreptul stabilește ritmul. Stingul parcă întârzie. De sărit cu dreptul se poate, dar de fugit ? Drept, stîng, drept, stîng, ca bătălie unui clopot — una mai tare, una mai slabă. Sau tic-tacul ceasornicului — mai tare, mai încet. Și tot așa, două ore și jumătate. Patruzeci și doi de kilometri și două sute de metri. Și doar nu e vorba decît despre o probă sportivă — o distracție. Pentru că asta este — distracție. Pentru o sută... Nu credeți că e o distracție caraghioasă ? Să tot alergi, fără pauză, patruzeci și doi de kilometri : țup, țup, țup, țup. În loc să pedalez pe bicicletă. Asta-i tot sport. Zău că nu știu de ce oamenii au inventat o astfel de distracție. Și-mi promit că e pentru ultima oară ; că n-am să mai alerg niciodată, nici măcar zece metri. Nu vă miră asta ? Declarația aceasta, a mea, vreau să zic. Cîte fapte vitejești au săvîrșit oamenii în toate războaiele, de la începutul lumii și pînă acum ! Dar, mereu e cinstită numai fapta ostașului de la Maraton. Nu vă miră constatarea mea ? Nu v-ați gîndit la asta, pînă acuma ? Nu știm nimic despre el. Ce fel de soldat o fi fost ? Bun, rău ? Poate că în tot timpul bătăliei a stat ascuns undeva și, cînd l-au descoperit, i s-a dat ordin să fugă. Poate că a avut un noroc extraordinar fiindcă, în timp ce alții mureau, el n-a fost nici măcar zgîrîiat. Sau, poate, că în bătălia asta de la Maraton, a fost cel mai brav, cel mai puternic, mare șmecher, pișicher, bătauș și, mă rog, se știa că numai el era în stare să ajungă la Atena — nimeni altul. Numai el. Norocos, pur și simplu. Al naibii de norocos. Și, să nu rîdeți dar, uneori, mi se pare că am ceva din el — o pîrticică doar. După atîtea secole, ceva din soldatul acela a reînviat în mine. Niciodată nu ați avut impresia că în dumneavoastră trăiește altcineva ? Nici-o-da-tă ? Cum aș putea să vă explic ? Oare...

Vă mai amintiți ?... Orchestra și eu, orchestra și eu. Cu schimbul. Ritmul muzicii și ritmul alergării. Încetinire și accelerare... Asta se întîmpla cam pe la mijlocul cursei, la kilometrul douăzeci și unu. Alergam ușor, foarte ușor. La jumătatea dintre crize mă simt ca și cum abia atunci am luat startul. Mă controlez complet, în întregime. Am ridicat mîna în semn de mulțumire pentru muzică. Dar m-am compromis. Gestul a fost prost interpretat. S-a crezut că fac gestul învingătorului. Și știți cum sau ce strigau, mai bine zis, unii, după mine ? Poftim : „A vrut medalia de aur și s-a ales cu un rahat“.

Să mă justific ? Să le dau peste bot ? Alergarea, mă rog, nu se terminase. Nici pentru mine, nici pentru ei. He-he, la jumătatea cursei, eram cu — auziți ! — o jumătate de kilometru înaintea celui de al doilea. O jumătate de kilometru ! Se cîștigă adesea la o diferență egală cu lățimea unei panglici, ba chiar cu grosimea unei

cămăși. Iar eu eram înaintea tuturor cu cinci sute de metri. În mașina reporterilor se amintea mereu acest lucru. Asta era cea mai importantă știre în momentele acelea. Asta, cu toate că în lume se mai petreceau și altele. Murea cineva. Se năștea un om. Poate se făceau niște descoperiri epocale. Poate cuiva i se transplanta o inimă străină. Dar eu alergam cu o jumătate de kilometru înaintea celui de al doilea concurent. La trei sute de metri de el, alerga al treilea.

La kilometrul douăzeci și cinci, m-a apucat a doua criză. Strada s-a îngustat dintr-o dată. S-a transformat în cărare. Iar eu trebuia să interpretez, mai aveam de jucat numai această mică scenă. Să trec în fugă vreo câțiva pași pe această cărare, printre sîrme, fără să le ating. Dacă le ating, gata, toate soneriile vor începe să sune, vor alarma poliția și voi fi obligat să repet totul, de la capăt. Voi fugi, îmi spun, am să trec și de obstacolul ăsta și cu asta basta! Nu vor mai vrea nimic de la mine. Am să mă culc. Da, o să mă întind și-o să dorm. De unde o fi apărut sîrma asta pe amîndouă părțile cărării? E o cursă, desigur; vor să mă prindă, să mă lege. Sîrma nu exista în scenariu. Trebuie să fie o capcană.

Vă mai amintiți? Stau și mă uit, nedumerit, în jur. Ca și cum aș fi întrebat unde sînt, ce s-a întîmplat. Un polițist mă întoarce și mă împinge ușor din spate. Eu, stană. El mă împinge din nou. Mai tare. Stau înțepenit ca un mecanism strîcat. Așa că a trebuit să fiu zgîlțit. Spectatorii rîd. E, într-adevăr, o scenă ridicolă. Iar eu nu știu decît atît: să alerg, să alerg, indiferent unde, numai să alerg... Șovăi. În urechi izbucnește un țuiit. Am atins, așadar, sîrma; nu simt, însă, nici o durere. Mai mult chiar, am o senzație de ușurare, numai că acest țuiit în urechi îmi spune că poliția este alarmată, că e pentru ultima dată, că n-o să mai am voie să alerg și... „Schnell!“, „Schnell!“ Ce înseamnă asta? Ce vor ăștia de la mine? Unii stau în picioare, alții stau jos, numai eu alerg, de unul singur. Cine mi-a spus să alerg așa? Poliția; am alarmat poliția. Și cîte mașini sînt aici! Ar putea una din ele să mă ducă și pe mine, puțin. Cu siguranță că m-ar duce dacă i-aș ruga, dacă m-aș opri și i-aș ruga. O bandă albă de-a curmezișul drumului e ținta. Ținta. Literele sar ca o turmă de mingi albe. Ținta. Numai acest ultim pas, singurul pas și va trebui să ridic mîinile; să nu uit — primul sosît la țintă ridică întotdeauna mîinile. Eu nu fug, însă, bat pasul pe loc în rachetă, sînt în stare de imponderabilitate. Da, pentru că așa se simte omul în stare de imponderabilitate; racheta a deviat de la traiectoria ei și s-a împotmolit pentru totdeauna în cosmos. Oamenii privesc neputincioși, fără să-mi poată da vreun ajutor și mă strigă pe nume, dar aici nimeni nu are un astfel de nume. Numai eu. Vor să mă ajute. N-au să mă lase singur; atîta timp cît alerg, ei vor sta. Apoi, mă vor duce, imediat, la hotel. Da. Și miroase a pat scrobit.

Să mă culc pentru o clipă, apoi mă ridic, imediat. Desigur, nu se va întâmpla nimic dacă mă culc... Cît timp? Nu știu. Poate a fost altfel. Eu, însă, așa am reținut. Pierderea voinței e mai periculoasă decît pierderea forțelor. Cineva a aruncat cu apă. Am înghițit vreo două picături. Nu-mi amintesc ca, vreodată, să mi se fi părut ceva mai gustos... Pierdeam din avantaj. Cei din mașină strigau tot mai tare. Nu trebuie să mă întorc. Nu trebuie să văd ce e în spate. Asta se simte. Și-ți dai seama că trebuie să lupți. Să lupți! Ce expresie! Să lupți! Da, dar pînă la un anumit moment. Apoi, pui punct. Un fel de capitulare. Și este, oare, atît de important cine sosește primul, cine al doilea sau ultimul? Pînă la urmă, totul e un joc. Nimic altceva. Așa, un fel de alergare. Cîțiva metri am mers umăr la umăr, încet și caraghios, parcă eram cu adevărat într-o stare de imponderabilitate. Apoi, el a accelerat. Sau, poate, eu am încetinit...

Filmul se desfășoară, vă mai aduceți aminte, cu viteză normală, iar eu dispar de pe ecran, ca suflat de vînt.

Am fost. Nu mai sînt. În nici-un concurs nu s-a mai desprins cineva de mine atît de repede. Parcă stăteam locului. Dar eu alergam, alergam pe poziția a doua. Eram încă al doilea, dar de filmat îl filmam numai pe celălalt. Eu mă îndemnam: după el, hai, după el! Nu-l pierde din vedere! Însă nu-l mai vedeam. Cum? Doar n-a putut ajunge prea departe. Îl va apuca și pe el criza și va încetini. Trebuie, că doar n-o să fugă în ritmul ăsta pînă la capăt așa că, da, vom fugi în doi și o să ne fie mai ușor.

„Mai repede, mai repede! Numai pașii ăștia! Hai, mai repede!“ Și din nou aceeași impresie: nu eu, un mecanism îmi acționează picioarele. Cineva mă zgîlție, mă întoarce, mă bate pe spate, toarnă apă pe mine. Iar eu, fără voință, execut mecanic mișcarea și bat pasul pe loc, cum bate ciocanul fierul încins. Nu mai există nimic. Lumea s-a contractat pînă la dimensiunea locului pe care calcă picioarele mele, picioarele mele care ard. În picioarele acestea nu mai simt și altceva decît arsura; da, doar arsura mai este, dacă vreți să știți, singurul contact dintre mine și lume — prin picioare. Aerul nu voia să-mi pătrund prin gît ca să coboare spre picioare. Mă sufocam. Cunoașteți, spuneți-mi, vreo altă distracție în care să nu poți respira? În care să-ți pierzi cunoștința? Știți vreuna? Cînd mi-au aruncat cu apă, nu mai aveam nici-o îndoială că mă depășesc, unul după altul, ceilalți. Și atunci a venit momentul acela în care am zis „des-tul!“ Am pus cruce! Dar asta nu mai apare în film. Pentru că de o jumătate de oră nu se mai interesau de mine. Și am alergat mai ușor. Fiecare pas era egal, măsurat exact, în stilul meu. Normal! Timp de zece ani am cizelat acest stil, ca pe un scris. Desigur, ca să fiu recunoscut după el. Vedeam, vedeam clar fețele oamenilor pe

ambele părți ale drumului. Mă compătimeau, așa cum compătimești un nedreptățit de soartă. De o soartă crudă. Nu se mai auzea de nicăieri strigându-se : „schnell, schnell !“ Cineva, parcă, mă invita în mașină. Altcineva râdea. Nu mai încăpea nici-o îndoială, știam cine râde. Și atunci, spre consternarea tuturor, am alergat din ce în ce mai încet. Să mă aștepte și cei de la tribuna principală, cei din peluze, arbitrii, ziariștii. Ce mi-ar fi putut face ? Cel mult să asmută un câine — ca să fug mai repede.

Închipuiți-vă o scenă în felul acesta : pe un maratonist îl mușcă de picior un câine. În fond, și asupra alergătorului de la Maraton puteau fi asmuțiți câini. Dar ieri, când alergam, cineva a fluierat ascuțit și puternic. La mine ? Mi-am amintit imediat de cel cu trabucul. Puteam să jur că el fusese cel care fluierase în tribună. Ținea să se distreze și el. Ca și mine. Dar cel de ieri, poate erați dumneavoastră. Recunoașteți ? Dumneavoastră erați ?

*Din „Brașovul literar și artistic“ — 1981,
(supliment al revistei „Astra“, Brașov). Tra-
ducere de Mihai Arsene și Macarie Smoljevski.*

Siegfried LENZ (n. 1926)

Poate, fiindcă s-a născut într-o localitate de pe țărmul Mării Nordului, la Lyck, Siegfried Lenz a fost atras mai întâi de sporturile mediului acvatic: înotul, canotajul, pescuitul. Le-a cunoscut și îndrăgit încă din anii adolescenței. Mai târziu, a descoperit mirajul pîrtilor de schi și a început să frecventeze stațiunile de sporturi de iarnă. Nu a rămas insensibil la frumusețea atletismului și a făcut antrenamente în probele de aruncări. Fotbalul nu l-a adus pînă în dreptunghiul terenului de joc, dar s-a numărat, mult timp, printre spectatorii care urmăreau, nu la televizor, ci în tribune, meciurile principalelor echipe din Hamburg, desigur, în frunte cu Hamburger S.V.

Impresionat de amploarea și fastul ceremonialului de deschidere al Jocurilor Olimpice, Lenz notează: „...cele mai mari sărbători se celebrează astăzi sub semnul sportului“. Pentru el, acest bogat și variat buchet de activități sportive constituie o componentă importantă a vieții omului modern: „Încercările de a înțelege societatea modernă nu mai sînt posibile fără a lua în considerare sportul“.

Lenz a abordat problematica sportului în cîteva dintre eseurile sale, dar i-a consacrat, în primul rînd, cîteva din scrierile sale în proză, unele de mai mică întindere ca *Alergătorul* (1958) și *Echipa* (1969), dar și un roman intitulat *Pîine și jocuri* (1959).

ECHIPA

Reușisem să ne redresăm în meciul retur, conducînd cu doi la zero, apoi cu cinci la doi, iar la sfîrșitul primei reprize, cu șapte la trei. Partida părea ca și terminată; victoria noastră era sigură. Ne-am îndreptat, așadar, spre cabine cu sentimentul că meciul de la Bo-

delsbach, pe care îl pierdusem la o diferență de un punct, putea fi șters acum din amintire. Nu mai era cazul să avem complexe din cauza lui. În ceea ce privește felul în care se purtau cu mine, acum în pauză, era evident că îmi recunoșteau meritele ; îmi făceau semn cu capul, mă mîngiau pe creștet sau mă loveau ușurel pe șapte. Pînă și Plessen, antrenorul nostru, zgîrcit la vorbă, îmi făcu semn din cap. De bună seamă, se felicita pentru ferica inspirație de a mă fi introdus în echipă, după o pauză atît de lungă. Sau, poate numai fiindcă era la mijloc și calificarea pentru „Cupa Campionilor Europeni“ ! ?

Nici unul dintre noi nu regreta că, în meciul retur cu echipa din Bodelsbach, fusese folosit și Klaus Körner. Dacă, acum, după prima repriză, conduceam cu șapte la trei, aceasta i se datora, în primul rînd, lui, celor patru goluri pe care el le înscrisese șutînd din plonjoane irezistibile. Îndreptîndu-se spre cabine, nici unul dintre noi nu se mai gîdea la prudența cu care Plessen ne anunțase că avea de gînd să-l utilizeze pe Klaus Körner în meciul decisiv. Klaus jucase de 18 ori în echipa națională și era cel mai bun jucător al clubului nostru, dar Plessen îl ținuse, luni în șir, pe banca rezervelor pentru simplul motiv că nu puteai ști niciodată la ce te poți aștepta din partea lui și pentru că avea pretenții mai mari decît toți ceilalți jucători din echipă.

N-am fi pierdut, fără îndoială, nici meciul în deplasare dacă m-ar fi avut pe mine în formație la Bodelsbach, tîrgușorul ăsta amărît, cu șase, cel mult șapte sute de locuitori, care păreau că trăiesc numai pentru vestita lor marmeladă și pentru echipa de handbal, nu mai puțin celebră — cel puțin pe acele meleaguri. Se spune că atunci cînd se dispută acolo un meci de handbal, pîră și bolnavii cer să fie transportați la marginea terenului de joc, iar numeroasele cărucioare de copii, adunate în jurul arenei, arborează toate, fără excepție, fanionul alb-verde al clubului din localitate. Dar această formație, care încurcase socotelile atîtor favoriți, avea și ea puncte slabe, lesne de sesizat. De altfel, Plessen a fost nevoit să recunoască, de față cu mine, că jucătorii noștri nu știuseră să profite de aceste slăbiciuni și că am fi cîștigat meciul pe terenul lor dacă aș fi fost și eu în echipă.

Chiar dacă, la început, nici unul dintre noi nu regretase că, pentru jocul din retur, fusese introdus în formație și Klaus Körner, această hotărîre nu putea să nu ne stîrnească atîtea amintiri : München, Lyon și, în primul rînd, Zagreb. Erau amintiri despre un coechipier tenace și irezistibil, al cărui elan ne molipsea pe toți, atîta

timp cât scorul ne era favorabil ; însă, îndată ce ne aflam într-o situație critică, poate chiar disperată, același Klaus Körner uita de toate regulile, se lăsa tîrît în acțiuni nesăbuite, încălcînd într-un mod atît de grosolan prevederile regulamentului încît era mereu eliminat de pe teren.

Am fi putut realiza, în prima repriză, un scor și mai mare decît șapte la trei, dar îi promisesem lui Plessen că nu voi acapara toate mingile de tras și că mă voi strădui să-l activez, în special, pe Hartwig, un expert cum puțini există în aruncările din unghi ascuțit dar, totodată, o fire șovăitoare. (Nu știu, ezită din modestie sau din solidaritate.) Am reușit, într-adevăr, să-i pasez în așa fel încît a marcat două goluri excepționale ; mingea urcase oblic deasupra portarului care îi ieșise în cale, apoi, se opri, parcă, în aer pentru a coborî, în cele din urmă, atît de lin și calculat tocmai la „păianjen“ încît și portarul adversarilor îl aplaudă spontan, iar Hartwig se repezi spre mine : „Mulțumesc, Klaus, mulțumesc !“ Și imediat fugi înapoi, stingherit de ovațiile spectatorilor.

În pauză, cînd Plessen ne-a strîns în jurul său, nici unul dintre noi nu era atît de epuizat ca Klaus Körner. S-a lungit pe banca de sub cuier și, în loc să-și clătească doar gura cu apă minerală, a golit toată sticla. Nu da aproape nici-o atenție recomandărilor tactice pe care ni le făcea Plessen. Deși înscrisese patru goluri, părea în eclipsă de formă ; gîfîia din greu, cu fața, plină de broboane de sudoare, întoarsă spre fereastra deschisă, cu picioarele depărtate și coșul pieptului dilatat. Cine l-ar fi văzut cum arată s-ar fi întrebat, fără să yrea, dacă Klaus va fi în stare să mai reziste o repriză. „Ai să rezisti ?“, îl întrebă Plessen înainte de a ieși pe teren. La această întrebare, Klaus se ridică brusc din colțul lui și schiță un zîmbet, de parcă ar fi fost un manechin cu aspect de sportiv pe care îl poți folosi ca reclamă pentru orice fel de produse. „Bine înțeles, Günther !“, răspunse. „Te mai îndoiești ?“

Cît de evidentă devenise preocuparea lor, grija lor față de mine, mi-am dat seama încă din clipa în care m-am așezat pe bancă pentru a discuta împreună ce avem de făcut și, mai ales, în momentul în care am refuzat să-mi schimb tricoul, negru de transpirație, ca întotdeauna, cu unul proaspăt pe care mi-l întindea Hartwig. Privirile lor sceptice, întrebătoare, îmi dădeau tîrcoale deși eu mă lungisem pe bancă doar cu intenția de a mă relaxa. Pesemne, din cauză că nu mai făcusem atîta timp antrenamente împreună cu ei și nu jucasem de mult în echipă, se credeau datori să-mi arate simpatia

sau îngrijorarea lor. În timp ce intram pe teren, mă înghionteau ușurel, mă încurajau atingându-mă în treacăt. Pe fețele lor citeam nu numai că le plăcuse cum am jucat în prima repriză, dar și că erau dispuși să treacă cu vederea unele întâmplări din meciurile disputate în anii trecuți. Îmi dădeam seama că erau bucuroși să mă aibă, iarăși, alături de ei și că doreau să mă vadă în echipă și în întâlnirile pentru „Cupa Campionilor Europeni”.

Am fost întâmpinați cu aplauze. Cele mai puternice au izbucnit, însă, atunci când Klaus Körner a apărut în sala plină pînă la refuz. Era o sală nouă pe care o inauguram în compania echipei din Bodelsbach. Printre cei peste două mii de spectatori erau cîteva sute care veniseră din Bodelsbach, grupîndu-se în spatele porții noastre. Aveai impresia că delegaseră jumătate din populația așezării ca să asiste la jocul echipei lor, iar unul dintre ei, poate primarul sau directorul fabricii de marmeladă, dirija galeria lor. Sala începu să vuiască îndată ce echipa din Bodelsbach porni la atac.

Fără îndoială că, în pauză, hotărîseră acest atac prin surprindere, imediat după reînceperea meciului. Ole Zesch, cel mai bun jucător din echipa lor, străpunse apărarea însuflețindu-le atacul; Hartwig nu izbutise decît să tragă semnalul de alarmă, fără să-i poată ține piept; vînjos și îndesat, cu o ceafă de taur, Zesch se năpusti în smicerc și se rostogoli pe podea. Lovitura de la șapte metri tot el a executat-o, atît de năprasnic, încît Werner, portarul nostru, abia a reușit să atingă mingea cu vîrfurile degetelor, fără să o poată reține sau devia. Violența loviturii parcă-l izbise de propria-i poartă. Dezamăgit, Werner trimise mingea spre centru, în brațele mele. Am așteptat pînă au venit în fugă și ceilalți, iar, în tot acest răstimp, auzeam galeria adversarilor strigînd triumfătoare și cerînd încă un gol. Deslușeam, însă, pentru prima oară, și glasurile suporterilor noștri care nu făceau decît să-mi scandeze numele: „Kör-ner, Kör-ner!”. Vocile lor păreau un vuiet de uragan; mă însoțeau și mă purtau atîta timp cît mingea se afla în posesia mea.

De bună seamă, adversarii noștri socoteau că mai au șanse din moment ce noi conduceam acum doar cu șapte la patru. După atacul lor prin surprindere, sala fu cuprinsă de o tensiune de neînchipuit. Galeria din Bodelsbach cerea imperios alte goluri; ai noștri replicau scandînd numele lui Klaus Körner. Felul cum îi articulau numele era și o încurajare dar și un avertisment. Iar Klaus pe care îl crezusem, la pauză, vlăguit cu totul, parcă vrăjea mingea acum atrăgînd-o spre el, în orice poziție, cu orice gest. Mingea îl căuta. Mingea i se lipea de vîrfurile degetelor. Mingea dansa pe antebrațul lui. se

rotea ca o sfirlează, sărea, zvîcnea și se ascundea, făcea cu ochiul adversarului și își bătea joc de el, așa cum voia Klaus. Eram aplaudați la scenă deschisă, ori de cîte ori începeam să ne rotim în fața dispozitivului defensiv al adversarilor sau cînd ne opream, oferind spectacolul unei mingi care circula, neînterupt, de la un jucător la altul, scurt-lung-scurt ; dar aplauzele deveneau tumultuoase îndată ce Klaus se pregătea să șuteze. Venind în atac, el se avînta deasupra brațelor ridicate ale apărării ; mîna cu mingea zvîcnea înapoi, dar în loc să arunce, el fenta, se infiltra cu o întorsătură neașteptată printre apărători și plonja în semicerc ; iar din plonjon trăgea la poartă.

Dacă adversarii n-ar fi schimbat portarul în repriza a doua, am fi realizat poate un avantaj de șase goluri, dar băiatul slăbuț și serios pe a cărui față nu puteai citi nici mulțumire, nici bucurie, zbura în întîmpinarea fiecărei lovituri, zădărnicea pur și simplu orice încercare de-a noastră, iar cînd a reușit să devieze mingea trimisă din cel de-al doilea plonjon al meu, un freamăt de admirație a străbătut întreaga sală, care a izbucnit apoi în ropote de aplauze. Nu numai că mă măsură din priviri ; părea să ghicească dinainte orice mișcare ; era peste tot și anihila orice manevră, oricît de disimulată. Nici Hartwig, cu aruncările lui lansate, nu reușea să-l păcălească pe Hebbi Prengel, portarul de rezervă al echipei din Bodelsbach, care era cantaragiu la afurisita și vestita lor fabrică de marmeladă.

Mai întii, Hebbi Prengel, care fusese introdus în poartă, în cea de a doua parte a meciului — deși nu susținuse încă o întîlnire mai importantă —, lăsase impresia că va izbuti să-l țină în șah pe Klaus chiar prin perfecțiunea cu care îi servea replica. Părea să-i lege un mecanism tainic care îl făcea pe Prengel să adopte un calm rigid, să se ghemuiască îndată ce Klaus intra în posesia mingii, să se învîrtească cu pași mici și repezi, gata să contracareze, gata de luptă cu mult înainte de a se contura vreun atac, alarmat fără să știe cum, avertizat cumva de pericolul pe care îl întruchipa Klaus. Cum se mai spionau ! Cum se studiau reciproc ! Nimeni n-ar fi fost în stare să prevadă ce traiectorie va urma mingea trasă de Klaus al cărui chip era tot atît de nepătruns ca și acela al unui jucător de poker ; Hebbi Prengel, însă, știa dinainte traiectoria, o calculase, aștepta. Lui trebuie să-i mulțumească adversarii noștri că au redus diferența de scor la șapte-șase, dar lovitura de la șapte metri pe care le-a acordat-o arbitrul mi se pare, chiar și astăzi, discutabilă.

Galeriile scandau, tropăiau cu picioarele, băteau din palme, de parcă s-ar fi aflat și ele în întrecere. Sala tălăzuia. Am riscat o ac-

țiune personală după ce Hartwig mă ajutase să mă demarc schimbând rapid locurile ; m-am avîntat, am descifrat expresia de pe fața portarului, care mă aștepta cu picioarele ușor depărtate și cu brațele deschise. De data asta, încă înainte de a trage, am știut că-l voi învinge. Am marcat din plină săritură ; mingea a țîșnit în poartă, printre picioarele lui Hebbi Prengel. Scorul era, acum, opt la șase, dar, ceea ce era și mai important, golul acesta destrămase resemnarea care se lăsase deasupra noastră ; parcă se deschisese o ecluză ; era un semnal, un apel. Cît de mult era așteptat, mi-am dat seama cînd m-au înconjurat cu toții. Pînă și Werner își părăsi poarta ca să-mi strîngă mîna, ca să-mi dea un ghiont prietenesc. Nu m-am mărginit să primesc felicitările lor. De data aceasta, eu am fost acela care i-a îndemnat să arate tot ce știu, tot ce pot : „Haideți, băieți ! Haideți, acuma !“

După ce Klaus a majorat iar avantajul nostru, marcînd două goluri din acțiuni personale, adversarii noștri au lăsat impresia că au intrat în dărută ; i-am înghesuit în fața porții lor dejucîndu-le toate intențiile de atac. I-am silit să se apere cu ghearele și cu dinții. Acum, ar fi fost mai firesc să mai înscriem noi încă un gol decît să egaleze adversarii noștri. Jocul echipei noastre se desfășura impetuos, iar Klaus era un pivot neobosit ; intercepta mingea, dirija acțiunile și făcea cu Hartwig schimburi de pase care stîrneau aplauze. Deodată, Klaus străpunse barajul. Sosise momentul care urma să hotărască soarta partidei. Rămas aproape singur în fața porții, el mai avea în față doar pe Ole Zesch, apărătorul cu ceafa de taur care se și repezise spre el. Deși toți îl urmăream pe Klaus, nimeni nu observă decît atît : acesta trecuse de zidul apărării, iar acum încerca să fenteze ; urmară doi pași săriți, energici, apoi Klaus se înalță drept ca lumînarea deasupra adversarului care nu mai putea acum să-i împiedice brațul ce se pregătea pentru aruncare ; golul plutea în aer ; cel puțin așa se părea. Dar, iată că, încă înainte de a apuca să șuteze, Klaus păți ceva : capul îi căzu spre spate, gura i se căscă mare de tot, trupul i se frînse și se prăbuși pe podea. Gemea, ținîndu-și o mîna apăsată pe abdomen. Ole Zesch îl sprijinea. Arbitrul n-a dictat lovitură de pedeapsă. Cînd Plessen apăru pe teren, alergînd, cu cheile zornăind în buzunarul jachetei, și el credea, ca mulți dintre noi, că de vină era vechea entorsă a lui Klaus.

Dacă Hartwig nu observase nimic, cel puțin arbitrul ar fi trebuit să vadă ce s-a întîmplat. Era doar lîngă noi cînd m-am lansat în fața lui Zesch, gata să șutez ; nu se poate să nu fi observat cum s-au petrecut lucrurile ! Hebbi Prengel ieșise prea mult din poartă ; trebuia doar să arunc mingea pe deasupra lui ; aș fi înscris cu sigu-

ranță. Dar atunci s-a întâmplat ceva ce nimeni n-a vrut să vadă. Și nici pînă astăzi, nimeni nu vrea să mă creadă : mă pregăteam, chiar lîngă apărătorul cu ceafa de taur, să șutez ; sărisem mult deasupra lui și, în clipa aceea, el m-a lovit cu cotul în abdomen, așa încît mi-am pierdut echilibrul. N-a fost o lovitură care nu poate fi dovedită. Am căzut la podea, iar Plessen și ceilalți care au venit în fugă erau siguri că totul se datora vechiului meu accident ; nici unul nu observase că fusesem lovit. De aceea nici n-au înțeles de ce am refuzat să strîng mîna pe care mi-o întindea Ole Zesch. Noi doi, însă, știam ce se petrecuse în realitate, iar el era mai puțin surprins că nu-i dau mîna decît suporterii echipei sale care începură să mă fluiera cînd am deschis brațele ca să trag aer în piept.

Klaus Körner se accidentase tocmai cînd să șuteze ; s-ar fi cuvenit să dea mîna cu Ole Zesch. Cum li se risipise siguranța ! Ce categoric îi retrăgeau simpatia lor văzîndu-l că refuză să accepte scuza unui adversar ! Chiar și admirația lor se răcise. Poate că Plessen ar fi trebuit să-l scoată de pe teren ; doar era accidentat. Acțiunile lui deveneau din ce în ce mai imprecise ; își pierduse rapiditatea ; în fața semicercului, părea dezorientat. Jocul lui nu se mai caracteriza acum prin risc dus la extrem ci prin precauție ; uneori l-ai fi putut lua drept un jucător care se mărginește să facă pur și simplu act de prezență, un jucător fără nici-o tragere de inimă.

Durerea nu se mai liniștea ; era în abdomen o durere care mă săgeta ori de cîte ori făceam un pas. Mă întrebam dacă n-ar fi fost mai bine să ies de pe teren. Dar Plessen nu mi-a făcut nici-un semn. În cele din urmă, am reușit să mă integrez iar în echipă, deși mă retrăsesem în ultimele linii, dirijînd jocul mai mult din spate. Trebuie, mai întîi, să scap de durere pentru ca să-i mobilizez iar pe băieți, în iureșului sfîrșitului de meci. Din cauza mea, echipa trecea, acum, prin momente critice. Totuși am reușit să-i creăm lui Hartwig două ocazii de gol, ca la carte ; dacă n-a reușit să le fructifice a fost din cauza lui Hebbi Prengel care zbura cambrat, cu brațele deschise, în întîmpinarea mingii, deviînd-o peste bară. Adversarii noștri au marcat o singură dată în acest răstimp ; Ole Zesch a fost acela care a introdus mingea în poartă, cu atîta furie încît a rămas în plasă.

Jocul devenea din ce în ce mai dur. Ambele echipe fură penalizate cu cîte o lovitură de pedeapsă dar portarii au avut grijă ca scorul să rămînă neschimbat. L-am menajat cît am putut pe Klaus. După cîtva timp, părea că își revenise ; trecu iar în ofensivă, încercă un șut la poartă, schiță în viteză o nouă combinație cu Hartwig și

cu Walter Purschell. Emană atîta spirit combativ încît ne molipsise pe toți cu elanul lui. Își revenise complet și, acum, îi trăgea iar pe toți după el; ținea iarăși itele jocului în mîinile lui. Klaus reprezenta, din nou, cel mai mare pericol pentru adversar. Nici n-ar fi fost nevoie să ne îmbărbăteze, să ne îndemne să punem cît mai mult suflet în ultimele minute ale partidei; era un imbold pentru noi chiar prin felul cum juca, acum.

Cînd durerile s-au mai potolit (aproape le și uitasem), i-am avertizat pe toți că ne apropiem de sfîrșitul meciului, după ce Plessen îmi făcu semnul convenit. Deși conduceam cu o diferență de numai un gol, eram siguri de victorie; îi blocasem pe adversari în jumătatea lor de teren; îi asaltam întruna. Prevedeam orice încercare de contraatac și o zădărniceam din fașă. Da, îi pusesem în situația de simpli figuranți! Le demonstrasem că nu-i de-ajuns să știi să faci marmeladă. Că erau la strîmtoare se vedea și în comportarea lui Hebbi Prengel, băiatul de la cîntar; înainta și se retrăgea, dansînd parcă în ritm de step; își avertiza coechipierii, le indica breșele. Ce făceam noi în acest timp? Îmi amintesc și acum bătăile pe umăr, în semn de încurajare, semnele prin care echipa îmi dădea să înțeleg nu numai că era de acord cu jocul meu ci se și bucura că fac parte din ea. Iată-l, în sfîrșit, pe Hartwig țîșnind din colț! Încerc o aruncare din întoarcere; mingea se lovește de bară și ricoșează înapoi la Hartwig; rămîne în posesia noastră.

Eram, vizibil, superiori. Golul care ar fi mărit avantajul nostru părea că plutește în aer, iar în momentul în care Klaus se pregăti să șuteze parcă am și văzut mingea în plasă. Dar mingea s-a lovit de bară și cum Hartwig a reușit să reintre în posesia ei, am făcut o cursă înapoi pentru a construi un nou atac. Evoluam în fața semicercului făcîndu-i pe adversari să se agite în van și, deodată, Klaus se pregăti din nou să șuteze. De unde avea atîta putere ca să se înalțe atît de sus? Țîșni deasupra tuturor — instantaneele care l-au surprins în aer, cambrat, par să dezmință că forța proprie l-ar fi purtat atît de sus — își luă avînt, ca și mai înainte. Și, ca la precedentă încercare, în fața lui se afla un singur apărător, care — cel puțin, așa se părea — nu ar fi putut să-i zădărnicească lovitura iminentă. Se isprăvise cu Ole Zesch, care îi ajungea lui Klaus numai pînă la umăr. Nici arbitrul și nici unul din noi nu a văzut mai mult: cu o clipă înainte de a șuta, Klaus scoase un țipăt și mingea îi căzu din mîină. Din săritură, el se prăbuși deasupra lui Ole Zesch care îl prinse și îl lăsă să alunece lîngă tușă unde Klaus își strînse genunchii sub el, gemînd. Numai această imagine ne-a rămas înti-

părită în minte : apărătorul, ghemuit, gata să-l întâmpine, nu cu brațele deschise dar cu picioarele depărtate, căutînd parcă un echilibru ; atacantul alături de el și totodată deasupra lui, cu brațul întins, gata de șut. Nici unul dintre noi n-a reținut alt amănunt.

.....

Cum se face că nici de data asta nimeni n-a observat nimic ? Cum se poate ca nici arbitrul să nu fi văzut ce s-a întîmplat cînd m-am înălțat, ca și prima oară, în fața lui Ole Zesch, ca să șutez pe deasupra lui ? Hebbi Prengel înaintase prea mult ; l-aș fi învins cu siguranță. Ridicîndu-mă, cu un salt puternic, deasupra apărării nu mi-a trecut prin minte că Ole Zesch, care reprezenta ultimul obstacol, se afla iarăși acolo. Eu nu vedeam decît unghiul lung al porții și tricoul vărgat al portarului ; vedeam și mingea pătrunzînd în colțul din dreapta, sus, cu acest instinct infailibil care ne permite să anticipăm un rezultat în răstimpul unei singure secunde. Să-l fi atins în aer ? Ole Zesch se afla chiar în fața mea. Nu ar fi putut evolua, așadar, decît într-un spațiu restrîns, fără gesturi largi, clare. O simplă întoarcere i-a fost de ajuns, o răsucire violentă, o nouă izbitură cu cotul, de data asta sub abdomen. Durerea m-a invadat în plin asalt și m-a doborît deasupra lui. Plessen și arbitrul m-au ajutat să mă ridic, dar nu eram în stare să merg drept ; durerea era atît de violentă încît nu reușeam să mă stăpînesc.

.....

Arbitrul a întrerupt jocul pînă s-a ridicat Klaus în picioare. N-a dictat nici o lovitură de pedeapsă — fapt aplaudat de suporterii echipei adverse — ci doar minge de arbitru. Dacă s-ar fi acordat lovitură de la 7 metri, noi am fi executat-o, firește, deși n-am fi cunoscut motivul. Nimeni, nici măcar arbitrul, nu observase că s-ar fi comis un fault. Nimeni n-a protestat, numai Klaus, încovoiat de durere, cu fața schimonosită, i-a aținut calea arbitrului, în fața semicercului nostru, insistînd să ia act de protestul lui și cerîndu-i să-și revizuiască decizia. Chiar n-a văzut nimic ? Asta se cheamă imparțialitate ? N-ar fi cazul să arbitreze mai curînd un meci între babe ? Arbitrul i-a dat avertisment.

.....

Fără îndoială, toți credeau că vechea mea entorsă e de vină, de aceea dezaprobau cuvintele pe care le adresasem arbitrului. Dar trebuia să-l facă, neapărat, să-și recunoască greșeala comisă. Acum, cînd fusesem faultat a doua oară, trebuia să-i semnalez ce se petrecuse în realitate, chiar cu riscul de a primi avertisment. Și mi l-a dat prompt, în clipa în care echipa adversă reușise să egaleze.

. . . , , , , , , , , ,

• • • • • , , , , , , , ,

. . . , , , , , , , , , ,

91

părăsească terenul. Cu patru minute înainte de terminarea partidei, Klaus a fost eliminat din joc. Nu ne-am întors privirile spre el.

De data aceasta, cînd am executat eu lovitura liberă, arbitrul și-a dat seama, în sfîrșit, că se comisese un fault ; s-a repezit spre mine încremenind, apoi, cu brațul întins și cu degetul arătător prelungit în mod grotesc ; arăta spre banca rezervelor, poate chiar spre ieșire. Mi-am îndreptat privirea spre jucătorii noștri. De ce nu-l înconjurau, de ce nu protestau ? De ce nu-l asaltau, de ce nu-l si-leau să-și retracteze decizia ? De ce erau atît de deprimați, cu capetele plecate, văzînd că unul dintre ei era eliminat din joc cu patru minute înainte de fluierul final ? Cum puteau fi de acord cu această hotărîre ? M-am uitat la arbitru care se complăcea în rolul de indicator rutier, rigid, neiertător. Am părăsit terenul, am trecut printr-un culoar al descurajării, apoi, pășind printre suporterii echipei adverse, printr-un culoar al indignării.

Cînd Klaus a părăsit terenul, îndreptîndu-se spre banca rezervelor, Plessen i-a făcut semn să se așeze. Antrenorul nostru părea că nu-l vede. După o scurtă ezitare, Klaus a mers, însă, mai departe, tot apăsînd cu o mîină pe abdomen ; înainta fără grabă și fără părere de rău ; pe fața lui se putea citi mai curînd un fel de dispreț timid. A dispărut, apoi, în gangul care duce spre cabine. Nu și-a întors capul, nici măcar o dată, spre noi, spre terenul de joc unde arbitrul se trezea din uimire pentru a fluiera continuarea partidei. Așa cum se depărta nu părea că ar fi dorit să se justifice în fața noastră.

Am intrat în cabină și m-am îmbrăcat ; încă nu isprăvisem cînd un vuiet surd de tropăieli și ropote de aplauze anunța din sală o nouă modificare de scor : echipa din Bodelsbach, în superioritate numerică, preluase conducerea. Știam că mai tîrziu, după meci, nu vom mai avea ce să ne spunem. Plessen va tăcea, toți jucătorii echipei noastre vor tăcea ; poate vor reuși chiar să vorbească despre acest meci fără să-mi pomenească numele ; în orice caz, îmi vor da să înțeleg cît de mult ține echipa la mine. De ce aș mai aștepta sfîrșitul partidei ?

Din volumul „Im Stadion“, Nymphenburger Verlag, München, 1970. Traducere de Nicolae Reiter.

Henry de MONTHERLANT (1896 — 1972)

Un mare club polisportiv din Paris, Stade Français, se poate mândri că a avut printre membrii săi activi un scriitor de frunte al Franței : Henry de Montherlant. Sub culorile acestui club, scriitorul a jucat, în anii tinereții, în echipa de fotbal și a făcut atletism, consacrându-se sprintului în care a ajuns la o performanță remarcabilă pentru acea vreme : 11 secunde și 4/5 pe 100 de metri. Trăirile sale în perimetrul terenului de fotbal sau pe pista de atletism sînt reflectate în rînduri de o frustă frumoasă, adunate în volumul *Olimpicele* (1924), din care prezentăm un fragment, care avea să devină una din cărțile de căpătîi ale tineretului francez din acea epocă și pe care un exeget al scriitorului îl asemuiește „dimineților care nu îmbătrînesc niciodată“.

Montherlant s-a inițiat, în anii tinereții, și în luptele cu taurii vîdînd, după opinia specialiștilor care l-au văzut în acțiune, calități evidente de toreador. Experiența scriitorului în acest nou domeniu al preocupărilor sportive și-a găsit de asemenea reflectarea într-un volum intitulat *Les bestiaires* (1926). În această operă, ca și în *Olimpicele* ori celelalte din perioada tinereții (1920—1926), Montherlant exaltă virtuțile fundamentale ale ființei umane : curajul, abnegația, spiritul de sacrificiu în folosul colectivității, exaltă bucuria pe care o trăiești atunci cînd reușești să te depășești.

PE PISTA OLIMPICĂ DE LA COLOMBES

E de culoarea calului murg, pestriță, roșiatică, asemeni rumenelii de soare ; netedă, ca și cum de-abia ar fi fost nivelată cu tăvălugul ; rezistentă și fragedă — o poți ghici — ca un trup tînăr

antrenat. Cum o i oare, la apropierea obrazului, contactul său de-lucru cernut? O fi avînd vreun miros? Aş vrea să o văd de aproape, la ora cînd stadionul e numai linişte şi singurătate, să-i cunosc grăunţii feţei. Ca şi pielea, şi ea este alcătuită din mai multe straturi. Dar care? Nu ştiu nimic despre ea, dar aş vrea să ştiu totul, asemeni celui ce pune întrebări cu privire la femeia de-abia zărită.

Cînd am ajuns, umbra tribunelor o acoperea pe jumătate. În ce mă priveşte, de pildă, care alergam şovăielnic, plin de toane, dacă n-aş fi avut un adversar în stînga mea, cît aş fi de îngrijorat să fug prin soare în timp ce altul aleargă la umbră! Cum m-aş ului dacă linia culoarului meu s-ar găsi o parte la soare, iar alta la umbră! Puţin cîte puţin, umbra cîştigă teren. Aş fi vrut să-mi aşez dosul palmei pe această suprafaţă sensibilă, în timp ce se liniştea ca un corp care arde de fericire şi se răcoreşte în somnul fermecat.

Pistă, fiinţă delicată — cum aş putea să o tănuiesc? — m-am îndrăgostit de tine! Voi păstra într-o zi, într-o mică urnă de-a mea, puţin din zgura ta, răscoaptă ca tăciunele! Trebuie să credem, materia este omenească. Sufletul lumii este răspîndit în sufletele, în corpurile şi în lucrurile create de om ca şi în cele pe care nu le-a atins vreodată... Nu ştiu dacă pista aceasta, ale cărei însuşiri îmi sînt necunoscute încă, merită cu adevărat să fie sărutată, aşa cum sărută arabul, ingenuncheat spre răsărit, nisipul deşertului. Dar dacă e perfectă, o merită. Mai mult — poate — decît o mulţime de obraji fără temei iubiţi.

Din volumul „Les Olympiques“, Editions Grasset, Paris, 1938. Traducere de Victor Bănciulescu.

Mihail SADOVEANU (1880 — 1961)

Marele prozator al cărui dulce grai ne va fermeca întotdeauna este îndeobște cunoscut ca un împătimit vânător și pescar. În tovărășia puștii cu alicie și a undiței, el a cutreierat meleaguri încântătoare de unde a revenit, adeseori, cu trofee de invidiat și, totdeauna, cu achiziții vizuale și sufletești pe care le-a distilat în retorta sensibilității restituindu-le în mulțimea de pagini a operei sale.

În anii adolescenței, ca elev al Liceului Național din Iași, Mihail Sadoveanu a practicat, cu pasiune, oina, „acest sport minunat” pentru care scriitorul își mărturisește deschis preferința, cu prilejul evocării unui campionat școlar: „Sînt foarte dispus să cred că jocul acesta al copierii mele e superior jocurilor străine”.

O altă relație a romancierului cu lumea sportului s-a datorat șahului, căruia el i-a fost prieten statornic pînă la sfîrșitul vieții și căruia i-a dedicat pagini de rară frumusețe în operele sale *Aventurile șahului sau Soarele în baltă*, *Divanul persian*, *Un partener ciudat*, *Zodia cancerului*. Sadoveanu a ucenicit în acest sport al minții pe lîngă poetul ieșean Mihai Codreanu și n-a pierdut — se spune — nici un prilej de a face o partidă, fie în redacția revistei *Viața Românească*, fie la cafeneaua ieșeană „Traian”, iar mai apoi în diverse alte locuri. Cînd i s-a solicitat sprijinul în organizarea activității șahiste din țară, scriitorul și-a asumat funcția de președinte al federației de specialitate, conducînd, totodată, o bună perioadă de timp, și *Revista română de șah*.

JOCURI DE PRIMĂVARĂ

Încă de sîmbătă-sara, la 9 mai, mă înțeleg cu ai mei să nu cumva să lipsim de la concursul de oină de a doua zi. Ne felicităm de mai-nainte pentru o petrecere aleasă. Ne ducem la culcare mai devreme, ca să ne putem scula foarte de dimineață.

Fiorul și freamătul grădinii pătrund pînă la mine pe ușa deschisă și mă găsesc fără somn, evocînd oinele de odinioară. Mă regăsesc în trecut cu emoțiune. Descopăr că sînt un veteran, căci am făcut parte din prima echipă a Liceului Național la cele dintîi jocuri și serbări.

Iată, a trecut mai bine de un sfert de secol de cînd un ministru înțelegător ¹, mare nu numai prin aceasta, a impus școlilor acest sport minunat. Două zeci și cinci de rînduri de băieți și-au disputat cu ardoare măsura vredniciei, fără mult zgomot și fără reclamă de presă. Moda de după război a adus sporturi străine și le impune cu metode americane. Oina însă este a noastră și n-o mai are nimeni. Mi se pare că de data aceasta importul străin poate fi socotit de prisos. Sînt foarte dispus să cred că jocul acesta al copilăriei mele e superior jocurilor străine. Poate sînt părtinitor. Să vedem. Să fim cuminți și liniștiți, să eliminăm înșelătorul sentimentalism. Pînă mîni sînt numai cîteva ceasuri.

De cînd însă ne persecutau profesorii noștri pentru că jucam oina, au trecut mulți-mulți ani. Acești vrednici educatori, aliați ai familiilor cumsecade, nu găseau cuvinte destul de aspre ca să osîndească prostul nărav care ne făcea să azvîrlim cărțile sub garduri, în cele dintîi zile frumoase de primăvară, și să batem mingea pe tolocă. Băieții de familie bună n-aveau îngăduință să-și boțească ori să-și rupă străițele, să-și strice ghetetele, să se colbăiască, să asude și să-și deranjeze frizura. Asta o puteau face derbedeii de la mahala și golanii de la țară. Lîngă cărți își lepădau pălărioarele și cipicii și, închipuiți-vă dumneavoastră, se zbănțuiau desculți și cu capul gol. Se alcătuiau echipe sub comanda celor mai voinici și, într-o disciplină severă, cei mici învățau de la cei mari să primească soare în sînge, adică îndrăzneală și putere.

Cel mai respectat băiat în clasă, cît vibra lumina primăverii, nu era cel mai bun la carte, ci cel mai bun la minge. Acela purta totdeauna la dînsul o minge cu grijă alcătuită din șuşăniță ² îngustă de cîrpă, bine cumpănită în greutate și destul de elastică. Acela avea ascunsă în marginea tîrgului, într-un colț de grădină, sub tufe

¹ Spiru Haret (1851—1912), ministru al Instrucțiunii.

² șuşăniță — fișie lungă.

încălcite, o bătea³ îndămînoasă de lemn uscat și tare. Ca oile se lua „derbedei” după dînsul, cu o zvoană mare, la sfîrșitul ceasurilor după-amiezei. Și într-un sobor însuflețit și plin de respect se făcea alegerea partidelor, apoi se hotăra cine-i la *bătaie* și cine-i la *păscare*⁴. Și nu ne păsa nici de domnu Ciolac, de matematici, nici de domnu Stino, de franceză. Lumea, viața, trecutul, viitorul erau concentrate în operația aceea pe care o îndeplineam noi. Aclamam *cucurile*⁵, eram teribil de fericiți cînd intram la bătaie și straniu de nefericiți cînd eram scoși. Și isprăveam în amurg, cînd mingea nu se mai vedea — avînd în noi adunate toate bucuriile succesive. Cu ochii aprinși, cu obrajii rumeni, trudiți și eroici, ne retrăgeam spre căsuțele din mahalale.

A doua zi, domnu Ciolac, de matematici, ori domnu Stino, de franceză, ne priveau ironic pe deasupra ochelarilor. Ne chemau la tablă să rezolvăm o problemă de algebră, ori să explicăm chestia condiționalului după „Brachet & Dussouchet”⁶. Geamurile erau deschise, și un grangur cînta într-o livadă de meri. Deși erau ironici, știu că se gîndeau că măcar o parte din ceasurile primăverii trebuie să fie fără nici o rezervă ale copiilor.

Acum un sfert de veac s-a petrecut un lucru neașteptat, căruia însă lumea noastră nu i-a dat importanța cuvenită. Haret a introdus oina în școli și-a făcut-o obligatorie. Se-nțelege: ca să se isprăvească cu mișcările de ordine, însă fără sens, care se făceau la marginea băncilor, cu ferestrele închise, sub cuvînt că facem gimnastică. Să se isprăvească cu prăfăria și larma din săli de gimnastică, unde treceam o dată pe lună la aparate, ca să ne puie notă maestrul respectiv în catalog. Îmi aduc, cu o comică mirare aminte că, într-un rînd, am dat teză la gimnastică!

Să se isprăvească? Nu. Gîndul marelui Haret tot n-a fost deplin înțeles. De-aceea practica sporturilor abia acum pare că începe, însă ca imitație și modă din Apus. Nu se știe oare că avem o tradiție a jocului de oină? Că l-au jucat și părinții noștri și l-am jucat și noi? Și două zeci și cinci de generații de școlari l-au practicat potrivit unui regulament și unor dispoziții ministeriale? Nu cumva cei care se ocupă cu educația fizică a tineretului socotesc drept sport numai *foot-ballul* și alte vocabule anglo-saxone?

³ bătea — bățul cu care se bate mingea.

⁴ păscare — poziție a echipei, la prinderea mingii.

⁵ cuc — prinderea mingii de oină, din zbor.

⁶ Brachet și Dussouchet — autori ai unor manuale de gramatică a limbii franceze.

Oina-i ceva așa, care se face ca să ne descărcăm de niște dispoziții regulamentare ?

S-așteptăm pînă mîni și să vedem. Sînt foarte curios.

Nu pot dormi. Mă trezesc zîmbind prin întuneric și-mi aduc aminte de a șaptea primăvară a mea, cînd am ieșit pe toloacă în satul Vatra-Paşcanilor și-am învățat a juca *țicu*⁷ de la băieți și fete de țaran, care lepăiau cu picioarele desculțe pe cărările abia zbicite. Cînd cel dintîi urmaș bărbătesc al meu a ajuns primăvara a șaptea, am înțeles că nu se poate să nu-l scot la sărbătoarea soarelui și-a copiilor. Cam greu desprinzîndu-l de mîngîierile și zîmbetele mamei și amăgindu-l dincolo de zăplaz, i-am arătat cîmpul de la Clopoțel plin de băieți și l-am dus de mîna pînă la larma și chiotele lor. I-am explicat că orice om vrednic trebuie să învețe întîi și-ntîi a juca oina. Fără asta nu-i bun de nimic și nu face două parale.

Mă asculta cu seriozitate ; părea însă îngrijorat.

L-am prezentat șefilor.

„Măi băieți, le-am zis, vă aduc un ucenic. Învățați-l mingea, căci se știe că alt meșteșug mai frumos nu este. Învățați-l să bată cu putere ; să fugă fără a fi lovit și să primească lovitura fără lacrimi.“

Voievozii copiilor, deși erau desculți și cu părul zbîrlit, au primit cu noblețe rugămintea mea și au luat sub aripa lor pe copilul bălan pe care li-l adusesem.

Pe urmă, ucenicul acela și-a luat partea lui de fericire, ca și mine odinioară. Căci zilele primăverii sînt ale copiilor și-ale florilor.

Nu știu cînd am adormit. M-am trezit la răsăritul soarelui. Am ieșit la lumină și-am ascultat cîntecele de dimineată ale privighetorilor. De obicei în asemenea zile plouă. Astăzi e frumos ca niciodată. Sîntem cam grăbiți ; am fost informați că echipele se adună devreme. Pînă la parcul sportiv al societății de gimnastică nu-i departe însă. Găsim și locuri îndestulătoare în tribună. Public propriu-zis prea puțin. Numai copii de la școli, care au venit ca să-și aplaude partizanii.

Schimbăm saluturi cu Ionel Teodoreanu. El e vechiul credincios al oinei.

Sosește și marele arbitru, om foarte important, însă copilăros și vesel. E prietenul nostru Demostene Botez.

Gata. Începem.

Au fost jocuri și-n ajun. Urmează și astăzi toată ziua. Căci cele șapte echipe care concurează trebuie să joace de cîte două ori fiecare, una cu alta ; o dată la bătaie și-o dată la păscare.

⁷ Țicul — joc de copii.

Iată băieții, gălăgioși și sprinteni, așa cum am fost și noi odată. Se mișcă vioi și numai în salturi. Se strigă unul pe altul cu nume care răsunau și odinioară între noi. Sînt copii ai tovarășilor noștri de demult. Astfel ne mîngîiem și ne continuăm în timpu-nșelător.

Joacă liceele, gimnaziile, școala comercială, seminarul, școala de arte și meserii. În fiecare echipă sînt meșteri care fug și se apără cu agilitate în careuri ; alții care zvîrl mingea cu putere și cu precizie. Din tribune izbucnesc din cînd în cînd numele jucătorilor favoriți, cu strigăte de îndemn pasionat. În echipa gimnaziilor sînt vreo doi prichindei deosebit de ageri. Vechiul nostru Liceu Național și Internatul se țin cu vrednicie în rîndurile dintăi. Liceul Kogălniceanu a trimes ca șef un jucător elegant și îndrăzneț, care duce la izbîndă definitivă pe tovarășii săi. Mă încîntă îndeosebi semina-riștii, care prezintă un ansamblu armonios, precis și artistic.

Mă înșel oare ? Am fost mistificat de evocări și ămintiri din trecut ?

În după-amiaza acestei zile am văzut și echipe de *foot-ball*. Interesant joc, deși brutal. L-am văzut și altădată ; acumă însă anume am căutat să-l pun în cumpănă cu oina.

Desfășurare de forță și îndirjire. Îndrăznesc însă să-i prefer fără nici-o ezitare oina, în care se poate înfățișa puterea, cu armonie și eleganță. Disciplina ei e mai hotărîtă și mai impresionantă. Vioiciune, mlădiere, inteligență : iată ce cucerește ochiul cînd privești lupta aceasta. Este jocul prin excelență al copilăriei. L-am privit numai cu plăcere și bucurie, simțind în el primăverile generațiilor trecute și viitoare.

Din „Opere“, vol. XIX, Editura pentru literatură, 1964.

Mihail SEBASTIAN (1907 — 1945)

În ianuarie 1937, scriitorul Mihail Sebastian descoperea frumusețile schiului; era, pur și simplu, copleșit de ele căci nota, cu acel prilej, în memoriile sale: „...literatura nu-mi va da niciodată o bucurie egală”. Trei ani mai târziu, scriitorul era prezent în librării cu romanul *Accidentul*, cuprinzând inegalabile pagini despre munți, cabane și, mai ales, despre schi, sportul pe care învață să-l cunoască Paul, unul dintre eroii principali ai cărții (așa cum se desprinde din fragmentul ce s-ar putea numi „Lecția de schi” din prezentul volum). „E ceva intens. E o mare lumină...”, se destăinuie acesta, în timpul unei lecții, iubitei, care se dovedește un admirabil instructor de schi.

Mai înainte, însă, de a se lăsa vrăjit de întinderile albe ale peisajului hivernal, Mihail Sebastian a cunoscut și atracția arenelor de fotbal. Cu prilejul desfășurării Balcaniadei de fotbal de la București (1933), el asigură, alături de Camil Petrescu, o rubrică de comentarii sportive în ziarul *Cuvîntul*. Mihail Sebastian se zărise nu numai puterea de seducție a sportului asupra maselor („sportul este manifestarea de viață modernă cea mai apropiată de instinctul maselor”), ci și efectele benefice ale acestei activități recreative și educative („sînt în această pasiune admirabile rezerve de energie, pe care acțiunea le poate capta și le poate face fertile pentru colectivitate”); el face o înflăcărată pledoarie pentru sport, deoarece acesta îi dă omului posibilitatea „de a regăsi bucuriile vieții fizice”, de a acționa cu un spirit „de virilitate simplă, fără ascunzișuri, fără trucuri”.

LECȚIA DE SCHI

Dimineța era înnorată, dar fără ceață. Ninge liniștit. Zăpada ștersese în timpul nopții pași și urme din seara trecută.

Paul o găsi pe Nora afară, de vorbă cu Hagen. Faffner era culcat la picioarele lor. Când îl văzu pe el, se ridică încet, cu o lene majestuoasă de leu adormit. Hagen îi spuse un cuvânt într-o limbă neînțeleasă, și câinele se culcă la loc, cu botul pe labele dinainte.

— Ai dormit unsprezece ore, îi spuse Nora lui Paul.

— Numai atât ?

Avea într-adevăr impresia că dormise câteva nopți într-una singură : un somn lung, cât o iarnă.

Nora îi făcu semn să vorbească încet.

— Doarme Gunther.

Și îi arată un mic turn cu fereastră, izolat parcă de restul cabanei, unde era camera băiatului.

Cabana era făcută din piatră și bîrne, cu obloane verzi și acoperișuri roșii, dar amîndouă culorile erau închise, un verde de brad întunecat și un roșu ars, stins. Numai perdelele de cretonă aduceau lumină la ferestre, ca niște glastre cu flori.

Schiurile erau pregătite de drum. Pe ale Norei le căutase Hagen în pădure de cum se făcuse lumină, și le găsise departe, într-un lăminș, cu boturile agățate de niște jnepeni. Bastoanele însă rămîneau pierdute. Hagen îi făcea Norei cu briceagul, din două crengi de brad, bastoane noi și se căznea să le fixeze în vîrf două cercuri mici de alun.

— Pînă mîine cred că vă puteți folosi de ele. Mîine mă duc eu la Brașov după tîrguieli și vă cumpăr altele.

În lumina de dimineată, Hagen era tot întunecat. Avea pe umeri aceeași pelerină de stofă cenușie, cu gluga lăsată pe spate.

„Seamănă cu un pădurar și cu un preot în același timp“, gîndea Nora, neîndrăznind să-l privească bine în ochi. Vorbea rar, apăsător, cu anumită împiedicare. Obrazul era palid, încadrat de o barbă neagră, aspră, rău pieptănată.

— E mai bine să vă puneți schiurile de aici, zise el. Cu piciorul nu se poate merge. Zăpada e prea mare.

Paul se simțea pe schiuri ca pe o punte îngustă, pe care mergi în vîrfurile picioarelor.

— Nu așa, Paul, îi strigă Nora. Calcă pe schiuri cu toată greutatea. Ai încredere în ele.

Veni lîngă el și-l apucă cu mîinile de umeri, trăgîndu-l în jos.

— Lasă-te greu pe tocuri și pe toată talpa. Nu trebuie să te clatini.

Îi arată cum să facă primii pași pe zăpadă, făcînd ea însăși mișcările încet, descompuse.

— Sîntem pe teren plat aici. Prin urmare e exclus să aluneci sau să cazi. Mergi liniștit și mai ales mergi ferm. Împingi întîi schiul drept înainte cu genunchiul îndoit și cu piciorul stîng bine întins. Așa ! Acum, trage schiul stîng pînă în dreptul celui alt. ...bun ! ...și împinge-l pe el înainte... Perfect.

— Asta e totul ?

— Deocamdată, spuse Nora rîzînd.

Paul era totuși încurcat.

— Cu bastoanele ce fac ?

— Te sprijini pe ele, dar nu prea mult. Mai mult te ajuți, cînd tragi piciorul dinapoi înainte. Fă cîtiva pași așa cum te-am învățat, și să vezi că mișcarea se potrivește de la sine. Hai să vedem.

Paul simți asupra lui ochii profesoarei. „Numai de n-aș greși“, își zise el, uitîndu-se la vîrfurile schiului drept. Era ca un elev scos la lecție.

Porni încet, cu mare atenție. Zăpada era moale, afînată, și în primul moment el avu impresia că schiurile se scufundă, dar pe urmă le simți alunecînd fără zgomot, fără rezistență.

Nora venea în urma lui, controlîndu-i mișcările.

— Brațele prea depărtate. Ține-le mai aproape de corp, aproape lipite... Da, așa e bine, dar acum sînt prea țepene... Mergi mai liber, mergi mai simplu...

Hagen îi însoți cîtva timp, ca să le arate drumul. Pe urmă, după ce-i scoase într-o mică poiană, se opri.

— De aici, eu mă întorc. Uitați-vă bine pe unde mergeți, ca să știți cum veniți înapoi. De obicei, Gunther mănîncă la ora unu. Dacă întîrziati, are să vă aștepte.

Rămase acolo, împreună cu Faffner, și îi privi un timp cum se depărtau.

— Știi ce mă sperie la omul ăsta ? îl întrebă Nora în șoaptă pe Paul.

— Știu. Pelerina lui neagră.

— Nu. Ochii. Ochii lui albaștri.

Și pe urmă, după o nouă tăcere, surprinsă de o asemănare pe care abia în momentul acela o găsea, adăugă :

— Are parcă ochii lui Gunther. La fel de albaștri.

Întoarseră amîndoi capul. Hagen era nemișcat în același loc. Cu pelerina neagră pe umeri, părea, din depărtare, un trunchi de copac ars.

Terenul de schi din fața Turingului era plin de lume. Veniseră și sașii de la S.K.V., în grupuri gălăgioase. Pe panta mare ce cobora imediat de sub vîrfurile muntelui, se antrena o echipă de militari,

pentru concursurile de la Predeal. Se vedeau de departe, ca niște stele negre, căzătoare, pe un cer de zăpadă. Întregul teren era ondulat în imense talazuri albe, ridicate spre cer și oprite în loc, într-o mișcare încremenită de flux.

Nora și Paul se opriseră pe o creastă de val.

— Aici ai să cobori, Paul.

— Crezi ?

— Sînt sigură.

El se uită încurcat la panta ce se deschidea în fața lui. I se părea amețitor de dreaptă. „Am să cad“, își zise în gînd. Ar fi vrut să ceară un răgaz, o amîinare. Nu era prea greu pentru început ? N-ar fi fost mai cuminte să înceapă cu lucruri mai simple ? Ridică privirea spre Nora, dar nu îndrăzni să-i spună nimic. Citea pe figura ei o neîndurare de profesor, care a pus întrebarea și acum așteaptă răspunsul.

— Uite aici, Paul. Te lași pe genunchi, ca pe două arcuri. Înțelegi ? Ca pe două arcuri.

Îl privea drept în ochi și rostea cuvintele aproape silabă cu silabă.

— Bastoanele le duci înapoi, cît mai înapoi. Ca să fii sigur pe ele, lipește mîinile pe șolduri. Așa. Capul înainte, umerii înainte, corpul înclinat... mai înclinat... Așa... Schiurile unul lîngă altul, perfect paralele... Acum pleacă.

„Mai am timp să mă opresc, își zise Paul. Mai am timp să rămîn pe loc, mai am timp să...“.

Schiurile porniseră încet, singure. Pe urmă avu senzația că nu le mai are în picioare. Un val de zăpadă venea vertiginos spre el. „Cad !“ Ceva asurzitor, un tunet sau o mare tăcere acoperi totul.

Se dezmetici brusc. Era pe schiuri, în picioare, oprit pe loc. „Poate nici n-am plecat. Poate mi s-a părut.“ Se uită în jur după Nora, ca să se convingă dacă într-adevăr n-a rămas lîngă ea și dacă tot acest vârtej, din care ieșea fără răsufare, nu fusese doar un moment de amețeală. Ea îl strigă de departe, de unde îi făcea semn cu mîna dreaptă ridicată în aer.

— Prin urmare, a fost adevărat, zise Paul măsurînd cu ochii imposibila distanță.

Nora fu într-o clipită lîngă el.

— Bravo, Paul. Sînt mulțumită de tine. Sînt mîndră de tine.

Erau pe creasta unui alt val de zăpadă și aveau înaintea lor o nouă pantă, mai lungă, dar mai puțin aspră decît cea dintîi.

— Pornim ? întrebă Nora.

— Pornim !

Se avîntă, fără să mai aștepte semnalul ei de plecare. Din nou avu senzația că schiurile își pierd din greutate și că el o ia înaintea

lor, plutind sau căzînd. Era o senzație de lumină intensă. Ceva îl izbi în frunte și îl orbi. Un moment, nu-și dădu seama dacă plutește mai departe sau a căzut. Pe urmă, simți că se rostogolește la vale, cu capul în zăpadă, cu picioarele în aer și schiurile împiedecate unul de altul.

Cînd izbuti să ridice fruntea din zăpadă, Nora era aplecată peste el, rîzînd.

— Ce s-a întîmplat ? o întrebă el buimăcit.

— Nimic mai mult decît vezi : ai căzut.

— E grav ?

— Nu e grav. E solemn.

Îl ajută să se ridice de jos și-l scutură de zăpadă.

— Îți rîzi de mine.

— Nu, dragă Paul, vorbesc foarte serios. Nimic nu e mai solemn la schi decît prima cădere. Schiul se învață căzînd. Ai să cazi de aici încolo de zeci de ori, de sute de ori. Prima cădere, însă, asta a fost.

El se uită înapoi spre panta parcursă numai pe jumătate : lăsase în urmă două dîre paralele în zăpadă, ca două șine de tren, întrerupte în punctul căderii, ca și cum acolo schiurile ar fi sărit de pe linie.

— Nu înțeleg de ce am căzut.

— Pentru că ții genunchii țepeni. Pentru că tragi umerii înapoi. Pentru că arunci mîinile înainte.

— Mai sînt și alte motive ?

— Mai sînt.

Se priviră o clipă drept în ochi, și pe urmă izbucniră în rîs, amîndoi deodată. „Rîsul ăsta nu i l-am mai văzut“, gîndi Nora. Ar fi vrut să întindă mîna spre el, cu un elan de afecțiune pentru omul tînar pe care îl descoperea în acea dimineață. Se opri însă la timp.

— Destul am glumit. Acum să mergem mai departe.

Spunea aceste cuvinte de „chemare la ordine“ ca și cum ar fi bătut cu creionul în catedră, ca să facă liniște în clasă. El o apucă de braț, oprind-o pe loc.

— Vreau să-ți spun ceva.

— Te ascult.

— Ești o profesoară.

— Da. Sînt.

Pe figura ei era un zîmbet de melancolie.

— Cum îți spun ție elevele tale la școală ?

— Nu știu. Probabil : „Domnișoara de franceză“.

— Ei bine, eu îți voi spune la fel. „Domnișoara de franceză“. Domnișoara mea de franceză.

— Nu. Tu îmi vei spune mai simplu : Nora. Sau, dacă vrei, Nora ta.

Se întoarse scurt pe schiurile ei și porni la vale într-un nor de zăpadă.

„Ești absurdă, Nora, ești absurdă. De ce spui lucruri stupide ? De ce te lași dusă de vorbe ? Ce o să creadă omul ăsta despre tine ? Unde e pactul sportiv pe care l-ai încheiat cu el ? Unde e discreția ta ? Unde e pudoarea ta ?“

Ar fi vrut să plîngă. Ajunsese jos la marginea terenului, lângă pădure, într-o singură clipă, și ar fi vrut să se arunce într-o cursă de zece ori mai ametoitoare, ca să uite, ca să fugă de ea, ca să se pedepsească.

Abia îl mai zărea în punctul unde-l lăsase, nemișcat, pierdut între schiori care urcau și coborau pe lângă el. O urmărise probabil cu privirea de-a lungul vertiginoasei ei coborîri și avea încă ochii ațintiți spre ea, căci, iată, ridicase acum chipul și îi făcea semn, agi-tîndu-l.

Dinspre vîrfurile muntelui, echipa de militari cobora în grup, spre cabană, tăind terenul de-a curmezișul, ca o avalanșă. Norul de zăpadă stîrnit de trecerea lor îl acoperise și pe el, și acum nu mai era de găsit. Nora îl căuta cu atenție pe linia depărtată, unde-l știa, cînd îl văzu deodată răsărind mult mai aproape, pe o ridicare de teren pe care o urcase nu se știa cum din partea cealaltă și o cobora acum repede.

— Prea repede, zise Nora. Mult prea repede !

Îl văzu căzînd și rostogolindu-se spre vale, dar ridicîndu-se imediat, alb de zăpadă, și pornind din nou, fără să se scuture și par-că fără să se uite încotro aleargă. Se prăbuși după primii cinci me-tri și pe urmă Nora îl căută zadarnic cu privirea. Grupuri de schiori îi tăiau trecerea și îl acopereau.

„Ar trebui să-i ies înainte, să-l ajut“, își zise, dar el răsări din nou mult mai aproape, numai la cîțiva metri de ea.

„În viteza cu care vine, n-are să se poată opri“. La un pas de ea, el se lăsă să cadă.

— De cîte ori ai căzut ?

— De cinci ori.

— Cum e ?

— Este...

Nu știu cum să continue. Căuta un cuvînt pe care nu-l găsea. Pe urmă îi spuse rîzînd :

— Aș vrea să chiui. Aș vrea să strig.

— Strigă.

Întoarse capul spre pădure, își duse mâinile la gură și scoase un strigăt prelung : Uuuuuu... Nimeni nu răspundea din pădure, dar strigătul lui răsună departe printre brazi.

— Și acum, zise Nora, să revenim la vorbirea articulată. Spune, cum e ?

— Nu știu cum să spun. E ceva care întrece cuvintele mele. E ceva intens. O mare de lumină... Cred că sînt beat.

Se trînti în zăpadă cu brațele deschise și se rostogoli de cîteva ori, ca în iarbă.

Un schior venea dinspre Turing și se opri lîngă ei.

— Bună vremea ?

Era sasul roșcat, întîlnit în ajun la S.K.V. „Omul cu ochi de viezure“, își aminti Nora.

— Așa dar, tot ați găsit loc la Turing ? Drept să vă spun, nu prea credeam că o să găsiți. N-am vrut aseară să vă descurajez, dar...

— Nu stăm la Turing, îi tăie vorba Nora.

Și se întrebă în gînd : „Ce o fi avînd azi că e atît de vorbăreț ?“

— Nu la Turing ? Dar unde ?

Ea făcu un gest nelămurit, în sus, spre poiana Trei Fetițe.

— O cabană acolo...

— Cabana lui Gunther ?

Nora nu răspunse, dar omul întrebă încă o dată, plin de neîncredere :

— Cabana lui Gunther ?

Era în vocea lui o expresie de uimire, pe care ochii mici, metalici, neexpresivi n-o înregistrau, dar pe care sprîncenele mari, albite, o spuneau cu o ridicare exagerată.

— Dacă ar ști bătrînul Grodeck !... zise el pe gînduri. Pe urmă porni pe schiuri mai departe.

Nora nu avu timp să-l întrebe nici cine era bătrînul Grodeck, nici ce s-ăr fi întîmplat dacă ar fi știut.

„Ciudate lucruri“, gîndi ea.

Aveau acum de urcat întreaga pantă înapoi. Nora îi arătă lui Paul cum trebuie să meargă în zigzaguri mari, de la dreapta la stînga și cu muchia schiului înfiptă oblic în zăpadă.

— Urci în trepte mici. Fiecare pas să fie o treaptă pe care ți-o tai singur în zăpadă.

El mergea înainte, dar cînd ajungea, pe dreapta sau pe stînga, la marginea terenului și trebuia să schimbe direcția, se temea să nu fie luat la vale și să nu alunece cu coada schiurilor în jos.

Schiurile trebuiau întoarse acolo cu o mișcare de foarfecă pe care Nora i-o arătă în mișcări descompuse, dar pe care, deși teo-

retic i se părea foarte simplă, el nu o putea face. Era un moment în care unul din schiuri trebuia aruncat în aer, întors brusc și pe urmă adus lângă celălalt, totul petrecându-se într-o singură secundă. Pînă acolo, lucrurile mergeau foarte bine, dar, în acea clipă de suspendare pe un singur schi, Paul își pierdea echilibrul și cădea.

— Eu renunț, zise el, după cîteva încercări. Se trîntise în zăpadă și își încrucișase brațele.

— Eu însă nu renunț, răspunse Nora. Te rog să te ridici și să faci o întoarcere corectă. Nu plecăm de aici pînă nu o faci.

Se întoarseră la cabană după ora unu. Paul era flămînd, obosit și entuziast.

— Mai bine rămîneam pe teren. Am fi găsit ceva de mîncare la Turing.

— Știi bine că nu se poate. Ne așteaptă Gunther.

Gunther nu-i aștepta. Hagen le spuse că băiatul nu poate coborî la dejun și îi roagă să mănînce fără el.

— E obosit. N-a dormit toată noaptea. Are nevoie de odihnă.

Nora voi să urce pînă în camera lui din turn, ca să-l vadă, dar Hagen o rugă să renunțe.

— Nu e nimic grav. Să-l lăsăm să doarmă. Dacă se odihnește bine, seara va veni jos.

— Se întîmplă lucruri ciudate în casa asta, zise Nora la masă.

— Ciudate ? întrebă Paul. Nu vād.

— Tu nu vezi nimic acum, dragul meu.

— Ai dreptate. Sînt amețit, sînt beat.

Avea în fața ochilor numai întinderi albe de zăpadă, pe care se vedea zburînd. Închise ochii și încercă să suspende în el orice gînd, ca în acea fulgerătoare senzație de plutire, de zbor, de cădere. Ce era de neimaginat, de neregăsit, era tăcerea adîncă ce se făcea în el în acel moment.

— Din fericire, nu durează, spuse deodată cu glas tare.

— Ce ? întrebă Nora surprinsă.

— Nu știu cum să-ți spun. Căderea. Zborul. Șocul. E o singură secundă. Dacă ar fi două, poate am muri.

Nora îl privi cu un surîs potolit. Cunoștea și ea acest delir al primei zile de schi și știa că va trece. Dar îi plăcea să vadă pe figura lui obosită această izbucnire de lumină, îi plăcea să asculte copilăroasa lui exaltare.

— E amețitor, Nora. Nimic în lume, nici vinul, nici muzica, nici iubirea... nu, nici iubirea, nimic, nimic nu aduce atîta lumină. Mă întreb dacă e posibil, mă întreb dacă sînt eu, mă întreb dacă miracolul mi se întîmplă mie.

„Ce tînăr e“, se gîndea Nora. O speria puțin prea marea lui fericire, dezordonata lui bucurie. Se simțea lângă el prea rezonabilă,

prea împăcată. „Poate prea bătrână“, își zise cu zîmbetul ei de profesoară.

Paul voi să plece îndată după masă. Abia aștepta să ajungă din nou pe terenul de exerciții.

— Să ne grăbim cît e lumină. La patru se întuneacă.

Mergea înainte pe schiuri, cu pași lungi. Nora, din urmă, îi corecta ținuta, făcîndu-i mereu aceleași observații.

— Brațele mai apropiate... Capul sus... Nu te uita la schiuri... Privește drept înainte...

Din toate părțile, zarea era închisă de o perdea alburie de nori.

Nora se opri pe loc.

— Ce s-a întîmplat? întrebă Paul, mirat că nu mai aude din urmă glasul profesoarei.

— Nimic. Ascult.

Ningea pe toată Țara Bîrsei, pe toată valea Timișului, zeci de tone de zăpadă cădeau în fiecare moment, într-o nesfîrșită tăcere.

— Totdeauna m-a îngrozit gîndul că aș putea muri de înec, spuse Nora. Potopul cred că a fost ceva dezgustător. O lume care moare înecată. O aud cum gîlgîie, cum se zbate în umezeală, în putreziciune. Dar un potop de zăpadă mi-ar plăcea. Să dormi, să mori în zăpadă, nimic nu poate fi mai frumos, mai curat. E moartea pe care mi-o aleg.

— Se poate, zise Paul. Dar eu aleg viața. Ieri aș fi murit bucuros. Mi se pare că ți-am și propus. Astăzi însă vreau să trăiesc.

— Și eu, rîse Nora.

Se priviră cu seriozitate, ca pentru un legămînt, ca pentru o mare hotărîre comună.

Ajunși din nou la Turing-Club, Paul ar fi vrut să reînceapă imediat cursele lui de dimineață, dar Nora îl opri.

— Trebuie să facem un program de instrucție. Pînă acum te-ai jucat, dar acum e timpul să înveți.

Entuziasmul lui Paul scăzu dintr-o dată.

— Ce vrei să înveți? Îmi ajunge cît știu.

Spusese aceste cuvinte aproape răstit. Era în el un fel de reavoință de elev leneș, pe care Nora o cunoștea, de la școală, prea bine ca să se sperie, sau ca să se supere. Prefera să treacă mai departe, ca și cum n-ar fi băgat de seamă.

— Începem cu un exercițiu plug. Plugul este o frînă. Te ajută să-ți micșorezi viteza, ba chiar, dacă viteza nu e prea mare, să te oprești. Mișcarea e foarte simplă. În loc să mergem cu schiurile paralele, le deschidem într-un unghi, cu vîrful înainte. Să te uiți cu atenție cum fac eu, și pe urmă vom încerca împreună.

Nora porni în poziția de plecare, pe care i-o arătase dimineța, dar, când începu să ia viteză, îndoi și mai mult genunchii și depărtă schiurile unul de altul în partea dinapoi, apropiindu-le însă și mai mult în față. Cu vîrfurile unite, cele două schiuri se deschideau ca două lame de foarfece, iar alunecarea se încetini automat, împiedicată parcă de o frînă.

— E greu ? întrebă Nora.

— Nu. Am impresia că e simplu.

Era totuși mai greu decît i se păruse privind, căci de la prima încercare căzu. În momentul în care voise să depărteze schiurile unul de altul, simțise în gleznă o rezistență neașteptată, ca și cum cineva i-ar fi pus o piedică.

Se ridică din zăpadă fără nici un cuvînt și porni din nou. Schiurile i se păreau nespuse de ușoare, zăpada era moale și adîncă, senzația de alunecare la vale era ca o delicioasă plutire — dar glasul Norei îl chema la datorie : plug ! plug !

Încercă din nou să deschidă schiurile și din nou simți aceeași rezistență, care îl aruncă la pămînt.

Începea să-i fie necaz pe Nora, pe zăpadă și mai ales pe acest blestemat „plug“, care nu mergea.

— De ce cad ?

— Pentru că greșești. La schi, lucrurile sînt foarte simple : cine greșește cade.

Ar fi vrut să obțină de la el un surîs, dar el nu primi să glumească. Cu cozorocul căzut pe ochi, cu tunica de zăpadă, cu schiurile împiedecate unul de altul, era ca un elev supărat.

— Să începem din nou, Paul. Cu mai multă atenție. Trebuie să te lași cu toată greutatea pe amîndouă schiurile. Cînd intri în plug, nu întoarce schiul pe muchie : lasă-l plat cu toată talpa pe zăpadă.

Paul se răzvrăti.

— Nu, Nora, nu mai vreau. E prea complicat. Nu vreau să mai învăț. Cît știu mi-e de ajuns. Vreau să alerg. Vreau să cad. Ca azi dimineată.

Porni repede, de teamă să nu-l oprească ea, cu schiurile paralele, înclinat deasupra lor și cu brațele deschise larg, ca două aripi. După primul avînt, simți că nu mai e stăpîn pe mișcările lui, că nu mai poate nici întoarce, nici opri și că e prins într-un vertiginos zbor. Din nou aceeași lumină albă, intensă, îl copleși. Dincolo de această lumină nu mai era nimic — nici el, nici lumea. Imagini răzlețe — un pom, încă unul, o față, un fanion roșu — treceau pe lîngă el într-o nebunească viteză și piereau în urma lui ca într-un vis.

Nu-și dădu seama cînd a căzut. Cîteva secunde i se păru că zborul continuă. Era în el o mare lumină, care nu se stingea.

Nora era deasupra lui, tăcută, așteptându-l să se dezmeticească. Paul o întrebă rîzînd :

— Acum ai să mă cerți, nu ?

— Nu.

Se trînti în zăpadă, lîngă el, și îl apucă prietenește de braț.

— Ascultă-mă, Paul. Sînt două mari primejdii la schi : să crezi că e foarte greu și să crezi că e foarte ușor. Schiul nu e nici atît de greu cît credeai tu ieri, dar nici atît de ușor cît crezi azi. Ceea ce faci tu nu e nici măcar un act de curaj : e o nebunie. A face schi nu însemnează să aluneci orbește la vale. Trebuie să fii stăpîn pe viteza ta. Să poți opri cînd vrei. Să poți întoarce cînd trebuie. Dacă vrei să te sinucizi, spune-mi. Cunosc alte metode mai sigure.

Vorbea cu vocea ei egală, calmă, de profesoară. Paul o asculta supus.

— Spune ce vrei să fac, și voi face.

— Trebuie să mă ascuți. Trebuie neapărat să mă ascuți. Vreau să fac din tine un bun schior. Poate că toată viața ta de aici încolo depinde de acest lucru...

Nu i se părea exagerat s-o audă vorbind astfel. Într-adevăr, dacă schiul era această mare lumină, pe care cîteva secunde, numai, o trăise într-adevăr, poate că o întreagă viață putea începe din nou.

— Ne întoarcem la plug ? întrebă Paul resemnat.

— Da, ne întoarcem. Și nu-l lăsăm pînă nu-l știm. O dată, de zece ori, de o sută de ori. Promiți ?

— Jur.

Se întoarseră la cabană, tîrziu, pe întuneric. Hagen îi aștepta în fața casei, cu un felinar pe care îl agita printre brazi, ea să le arate de departe drumul. Faffner îi întîmpină mîrîind prietenește.

În casă era cald, focul ardea cu flăcări mari în cămin. Un miros de ceai și de foi de tutun îi dădea căldurii ceva aromat, adormitor.

. , , , , , , , , , ,

„Plugul“ mergea acum destul de bine, mai ales cînd viteza nu era prea mare. În viteză mare însă, îi era imposibil să deplaseze schiurile de pe linia lor. Avea în glezne o senzație de înclăștare. Privea cu o ciudată și neputincioasă fascinație spre botul schiurilor, își dădea seama că e prins într-o cădere, care se accelerează cu fiecare secundă, și îi era totuși cu neputință să transmită schiului acea simplă apăsare oare l-ar fi făcut să derapeze spre dreapta sau spre stînga și să-l smulgă vitezei.

— Trebuie să învățăm virajele, spuse Nora. Începem cu cele mai simple : virajele din plug. Pentru cursa noastră de la prînz,

ne vor ajunge. După masă sau mâine, o să încercăm lucruri mai grele.

Lui Paul i se păreau și acestea destul de grele. Explicarea teoretică era totdeauna simplă („Lași greutatea pe unul din schiuri, îl liberezi pe celălalt, și întoarcerea se face automat”), dar când trebuia să aplice lucrurile elementare pe care le învățase, se lovea de piedici neașteptate și, pentru el, de neînțeles.

Lucră toată dimineața sub controlul Norei, repetind mereu aceleași întoarceri spre dreapta și spre stînga. Era un antrenament aspru, meticulos, fără frumusețe, fără glorie. Unde erau eroicele lui avînturi din ajun? Unde era strigătul acela de libertate, explozia aceea de bucurie?

Nora îi oprea cu severitate cele mai timide elanuri.

— Nu e bine. Înapoi.

Îl obliga să înceapă de zeci de ori aceeași mișcare. Dădea ordine scurte, seci, încăpățînată. „Ca un ofițer maniac”, gîndi Paul cu necaz, dar se hotărîse să primească totul fără răzvrătire.

— La loc. Nu e bine. Încă o dată.

Se uită pe furiș la ea. Era serioasă, atentă, severă. Nimic nu o amintea pe femeia caldă, senzuală și puțin tristă, care dormise toată noaptea în brațele lui. Pînă și gîndul acesta i se părea acolo, pe terenul de schi, imposibil. Era un gînd tulbure, somnoros, leneș, care trebuia alungat.

Fata aceasta cu tunică albastră, cu gesturile sigure, cu vocea fermă era un om cuminte.

Paul se opri în mijlocul exercițiului început, se apropie de Nora și o bătu prietenește pe umăr.

— Ce s-a întîmplat? Întrebă ea surprinsă.

— Nimic. Voiam doar să-ți spun că ești un bun camarad. Nora rămase puțin nedumerită, căci neașteptatul lui gest nu intra în seria ei de gînduri.

Pe urmă răspunse cu simplitate:

— Știu.

Pînă la S.K.V., Paul căzu de nenumărate ori. Nimic din ce învățase pe teren nu-i mai servea acum. Lucruri pe care sus, la Turing-Club, reușea să le facă destul de corect deveneau acum din nou imposibile.

Dinspre vîrf coborau grupuri de schiori, pe același drum îngust, marcat cu triunghiuri galbene. Îi auzea chiuind în urma lui, de la mari distanțe, și, pentru că nu se putea feri la timp din calea lor, se arunca singur în zăpadă, la marginea drumului, lăsîndu-i să treacă.

Ajunse la S.K.V. alb de sus pînă jos, obosit de prea multe căderi și totuși bucuros de cursa făcută.

— Nu-mi spune nimic, Nora. Știu tot : am făcut o mie de greșeli. Îți promit că data viitoare nu mai fac.

Rămase cîtăva vreme cu privirea ațintită spre Brașovul nevăzut de dincolo de ceață. Părea că măsoară distanțele.

— Ce zici ? Ar fi o nebunie dacă am coborî astă seară la Brașov ?

— Poate nu o nebunie, spuse Nora. Dar cu siguranță o îndrăzneală.

— E așa de greu ?

— Prea greu nu. E lung.

— Și nu vrei să încercăm ?

— Ba da, Paul. Dacă facem mai întîi o dimineată serioasă de antrenament.

Înainte de plecare, Gunther le desenă o hartă a drumului. De la S.K.V. cobora o pîrtie de schi, care-i putea duce pînă în centrul Brașovului. Era un drum regulat, cu panta ușoară (sașii îl numeau Familienweg) și bine marcat cu albastru și alb pînă la capăt, dar din el se desprindeau cîteva drumuri mai mici spre Timișul de Sus, spre Noua, spre Honterus.

— Dacă sînteți atenți, nu vă puteți pierde.

Harta desenată de el era clară și amănunțită. Avea pe margini toate semnele indicatoare ce puteau fi întîlnite în drum și de care le recomanda să se ferească. În plus, îi dădu lui Paul o busolă și îi arătă cum să se servească de ea. Nora trebui să ia în rucsacul ei pînză de pansament, vată și sticlute de farmacie.

Plecarea la Brașov devenea o adevărată expediție.

— E așa de periculos ? întrebă Paul.

— Pe munte, iarna, nu se știe niciodată ce se întîmplă.

Făcură la S.K.V. un scurt popas, ca să consulte harta. De acolo mai departe plecau pe un drum pentru ei necunoscut. Pîrtia începea în dosul cabanei. Gunther o desenase cu o linie albastră șerpuită, care coboră spre un cerc colorat cu verde. Înăuntrul cercului scri-se-se cu litere mici de tipar : Ruia.

Nora îl lăsă pe Paul să plece înainte, cu schiurile în plug.

— Nu părăsești nici un moment plugul, îi spuse ea. Orice ar fi, dacă viteza nu e mare, nu se întîmplă nimic grav.

Paul porni într-o tăcere încordată. Strîngea mînerule bastoanelor, cu pumnii bine închiși. Avea impresia că întreaga lui încordare este acolo, la încheietura mîinilor.

Genunchii erau îndoiți ca pentru o săritură.

Schiurile alunecau încet, îngreunate de frână.

Aștepta cu respirația tăiată primul viraj. Capul era ferit între umeri, dar privirea fixată înainte spre punctul mereu mai apropiat, unde drumul cotea spre stînga.

Simțea cum îi zvîcneau tîmplele. Acum, acum, acum... Împinse botul schiului drept înaintea celuiilalt și se înclină apoi cu toată greutatea spre stînga. Plugul era deschis într-un unghi enorm. Întoarcerea se făcu încet, ca o rotire plană de pasăre cu aripile nemișcate. Schiul stîng, care susținuse o secundă toată greutatea, derapă cu un hîrșit aspru, și pe urmă, în secunda următoare, echilibrul se restabili.

— Bravo ! Foarte bine, o auzi pe Nora strigînd din urmă. Nu avu timp nici să-i răspundă, nici să-și recapete răsufarea. Avea înaintea lui cîțiva metri de coborîre directă, după care venea amenințător, un nou viraj, de astă dată spre dreapta.

Întoarcerea fu mai puțin lentă, mai puțin descompusă decît prima oară. Simți că iese din viraj cu viteza mărită. „Să nu ne pierdem capul“, își zise. Strînse pumnii hotărît să reziste. Se lăsă greu pe ambele schiuri și accentuă deschiderea plugului.

În noul viraj care începea, intra cu toată rezistența de care se simțea în stare. Brațele, genunchii, gleznele se încordau să oprească alunecarea, să o frîneze.

Schiurile avură un moment de încetinire, exact la mijlocul virajului, ca și cum o fracțiune de secundă ar fi fost ținute în loc, dar pe urmă se smulseră și porniră mai departe, eliberate.

Viteza se precipită. Paul deschise și mai mult plugul. Boturile schiurilor aproape se atingeau, iar cozile lor se depărtau una de alta pe toată lățimea pîrtiei. Totuși, simțea în obraz bătaia mereu mai iute a vîntului. Nu înțelegea ce se petrece. Plugul nu-l mai ajuta de loc. Era ca o frînă ruptă, care nu mai transmitea comenzile. Virajele deveneau din ce în ce mai dese, mai repezi. Întoarcerile se făceau acum printr-un fel de răsucire automată. Paul se simțea smucit cînd spre dreapta, cînd spre stînga. La fiecare nou viraj, avea impresia că va fi aruncat peste peretele de zăpadă al drumului, dar în ultimul moment o forță neașteptată îl trăgea în partea opusă și îl repunea pe schiuri.

Nu era în el nici un gînd : toată ființa lui era un tumult din care se ridica doar, ca un strigăt, voința de a rămîne în picioare.

Îi răsări deodată înainte, dar la o distanță pe care nu o putea aprecia — foarte departe ? foarte aproape ? — o creangă de brad, care îi bara drumul. Se ghemui pe schiuri, închise ochii și trecu mai departe, fără să-și dea seama însă în acea clipă dacă s-a lovit sau nu, dacă a căzut sau nu.

Schiurile se avîntau acum — singure parcă, desprinse de el — într-un nou viraj, care îl proiectă spre dreapta, dar prin miracol pîrtia de schi ieși în acel moment din pădure, și se lărgi într-o mare întindere albă. Nu-și dădu seama ce se petrece. Avea impresia că zboară pe o suprafață plană. Vîntul, care pînă atunci îl izbise cu violență în față, părea că se domolește. Schiurile nu mai tăiau cu muchia, oblic, în zăpadă, ci se așezau, parcă plutitoare, cu talpa întregă pe sol.

Încă o dată, Paul încercă să-și regăsească mișcările pierdute. Spre uimirea lui, schiurile îl ascultară. Plugul se deschise cu ușurință, și, într-o ultimă întoarcere spre dreapta, cele două schiuri se opriră unul lîngă altul, supuse.

— Sîntem la Ruia, striga Nora de departe.

Venea spre el, legănîndu-se ușoară pe schiuri, de parcă ar fi patinat.

— A mers foarte bine, Paul. Dacă ține așa pînă jos, ajungem la Brașov pe lumină.

— Dacă ține așa pînă jos, eu rămîn pe drum, agățat de un pom sau căzut în prăpastie.

Nora crezu că e o glumă. El încercă să-i explice senzația de neant din care ieșea. I se părea că fusese la marginile vieții.

— Atunci, drumul de întoarcere e foarte scurt, rîse Nora. Știi cît am făcut de sus pînă aici? Patru minute.

Nu-i venea să creadă. Ca din acele vise scurte care ne fac să străbatem în cîteva secunde spații mari de viață, Paul avea sentimentul că se întorcea dintr-o cursă nesfîrșită.

— Te asigur că exagerezi, Paul. Totul a mers foarte bine. Te-am urmărit tot timpul. Virajele erau sigure, viteza moderată. Uneori prea repede, dar și atunci stăpînită.

— Stăpînită de cine? Eu eram într-un vîrtej, într-un haos. Nu vedeam nimic.

— Poate că lumina era prea mare. Schiul e o mare lumină; tu singur ai spus-o. Trebuie să-ți obișnuiești ochii cu ea.

Nu aveau mult timp de stat la Ruia. Popasul nu fusese prevăzut. Își aruncară totuși, înaintea plecării mai departe, o privire spre larga poiană, pe care o străbătuseră pînă acolo fără s-o vadă. Prinsă din toate părțile de păduri, Ruia, cu zăpezile ei intacte, era albă ca un lac alpin înghețat.

Harta lui Gunther arăta în continuare un drum mai puțin șerpuit. Pe copaci micile drapele albe și albastre răsăreau regulat, la distanțe egale, ca niște ferestre colorate, tăiate în scoarța brazilor.

Drumul cobora liniștit, fără schimbări subite de direcție. Virajele erau mari, vizibile de departe. Paul le aștepta cu aceeași aten-

ție concentrată. Intra în frână cu tot trupul, ca și cum din umeri pînă în glezne ar fi trecut o singură mișcare. Pe urmă, în clipa în care schiurile scăpau din frână, avea o bruscă senzație de eliberare.

Uneori îndrăzneă să închidă ochii. Numai cîteva secunde. Se simțea fără greutate, fără memorie, fără trecut...

Nora îi lua cîteodată înainte. O vedea depărtîndu-se în mare viteză, cu genunchii abia îndoiți, cu bastoanele trase înapoi și ridicate foarte puțin deasupra zăpezii, ca două vîsle oprite o clipă în aer.

O regăsea mai departe, așteptîndu-l. Nu-și vorbeau. Trecea pe lîngă ea, cu un salut, cu o privire. Se înțelegeau foarte bine din ochi și știau amîndoi că pentru ce ar voi să-și spună nu sînt cuvinte.

Făcuseră halte scurte „de ajustare” la punctele însemnate de Gunther pe hartă, mai mult pentru a verifica itinerarul decît pentru odihnă. Lăsaseră pe stînga un drum însemnat cu dreptunghiuri roșii care ducea spre Poiana, iar pe dreapta, ceva mai departe, un drum marcat cu cruce roșie într-un pătrat albastru, care cobora spre Timișul-de-Jos. Nici unul din aceste drumuri nu avea panta dulce, odihnitoare a drumului lor. Se desfășura înaintea lor alb printre brazi, cu abia simțite ondulații.

— Mi-e frică să nu adorm pe schiuri, îi spuse Norei înainte de a porni mai departe.

— De ce ?

— Nu știu cum să-ți spun. Mă simt plutind. E un fel de beatitudine.

Ajunseră la Crucur pe la orele patru. Mai vastă decît Ruia, poiana părea mai sălbatecă, mai părăsită. Poate și din cauza luminii, care începea să slăbească. Brazii de la Ruia fuseseră verzi, de un verde viu. Aici verdele lor începea să bată spre negru.

O ceață plumburie se lăsa o dată cu seară, care nici ea nu era departe.

Intraseră într-o colibă de pădurar, ca să întrebe despre vreme. Ușa era deschisă, dar înăuntru nu găsiră pe nimeni. Părea să fie mai mult o vizuină decît o casă. Doar cîteva cărbuni stinși în vatră — cine știe de cînd ? — arătau că a trecut cîndva pe acolo pas de om.

— N-aș vrea să ne apuce seara pe drum, zise Nora.

Deschiseră harta, măsurînd drumul care le mai rămînea de făcut. Itinerarul stabilit de Gunther făcea mari ocoluri și îi ducea la Brașov, pe sub Tîmpa.

— E prea mult. Ar trebui să încercăm altceva.

De la Crucur pornea de-a dreptul în jos, prin pădure, un drum însemnat cu galben și alb. Nu era propriu-zis un drum ; mai mult o cărare, probabil pe urmele unui izvor acum pierit sub zăpadă.

Nora stătu la gînduri. Se întreba dacă nu e o prea mare îndrăzneală.

— Intrăm în aventură, Paul ?

— Intrăm.

Ea porni înainte în recunoaștere, strigînd din cînd în cînd, ca să-l anunțe că drumul e liber și poate veni.

Bietul lui plug fu demontat de la punctul de plecare. Schiurile derapau într-una. Nu era chip să le adune, să le oprească.

Pe o distanță de cîteva sute de metri, drumul șerpuia printre brazi, cu viraje scurte, neașteptate. Paul nu reuși să prindă nici un viraj în picioare. Pe toate le trecu aruncîndu-se în zăpadă, căzînd, rostogolindu-se. Auzea la intervale regulate strigătul Norei și îi răspundea.

— Vii ?

— Viu.

Venea într-adevăr, nu putea face altceva decît să vină. Uneori se agăța de un brad, de o piatră, dar schiurile îl trăgeau mai departe.

— A fost infernal, îi spuse Norei cînd o ajunse în sfîrșit. Avea fruntea și obraji zgîriați de zăpadă, răsufierea tăiată de efort.

— A fost infernal, dar mergem mai departe, spuse tot el.

Știa bine că nu mai era loc de alegere sau de întoarcere. Se găseau în pădure și trebuiau cu orice preț să iasă de acolo. Seara grăbea pe urmele lor.

Drumul cobora acum direct, fără ocol, tăind pădurea de-a curmezișul. Panta era mult mai înclinată decît fusese pînă acolo, dar cel puțin nu avea schimbări violente de direcție. Foșnetul schiurilor devenea din ce în ce mai aspru în zăpada care, o dată cu lăsarea serii, prindea o crustă de gheață.

Se opriră la o întretăiere de drumuri, unde o tablă a Turing-Clubului, pe jumătate acoperită de zăpadă, arăta spre stînga o cărare însemnată cu cruci galbene în pătrate roșii : Spre Poiana.

— Dacă vrei, propuse Nora, o putem lua pe aici spre Poiană. Poate găsim acolo șenila, să ne ducă la Brașov.

— Și dacă n-o găsim ?

— Atunci, nu mai e nimic de făcut.

Paul se gîndi cîteva clipe și pe urmă refuză.

— Nu, Nora. Am început un joc. Vreau să-l jucăm pînă la urmă. Vreau să intru în Brașov pe schiuri. Pe schiurile mele.

Nici măcar nu glumea. Era serios și îndîrjit.

— Plecăm ?

S-ar fi spus că abia de acolo începea adevărata lor cursă. Veneau la distanță mică unul de altul, înclinați pe schiuri, cu fruntea înainte, cu umerii ridicați puțin, ca pentru o deschidere de aripi.

Botul schiurilor juca pe zăpadă în salturi mici și ridica o pulbere albă, pe care vîntul le-o arunca în ochi.

Nora alerga mereu înainte, cu capul gol, cu părul resfirat pe tîmple. Întorcea uneori o privire scurtă spre el, să-l vadă dacă o urmează. Ochii lor se întâlneau o secundă, poate nici atît.

Paul se înclina mereu mai tare înainte, se lăsa mereu mai adînc pe genunchi. Erau unele ondulații de teren care îl zguduiau, de parcă ar fi vrut să-l arunce înapoi. Primea șocul în piept și se ghemuia pe schiuri.

Nu știa de cîtă vreme ține cursa aceasta și nici cît va mai ține. Căzuse de mai multe ori, dar se ridicase imediat și pornise mai departe, simțind că dacă întîrzie nu va mai avea curajul să se ridice.

O lumină de amurg înnorat se stingea fără strălucire. Brazilii se învăluiau în pîcla lor de seară, ca într-un fum.

Nora strigă ceva din față. Părea un strigăt de ajutor, dar nu-l auzea bine ; parcă ar fi venit din mari depărtări.

Paul se aruncă spre dreapta și se lăsă tîrît cîtva timp prin zăpadă. Se lovise la cot, la genunchi, dar, oricum, reușise să se oprească.

Se ridică amețit, clătinîndu-se pe schiuri.

— Ce s-a întîmplat ?

Nora îi arată printre brazi lumini apropiate.

— Am ajuns. Sîntem la porțile Brașovului.

Din romanul „Accidentul“, Editura pentru literatură, 1962.

George Bernard SHAW (1856 — 1950)

Dacă marele dramaturg englez, care arunca adevărul „ca o palmă în obrazul lumii“, a consacrat una din operele sale boxului — este vorba despre romanul *Profesiunea lui Cashel Byron* — nu a făcut-o numai ca să epateze societatea conformistă din jurul său, ci și pentru că avea ceva de spus și în acest domeniu bine cunoscut de el. Într-adevăr, Shaw mărturisește, într-o postfață scrisă cu prilejul reeditării romanului amintit, că „În urmă cu 20 de ani, un prieten poet... a insistat să împărtășesc și eu interesul lui pentru pugilism și m-a luat la toate întâlnirile de box care se organizau pe atunci“.

Scriitorul nu se mulțumește cu postura de simplu spectator și, prin intermediul unui boxer amator, Pakenham Thomas Beatty, este prezentat lui Ned Donnelly, „profesor de box“ la Athletic Club din Londra, ia lecții de la acesta și se înscrie chiar la campionatele de box pentru amatori, urmînd să participe fie la categoria grea, fie la categoria mijlocie (Shaw avea circa 65 kg). Numele lui este menționat în programul oficial al competiției, dar nu s-a găsit nici un indiciu că ar fi susținut vreun meci.

Shaw mai consemnează cu privire la preocupările lui pugilistice : „După ce am studiat cu greu *Boxiana* (N. n. o adevărată enciclopedie a nobilei arte, apărută în 1812—1813 și reeditată, curînd, în 1815—1819, lucrare amplă, în cinci volume) și colecțiile revistei *Life* de la British Museum, am scris *Profesiunea lui Cashel Byron*“. De ce a scris Shaw acest roman? O spune chiar el, în aceeași postfață : „Tăcerea poate fi o politică acceptabilă în cazul unui subiect stins, dar pentru unul care arde, fiecare

cuvînt, care poate stinge, cît de cît, fervoarea îndoielii cu un atac de fapte reale, își are valoarea lui“.

Romanul *Profesiunea lui Cashel Byron*, publicat mai întîi în revista socialistă *To-Day*, de-a lungul anilor 1884—1896, apoi în volum, într-o ediție foarte ieftină, a fost primit cu destule rezerve de critica literară, dar s-a bucurat de o largă popularitate în rîndul cititorilor; și nu orice fel de cititori, din moment ce în Statele Unite a atras atenția oamenilor de teatru, care au pus în scenă în diverse orașe nord-americeane nu mai puțin de trei dramatizări diferite. Documentele vremii ne relatează, de exemplu, că un teatru din New York a montat un spectacol cu scene de box autentic, pentru care s-a apelat la un celebru pugilist, James Corbett. Publicul cititor din țara noastră a primit, de asemenea, cu interes romanul pugilistic al lui G. B. Shaw, tipărit după 1944 în două traduceri, prima în editura E.S.P.L.A. din București, iar cea de a doua, mai recent, în editura ieșeană Junimea.

CASHEL BYRON INTRĂ ÎN RING

Doi gentlemen de la Clubul Olimpic au intrat în îngrăditura pe care lordul Worthington a numit-o ring. După ce și-au strîns mîinile pe cît le-au permis uriașele lor mînuși căptușite, au început să se îmbrățișeze puternic, ca și cum ar fi fost vreun pericol să le cadă stomacurile pe jos dacă nu se strîngeau bine, dansau unul în jurul celuilalt, aruncînd și retrăgîndu-și pumnii stîngi ca niște cai care lovesc cu copita. Amîndoi erau, după cum a aflat Lydia din anunțurile crainicului care comunica palmaresurile lor; boxeri amatori. Lydia nu distingea nimic — nici jocul picioarelor, nici seriile, cînd boxerii se repezeau unul la altul și-și aruncau lovituri succesive, nici fentele, nici eschivele, nici atacurile în blocaj pe care lordul Worthington o invitase să le urmărească atent, și care smulgeau ovații alternate cu ropote de aplauze de la spectatorii de un șiling de sub balcoane.

Cînd, la expirarea celor trei minute, cei doi s-au trîntit pe scaunele de la colțurile opuse ale ringului, ca și cum suportaseră o oboseală excesivă, ea ar fi izbucnit în rîs dacă nu și-ar fi amintit de Cashel care se odihnise la fel, încercînd ca să-și revină, în bibliotecă la ea. După un minut cineva a anunțat răgușit: „Time“. Boxerii s-au ridicat și au repetat spectacolul precedent pentru încă trei minute. A mai urmat un minut de odihnă și apoi dansul și datul din mîini și din picioare a mai continuat pentru trei minute,

după care campionii și-au strâns din nou mâinile și au părăsit ringul.

— Și asta-i totul? întrebă Lydia.

— Da, spuse lordul Worthington. E jocul cel mai nevinovat și mai distractiv din lume.

— Nu mi s-a părut că e chiar așa de grozav, spuse Lydia, dar mi se pare într-adevăr inocent încît nu poți să zici că e brutal. Avea muștrări de conștiință că dintr-o prostie provenită din neștiință îi făcuse reproșuri pe nedrept lui Cashel Byron și că-l acuzase de ferocitate doar pentru că el practica acel sport absolut nedăunător.

Spectacolul continuă cu cîteva faze de violență nu lipsite însă de o anumită profesionalitate. În afară de înfruntările dintre doi bărbați cu diferite arme, au avut loc atacuri cu lancea, întreceri de viteză la ridicarea corturilor, exerciții militare și demonstrații de luptă cu un fel de bețe lungi, în loc de săbii, executate de detașamente de lupi de mare britanici, care au fost puternic aclamați, și apoi din nou box și sărituri executate de către membrii clubului. Atenția Lydiei începu curînd să părăsească arena. Privind la mulțimea de dincolo de palisade, din dreptul unui fel de draperii, văzu un omuleț de care-și amintea vag, deși era cu fața întoarsă. Discuta cu un bărbat puternic, îmbrăcat într-un costum galben de tweed, la gît cu o eșarfă verde. Avea o voce puternică și aspră și însoțitorul lui o voce ascuțită așa că remarcile lor puteau fi auzite de un ascultător atent pe deasupra zgomotului asurzitor al mulțimii.

— Îl admiri pe omul acela? întrebă lordul Worthington, uitîndu-se în direcția privirii atente a Lydiei.

— Nu. E o persoană deosebită?

— Pe vremuri a fost un bărbat grozav — pe vremea gigantiilor. A fost campion al Angliei. Prezintă interes pentru noi deoarece e profesorul unuia dintre prietenii noștri comuni.

— Te rog, spune-mi cum se numește, spuse Lydia, dorind de fapt să-l audă rostind numele prietenului comun.

— Ned Skene, spuse lordul Worthington, crezînd că se referă la omul de jos. A avut un succes atît de mare în colonii, încît și-a permis împreună cu familia o călătorie în Anglia. Sosirea lui a provocat o mare senzație în țară. Săptămîna trecută a avut loc un spectacol în beneficiul lui cu o mulțime de spectatori, în care adversarul i-a fost prietenul nostru comun care s-a lăsat bătut ca un bebeluș. Prietenul nostru comun s-a comportat foarte frumos cu această ocazie, lăsîndu-l pe fostul campion să dispună de el cu atîta generozitate. Știu că l-ar fi putut omorî pe bătrînul Skene dacă ar fi luat meciul cît de cît în serios.

— Acela-i Skene ? întrebă Lydia, examinându-l cu un autentic interes, care-l uimea și încînta pe lordul Worthington. Acum îl recunosc pe bărbatul care-i cu el. Este unul din chiriașii mei de la Warren Lodge. Cred că dumitale îți sînt îndatorată pentru cunoștința asta.

— A, Mellish, antrenorul, spuse lordul Worthington, făcînd-o puțin pe prostul. Da, așa-i. Ce cal murg frumos are lăncierul de acolo ! Cel de al doilea de la coadă.

Dar Lydia nu avea chef să se uite la calul lăncierului.

— Paradis, îl auzi ea pe Skene exclamînd tocmai atunci cu un scepticism plin de dispreț. S-o văd și p-asta !

Lydiei i se păru că el face aluzie la propria lui șansă de a ajunge acolo, ceea ce nu era probabil.

— S-a-ntîmplat lucruri mai puțin probabile, dom'le, îi replică Mellish. Nu vreau să zic că Byron a început să lîncezească, ci doar că are al naibii de mult noroc ca să nu-l lase baltă într-o zi. Dar de un lucru mi-s sigur. În ultima vreme, e cam melancolic tipul.

— La dracu' cu melanholia ! îi replică Skene. De ce, mă rog matale, să fie melancolic ?

— He, he, știm noi de ce, răspunse Mellish reticent.

— Eu știu că 'mneata știi multe al dracului, îi replică Skene disprețuitor. Îmi fac eu așa o părere că 'mneata îți dai cu presupusul că-i vorba de dom'șoara de car' băietu-i tot 'mpuie capu nevesti-mi.

— Da, e vorba de o tînră dom'șoară la care el n-are cum ajunge. E una din cele mai babane damese din Anglitera, o puicuță din cele cu un chip așa, știi 'mneata, cam cum arată pe 'năuntru cochilia de stridii, peste car' dădu cînd eram la Wiltstoken, unde-l 'trenam 'nainte de să lupte cu Olandezul Zburător. După ce-o văzu pe 'mneaei s-a lăsat d'antrenament, n-avea chef 'mnealui să facă nimic din ce-i spuneam io. Eram așa de sigur c-o s-o ia pe cocoasă încît am retras toți banii cu care pariasem pă el la'nceput. Bafta mea că am pariat din nou pă el, da numa' vo douj' de nasoale, cîn' mă răzgîndii chiar în timpu' caftului. Blestemată fie muierea ceea ! Din cauza 'mneaei pierdii o sută de lirețe frumușele.

— Așa ți-a trebuit, bre tont bătrîn ! Cine a greșit, mă rog m'tale. Nici acum n-ai 'mneata dreptate cu Paradisul ăsta blestemat.

— Paradis n-a luat-o pe cocoasă, bre, nu-ți spusei ?

— Da' ce, pe băietul meu l-a pocit cineva la muian ?

— Las' că vezi 'mneata.

— Vedem, cum de nu. Îl văzui pe 'mnealui și al'dat. Văzut-am pe Billy Paradis ca part'ner. Acela nu-i box, dom'le, aia-i curată

ciomăgeală, asta zic eu că-i. Știe 'mnealui să dea cu loazba. Așa zise baba mea, că mai multă pricepere are ea la chestii d-astea.

— O hi avînd, spuse Mellish. Dar uită-te 'mneata la cei pe care i-a pavoazat și le-a mîncat ficații. Ce 'mnealor n-aveau știință? Shepstone, oricîtă glorie are, a ieșit bazma curată după un caft cu el pretinzînd că-i dădu cu loazba, nu cum zice regulamentul, pentru că Billy și-a ieșit din botine și l-a știftuit. Asta-i cel mai nasol cu Billy. Nu-și ține borșul în el cînd începe să hiarbă. Dar nici-un part'ner de 'trenament care respectă reglementul ca pe codu' de manere al don' șoarelor, nu face față un-doi-ului lui. Crezi că ia-n s'amă directe și 'lonjele mișto ale lui Cashel? Nu-i el omu', bre! Le încasează pe mutra lui tuciurie și-i trăznește o loazbă de-i mănîncă ficații cum a pățit-o Dick Weeks care fu făcut knock-out.

— Pun toți biștarii la bătaie pe băietu' meu. Dacă-i caftit atunci află 'mneata că mă sui eu pe ring și-i fac capul icre. Și Skene, foarte furios, emise tot soiul de invective la adresa lui Paradis și deveni atît de agitat încît Mellish trebui să-l îmbuneze retractînd parțial previziunile lui și întrebînd cum se comportase Cashel în ultima vreme.

— Nu prea-și vede de el cum ar trebui, răspunse Skene mohorît. El i-arată modernitățile Londrei babei mele și lui Fanny. Și ele-s acia și și-au luat locuri de trei șilingi juma', colo printre barosani. Se duc la panaramele care se cheamă teatru, în fiecare seară, și le scoate în fiește zi s-o vadă pe regină trecînd cu caleașca prin parc, și la tot felul de chestii d-astea. Lui Fanny a mea îi place să meargă cu el din motiv că e un domn așa de fain. De tac'su zice că nu-i bun să se plimbe cu ea prin Piccadily. Vrea să-mi pun haină neagră și să mă fac un fel de popă. Baba mea se uită la el ca la o icoană. Ea crede că băietu' e prea bun pentru don'șoara de care zi-sei, și-i zice că-l pîrjolește doar ca să-și urce prețul și că-i o sclifosită de-aia de se preface așa cum mă prefăceam eu că mi-s bătut ca să fac pe fraieri să nu parieze pe mine. Nu știu cum, dar toate femeile vor să-l drăgălească ca pe un cățeluș. La Melbourne n-aveam sub nas de mîncare ce-aveam eu chef, ci totdeauna ce voia băietu' și, mă rog, cînd voia el. Să fiu blestemat dacă nu ajunsesem să-l pun pe el să ceară de la nevastă ceva de care de fapt eu aveam nevoie. Și tu-mi spui că ăsta-i flăcăul care să-l lase pe Billy Paradis să-l caștească, ai? Paradis al tău o să poarte proteze, zău că da.

Lydia, păstrînd încă proaspătă impresia doamnei Byron, se întrebă ce fel de femeie o fi aceea doamnă Skene care reușise să se substituie în afecțiunea fiului unei adevărate lady. În definitiv, nu

era altceva decât bătrîna soție a unui pugilist profesionist. Cu siguranță că nu era genul de femeie care să-l determine pe un tînăr să-și părăsească cariera oferită de ring. Tema ocupației lui Cashel, a șanselor ca el să renunțe la ea o transportă pe Lydia cu totul din locul în care se afla. Stătea cu privirea fixă, fără să vadă soldații, scrimeri ori atleți, care se produceau pe arenă. Gîndurile-i erau și mai departe de acel loc și discuțiile oamenilor s-au risipit și transformat într-un zgomot îndepărtat de care făcea cu totul abstracție.

Deodată deveni conștientă de apariția unui bărbat înfiorător ce se îndrepta spre ea traversînd arena. Chipul acestuia era de culoarea granitului. Maxilarele, cu un prognatism evident, și fruntea teșită îl făceau să semene cu un urangutan. Își reveni din reverie cu o tresărire. Recepționînd din nou zgomotele și văzînd tot ce se întîmplă în jurul ei, auzi și ropotul de aplauze cu care cîteva persoane de jos salutau apariția favoritului lor. Omul rînji feroce, puse o mîna pe un stîlp al ringului și sări peste frînghie. Lydia își dădu seama că dacă făcea abstracție de capul, mîinile și picioarele lui, care erau enorme, pugilistul era un bărbat bine făcut, cu niște mușchi frumos dezvoltati și umeri atletici, strălucind la lumină și emanînd o impresie de forță și energie.

— Zi 'mneata dacă nu-i de pus în cadră? îl auzi ea pe Melish exclamînd extaziat. Asta zic și eu condiție fizică.

— Ei, pe dracu', spuse Skene disprețuitor. Dar nu-i el gentlemanul. Privește-l și convinge-te. E ca prințul de Wales plimbîndu-se pe Pall Mall¹.

Lydia se uită mai atentă și-l zări pe Cashel Byron, exact cum îl văzuse prima oară în luminișul din păduricea de la Wiltstoken, apropiindu-se de ring, cu aerul indiferent al persoanei care ia parte la o plicticoasă ceremonie publică.

— Un zeu care coboară din Olimp și se luptă cu un gladiator, șopti lordul Worthington emoționat. Nu-i așa, domnișoară Carew? Apolo și satirul! Trebuie să recunoști că prietenul nostru comun are un corp splendid de arătos. Dacă ar apare în societate așa cum e acum, pe Jupiter, femeile...

— Vă rog să încetați, spuse Lydia, ca și cum vorbele lui erau intolerabile.

Cashel nu sări peste frînghii. Păși peste ele lejer, parcă ușor obosit, respingînd ajutorul oferit de un grup de prieteni îndatoritori; își trase o mînușă de box cu eleganța cu care un dandy ex-

¹ Pall Mall = stradă din Londra de vest pe care se află sediile cîtorva cluburi și Palatul St. James.

centric se pregătește pentru a ieși la o promenadă mondenă. Înănușindu-și mîna stîngă ca să nu mai aibă nevoie pentru a se ajuta să-și pună mînușa dreaptă, își introduse degetele în cealaltă, o prinse între dinți și o trase pe mîna cu gestul tigrului ce-și sfîșie prada.

Lydia fu din nou cuprinsă de un fior.

— Bob Mellish, spuse Skene, bate palma pe douj' de lovele la una că băietu' meu scoate din luptă bruta aia la care te gîndești atît de mult. Hai, bate laba, douj' de lovele la una.

Mellish scutură din cap. Apoi crainicul, prezentînd pe cei doi pugiliști, strigă : „Paradis, profesionist. Cashel Byron, profesionist. Joc ? !“

De abia acum Cashel îl privi pe Paradis, de a cărui existență dăduse impresia că nu fusese conștient pînă atunci. Cei doi înaintară spre centrul ringului, dădură mîna de la distanța brațelor, se despărțiră din strînsoarea reciprocă imediat, se dădură un pas înapoi și începură să se miște cu prudență, făcînd pași elastici de la stînga la dreapta, ca o pereche de pantere.

— Cred că ar trebui să învețe manierele gentlemanilor și să-și dea mîna cordial, spuse Alice, încercînd să pară dezinteresată, dar împiedicată de o vagă spaimă.

— Aceasta e procedura tradițională, spuse lordul Worthington. Se procedează astfel, păstrîndu-se o anumită distanță, pentru a împiedica ca unul din pugiliști să-l răstoarne pe celălalt și să-l lovească cu mîna liberă, înainte de a se elibera.

— Ce truc abominabil ! exclamă Lydia.

— De obicei nu-i folosit, spuse lordul Worthington parcă scu-zîndu-se. N-ar ajuta la nimic pentru că nu poți folosi mîna stîngă eficient în acest fel.

Lydia își întoarse fața de la lord și acordă toată atenția boxerilor. Din cei doi, Paradis o șocă cel mai puțin. Văzu că el e nervos și conștient de condiția lui, că trebuie să facă un efort să fie mai curajos. Dar rînjetul lui viclean arăta că posedă un umor sănătos, deși sălbatic, dînd spectatorilor tot timpul impresia că promite să le arate curînd ceva extrem de amuzant. Cashel îi urmărea mișcările cu permanentă vigilență și cu o privire concentrată mereu într-o parte, în care, spre spaima Lydiei, se vedea ceva infernal.

Deodată ochii lui Paradis străluciră. Lăsă capul în jos și se rezezi brusc, se retrase intenționat cu aceeași rezeziciune, ca mai apoi să se năpustească ca o săgeată. S-a auzit un zgomot asemănător cu cel de la dopul sticlei de șampanie, după care Cashel fu văzut nemîșcat în mijlocul ringului iar Paradis aruncat, sprijinindu-se de

corzi, în cealaltă parte, și încercînd să zîmbească din acea poziție, jenantă pentru un pugilist, dezvăluindu-și dinții albi pe fața pavoazată cu roșu.

— Bravo, strigă Skene, emoționat. Extraordinar ! Doar io și băietu' meu poate să aplice așa un upercut în lumea asta. Tare aş vrea să-i văd mutra babei mele acum. Cred că mai să-și dea duhu' de fericire că-și vede băietu' aplicînd un upercut.

— Haideți să plecăm, zise Alice.

— Asta a fost o lovitură cu totul diferită de cele aplicate de gentlemenii care au boxat mai înainte, se adresă Lydia lordului Worthington, fără să-i acorde nici o atenție lui Alice. Omul sîngează groaznic.

— Numai din nas, răspunse lordul Worthington. E obișnuit el cu asta.

— Ia privește, se hlizi Skene. Băietu' meu îl urmărește în corzi și intenționează să-l blocheze acolo. Ei, acum îl satură băietu' meu de contraatac fulgerător. Vezi 'mneata ce înseamnă să ai o judecată limpede la box !

Mellish scutură din cap deznădăjduit. Minutele care au mai rămas din prima repriză au fost cît se poate de nefericite pentru Paradis. A încercat să aplice un swing dar Cashel s-a retras la timp și lovitura nu l-a ajuns ; dar mai apoi a contraatacat cu o iuțeală extraordinară și i-a tras lui Paradis niște lovituri de care, sprijinit de frînghii, nu avea cum să se eschiveze sau unde să se retragă. De altfel și începuse să se miște prea încet ca să le facă față chiar închizînd garda. Încercările lui de a lovi fața adversarului printr-o directă au fost mai mult în dezavantajul lui, întrucît loviturile lui Cashel erau cît se poate de puternice atunci cînd el se eschiva cu dexteritate din fața pericolului, aplecînd capul lateral și întîmpinîndu-și mai apoi adversarul cu o contralovitură. Nu era nici cavalerism, nici milă în loviturile lui Cashel, dar nimeni nu putea spune că grația lui putea fi depășită de cineva. Se desfăta cu forța loviturilor și-și aduna forțe noi pe măsură ce mănșile lui răsuna pe fața lui Paradis, ori păreau că-i străbat trupul. Spectatorii mai simandicoși erau dezgustați de priveliște, întrucît Paradis sîngera puternic și sîngele murdărise mănșile amînduror pugiliștilor, iar de pe ele sîngele se întindea pe fețele și trupurile lor. Curînd, amîndoi erau plini de sînge, din cap pînă la mijloc.

Managerii s-au consultat pe șoptite dacă nu ar fi fost mai bine ca acea demonstrație inutilă să fie întreruptă, dar, pînă la urmă, au lăsat-o să continue, văzînd că regele african, care pînă atunci urmărise întreg spectacolul fără să arate cel mai mic semn de interes, ridicase mîinile și aplauda încîntat.

— Se vede de la o poștă că Billy nu-i nici pe departe mulțumit, remarcă Mellish în timp ce cei doi boxeri stăteau pe scaune în pauza de un minut. Arată ca atunci când l-a știftuit pe Shepstone.

— Ce înseamnă știftuit ? întrebă Lydia.

— A călca pe piciorul cuiva cu ghetele cu crampoane, răspunse lordul Worthington. Nu fiți alarmată. Astăzi n-au crampoane la încălțăminte. Și nu mă priviți așa, domnișoară Crewe. Nu e vina mea că se recurge câteodată la asemenea procedee.

Gongul bătut sfârșitul pauzei. Pugiliștii care fuseseră șterși cu buretele arătau ceva mai curățați ; s-au ridicat cu o promptitudine mecanică la auzul gongului. De abia au înaintat doi pași, când Cashel, deși adversarul părea la o distanță de neatins, l-a și lovit în frunte, cu o forță care l-a făcut să se clatine și el ca mai apoi să se retragă rîzînd. Paradis s-a repezit desperat după el, dar Cashel l-a evitat, a alergat în jurul ringului, uitîndu-se peste umăr și rîzînd batjocoritor. Paradis renunță la aparența inițială că are umor sănătos. Cu o ferocitate necontrolată, s-a aruncat asupra lui Cashel, a suportat o directă cumplită fără să clipească, și a început să lupte sălbatic în apropierea adversarului. Pentru o clipă, avalanșa loviturilor lor îi aminti Lydiei de zgomotul stropilor de ploaie pe geam când se abate cîte o rafală bruscă de vînt. În clipa următoare, Cashel s-a îndepărtat, dar Paradis, al cărui sînge șiroia din nou, încercă să repete aceeași manevră dar cu rezultatul că, de data aceasta, fu întîmpinat de o lovitură care-l trimise în genunchi. De abia se ridică și Cashel se și repezi din nou, trimițîndu-l pe Paradis să se sprijine de corzi, cu patru lovituri pe cît de puternice pe atît de amănunțite. Dar, de data aceasta, cu cochetăria unui tigrișor, scăpînd din nou de Paradis, Cashel nu-i mai blocă mișcările, ci porni să alerge pe ring ca un copil aflat la joacă. Paradis, cu spume și sînge la gură, scoase un urlet și-și smulse mînușile. Se auziră strigăte de protest din rîndul spectatorilor și Cashel, avertizat de vacarm, încercă și el să scape de mînuși. Dar Paradis se aruncase asupra lui, înainte ca el să reușească să-și smulgă mînușile și cei doi pugiliști începură o luptă corp la corp, în mijlocul unui zgomot de nedescris. Lordul Worthington și alții s-au ridicat și au strigat furioși : „E neregulamentar !“, „Astea nu-s lupte !“, urmate de un răcnet și mai puternic de indignare, întrucît Paradis fu văzut că-l înșfacă pe Cashel cu dinții de umăr în timp ce amîndoi încercau să se răstoarne unul pe altul. Lydia, pentru prima oară în viața ei, scoase un țipăt. Apoi ea-l văzu pe Cashel, cu fața tot atît de feroasă ca și a adversarului, trecîndu-și brațul peste gîtul lui Paradis și ridicîndu-l, așa cum un cărbunar ridică sacul cu cărbuni, și

aruncându-l peste umăr, cu capul în jos. Văzându-l la pământ, Cashel se prăvăli asupra lui cu toată greutatea și forța. Cei doi au fost imediat despărțiți de o mulțime de manageri, arbitri, polițiști și alți spectatori care s-au repezit pe ring, când au văzut că Paradis își smulsese mânușile. Urmă o babilonie generală. Skene se urcase pe palisade de unde profera înjurături, amenințări și tot felul de epitețe la adresa lui Paradis care, fiind groggy, neputînd să stea în picioare fără ajutor, încerca să-și ridice pleoapele de plumb și să-și dea seama ce i se întîmplase. Alte cîteva zeci de spectatori îl îndemneau să facă un efort și să stea drept, alții îl bruftulau pentru comportare sau încercau să-l calmeze pe Skene. Toate acestea nu făceau decît să sporească confuzia generală. Cashel, pe de altă parte, urla la manageri, care-i reaminteau că regulamentul sportului cu mânuși nu-i permitea lupta corp la corp și aruncatul pe spate.

„La dracu' cu regulamentul vostru“, îl auzi Lydia strigînd. „El m-a mușcat și eu l-am aruncat la...“. Apoi toți au început să vorbească în același timp și ea doar bănuie unde urma să-l arunce. Se pare că nici Cashel nu mai era în stare să se controleze. Paradis, cînd și-a revenit, s-a comportat mai frumos. Lordul Worthington a coborît pe ring și a încercat să facă ordine în toată harababura aceea. Dar Cashel și-a smuls furios brațul din mîna lui și a amenințat un judecător care a încercat să-l cheme cu severitate la ordine. Ca un nebun, s-a lovit peste umărul rănit cu pumnul strîns și așa i-a mai înjurat și batjocorit pe toți, încît chiar și Skene a început să-l îndemne să se domolească, spunîndu-i că și așa se făcuse prea mult caz. Apoi lordul Worthington i-a șoptit un cuvînt lui Cashel. Imediat după aceasta s-a liniștit. Palid și rușinat, s-a așezat pe scaunul din colțul său, încercînd parcă să se ascundă. După cîteva minute, separîndu-se de mulțime, Cashel păși pe ring cu Paradis și-și strînseră mîinile în mijlocul ovațiilor. Din ei doi, Cashel se comporta cel mai umil. Nu și-a ridicat privirile către balcon nici măcar o dată și dădea impresia că se pregătește să se retragă pe furis.

Între timp, lordul Worthington se întorsese la locul lui.

— Totul e în ordine acum, i se adresă el Lydiei. Byron n-a mai zis nimic cînd i-am spus că aristocrații lui prieteni îl privesc și Paradis a fost atît de bine pus la punct încît acum plînge jos, într-un colț. Și-a cerut scuze, dar continuă să susțină că-l poate bate pe prietenul nostru comun, dar fără mânuși, și se pare că suporterii lui cred același lucru, pentru că, e de la sine înțeles, ei urmează să se lupte la toamnă pentru suma uriașă de o mie de lire pentru fiecare parte.

— Să se lupte ? Deci nu are nici o intenție să se lase de profesia lui ?

— Nu, spuse lordul Worthington, uimit de întrebare. De ce, mă rog, să se lase ? Banii lui Paradis sînt de pe acum în buzunarul lui Cashel. V-ați dat seama acum de ce e în stare.

— Îmi e suficient cît am văzut, spuse Alice, și sînt gata să plecăm oricînd dorești.

Din romanul „Profesiunea lui Cashel Byron“, Editura Junimea, 1983. Traducere de Dumitru Dorobăț și Călina Crețescu-Gogălniceanu

Irwin SHAW (n. 1913)

Nuvelist, romancier, dramaturg, scriitorul american Irwin Shaw mărturisea, în 1970, în cadrul unui interviu : „Toată viața m-am ocupat cu sportul. În școală și la colegiu am jucat în echipele de fotbal american. Am mai jucat base-ball, baschet, tenis și squash, ba am și boxat. Astăzi încă (n. n. la 57 de ani) schiez și joc tenis“.

Bogata experiență acumulată de Shaw pe terenurile de sport a fost folosită în construcția unora dintre operele sale, ca romanul *Glasurile unei zile de vară*, *Om bogat, om sărac* sau povestirile *Dublu mixt*, *Evadarea*, *Întoarcerea la Kansas City* ș.a. Scriitorul a urmărit, de-a lungul anilor, activitatea sportivă competițională, marile evenimente și pe eroii lor cărora le-a consacrat, în diferite reviste, prezentări literare. Atenția lui s-a îndreptat, în special, spre jucătorii de fotbal american și spre boxeri, printre aceștia aflându-se și faimosul Cassius Clay.

Relația dintre omul-creator și sport este apreciată cu deosebită pertinentță, Irwin Shaw apelând pentru aceasta la propria sa experiență : „Pe lângă bucuria simțită practicându-le, diversele discipline sportive mi-au slujit ca mijloc de relaxare după muncă și ca metodă de întreținere la nivelul cel mai înalt al capacității mele de creație“.

DUBLU MIXT

În timp ce se îndrepta spre terenul de tenis, mergînd în urma soțului ei, Jane Collins simți din nou acel intim fior de mîndrie, care o străbătuse de atîtea ori în zilele de început, cînd îl cunoscuse. Jane și Stewart erau căsătoriți de șase ani, dar chiar și acum, pri-

vindu-l cum înainta cu mersul lui țănoș, caracteristic, puțin comic, mers de soldat prusac în permisie, Jane încercă același amestec de amuzament și încântare, care o copleșise de îndată ce se cunoscuseră. Stewart era înalt și lat în umeri, cu o față mobilă, veselă, aparte, și Jane gândi că l-ar fi putut recunoaște pe dată, fără greș, chiar dacă s-ar fi aflat la o distanță de cinci sute de metri, înconjurat de mulțime. Acum, îmbrăcat cu pantaloni lungi, albi, bine croiți, și cu o cămașă Oxford cu mâneci lungi, arăta elegant, într-o manieră puțin demodată în comparație cu ceilalți jucători; servi grațios și bine dispus câteva mingi de încălzire.

Jane era îmbrăcată adecvat, în șort și o bluză de tenis, iar părul îi era strâns într-un batic, ca să nu-i cadă în ochi. Știa că șortul o făcea să arate cam bondoacă, iar basmaua de pe cap îi dădea un aer sever, și încerca o mușcătură de regret femeiesc când, privind peste fileu, o văzu pe Eleanor Burns, dulce și atrăgătoare într-o rochiță de tenis scurtă și elegantă, și cu o panglică roșie în păr. Își înfrînă însă orice resentiment și își concentrează privirile asupra mingii pe care domnul Crocker, partenerul lui Eleanor, i-o trimitea metodic înapoi.

Domnul Crocker, un bărbat rotofei, serios, ușor distrat, era un vecin al gazdelor familiei Collins. Purta un șort care pocnea pe el și Jane știa, pentru că-l urmărise în prilejuri anterioare, că, pe măsură ce va înainta după-amiaza, fața lui va deveni tot mai gravă și tot mai împurpurată. Dar avea un joc ferm, pe care te puteai bizui, și se dovedea foarte util ori de câte ori ceilalți musafiri erau prea leneși sau băuseră prea mult la prînz ca să poată face o partidă după amiază.

Doi stejari bătrîni își aruncau umbrele pe o parte din teren, și mingile fulgerau înainte și îndărăt pe traiectoria lor, ba în lumină, ba în umbră, ciupind corzi de gitară când atingeau rachetele. De pe mica terasă a casei, unde ceilalți musafiri își făceau siesta, răzbeau clinchetele cristaline ale cuburilor de gheață în pahare și unduiau lucirile mătăsoase ale culorilor de vară.

„Ce minunat e, își spuse Jane, să poți evada din oraș la sfîrșit de săptămînă, în colțișorul ăsta răcoros, umbrit de copaci; să te scuti de toate obligațiile rigide impuse de muncă și de viața citadină și să alergi sprinten pe suprafața netedă a terenului de tenis, simțind mîngîierea adierii de cîmp pe pielea dezgolită, simțind agilitatea tinereții în mădule, simțindu-te, cel puțin în aceste câteva ceasuri de duminică, descătușat de birouri și de uși capitonate și de asfaltul încins al zilelor de lucru.“

Stewart execută un smash, imprimînd mișcării întreaga forță a trupului său lung și elastic. Mingea pocni pămîntul la picioarele

lui Eleanor și apoi sări în sus, în aer. Stewart zîmbi satisfăcut și spuse :

— Eu sînt gata.

— Sper că n-ai de gînd să-mi faci figuri din astea în timpul jocului, îl muștră Eleanor.

— Ba am de gînd, o tachină Stewart. Nici un pic de milă față de femei ! Asta-i vechea deviză a familiei Collins.

TRASERĂ la sorti cine să servească primul, și favoarea îi reveni lui Stewart. Servi, și o gratifică pe Eleanor cu o minge feroce, înșurubată, care trecu în unghi ascuțit pe lângă ea.

— Jane, drăguț, îi spuse el în timp ce se îndrepta spre cealaltă parte, presimt că astăzi o să fim formidabili.

Cîștigară primul set fără nici o greutate. Stewart juca foarte bine. Alerga sprinten și ușor, lovind mingea ferm, cu mișcări bine studiate și cu o grație aproape exagerată. Musafirii care îi urmăreau aplaudară și, după una dintre loviturile lui reușite, strigară entuziasmați. Stewart își flutură racheta în direcția lor, zîmbindu-le și asigurîndu-i :

— Astăzi, vă dăm gata !

Între schimburi fredona o melodie atonă, fericită, compusă de el, întocmai ca un băiețaș perfect satisfăcut de sine însuși, iar Jane nu-și putu stăpîni un zîmbet și nu se putu reține să nu-l adore, cînd văzu cu cîtă degajare domina jocul și spectatorii și după-amiaza, aureolat de soare ca un actor prins în lumina reflectoarelor, pe scenă.

Cînd i se întîmpla să scape o minge, rămînea locului, cu o figură tragică, de frustrat, și înălța ochii spre cer, întrebînd cu prefăcută disperare : „Collins, de ce nu te duci acasă să te culci ?“. Apoi se întorcea către Jane, spunîndu-i : „Janie, iubito, iartă-mă ! Soțul tău nu-i bun de nimic !“.

Chiar și în clipa cînd îi zîmbea și-i răspundea „Lasă, joci atît de bine !“, Jane simțea cum femeile care-i urmăreau de pe terasă îl învăluiau pe Stewart în priviri meditative, catifelate, priviri care invitau.

Jane își făcea jocul obișnuit, sigur, nespectacular, returnînd cu promptitudine și ținînd mingea în joc pînă cînd intervenea racheta lui Stewart, care o răpunea. Alcătuiau un cuplu bun. Jane îl lăsa să-i încalce teritoriul, pentru loviturile lui spectaculoase și, de vreo două ori, după lovituri reușite în condiții dificile, Stewart îi trase cîte o palmă tandră peste fund, stîrnind chicotelile aprobatoare ale spectatorilor amuzați de mica vulgaritate familială.

Stewart cîștigă ultimul punct al setului cu un rever brusc și puternic, care o pasă pe Eleanor la plasă. Fata clătină din cap, spunîndu-i :

— Collins, ești un om imposibil.

Dar Crocker o contrazise cu încăpăținare :

— Joacă splendid, splendid !

Iar Stewart se umflă în pene, rînjind :

— M-am rezervat pentru momentul ăsta, bătrîne !

Între seturi, se așezară toți patru pe o bancă la umbră. Crocker și Jane trebuiră să-și ștergă fețele în prosoape și alarmanta culoare vineție a obrazilor lui Crocker se mai retrase un pic.

— Smashul acela ! — îl dojeni Eleanor pe Stewart. E absolut înspăimîntător. Cînd te-am văzut că-ți iei avînt în sus, îmi venea să-mi arunc racheta și s-o iau la fugă.

Jane își ridică ochii și se uită la Stewart, să vadă cum reacționează la aceste cuvinte. Reacționa prost, zîmbindu-i lui Eleanor cu gura pînă la urechi, și luîndu-și o poză ștrengărească și fermecătoare :

— Nu-i mare lucru, spuse el. O figură pe care am învățat-o pe plaja Omaha.

„Ah, bineînțeles ! gîndi Jane cu amărăciune. Nelipsitul moment de falsă modestie.“ Își îngropă capul în prosop ca nu cumva să-i scape vreo observație conjugală. „E ultima dată, continuă ea să-și spună, simțind prosopul lipicios pe fruntea umedă, absolut ultima dată cînd mai accept o invitație la un week-end din astea întesate de femei nemăritate sau divorțate, ahtiate după bărbați, pe jumătate dezbrăcate și cu vorba mieroasă.“ Își impuse calm, pentru ca atunci cînd o să-și scoată fața din prosop să ofere figura unei femei agreabile, senine, pe care n-o interesează decît cel de-al doilea set al unei partide de tenis.

ELEANOR, care avea ochi mari, verzi, îl fixa pe Stewart fără nici un fel de ambiguitate, peste rama rachetei, iar Stewart, fascinat — ca întotdeauna — și puțin fîstîcit, o privea la rîndul lui. „Ah, Dumnezeule, gîndi Jane, privirea languroasă, a venit și asta !“.

— Ei, anunță ea, cu vioiciune, sînt gata pentru încă un set.

— Ce-ar fi să schimbăm locurile ? propuse Stewart. Am egala oarecum forțele. Crocker cu tine, Jane, și domnișoara cu mine.

— O ! exclamă Eleanor. Te-aș încurca îngrozitor, Stewart. Și-apoi, sînt convinsă, soția dumitale adoră să-ți fie parteneră.

— Nicidecum, răspunse Jane, înțepată.

„Dumnezeule ! Pînă unde se poate da un bărbat în vileag !“

— Nu, interveni Crocker, în chip surprinzător. Să rămînem așa cum am fost. Jane ar fi vrut să-i sărut fața rotundă, vineție.

Un sărut trist, de recunoștință. Cred, continuă el, că de data asta o să facem față mai onorabil. M-am gândit eu cum trebuie procedat cu tine, Collins !

Stewart îi aruncă o privire scurtă, ostilă, apoi zîmbi fermecător :

— Cum dorești, bătrîne. Numai că-mi spuneam...

Eleanor se ridică, zveltă și grațioasă în rochia scurtă, care-i flutura, agitată de briză, în jurul pulpelor bronzate.

„Niciodată, își spuse Jane, niciodată n-am să mai îmbrac șortul. De o rochie ca asta am nevoie, chiar dacă costă cincizeci de dolari, și va trebui să-mi pun sîni falși. Și adio basma pe cap, chiar dacă părul o să mă orbească la fiecare mișcare !“.

Stewart o urmări cu privirea pe Eleanor, care porni spre teren, în urma lui Crocker, iar Jane i-ar fi putut sparge capul pentru licărul ascuns, lacom, din ochii lui.

— Să mergem, îi spuse Stewart și, cînd își reluară locurile pe linia de fund, adăugă în șoaptă : Jane, să-i arătăm idiotului ăsta bătrîn ce sîntem noi în stare !

— Da, iubitele, răspunse Jane, legîndu-și mai strîns basmaua în jurul capului.

PRIMELE trei ghemuri fură ridicol de unilaterale. Stewart ataca la fileu, lansa mingi șuierătoare, răutăcioase, la picioarele lui Crocker și-l silea deliberat să alerge, așa încît bietul de el gîfîia jalnic și era mai roșu ca de obicei. Din cînd în cînd, îi murmură lui Jane : „Caraghios bătrîn !“ sau „Credeam că mi-a ghicit jocul !“ sau „Nu te lăsa Jane, nu te lăsa !“

Jane juca egal, fără fluctuații, un joc inteligent și previzibil, ca întotdeauna. Servea în al patrulea ghem și scorul era 40—15, cînd Stewart puse o minge chiar lîngă plasă și rînji disprețuitor vîzîndu-l pe Crocker alergînd greoi și abia reușind s-o atingă cu racheta. Returul lui Crocker zbură șovăielnic peste capul lui Stewart și ateriză la cîțiva centimetri dincolo de linia de fund.

— Frumoasă lovitură, îl auzi pe Stewart exclamînd. Chiar pe linie !

Se uită, surprinsă, la el. Încuviința din cap, cu emfază, în direcția lui Crocker.

Eleanor se găsea la fileu, de cealaltă parte, și se uita la Stewart.

— Mie mi s-a părut c-a fost afară, spuse ea.

— Deloc, deloc, o asigură Stewart. O lovitură foarte reușită. Servește, Jane.

„Oh, Doamne, gîndi Jane. Acum face pe generosul !“

Jane comise o greșeală la următorul punct. Crocker reuși să plaseze avantajos, iar Stewart trimise mingea în plasă la ultimul

punct și ghemul reveni lui Crocker și Eleanor. Stewart se întoarse la locul lui să primească serviciul; nu mai fredona, fața îi era iritată, mohorâtă.

Crocker începu subit să joace foarte bine, trimițând mingi puternice, în diagonală, rapide, care-i determinau pe Stewart și pe Jane să facă greșeală după greșeală. În timp ce jucau, chiar în secunda în care se pregătea să lovească mingea, Jane își aminti de lovitura pe care Stewart o considerase bună și care constituise punctul de cotitură al setului. „Nu a fost în stare să renunțe la o galanterie, își spuse ea, mai ales când Eleanor se găsea atât de aproape, urmărind totul. Asta îi seamănă lui Stewart!” Jane își scutură capul cu hotărîre, încercînd să se concentreze asupra jocului. Nu era momentul să disece comportarea soțului ei. Pînă acum, week-end-ul se dovedise foarte plăcut, și Stewart fusese minunat, vesel și nostim și tîndru; era cazul să-și rezerve criticile pentru zilele de lucru, cînd totul arată atât de sordid. „Dar gestul ăsta a fost absolut caracteristic pentru Stewart, gîndi ea. Fantastic cum nu se dezmente niciodată! Întreaga lui viață nu era decît un lung șir de gesturi. Cînd l-a lovit atunci pe șeful lui, chiar în biroul acestuia, cu trei secretare de față, pentru că șeful strigase la el să iasă din birou. Sau demisia din Corpul Ofițerilor de Rezervă și înrolarea, în 1942, ca simplu civil. Sau cînd i-a dat lui Harry Mather cei cinci mii de dolari, aproape ultimele lor economii, ca să le investească în afacerile lui, numai pentru că fuseseră colegi de școală, deși toată lumea știa că Mather căzuse în darul beției, că era insolvabil, și că nici unul din ceilalți prieteni ai lui nu se lăsase prins. Pentru cineva din afară, toate astea ar putea să apară drept dovezi de generozitate, acte ale unei firi nobile, dar pentru o soție, care trebuie să suporte consecințele...”

— Fire-ar să fie pantalonii ăștia lungi! bombăni Stewart după o nouă minge trimisă în plasă. Mă împiedic tot timpul în ei.

— Ar trebui să porți șort, cum poartă toată lumea, îi spuse Jane.

— Așa o să fac. Cumpără-mi unul săptămîna asta, răspunse Stewart, trăgînd de timp și suflecîndu-și mînele cu un gest lent, ostentativ.

Jane îi cumpărase trei șorturi cu o lună înainte, dar el pretindea mereu că nu știe unde le-a pus și lua tot pantalonii lungi. „Adevărul e că are picioare surprinzător de subțiri și de păroase, și din vanitate nu vrea să le expună”, își spuse Jane, detestîndu-se că putea gîndi așa ceva despre soțul ei.

Dădu să alerge după o minge, dar se opri văzîndu-l și pe Stewart că se repede la ea. De astă dată, o trimise în prelata din fund.

— Jane, dragă, măcar nu-mi sta în drum.

— Scuză-mă, răspunse Jane.

„Stewie, iubitule, i se adresa în sinea ei, Stewie, supraveghează-te! Nu întinde coarda prea tare! În realitate nu ești așa. Știu că nu ești. Nici măcar pentru o clipă nu fă să se creadă că ăsta ești!”

Stewart încheie schimburile următoare trimițând mingea în fileu. Privi, disperat, terenul.

— Dacă invită musafiri să joace tenis, îi spuse el cu voce scăzută, ar putea măcar catadicsi să niveleze terenul.

„Te rog, Stewie, nu te purta în felul ăsta, continuă Jane să-l implore în gând. Alibiuri! Vina pe alții! Când uitase să reînnoiască contractul pentru apartament și fuseseră dați afară din casă, vina a fost, desigur, a avocatului. Și când și-a pierdut slujba din Chicago, vina a fost a faptului că urmasa alt colegiu decât patronul lui și când...”

Printr-un riguros efort de voință, Jane își aținti privirile asupra mingii și își alungă orice alt gând din minte, în timp ce returna sistematic.

Eleanor și Crocker continuau să adune puncte. Crocker începuse să trimită mingi scurte, retezate, rotindu-se ușor, mingi înșelătoare, care picau în mijlocul terenului, și abia săltau înainte de a cădea a doua oară. Jane nu avea altă posibilitate de a i le returna decât culegându-le cu grijă, ușor, încet. Dar Stewart continua să se repeadă la ele avântat, desfășurându-și mișcarea prelungă, elegantă, și trimițând mingile fie în fileu, fie dincolo de teren, în prelată. Arăta la fel de grațios și priceput ca întotdeauna, dar pierdea punct după punct.

— Ce manieră de a juca tenis! mormăia el, când se găsea cu spatele la adversari. De ce n-or fi jucând ping-pong sau zaruri?

— Nu poți prinde afurisitele astea de mingi scurte în felul tău, îl sfătui Jane. Trebuie să le iei ușor.

— Tu vezi-ți de jocul tău și pe mine lasă-mă să joc cum știu eu.

— Scuză-mă, spuse Jane.

„O, Sewart!” se jelui în sinea ei.

Stewart se mai repezi la două mingi scurte ale lui Crocker, folosindu-și de fiecare dată reverul cu mișcarea lui obișnuită, frumoasă, ușor exagerată, și trimițând, de fiecare dată, mingea în plasă. „N-am ce să-i fac, își spuse Jane. ăsta e!” Eleganța mai presus de orice! Dacă ar atârna suspendat pe muchea unei stînci, ar prefera să se prăvălească în prăpastie, decât să se cațere dizgrațios, ca să-și salveze viața. În baruri și în restaurante, el e cel care ia și achită nota de plată, indiferent cu cine e sau câte persoane

sînt la masă ; plătește întotdeauna cu același gest princiar și cu aceeași mină surîzătoare, chiar dacă am ajuns la ultimii cincizeci de dolari din casă. Și cînd avem musafiri la cină, trebuie să angajeze două fete care să servească la masă, și nu acceptă decît vinuri franțuzești, și sticlele acelea de coniac special, care costă cît o vacanță la țară. Și cu ce expresie înghețată, distantă, s-a uitat la ea cînd i-a atras atenția asupra acestui lucru, amintindu-i că ei nu sînt bogați și că n-are rost să se prefacă a fi. Și pantofii lui ! Jane clipi dureros, în alternanțe de soare și umbră, cînd i se înfățișă subit, în minte viziunea șirului lung de pantofi superbi, costînd cîte șaptezeci de dolari perechea, toți făcuți de comandă. „Ce stupid, își spuse ea, să mă enervez din cauza slăbiciunii soțului meu pentru pantofi !” Și își aminti, cu loialitate, cît de mult o atrăsese la început faptul că era totdeauna bine îmbrăcat și că zvîrlea banii cu atîta grațioasă nepăsare.

Scorul era 4 — 3 în favoarea lui Eleanor și Crocker. Loviturile lui Stewart deveniră brusc eficace și următorul ghem fu cîștigat cu mare ușurință de el și de Jane. Zîmbetul se ivi din nou pe buzele lui și o asigură vesel pe Jane :

— Acum îi dăm gata !

Dar după ce cîștigară primele două puncte din ghemul următor, Stewart își supradimensionă iar mișcările, trimise trei mingi la rînd cu puțin dincolo de linia de fund și, pînă la urmă, pierdură ghemul.

„N-am să mă lansez să trag concluzii din atîta lucru, își spuse Jane cu asprime, cînd se duse la fileu pentru serviciul lui Stewart. Oricui i se poate întîmpla să greșească — oricui ! Și totuși, tipic pentru Stewart ! Exact în momentul cît era cel mai important să fie ferm și demn de încredere...”

ÎNTOCMAI ca atunci cînd ea a fost bolnavă, și servitoarea a părăsit-o, și a zăcut trei săptămîni la pat, dărîmată și nenorocită, fără să aibă pe cineva care s-o îngrijească, în afară de Stewart.

În prima săptămîină fusese fermecător și extrem de grijuliu, pregătindu-i mesele, citindu-i, stînd ore întregi la căpățiul ei, vesel, îndatoritor, făcînd ca boala să nu i se pară atît de îngrozitoare. Și apoi, deodată, a început să fie nervos și repezit ; o lăsa singură ore întregi sub un pretext oarecare, venea acasă în grabă, se ocupa cîteva minute de ea și dispărea din nou, lăsînd-o în patul răvășit, cu privirile ațintite în tavan, simțindu-se părăsită și deznădăjduită, în timp ce urmărea cum înserarea se topește în noapte, și noaptea se topește în zi. În acele zile fusese convinsă că intervenise o altă femeie în viața lui și luase hotărîrea ca, de îndată ce se va pune iarăși pe picioare și va fi în stare să se miște,

să se despartă de el. Dar în chip la fel de neașteptat, absențele lui au luat sfârșit. Și din nou a devenit tandru și plin de atenții, din nou a început să stea în patul ei, să o îngrijească, să o învelească, iar ea, din recunoștință și din dragoste, nu i-a mai spus un cuvânt și și-a ascuns îndoielile, adânc, în subteranele minții. Și iată-i acum din nou împreună, în miezul unei după-amieze libere, nebunești, în locul ăsta stupid, prinși într-o partidă toropitoare, lipsită de noimă, cu câțiva străini în jur care-i priveau lenevos, rîzînd peste paharele cu băuturi...

Cîteva minute mai tîrziu, Jane se uită din nou la el și-l văzu frumos, drag, familiar, alături de ea. Stewart îi răspunse la zîmbet, și Jane se simți rușinată de gîndurile care-i trecuseră prin cap. „Vina o poartă fata asta prostuță, aflată de cealaltă parte a fileului; de la ea a pornit totul, își spuse. Fata asta care practica fătîș tehnica automată de a flata sexul tare. Obiceiul ăsta de a flirta fără rost nu poate decît să-ți stîrnească mila. Era o nebunie să se lase atrasă în apele amare ale reflecțiilor. În fond, căsătoria e o poveste cu sușuri și coborișuri și, în multe privințe, un lucru fragil și nedeslușit, care nu suportă o examinare prea riguroasă. Căsătoria nu-i un raport bancar sau o relatare de politică externă sau o radiografie în mina unui medic. Căsătoria trebuie luată ca atare și trăită, și mult mai tîrziu — să zicem cu o zi înainte de moarte — poți face bilanțul dacă-ți mai stă mîntea la așa ceva, dar în nici un caz mai devreme. Și dacă ești o femeie rezonabilă, matură, cu scaun la cap, nu-ți faci adunările și scăderile pe un teren de tenis, ori de cîte ori soțul tău trimite o minge în fileu“.

Jane își zîmbi și scutură din cap.

— Frumoasă lovitură, îi spuse cu căldură lui Stewart cînd acesta, cu forehandul lui, trimise un cros care străbătu terenul, pasîndu-l pe Croker și obținînd un punct.

Croker se așeză pentru a primi serviciul lui Stewart; era încordat și hotărît și puțin căraghios cu fața-i purpurie și șortul care plesnea pe el. Spectatorii amuțiseră, vîntul încetase; plutea parcă un soi de încremenire, de suspense, cînd Stewart își îndreptă spinarea și servi.

Jane se afla la fileu și auzi din spate pocnetul sec al rachetei lovind mingea, și trosnetul ca de pistol cînd aceasta lovi banda și căzu. Stewart ratase primul serviciu.

Jane nu cuteza să privească în jur. Îl simțea reîntorcîndu-se la locul lui, în felul lui țănoș și simpatic, îl simțea foindu-se nervos, dar nu era în stare să se uite îndărăt.

„Te rog, îl imploră în gînd, te rog măcar acum trimite o minge bună!“ Se gîndi, neputincioasă, la toate prilejurile pe care le ra-

tase el exact în momentul decisiv. „Dumnezeule, asta e o nebunie, își spuse. N-am voie să fac așa ceva! Dar atunci cînd bătrînul Sawyer aproape că-i încredințase tranzacțiile sale comerciale și Stewart se îmbătase... În paginile ziarelor de sport se vorbea despre arta de a ști să te descurci cînd ajungi la ananghie. Unii jucători știu, alții nu, și, pînă la urmă, îți dai seama care da și care nu. Dacă judecai lucrurile la rece, trebuia să recunoști că, cel puțin pînă acum, Stewart făcuse parte dintre cei care nu posedau această artă. Cînd murise tatăl ei, de pildă, la scurt timp după ce soră-sa fugise cu cîntărețul acela de jazz, dacă Stewart ar fi fost un bărbat adevărat, care să poată stăpîni o situație, partenerul de afaceri al tatălui ei n-ar fi pus mîna pe cea mai mare parte din capital, așa cum făcuse, și cîntărețul de jazz ar fi fost pus cu botul pe labe. Un singur moment de fermitate, de hotărîre, o mișcare potrivită la momentul potrivit, și lucrurile ar fi arătat altfel... Dar imediat după înmormîntare, Stewart a șters-o la Seattle, sub pretextul unor afaceri foarte importante din care, pînă la urmă, n-a ieșit nimic, iar mama lui Jane, și sora ei, și chiar ea însăși continuau să îndure urmările acelui moment ratat.“

Îl simțea în spate pe Stewart pregătindu-și racheta pentru serviciu. Undeva, prin șira spinării, o străbătea fiorul unui dezastru. Era pe cale să facă dublă greșeală. Știa cu certitudine... „Nu, își spuse ea, nu am voie să gîndesc în felul ăsta. Stewart nu e așa. E un om atît de inteligent, și de talentat, și de bun, un om capabil să ajungă departe. Nu am voie să-mi judec cu atîta asprime bărbatul, numai după felul în care joacă tenis.“ Și totuși, felul în care juca tenis era aidoma cu modul lui de viață: talentat, grațios, ostentativ, defectuos, dezordonat.

„Te rog, i se adresă din nou în gînd, fă ca de astă dată să servești bine.“ Apoi, își făgădui, copilărește: „Dacă de data asta servește bine, va fi un simbol, un punct de cotitură, întreaga lui viață va fi alta“.

Jane se detesta pentru gîndurile care-i răvășeau mintea și se uita fix, cu o privire lipsită de expresie, la Eleanor, cea atît de conștientă de suplețea ei și de faptul că era foarte atrăgătoare în rochița ei scurtă.

„De ce naiba a trebuit să vin aici, în duminica asta?“ se întrebă Jane cu disperare.

Auzi scîrțîitul rachetei în spatele ei. Mingea îi şuieră pe lîngă ureche, lovi banda, se rostogoli, șovăind o clipă pe marginea fileului, și căzu la picioarele ei, marcînd dubla greșeală și încheierea setului.

— Ce păcat !

Se întoarse și-i zîmbi lui Stewart, simțind, neputincioasă, că-i încolțește în minte întrebarea cum să-și aranjeze șase săptămîni libere, cît îi trebuia pentru acțiunea de divorț la Reno, știind în același timp că, pe măsură ce va trece timpul, numele Reno o să-i revină mereu în gînd, din ce în ce mai des, cu o insistență crescîndă.

Ieși de pe teren alături de Stewart, ținîndu-i mîna.

„Din cauza umbrelor, îi explica Stewart, în ceasurile tîrzii ale după amiezei, e aproape cu neputință să vezi linia de serviciu“.

— Da, așa e, iubitule, îi spuse Jane.

*Din volumul „Mixed Company“, Editura
Bandom House, 1974, New York, Traducere
de Antoaneta Ralian.*

Ionel TEODOREANU (1897 — 1954)

„Pînă la vîrsta de paisprezece ani am avut o viață în care a dominat sportul“, spune autorul romanului îndrăgit de adolescenții tuturor generațiilor, *La Medeleni*. Ionel Teodoreanu a practicat, cu fervoare, tenisul, călăria, fotbalul, patinajul pe gheață și pe roțile. Le practica cu „elegantă“, cu ușurința izvorîtă din aptitudini înnăscute, dublate de pasiunea tinereții — după cum ne informează un fost coleg de-al său de la Liceul Internat din Iași, scriitorul Demostene Botez, care îl considera „un campion în multiple sporturi“.

Ca și George Călinescu, Camil Petrescu sau Mihail Sebastian, Ionel Teodoreanu a colaborat cu înspirate rînduri despre sport în paginile revistei *România literară*, în perioada interbelică. De asemenea, în volumașul *Fire de iarbă* ne-a lăsat o serie de portrete de sportivi: patinatoarea Sonja Henie, călărețul Chirculescu, jucătorul de oină Vîrtosu, boxerul Moți Spakow.

În volumul memorialistic *Masa umbrelor*, romancierul a luat atitudine în favoarea oinei, confruntată cu invazia sporturilor de import. „Bătăile inimii sportive de pe atunci erau în oină“, afirmă Teodoreanu și nu putem să nu-i dăm crezare căci în acea vreme tineretul ieșean își disputa cu ardoare campionatele școlare de oină, iar printre participanți s-a aflat și Ionel Teodoreanu, asemenea lui Mihail Sadoveanu, Demostene Botez și alții. Fragmentul de mai jos, cu un posibil titlu „Întîiul stadion : maidanul“, face parte din volumul „Iarbă“.

ÎNȚIUL STADION : MAIDANUL

Sportul e în copil ca saltul în minge. Din întîiele clipe ale vieții lor, cînd sînt captivi ai fașelor din leagăn ca viermii de mătasă în gogoasă, ei nu acceptă sedentarismul impus decît în somn. și încă ! Țipă cu o sută de greieri în trilul sopran al glasului călător spre vorbă ; pedalează cu picioarele orizontal, alergînd pe loc ; iar cu bulbul floral al mâinilor se luptă și apucă, vroidnd să fie regi peste tot ce domnește asupra și în jurul lor, începînd cu îngerii luminilor de soare sau de lună și sfîrșind cu biberonul.

Apoi începe vremea covorului din valea patului, turismul de-a bușelea, în patru labe. Am spus turism, dar nu-i deajuns. Căci turismul nu-i decît organizarea drumului prin pitorescul concretului geografic, și călătorii covoarelor întîlnesc mereu mai ales miraculosul. Așa dar, voi spune : după tumultul leagănului începe odiseea pe mările de lînă toarsă ale covoarelor. Căci pe vastitatea subiectivă a unui metru pătrat de covor, străbătut de sufletul unui copil în patru labe, se întîmplă cel puțin atîtea fapte minunate cît pe covoarele homerice ale epopeei.

Apoi vine ograda, uriașa ogradă a mirărilor copilăriei, aceeași dar cu totul alta decît a părinților. Această ogradă are luna ei și soarele ei, ca două floarea-soarelui, una de argint nocturn, alta de aur diurn, care răsar înalt deasupra zăplazului și chiar și pe acoperișul casei, pe-acolo, cam pe unde pisica privește lătrașul cîinelui și fumul hornului face semn cu degetul ființelor din susul străveziu.

Această ogradă are cerul ei care nu-i decît ograda de sus în care stă Dumnezeu. Și stelele sunt tot ale ei, simple zmee fără coadă înălțate de copiii cu aripi ai ogrăzii de sus.

În această ogradă, pașii copilului nu calcă pe suprafețe dure de pămînt domesticit, ci pe capacul marelui sipet în care-s rochiile și jucăriile anotimpurilor, capac deschis în fiecare primăvară pe-o cutie de boboci de gîscă și pui de găină de culoarea sulfinei, capac închis în fiecare început de iarnă pe metalul rece al primului îngheț, cu fulgi ca naftalina.

Copilul care s-a jucat în această ogradă unică vine mult mai de departe acasă decît oamenii mari, înapoiți sara la cămin după itinerariile vieții de toate zilele.

Apoi începe școala primară în care-s silabele primelor conștrîngeri.

Și maidanul răsare, între școală și cămin, superb în zdrențele și noroaiele lui, ca un zeu veșnic al mahalalelor copilăriei.

Acest maidan !

Care oraș nu-l are, și care copil ! Oriunde ar fi, același e. În fața unei biserici care s-ar numi Ioan-Gură de Aur, acest maidan e al copilăriei mele fără înviere, într-un Zlataust rămas și totuși dus ca o corabie pierdută pe mările timpului, c-o mână mică fluturată pe o înălțime de catarg : alături de cimitir, de-o mahala, de-o fabrică sau de-o cale ferată, e Maidanul golanilor, al dracilor împielitați și-al derbedeilor, spaima părinților, gloria copiilor.

Pentru oamenii mari, maidanul acesta e în spațiu, și pe el aruncă cutiile de sardele, gunoaiele, galoșii fără talpă, cojile de ou și de harbuz, lăturile ; pentru oamenii mari, maidanul e rușinea municipiilor, locul puturos unde cioarele și muștele verzi își țin sinodul de iarnă și de vară.

Dar pentru copii, maidanul e în timp, și timpul nu adună gunoaiele ci clipele, și aceste clipe de maidan sunt cele cu obraji fierbinți, ale puterii, ale libertății, ale recreației și ale egalității într-un salt, joacă și pumn, glumă și râs.

Acest maidan își are vocabularul său. Numele nu există ; pe maidan devin porecle. Bicisnicii, fricoșii, plăpînzii, copii-cu-mamă, care nici în somn nu sunt orfani, cei cu dădacă, bonă și educație aleasă, premianții cu cunună pe cap și vanitate — n-au ce căuta acolo. Spartan, maidanul îi repudiază c-un picior în spate și c-o injurie, și ea spartană, în ureche.

Spun bîrfitorii că maidanul nu alege, că e al golanilor ; ba, dimpotrivă, alege c-o stricteță implacabilă, de asta e al golanilor. Căci golanii maidanului sunt cei dintii și cei mai autentici boieri ai faptelor. Maidanul e salonul lor, în care slugile nu au ce căuta, și dacă din întîmplare intră, expulzarea lor e dură, definitivă.

Pronumele bine crescute, „Mata“ și „Dumneavoastră“, nu există pe maidan ; toți sunt „tu“ și „mă“.

Picioarele în genere-s desculțe iar ghetetele, se-ntîmplă și de-acestea, se rod atît de repede că parcă nici n-au fost altfel. De altminteri, pe maidan, tot ce-i de piele, stofă, tot ce-i fabricat, se rupe, se ferfenițește, evoluînd spre zdreanță — în timp ce trupul care-o poartă se-nzdrăveneste ager, tot mai lat în umeri, tot mai agresiv în brațe, tot mai sprinten în picioarele cu pulpe lungi în care mușchii își destăinuiesc relief.

Cuvîntul „sport“, adus din Occident, maidanul nu-l cunoaște, fiindcă limbi străine n-a învățat ; dar faptele cuprinse în acest cuvînt i-alcătuiesc viața de toate zilele.

Lupta franceză, greacă sau romană, pe maidan e trîntă, dreaptă zisă, fiindcă drept e. O-ncep doi golănași bine legați, cu piept bombat și fanfaron, cu pulpă plină, cu turul pantalonilor cîrpit sau cu fereastră, cocoșindu-se o clipă Se-mping cu fruntea, herbecește, tăurește, dîrji și crunți, se caută cu brațele, se-mbrîncesc, se îm-

bufnează, se cuprind, se-nnoadă și se strâng, se-nalță de mijloc — avînd în brațe amintirea lui Jianu și-a lui Mărunțelul — se zmucesc, se-ndoaie, gîfîie și gem, icnesc și mîrîie, și se răstoarnă și se tăvălesc, copii ai valului și-ai vîntului, pe-o țărîină cam țigancă, cu parfum de primăvară, al cărei clocot e în ei ca și în ea; pînă cînd unul e pe spate, lat, roș, răpus, cu ochii îndărătnici sub pleoape, iar celălalt, deasupra, c-un genunchi orgolios ca al strămoșilor romani, pe pieptul biruinții drepte, în fața soarelui și a cerului.

Boxul domesticit în ring, cu legi și cu mănuși, cu public și arbitri, există pe maidan, dar liber, numindu-se bătaie națională sau bătaie pur și simplu. Fără mănuși, fără reprize, și fără cruțare.

Începe din senin, țîșnește. Pumnii sar, picioarele dansează, tu-păind. Capul s-ascunde în piept și-n braț, viteaz și nu laș, căci ochii nu se-nchid, ci stau la pîndă. Pumnii lovesc la „fălci“, Obrajii se înroșesc. Focul bengal al singelui s-aprinde în nas, iese din buze, întetîind mîinile, dezlănțuind vitezele. Trupurile sunt vîrtej mînat de vîntul lor. Atunci ș-acolo ochii au văzut întîia dată metafora stelelor verzi. Pumnii aleargă-n salt mărunț din piept în falcă și din nas în burtă, ca ciocanele pe toacă și ca bețele pe darabană...

Ferească-l Dumnezeu pe cel care s-amestecă-n bătaia altora. Căci o primește toată-n cap, cu patru pumni uniți și patru brațe solidare — fiindcă bătaia e proprietatea suverană a perechii încăierate. Și cel care încalcă o proprietate e firesc să primească pe-deapsa.

Maidanu-și are „poarca“, „oina“ „praștia“, „hoții și poterașii“, „jocul în bungi“, „bielele“, „jocul de-a prinselea“, „zmeiele“, „întrecerea la fugă“, „întrecerea la săritură“, „tumblele“, „bătaia cu zăpadă“, „patinajul de-a-ncîrnitelea-n călcîie cu potcoave sau fără“, iar uneori pe o patină Mercur sau Halifax, pașii lui Guliver pe catalige...

Și maidanul își are eroii, deși nu-i înscrie în nici o carte de aur.

Așa, maidanul copilăriei mele l-a avut pe Șampanistul Humidite, astfel numit fiindcă imita din buze pocnetul destupării sticlelor de șampanie; pe Costică-Pupă-Lumînare, care mai ținea și isonul popii la biserică, ajutîndu-l pe dascăl la stinsul lumînărilor; pe Mitică Bonaparte, imperator napoleonian al ghiantului, al sfîrlei, al scaciocului, al scatoalcei, al dupacului¹ și al palmei, precum și-al piedicei concomitente; pe Biță-Șapte-Măgari, care sărea peste spinările a șapte derbedei alăturați; și cîți alții încă, ștersi din amintirea mea atentă, unii duși în mormintele vieții, alții într-ale morții.

¹ dupac = ghiont, pumn.

Am scris aceste rînduri, pe marginea trecutului, ca să aflu sportivii stadionului de astăzi că nu-s decît urmașii maidanului de ieri, așa cum vaporul mașinilor e strănepotul corăbiei cu pînze, care a călătorit pe aceleași mări în veacul străvechilor vînturi.

Și, așa cum literatura noastră păstrează fluierul popular al Mioriței la loc de înaltă cinste, deseori umezindu-și buzele uscate pe fragedul lui lemn, sportul românesc să păstreze amintirea maidanului din care azi se duc copiii, lăsînd numai gunoarele prezentului alături de clipele trecutului.

Din volumul „Iarbă”, Colecția „Biblioteca pentru toți”, f.a., 1936.

Lev TOLSTOI (1828 — 1910)

Lev Tolstoi a lăsat în urma sa o vastă operă pe care Tudor Vianu o aprecia drept „cea mai hotărîtoare cotitură în întreaga dezvoltare a epicii universale, după Homer și Virgiliu“. El a zugrăvit, cu mîină sigură; societatea rusă a veacului trecut neomițînd nici un detaliu, nici una din preocupările care caracterizau viața diferitelor categorii sociale ce o alcătuiau. Și cum protipendada Moscovei obișnuia, printre altele, să meargă la alergările de cai, uneori chiar să participe la întreceri, Tolstoi ne descrie, în romanul *Ana Karenina*, un asemenea moment. Din punctul de vedere care interesează prezenta antologie, în fragmentul ales, pe care l-am intitulat „Căderea călărețului“, relatarea întrecerii este făcută într-un mod atît de magistral, încît nu se poate concepe ca autorul său să nu fi practicat echitația. Și aceasta este realitatea; Tolstoi știa să călărească încă din anii copilăriei, cînd — după cum mărturisește în volumul memorialistic *Copilăria, adolescența, tinerețea* — a plecat călare la o vînătoare de iepuri. Din același volum mai aflăm despre tînărul Tolstoi: „uneori făceam fetelor favoarea de a mă plimba călare împreună cu ele...”

Lev Tolstoi a avut, însă, și alte preocupări sportive. În copilărie, înota și făcea „tot soiul de figuri de gimnastică“, iar la vîrsta senectuții, o serie de documente fotografice ni-l înfățișează lîngă velocipedul cu șaua cățărată deasupra roții înalte cît un stat de om, jucînd *gorodki* (n.n. sport popular rus, asemănător popicelor) ori pornind călare în împrejurimile conacului său de la Iasnaia Poliana.

Un mare scriitor, un autentic și consecvent polisportiv...

CĂDEREA CĂLĂREȚULUI

Caii asudați și istoviți, care luaseră parte la cursele dinainte, erau duși la barăci, însoțiți de grăjdari. Alți cai apăreau acum, unul după altul, pentru cursa următoare; cei mai mulți erau de origine englezească, odihniți, cu pîntecul supt și cu glugi pe cap, ceea ce le dădea înfățișarea unor păsări uriașe și stranii. Din dreapta era adusă Frou-Frou — o iapă frumoasă și zveltă; înainta în pași elastici, călcînd ca și cum picioarele ei, destul de lungi, ar fi fost pe arcuri. În apropierea ei, servitorii luau pătura de pe robustul Gladiator. Vronski își opri fără voie privirea pe formele puternice, frumoase, perfect regulate ale armăsarului, pe crupa splendidă și pe chișitele neobișnuit de scurte. Vru să se apropie de iapa lui, dar un cunoscut îl opri în drum.

— Ah, uite-l pe Karenin! îi spuse cunoscutul cu care stătea de vorbă. Își caută soția, care e în tribuna din mijloc. N-ai văzut-o?

— Nu, n-am văzut-o — răspunse Vronski. Și, fără să arunce măcar o privire spre tribuna unde îi fusese arătată Karenina, se apropie de iapa lui.

Tocmai voia să dea o dispoziție în legătură cu șaua, pe care nu apucase încă să o cerceteze bine, cînd concurenții fură chemați la un pavilion ca să-și tragă numerele și apoi să plece la start. Șaptesprezece ofițeri, cu fețele serioase, aproape severe — unii palizi — se adunară în fața pavilionului și traseră numerele. Lui Vronski îi ieși numărul 7. Se auzi comanda: „Încălecați!”

Simțindu-se, împreună cu ceilalți concurenți, în centrul tuturor privirilor, Vronski se apropie de iapa lui într-o stare de încordare care îl făcea de obicei măsurat și calm în mișcări. În vederea solemnităților prilejuite de alergări, Cord își pusese costumul de gală: redingotă neagră, încheiată, guler tare, scrobît, care îi sprijină obrajii, pălărie rotundă, neagră și botfori. Calm și grav, ca întotdeauna, sta înaintea iepei și o ținea el singur de dîrlogi. Frou-Frou continua să tremure, parcă ar fi fost cuprinsă de friguri. Își întoarse ochiul, plin de foc, spre Vronski care se apropie de ea și vîrî un deget sub chinga șei. Iapa îl privi și mai pieziș, rînji și își ciuli urechile. Englezul își zbîrci buzele, vrînd să schițeze un zîmbet pricinuit de faptul că i se controla felul în care fixase șaua.

— Încălecați! O să aveți mai puține emoții.

Vronski își întoarse capul pentru ultima oară spre adversarii săi. Știa că în timpul alergării n-o să-i mai vadă. Doi dintre ei și porniseră spre start. Galțin, prietenul său și unul dintre cei mai periculoși concurenți, se învîrtea în jurul unui armăsar murg, care nu se lăsa încălecat. Un husar din gardă, mic, cu pantaloni

de călărie foarte strimți, se încovoie ca un motan pe crupa calului, vrînd să-i imite pe englezi. Prințul Kuzovlev, palid, călărea o iapă pur-sînge din hergheliile Grabovski, pe care o ducea de dîrlogi un englez. Vronski și toți camarazii săi îi cunoșteau amorul propriu exagerat, care se îmbina cu nervii lui „slabi”. Știa că se temea și de umbra lui ! Îi era frică să încalece chiar și pe un cal de front. Acum, însă, tocmai fiindcă această cursă era primejdioasă, fiindcă oamenii își puteau rupe gîtul, iar la fiecare obstacol se afla cîte o ambulanță a Crucii Roșii, un medic și o soră de caritate — tocmai de aceea Kuzovlev hotărîse să alerge și el. Privirile li se întîlniră și Vronski îi făcu prietenește un semn din ochi, ca să-l îmbărbăteze. Numai pe principalul său rival, pe Mahotin, călare pe Gladiator, nu-l văzu.

— Să nu vă grăbiți — îl sfătui Cord pe Vronski. Și țineți minte un lucru : nu ezitați la obstacole și nu îndemnați iapa. Lăsați-o în voie, să facă ce vrea.

— Bine, bine — răspunse Vronski, luînd frîul în mînă.

— Dacă se poate, luați-o înainte. Dar chiar dacă rămîneți în urmă, să nu vă pierdeți nădejdea pînă în ultima clipă.

Iapa nu apucă să facă un pas, că Vronski își și puse piciorul în scara zimțată din oțel și, cu o mișcare sprintenă și energică, încălecă cu ușurință și-și lăsă trupul vînjos pe șaua de piele care scîrțîi. Vrînd piciorul drept în scară, el potrivi cu un gest obișnuit între degete curelele frîului dublu. Cord dădu drumul iepei. Parcă neștiind cu ce picior să calce mai întîi, Frou-Frou, cu gîtul ei lung încordat de frîu, porni ca pe arcuri, legănîndu-și călărețul pe spina ei flexibilă. Cord îl urma pe Vronski, iuțind pasul. Nervoasă, iapa căuta să-și înșele călărețul, întinzînd frîul cînd într-o parte, cînd într-alta. Vronski încerca în zadar s-o liniștească, vorbindu-i și mîngîind-o.

Îndreptîndu-se spre start, se apropie de o gîrlă îndiguită. Unii concurenți erau înaintea lui, alții în urmă. Vronski auzi, deodată, în spate un cal galopînd prin noroiul drumului și fu depășit de Mahotin, călare pe armăsarul lui pintenog. Mahotin îi zîmbi, rînjindu-și dinții lungi. Vronski însă îi privi cu minie. Nu-l simpatiza, iar acum îl considera cel mai periculos adversar și era supărat pe el fiindcă-i enervase iapa trecînd în galop pe lîngă ea. Frou-Frou ridică piciorul stîng ca pentru galop, făcu două sărituri, dar, în ciudată de frîul bine strunit, trecu la un trap vioi, săltîndu-și călărețul. Cord se poșomorî și el ; alerga aproape în pasul calului după Vronski.

Șaptesprezece ofițeri participau la această cursă, care urma să se desfășoare pe o pistă mare, de formă eliptică, cu o lungime de patru verste, ce se întindea în fața tribunelor.

De-a lungul acestei piste erau amenajate nouă obstacole : o rivieră, un obstacol mare, compact, înalt de aproape un metru și jumătate, chiar în fața tribunei, un șanț gol, un șanț cu apă, o ridicătură cu pante de urcat și coborîre, o „banchetă irlandeză“, unul dintre obstacolele cele mai grele constînd dintr-un val de pămînt cu gard de nuiele, în spatele căruia mai era și un șanț, nevăzut, așa încît calul trebuia să sară peste ambele obstacole ori să se prăbușească. Mai erau apoi alte două șanțuri — unul gol și încă unul cu apă. Cursa se termina în fața tribunei. Alergările nu începeau chiar pe pistă ci la o depărtare de o sută de stînji. Pe această distanță se afla primul obstacol : riviera, lată de peste doi metri, pe care călăreții puteau să o treacă fie dintr-o săritură, fie prin vad.

Concurenții se aliniază de trei ori la start ; mereu o lua înainte cîte un cal și startul trebuia dat din nou. Colonelul Sestrin, specialist în darea startului, începuse să se enerveze, cînd strigă în sfîrșit pentru a patra oară : „Marș !“ și călăreții porniră.

Toți ochii, toate binoclurile se îndreptau spre grupul pestriț al călăreților, în timp ce aceștia se aliniau. „Gata ! Au plecat !“ se auzi din toate părțile după tăcerea așteptării. Apoi, spectatorii — în grupuri sau izolați — începură să treacă dintr-un loc în altul, ca să vadă mai bine. La început, șirul călăreților se răs-pîndi și se vedea cum se apropiau de rivieră — cîte doi-trei sau unul după altul. Pentru spectatori, concurenții păreau să fi pornit toți în același timp ; pentru călăreți, însă, diferențele de secundă dintre ei aveau o mare importanță.

Frou-Frou, emoționată și nervoasă din cale-afară, pierduse un prim moment și cîteva cai porniseră înaintea ei dar, chiar înainte de a ajunge la apă, Vronski, deși strunea din răspuțeri iapa care trăgea de frîu, depăși cu ușurință trei concurenți și în fața lui rămăseră numai Gladiator, murgul lui Mahotin, și — în frunte de tot — Diana cea frumoasă care îl ducea pe Kuzovlev mai mult mort decît viu.

În primele clipe, Vronski nu era stăpîn nici pe el însuși, nici pe cal și nu putu struni mișcările iepei pînă la cel dintîi obstacol — riviera.

Gladiator și Diana alergau alături și, aproape în aceeași clipă, săriră apa — zdup ! zdup ! — de partea cealaltă. După ei, fără zgomot, trecu Frou-Frou, ca în zbor. În timp ce era încă în aer, Vronski văzu, aproape sub picioarele iepei sale, pe Kuzovlev, care se zbătea cu Diana pe celălalt mal al rivierei. (După săritură, Kuzovlev lăsase frîul liber și calul se prăbușise cu el.) Vronski află aceste amănunte mai tîrziu. Acum el văzu numai că dedesubt, acolo unde trebuia să calce Frou-Frou, putea să fie capul sau un picior

al Dianei. Dar Foru-Frou, încordându-și mușchii picioarelor și ai spinării, făcu o sforțare în timpul săriturii, întocmai ca o pisică în cădere, depăși calul și galopă mai departe.

„Draga de ea !“ gîndi Vronski.

După trecerea rivierei, Vronski pusese cu totul stăpînire pe iapă și începu să o potolească, vrînd să treacă bariera cea mare în urma lui Mahotin și numai după aceea, pe porțiunea următoare, fără obstacole, lungă de peste patru sute de metri, să încerce să-și depășească adversarul.

Bariera cea mare se afla chiar în fața tribunei țarului. Împăratul, întreaga curte, valurile de oameni — toți se uitau la Vronski și la Mahotin, care se afla cu o lungime de cal înainte, apropiindu-se de „dracu“ (cum era numită bariera cea compactă). Vronski simțea privirile atîntite din toate părțile asupra lui, dar vedea numai urechile și gîtul iepei sale, pămîntul ce-i alerga în întîmpinare, crupa și picioarele lui Gladiator, care băteau tactul repede, mereu la aceeași distanță înaintea lui. Gladiator se înalță fără să atingă obstacolul, își mișcă coada scurtă și se mistui din ochii lui Vronski.

— Bravo ! se auzi un glas.

În aceeași clipă apărură stinghiile barierei în fața ochilor lui Vronski. Fără cea mai mică sforțare, iapa sări peste obstacol și stinghiile îi pieriră din vedere. Numai un trosnet se auzi în urmă. Întăritată de Gladiator, care alerga înaintea ei, iapa sărise prea devreme peste obstacol și îl lovise cu copita dinapoi. Dar mersul iepei nu se schimbă. Vronski, pe care îl stropise în obraz o împrăscătură de noroi, își dădu seama că se află iarăși la aceeași distanță de Gladiator. Din nou vedea, înaintea lui, crupa calului, coada scurtă și aceleași picioare albe, care se mișcau repede fără să se depărteze.

Tocmai cînd Vronski se gîdea că ar trebui să-l depășească pe Mahotin, Frou-Frou îi înțelese parcă gîndul și, fără nici un îndemn, își iuți pasul și începu să se apropie de Mahotin din partea cea mai potrivită pentru acest scop, adică dinspre coardă. Dar Mahotin nu se depărta de coardă. Vronski se gîdea că l-ar putea depăși și pe exterior, cînd Frou-Frou schimbă pasul și începu să-l depășească pe Mahotin exact cum gîndise el. Spata ei, care se înnegrișe de nădușeală, ajunse în dreptul crupei lui Gladiator. Călăreții alergară cîteva clipe alături ; dar înainte de a ajunge la obstacolul de care se apropiau, ca să nu facă un ocol prea mare, Vronski începu să-și muștruluiască iapa cu frîul și, curînd, chiar pe pîvîrniș, îl depăși pe Mahotin. Îi văzu în fugă fața împrăscată cu noroi. I se păru chiar că Mahotin zîmbise. Vronski îl întrecu

dar îl simțea în spate. Auzea neconținut, în urma lui, galopul cadențat și răsufllarea sacadată, dar neobosită, a lui Gladiator.

Vronski trecu ușor următoarele două obstacole : șanțul și bariera. Începu să audă însă mai aproape sforăitul și galopul lui Gladiator. Își îndemnă iapa și își dădu seama cu bucurie că Frou-Frou își iuțise cu ușurință mersul. După tropotul copitelor lui Gladiator înțelese că era iar la distanța de mai înainte.

Vronski era în fruntea cursei, tocmai ceea ce voise și îl sfătuisese și Cord. Acum era sigur de izbândă. Emoția, bucuria și dușioșia față de Frou-Frou îi sporiră. Ar fi vrut să se uite înapoi, dar nu îndrăznea, ci căuta să se liniștească și să nu-și mai îndemne iapa, ca să-i păstreze o rezervă de energie egală cu aceea pe care, după cum simțea, o mai avea Gladiator. Rămăsese numai un obstacol, cel mai greu. Dacă-l va trece înaintea celorlalți, el va sosi primul. Vronski se apropia de bancheta irlandeză. Văzu de departe bancheta, o dată cu Frou-Frou. Amândoi, om și cal, avură o clipă de îndoială. Observă nehotărîrea în urechile iepei și ridică cravașa. Simți însă că îndoiala îi fusese neîntemeiată deoarece calul știa ce trebuie să facă. Își iuți pasul, ridicînd cadența, exact cum dorise Vronski, se desprinsese de pămînt și se lăsă în voia inerției, care o duse departe peste șanț, și în același tact, fără nici-o sfortare, în același pas, Frou-Frou își continuă cursa.

— Bravo, Vronski ! auzi glasuri dintr-un grup de spectatori.

Știa că erau cei din același regiment cu el și prieteni, care stăteau lîngă obstacol. Nu putu să nu recunoască glasul lui Iașvin. Dar de văzut, nu-l văzu.

„Oh, scumpa mea !“ se gîndi Vronski la Frou-Frou, ascultînd cele ce se petreceau în urmă. „A sărit !“ își zise el, auzind din spate tropotul lui Gladiator. Rămăsese ultimul șanț cu apă, lat de un metru și jumătate. Vronski nici nu se uită la el. Dar vrînd să ajungă primul, cu mult înaintea celorlalți, el începu să-și îndemne iapa din frîu, cu mișcări circulare, așa că Frou-Frou își ridică și își pleca botul în tactul salturilor. Vronski simți că iapa își cheltuia ultima rezervă. Era learcă de apă nu numai pe gît ci și pe spate. Broboane de sudoare îi apăruseră pe greabăn, pe cap și pe urechile ascuțite. Frou-Frou răsufllă vijelios și scurt. Totuși, Vronski știa că această rezervă îi era prea de ajuns pentru cei patru sute de metri care mai rămăseseră. Numai prin faptul că se simțea mai aproape de pămînt și după elasticitatea mișcărilor, Vronski își dădu seama cît de mult își iuțise iapa alergarea. Trecu șanțul aproape fără să bage de seamă. Frou-Frou zburase peste el ca o pasăre ; dar, în aceeași clipă, Vronski simți îngrozit că întîrziase față de mișcarea iepei și, fără să știe cum, făcuse un gest greșit, de neiertat, lăsîndu-se prea devreme în șa. Poziția lui se schimbă dintr-odată.

Înțelese că se întâmplase ceva îngrozitor. Nu-și putea da încă bine seama ce anume se întâmplase, când fulgerară, chiar pe lângă el, picioarele albe ale armăsarului murg, și Mahotin trecu în goană pe lângă el. Vronski atinse cu un picior pământul, iar iapa se lăsase peste el; de-abia reuși să și-l elibereze, când Frou-Frou se prăbuși pe o parte, sforăind greu. Făcând eforturi zadarnice, cu gâtul ei subțire și nădușit, ca să se ridice, iapa începu să se zbată pe pământ, la picioarele lui, ca o pasăre rănită. O mișcare greșită a călărețului îi rupsesse spinarea. Dar Vronski înțelese asta mult mai târziu. Acum nu vedea decât că Mahotin se depărta mereu; iar el stătea singur, clătinându-se pe pământul încremenit, plin de noroi. În fața lui, răsuflând greu și cu capul întors spre dînsul, Frou-Frou îl privea cu ochii ei minunați. Încă neînțelegînd ce se întâmplase, Vronski trase calul de frîu. Iapa începu să se zbată din nou ca un pește, făcînd să scîrție aripile șei. Își eliberă picioarele de dinainte dar — nefiind în stare să-și ridice crupa — se zbatu și se răsturnă iarăși pe o parte. Cu fața crispată de furie, palid, cu falca de jos tremurînd, Vronski o lovi cu călcîiul în pîntece și începu s-o tragă din nou de frîu. Dar Frou-Frou nu se mai mișcă, ci — vîrîndu-și botul în pământ — se uita numai la stăpîn cu privirea ei grăitoare.

— A-a-a — gemu Vronski, luîndu-se de cap. Ah! Ce-am făcut? răcnii el deodată. Am pierdut și cursa! Și vina e numai a mea, o greșeală rușinoasă, de neiertat. Și iapa asta dragă, nenorocită, pe care am ucis-o. Ah, ce-am făcut!

Multă lume, un doctor, un subchirurg și ofițeri din regimentul său alergă spre el. Spre nenorocul lui, Vronski se simțea teafăr. Iapa își frînse spinarea. Hotărîră s-o împuște. Vronski nici nu putea răspunde la întrebări, nu putea vorbi cu nimeni. Se întoarse și, fără să-și ridice șapca de jos, o luă razna pe hipodrom, neștiind încotro merge. Se simțea nenorocit. Întîia oară în viața lui i se întâmplase o nenorocire; o nenorocire cu atît mai insuportabilă cu cît numai el era de vină de ceea ce se întâmplase.

Iașvin îl ajunse din urmă cu șapca și-l însoți pînă acasă. Peste o jumătate de ceas, Vronski își reveni. Dar cursa aceasta a rămas multă vreme pentru el una din cele mai grele și mai chinuitoare amintiri din viața lui.

Din romanul „Ana Karenina“, Editura de stat pentru Literatură și Artă, 1950. Traducere de M. Sevastos și R. Donici.

Iuri V. TRIFONOV (n. 1925)

Iuri Valentinovici Trifonov și-a manifestat de timpuriu înclinațiile pentru scris, ceea ce l-a determinat să-și facă studiile superioare la Institutul de literatură „Maxim Gorki” din Moscova pe care îl absolvă în 1949. Primele sale încercări de proză sînt publicate în 1947, iar în 1950 îi apare romanul *Studentii*, care avea să fie distins cu Premiul de Stat în 1951.

Prezent în diverse reviste literare cu povestiri în care se face remarcant prin acuitatea analizelor psihologice ale personajelor sale, I. V. Trifonov revine în librării (1961) cu un roman, *Potolirea setei*, după care s-a realizat în 1965 un film cu același titlu. După 1969, cînd publică culegerea de povestiri *Șapca cu cozorocul mare* și volumul de nuvele *Schimbul*, producția sa literară se amplifică într-un ritm mai susținut : în 1970, volumul de povestiri *Jocuri în amurg* și cel de nuvele *Bilanț provizoriu* ; în 1971 romanul *Un lung bun rămas* — apărut și în limba română — ; în 1973, romanul *Nerăbdarea* ; în 1976 romanul *O altă viață* și volumul de nuvele *Casa de pe chei*.

Povestirea din volumul de față ne introduce în lumea copiilor moscoviți pentru care lunile de iarnă devin un fericit prilej de a se deda, cu neostoită patimă, hocheiului pe gheață. Este o narațiune alertă, în care reacțiile de o cuceritoare spontaneitate ale micilor eroi pornesc cînd pe fîgașul pozelor, cînd pe cel al atitudinii mature, în fața problemelor grave.

ÎNVINGĂTORUL SUEDEZILOR

Toți băieții din blocul lui Alioșa, din blocurile învecinate și de pe toate străzile din apropiere erau nebuni după hochei. Și nici nu e de mirare, doar locuiau cu toții în preajma stadionului.

Uriaşul stadion se înălţa peste blocurile din jur ca o stîncă în mijlocul unui ocean de acoperişuri. Seara, el inunda cerul cu lumina strălucitoare a reflectoarelor sale ; umplea străzile cu mulţimi de zeci de mii de oameni, le bloca cu automobilele lor, iar fluierăturile homerice, rumoarea şi cite un oftat colectiv zguduiau văzduhul şi se auzeau pînă departe.

Şi atunci băieţii îşi pierdeau capul.

Alioşa avea doisprezece ani. Era un băiat ca toţi ceilalţi : se ducea la şcoala de lîngă depoul de tramvaie, creştea porumbei în balcon şi se pricepea ca nimeni altul să pătrundă pe stadion fără bilet. La fel ca toţi ceilalţi băieţi, el plimba pucul pe patinoarul din curtea blocului şi era îndrăgostit de faimosul hocheist Edik Duganov. A fost deci un băiat obişnuit, un puştan ca oricare altul, pînă în ziua în care o întîmplare fericită...

De fapt, e mai bine să luăm totul de la început. Aşadar, în curtea din spatele blocului se afla un patinoar. Cu mantinele de lemn, adevărate, şi cu un puc adevărat, pe care fiecare îl mîna cu ce avea la îndemînă, unii cu un simplu băţ, alţii cu o bucată de crosă ruptă, iar Alioşa cu un vătrai de sîrmă cu capătul îndoit. Pe acest petec de gheaţă, înghesuit între sala cazanelor şi garajele locatarilor, în fiecare zi, băieţii încingeau cite o luptă îndîrjită. Ei îşi aveau „dinamoviştii“ şi „militarii“ lor, îşi aveau „canadienii“ şi „cehii“ lor, vedete, ghinionişti, talentaţi leneşi şi începători timizi. Fiecare din ei îşi luase un nume răsunător. Alioşa ar fi vrut să i se spună Dugan, dar admiratori ai Marelui Edik erau extrem de numeroşi şi nici unul nu era dispus să-i cedeze altuia această onoare. Erau acolo şi cei doi fraţi Warwick — Ghenca şi Tolea Seleznev, şi faimosul jucător suedez supranumit Tumba — Jenak Lobov, un flăcăiandru solid, cu picioarele groase şi strîmbe şi cu vocea aspră. El încălca de fiecare dată prevederile regulamentului căci, în timpul jocului, îi îmbrîncea pe toţi, ca un elefant. Jocurile la care lua şi el parte se încheiau, de obicei, cu bătaie.

Încăierările dintre ei încetau însă ca prin farmec în zilele marilor meciuri de hochei. Atunci erau cu toţii la unison. Complicata procedură a pătrunderii pe stadion fără bilet de intrare impunea acţiuni comune şi bine coordonate.

Oh !... Serile marilor meciuri !...

Marşa de lumină a reflectoarelor deasupra stîncii întunecate a stadionului ! Nerăbdarea sărbătorească, delirantă, plină de nervozitate, o nerăbdare de nepotolit ! Muzica revărsîndu-se din difuzoare şi spărgîndu-se cu zgomot de aerul îngheţat !

Contactul cu viaţa de bărbaţi adevăraţi !

Apoi, muzica înceta brusc. Două echipe, una în tricouri verzi şi alta în tricouri portocalii, se aliniau pe gheaţa strălucitoare. Por-

tarii, în echipamentul lor greoi, trecîndu-și greutatea de pe un picior pe altul, alunecau cu spatele, fiecare către poarta sa. Arbitrul, zvelt și rigid, în pantaloni negri strîmți — un om din altă lume — se apropia de centrul terenului, alunecînd ușor cu o mîină ridicată în sus. Cu un gest elegant, el arunca pucul pe gheață și imediat sărea, parcă speriat, în lături. Țîșnind ca o rachetă, jocul izbucnea.

Trosneau crosele. Scrișnea gheața. De pe urma loviturilor, mantinelele bubuiau înfundat, ca niște tobe. Pe dreptunghiul orbitor de alb al gheții, caruselul „portocaliilor” și „verzilor” se rotea cu repeziciune, amețitor și aproape cu neputință de urmărit. Deasupra acestui ecran licărind în beznă, în norii de fum ai țigărilor, tribunele fremătau ca vrăjite. Iar undeva, jos, pe una din băncile cele mai apropiate de terenul de joc, stătea Alioșa. Cu inima bătîndu-i năvalnic, îl urmărea pe uriașul jucător de hochei în tricou verde, cu numărul 7 pe spate.

Acesta era Duganov. Puțin adus de spate, avînd multe kilograme și un bazin larg. Ciuful lui de păr roșcat strălucea ca o torță. Duganov juca totdeauna fără cască. Părea un leneș imperturbabil în vârtejul goanei și învălmășelii generale.

„Dugan, ar fi cazul să joci și tu!” strigau unii de sus. El nu vîrșise încă în poartă nici un puc și calmul lui enerva publicul. Toți așteptau din partea lui acte de eroism. Chiar atunci, pe loc, în aceeași clipă!

„E-dik, E-dik, E-dik!”, îl îmboldeau toți în cor.

„Afară Dugan!”

„Balerina!”

„La oase!”, strigau alții.

Mii de ochi îl urmăreau cu o ardore nestăvilită. Iar el aluneca fără nici-o tragere de inimă pe lîngă mantinelă de parcă ar fi vrut să stîrnească tribunele.

Și deodată — o mișcare insesizabilă, un fel de scamatorie pe care nimeni n-a apucat s-o înțeleagă. Cu o ușurință de vrăjitor, Duganov s-a strecurat printre doi jucători și, accelerînd puternic, s-a năpustit spre poartă. Unul dintre fundași s-a lungit la picioarele lui dar Duganov a sărit peste el. Al doilea fundaș, încovoiat ca o scoabă, gonia pe urmele lui, străduindu-se să-l ajungă. Dar exista vreun om pe lumea asta care să se poată măsura cu el la viteză?!

Și iată-l singur, față-n față cu portarul. Portarul „portocaliilor”, greoi și neajutorat, a încremenit ca o claie de fîn în cușca sa. După care a făcut o mișcare spasmodică de întîmpinare a pucului. În aceeași clipă, pucul a zvîcnit și în spatele porții s-a aprins becul roșu.

Toate acestea s-au petrecut în decurs de numai trei secunde.

Izbucni un strigăt de entuziasm... Apoi, se auziră fluierături, aplauze și tropăitul a mii de picioare pe băncile de lemn... Duganov aluneca domol spre centrul terenului tirînd crosa după el. Tribunele vuiau. Văzuseră mult așteptatul gol. Dar asta mai mult le-a întărit, stîrnindu-le pofta de goluri. Mai vroiau încă, și alte goluri...

„Ești mare, Dugan ! Bravo, Dugan !“

„Haide ! Haide !“ mugea răgușit Tumba.

Alioșa își strîngea pumnii în mânușile reci ; ochii îi erau plini de lacrimi. Se desfăta în tăcere. Îl desfăta entuziasmul care clocotea în jurul idolului său. Tripleta lui Duganov părăsi gheața pentru două minute. Cînd a revenit Duganov pe teren, tribunele au început iar să fiarbă, cerîndu-i alte goluri. „Verzii“ i-au înghesuit pe „portocalii“ în zonă. Era acolo un trosnet neînterupt, ca și cum s-ar fi spart lemne cu mai multe topoare, dar „se lucra“ atît de subtil, cu atîta finețe și iuțeală, încît ochiul nu putea distinge ce se întîmplă.

Al doilea gol a fost înscris de Duganov în stilul său obișnuit, dar atît de personal : a străpuns în mare viteză blocada fundașilor, a ocolit poarta prin spate și printr-o lovitură scurtă, ca de pumnal, a introdus pucul. Au mai urmat și alte goluri. Apoi, a venit pauza. Pentru a mai distra puțin publicul înghețat, difuzoarele au revărsat peste spectatori muzică de jazz, în timp ce femeii grase, cu halate albe peste hainele îmblănite, se strecurau printre rîndurile de bănci oferind vin fiert și crenvurști calzi. Toată lumea țopăia ca să se încălzească și tribunele duduiau sub tropăitul picioarelor.

În repriza a treia, a avut loc evenimentul de dragul căruia toți băieții cartierului ocupau rîndurile de jos. Din pricina unei lovituri puternice, pucul a zburat din teren și a căzut într-un morman de zăpadă. Arbitrul a pus în joc alt puc și meciul a continuat. Dar spre mormanul de zăpadă s-au năpustit, din toate părțile, zeci de puștani. Alergau scufundîndu-se în zăpadă, cădeau, se apucau unii pe alții de picioare. Unul dintre ei, care ajunsese primul, scotocea de zor în zăpadă, căutînd obiectul sacru. Curînd, toți ceilalți s-au prăvălit peste el. Erau acolo și copii de prin alte curți, băieți mai mari ca și prichindei mici de tot, și cu toții, spre amuzamentul spectatorilor, se tăvăleau în zăpadă ca un ghem viu. Alioșa se pomeni fără căciulă. Gura îi era plină de zăpadă. Tumba stătea în mijlocul grămezii și se scutura ca un urs. De gîtul și de umerii lui se agățaseră mai mulți puști, dar Alioșa vedea că el ține, strîns în dinți, micul și mult visatul disc negru. Toți trăgeau de el, căznindu-se să-l doboare, și totuși, în cădere, Tumba a reușit să-și elibereze o mîna și să-i arunce pucul lui Alioșa.

— Prinde-l, Lioșka !

Spectatorii rîdeau în hohote. Un milițian țipa la ei, amenințîndu-i de la distanță, căci nu îndrăznea să intre în zăpada adîncă

pentru a nu-și pierde aerul plin de demnitate. Și, deodată, grămada s-a risipit. Alioșa a revenit în fugă la locul său, strângînd pucul în palma udă, apoi au venit în goană și ceilalți băieți, ultimul fiind Tumba, care nu mai avea nici un nasture la palton.

Stînd pe bancă și încercînd să-și scuture zăpada din cizmulițele lor de pîslă, băieții discutau cu aprindere :

— Ce zici de ăia din blocul 12 ?...

— Era și Kolka Sedoi cu ei...

— Da' ai văzut cîți mucosi au venit ? ! Vreo sută !...

Cu toții erau foarte mîndri de isprava lor. Tumba fornăia, își ștergea cu mînușa fața învinețită și se lăuda cu vocea lui groasă :

— Și cînd i-am dat una lu' ăla !...

Alioșa se uita la obrajii lui umflați, la mîinile grase și roșii din care ieșeau aburi, și se gîndea cu un tainic respect : „E bine, totuși, că Tumba e din curtea noastră. El nu te lasă-n drum“.

Meciul s-a terminat tîrziu. Băieții, istoviți și înghețați, se imbulzeau în mulțime la poarta de nord, așteptînd să apară autobuzul cu echipa învingătoare. Apoi, un timp, au alergat după autobuz. Pentru o clipă, Duganov a apărut la geam, ca într-o străfulgerare, cu căciula lui de ren și un palton foarte frumos de culoarea înghețatei de ciocolată. Duganov se uita drept înaintea sa cu o privire eroică, încruntată. Unul dintre băieți a apucat să ciocănească în geam, dar Duganov nu a întors capul.

Reflectoarele de pe stîlpii înalți s-au stins. Pe strada întunecoasă, oamenii alergau către stațiile de troleibuz, de metro ori de tramvai. Toți fugeau, ca să se mai încălzească. Alerga și Alioșa, agitîndu-și mîinile înțepenite de ger. Știa că acasă îl așteaptă o chelfăneală strașnică din partea mamei („Iar hochei ! Iar ai venit cu picioarele ude !“) și tremura nu numai de frig dar și din pricina emoției prin care trecuse pînă s-au văzut cu pucul în mîinile lor și, poate, și a fricii de chelfăneală. Dar în inima lui, jubila !

★

Iarna se rostogolea peste oraș ca un bulgăre de zăpadă.

Moscova, zgribulită sub geruri, sticlea de polei și fumea a umezeală din cauza unor dezghețuri neașteptate, iar sezonul de hochei își urma cursul obișnuit.

Într-una din zile, pe cînd se întorcea de la școală, Alioșa intră fuga în curte și rămase încremenit. La intrarea în bloc se afla un bărbat cu căciulă de ren și cu un palton scurt de culoarea înghețatei de ciocolată.

— Ia spune-mi, băiatule, unde e apartamentul treizeci și doi ?

Alioşa privea, cu gura căscată, chipul cunoscut din sute de fotografii. De aproape, faimosul jucător nu arăta deloc a uriaş. Era de statură obişnuită, foarte tânăr, zvelt, şi cam aducea a filfizon. Avea în gură o bomboană pe care o tot sugea.

— Aici, ... rosti Alioşa şi se uită, dezamăgit în jurul său; curtea era complet pustie.

— La ce etaj ?

— La cinci.

Era apartamentul vecin cu cel în care locuia Alioşa. Duganov intră în holul blocului, iar Alioşa, după el. S-au urcat amândoi în lift şi Duganov a apăsă pe buton.

Alioşa stătea cu capul aplecat, neîndrăznind să-şi ridice privirea mai sus de ultimul nasture al paltonului de ciocolată. Inima îi bătea mai să-i spargă pieptul. Au ajuns în tăcere la etajul cinci şi au ieşit împreună din lift.

— Şi tu, tot aici ? a întrebat Duganov.

— Nu, dincoace ! a murmurat Alioşa.

Probabil că avea o expresie ciudată pe faţă, pentru că bunica l-a întrebat speriată :

— S-a întâmplat ceva ?

— A venit Duganov ! E aici, la etajul nostru. Taci ! a şuşotit Alioşa şi, aruncându-şi geanta pe jos, şi-a lipit urechea de tăietura din uşă deasupra căreia scria „Scrişori şi ziare“. Bunica nu-i da pace : „Cine ? Ce ?“ Iar Alioşa i-a şoptit furios că o să-i explice totul pe urmă. Bineînţeles, de masă nici nu putea fi vorba deocamdată. Alioşa şi-a cărat schiurile pe holul palierului şi a început să le ceruiască. Timp de o oră a tot frecat la schiuri. Pînă la urmă, din apartamentul 32 a ieşit Maika Sorokina, cu paltonul ei de blană creată şi cu o pălăriuţă minusculă, iar în urma ei — Duganov.

Maika era înaltă şi slabă, avea părul negru, ochii verzi şi o voce foarte pătrunzătoare. Cînd rîdea în casă se auzea şi la alte etaje. Maika era studentă, dar Alioşa îi spunea, ca şi pînă atunci, Maika, şi o socotea o fetişcană pentru că anul trecut încă mai era şi ea în aceeaşi şcoală cu el. Iar acum Duganov o ţinea de braţ ca pe cine ştie ce artistă. Cei doi au trecut pe lîngă el fără să-i arunce măcar o privire lui Alioşa care îşi freca schiurile de zor. Duganov îi povestea ceva Maikăi iar ea rîdea. Dar nu prea tare.

În aceeaşi seară, Alioşa a împărtăşit băieţilor vestea cea mare. Dar nu l-a crezut nimeni. Cum aşa, să vină Duganov, doar aşa, de florile mărilor, la Maika Sorokina ? Nu se poate ! Aiureli ! În primul rînd, el are maşină şi nu umblă pe jos, a spus unul. În al doilea rînd, este însurat, a precizat altul care ştia că locuieşte pe

„Pervaia Meščianskaia“. Un al treilea a susținut că Duganov nu stă pe „Meščianskaia“ ci pe „Sokol“. El știe asta în mod precis pentru că i-a spus-o un băiat din echipa de copii nr. 1. Dar și cel cu „Meščianskaia“ își avea „băiatul lui“ — din echipa secundă de juniori. Între cei avizați s-a încins o ceartă aprigă, s-au spus insulte și pînă la urmă totul s-a terminat cu bătaie.

Curînd după aceea, unul dintre cei ce luaseră parte la dispută a întîlnit-o pe Maika pe stradă și a întrebato direct unde locuiește Edik Duganov. La care Maika s-a înroșit îngrozitor, i-a spus „Ești nebun la cap!“, și a trecut mai departe. Dar nici după acest incident nimeni nu vroia să-l creadă pe Alioșa.

Abia după trei zile a venit confirmarea : în plină zi, în văzul tuturor, Duganov împreună cu Maika au ieșit din bloc și s-au urcat într-un taxi. După aceea, i-au tot văzut întîlnindu-se în curte sau pe stradă, în fața blocului. Alioșa a devenit martorul involuntar al acestor întîlniri. Îl chinuiau curiozitatea și gelozia și timiditatea și conștiința apăsătoare a propriei nimicnicii. Se pare că încerca primele chinuri ale dragostei neîmpărtășite.

Serile, cînd cei doi tineri zăboveau în fața intrării, el se tot învîrtea în preajma lor. Cînd auzea liftul oprindu-se la etajul cinci, el se repezea la ușă în speranța că-l va zări pe Duganov. Uneori Duganov schimba cu Alioșa două-trei cuvinte („Cum merge cu școala, bine? Ei, bravo!... Dar cum te cheamă pe tine?“) și îi oferea chiar bomboane. Alteori, trecea pe lîngă el fără să-l recunoască și parcă fără să-l vadă. Iar pe Alioșa îl lua cînd cu fierbînteală, cînd cu frig.

Cînd Alioșa se ducea la patinoar, băieții îl asaltau cu întrebările :

— L-ai mai văzut pe Duganov ? Ce mai spune ?

Ei aveau impresia că cei doi discută de la egal la egal. Și cum ar putea fi altfel cînd ei folosesc același ascensor ?! Alioșa își dregia glasul și răspundea dîndu-și importanță :

— L-am văzut, bineînțeles. Aseară. Bătrîna tocmai mă trimisese la farmacie... Cînd mă-ntorc — ei stăteau la intrare și se sărutau. I-am salutat și...

Dar asta nu interesa pe nimeni.

— Cînd joacă cu cehii ?

— Dar formația, se știe ?

De data asta trebuia să inventeze :

— Dugan a spus : îi batem fără probleme. Cît despre formație, ea ar fi cam următoarea...

Singur Tumba nu-i putea ierta lui Alioșa această neașteptată popularitate. În timpul meciurilor dintre ei, îl urmărea cu o îndîrjire răutăcioasă, îl doboră pe gheață și, în general, căuta în fel

și chip să-l umilească, acolo pe gheață, ca jucător. Îl împingea din spate, îi puneă piedică, ba mai și râdea de el :

— Asta-i joc în forță ! Și dacă ai genunchi slabi n-ai ce căuta pe gheață.

Dar tocmai în privința genunchilor, Tumba era mai slab decât Alioșa ; gras, greoi, el era nesigur pe patine și nu știa nici să patineze cu spatele. În schimb, în grămadă era de neînlocuit.

Într-una din zile, în timpul unei înfruntări pe gheață, a apărut Duganov în curtea blocului. Alioșa l-a zărit cel dintîi și i-a strigat de la distanță :

— Nene Edik, explicați-ne și nouă treaba asta !

— Ne-ne E-dik !, l-a îngînat Tumba în bătaie de joc cu glasul lui fornăit, de bas. Ia te uită, unde era nepotelul !...

— El spune, continuă Alioșa, că te poți împinge cum vrei... din spate, cu coatele... Cică așa joacă și canadienii...

— Cine spune asta ? a întrebat Duganov.

— Păi, ăsta, Jenka !

Tumba s-a îmbufnat îndată și a protestat cu artag :

— N-am spus așa ceva ! Eu am vorbit... așa, în general !

— Stai, nu țipa, i-a spus Duganov. Te-am văzut eu cum joci. În primul rînd patinezi prost...

— Da' ce, parcă ei patinează bine ?

— Ia te uită ce gură are ! Duganov a clătinat din cap a mirare. Băieți, am să vă explic îndată ce înseamnă jocul în forță...

Ușor, dintr-un pas, Duganov a sărit peste garduleț și a pășit pe gheață. Ghetele lui, cu talpă groasă și albă, au prins să aluneca și el era cît pe aci să-și piardă echilibrul, dar, bineînțeles, s-a redresat imediat. Într-o clipă, băieții l-au înconjurat pe Duganov. S-a apropiat și Tumba.

— Da, a spus Duganov, întorcîndu-se spre Alioșa. Între timp, tu repede-te pînă la etajul cinci și spune-i că o aștept în curte.

Alioșa a pornit, șontic-șontic, pe patine, cît a putut de repede ; trebuia să se întoarcă imediat pe patinoar. I-a deschis chiar Maika. Era în halat, nepieptănată și mesteca ceva.

— Îmbracă-te repede ! Dugan te așteaptă în curte ! i-a zis Alioșa dintr-o răsufare.

— Ce spui ? Ce spui ? a întrebat Maika, plină de importanță și a roșit. Cine mă așteaptă ?

— Duganov ! Așteaptă jos, în curte.

— Nu-i nimic. Să aștepte ! Spune-i că vin îndată.

Anna Kuzminicina, mama Maikăi, a scos capul pe ușă și, pe un ton în care se simțea iritarea, a întrebat cine a venit.

— Alioșka, i-a răspuns Maika. L-a trimis Edik ; mă așteaptă jos, în stradă.

— Care Edik ?

— Edik. Ce, nu-l știi pe Edik ?

— Aa, Edik... Tânărul acela roșcovan ? Sportivul acela ?... Bine, dar ce-i cu zarva asta în curtea blocului ?

— Întreabă-l pe Alioșa. Maika apucă clanța ușii. Deci, spune-i că am să cobor... să zicem peste vreo douăzeci de minute.

Alioșa simțea că-l prinde indignarea. Marelui Edik să i se spună „sportivul acela“ și pe deasupra „tânăr roșcovan“ ! Dar n-a lăsat să se vadă acest lucru. Se obișnuise de mult cu faptul că femeile nu pricep nimic din sport și privea asta cu un aer de filosof.

A ieșit din bloc în mare grabă și a ajuns în curtea peste care se așternuse lumina blândă a asfințitului... Pe patinoar era o hăr-mălaie neobișnuită, dar plină de entuziasm : Duganov, cu crosa în mîini, se agita într-un grup de puștani. El juca ! Și uitînd de toți și de toate, Alioșa se repezi spre patinoar...

★

Apoi, Duganov a dispărut pentru mai multe zile.

Maika umbla plină de îngîmfare și nu se saluta cu nimeni. Fusese totdeauna o închipuită, dar acum îngîmfarea ei părea ceva exagerat. Și Alioșa nu îndrăznea s-o întrebe de Duganov. Își dădea seama că se certaseră.

La sfîrșitul lui februarie, la Moscova au sosit suedezi. Ei urmau să joace cu echipa lui Duganov. Afișe răspîndite în tot orașul anunțau evenimentul cu litere de-o șchioapă. Atunci s-a întîmplat ceva tragic, ceva care a dat o lovitură de moarte tuturor băieților din împrejurimile stadionului. Administrația stadionului a descoperit spărtura din gardul împrejmuitoare (o bară de fier desprinsă la unul din capete) și într-o zi au venit niște muncitori cu un aparat de sudură. În mai puțin de zece minute, totul se terminase. Această tragedie s-a petrecut chiar în ajunul meciului cu suedezi.

Seara, în locuința lui Alioșa s-a auzit soneria de la ușă. Pe palier era Duganov.

— Salut, Lionea. Vino, o clipă, a spus el făcîndu-i semn lui Alioșa cu degetul.

„A și uitat cum mă cheamă !“, gîndi Alioșa cu amărăciune. Au coborît la etajul inferior și s-au apropiat de fereastră.

— Am o ultimă rugămintă, a spus Duganov în șoaptă și a pus mîna pe umărul lui Alioșa. Du-te pînă la Maika și spune-i să vină neapărat mîine, după meci, la chioșcul de ziare. Dar așa să-i spui. Neapărat. Înțelegi ?

— Înțeleg. La chioșcul de ziare...

— Da. Spune-i că e foarte..., foarte necesar...

Duganov se comporta cam ciudat. Era neliniștit și parcă nu mai semăna cu el însuși. Alioșa ar fi dorit să alerge imediat la Maika, să-l liniștească pe Duganov, dar împotriva propriei lui voințe se auzi spunînd :

— O să-mi dați un bilet pentru mîine ?

Duganov scoase din buzunar o hîrtie albă.

— Uite o invitație. Te aștept în curte. Apoi s-a uitat la ceas. Am la dispoziție zece minute...

Maika nu era acasă. Anna Kuzminicina i-a spus că ea învață împreună cu o prietenă, în blocul 14. Alioșa a dat fuga pînă acolo. Într-o cămăruță strîmtă, luminată de o veioză mică cu abajur verde, cînta un radio și cîteva perechi, băieți și fete, se mișcau lent, în sunetele muzicii. Maika l-a zărit pe Alioșa și a ieșit pe coridor. După ea a ieșit și tînărul cu care dansase. Alioșa i-a transmis la repezeală toată povestea cu chioșcul de ziare și, tocmai cînd voia să o ia la fugă înapoi, Maika îi spuse :

— Transmite-i că n-am să vin.

— Cum asta, n-ai să vii ? s-a mirat Alioșa. El a zis să vii neapărat.

— N-am să vin. Și știe el de ce.

— N-are să vină, a spus și tînărul, care o luă pe Maika de braț și o trase ușor spre el. Iar Maika aproape că s-a lipit de el, zîmbind cu nerușinare, ca o trădătoare, ca și cum n-ar fi mers cu Duganov în taxiuri, nu ar fi stat împreună cu el pe cîte o bancă în parc și nu s-ar fi sărutat niciodată cu el, în gangul friguros, pe întuneric, cînd Alioșa da fuga la farmacie...

Acum, totul era limpede pentru Alioșa. Și el stătea acolo fără să spună nimic.

— Așa că, salut ! i-a zis tînărul, dîndu-i un bobîrnac în creștetul capului.

Alioșa rosti încet și rar :

— Mîine e meciul cu suedezi... Au șase jucători din echipa lor națională...

— Aflăm noi totul din ziare, a mai spus tînărul și a luat-o pe Maika în camera unde cînta radioul.

Alioșa a ieșit pe palier. Ar fi fost bucuros să nu mai dea ochii cu Duganov. Îl compătimea din toată inima. Se gîndea la jocul de a doua zi, la nefericitul Edik, marele Edik, care mîine nu va fi în formă și la femei, ființe capricioase și de neînțeles, care se amestecă în viața bărbaților și, de fapt, nu știu ce vor.

— Ei, cum e ? îl întrebă Duganov ivindu-e din întuneric. Are să vină ?

— Da, răspunse Alioșa.

— Îți mulțumesc, amice! Și la revedere! Duganov îi strinse cu putere mîna, apoi porni alergînd spre poartă, lunecînd în joacă pe ghețușul de pe cărare.

Cu inima strînsă, Alioșa privea după omul înșelat, care alerga fericit. În viața lui, el nu mințise pe nimeni. Niciodată!

★

Hocheiștii suedezi, cu tricourile lor în dungi galbene și negre, parcă erau niște viespi. Și ca niște viespi întăritate își apărau cui-bul — o cușcă șubredă în care se agita un portar uriaș, cu o figură impasibilă de suedez. Ce nu făcea acest portar? Sărea drept pe crosă, se trîntea cu burta pe gheață, își depărta picioarele în „șpagat” ca gimnastele și, ca un adevărat scamator, prindea pucul în aer. Iar tribunele îi aplaudau cîrajul și dibăcia. Dar pucul nime-rea în poarta lui din ce în ce mai des. Hocheiștii moscoviți purtau tricouri roșii cu umeri albaștri și aveau impresia că pe teren sînt de două ori mai mulți „roșii”.

De data asta, marele Edik s-a întrecut pe sine. Era de nerecunoscut. Nici o clipă de răgaz, nici o urmă din obișnuita lui înce-tineală, plină de înfumurare. Val după val, el își mîna coechipie-rii în zona suedezilor, fiind el însuși în fruntea tuturor. Muncea din răputeri nu-și menaja coastele, se afla pe tot terenul. Aveai impresia că se grăbește să ajungă undeva, cu furie, cu frenezie. Și doar un singur om de pe întregul stadion știa încotro se grăbește Edik. Acest om se afla în tribuna invitaților de onoare. Dar nu se simțea în largul lui, aici. Aici nu se bea bere din pahare din carton cerat, nimeni nu striga „haideți, băieți, haideți!”, cu glasuri răgu-șite, ca de vagabonzi și nimeni nu dădea din coate sau din picioare ca să se încălzească.

Alioșa se gîndea cu o teamă mereu crescîndă la clipa cînd jo-cul va lua sfîrșit. Ce are să-i spună lui Duganov? Cum să-i mărturisească minciuna? Și totodată simțea că-l cuprinde un puternic sentiment de mîndrie. Dar aici nu avea cui să i-l împărtășească. În jurul lui se aflau numai oameni necunoscuți, iar băieții erau de-parte, tocmai dincolo de lumina reflectoarelor, care cădea drept în jos, ca o cortină, acolo unde se mișcau în întuneric mii de chipuri încețoșate, unde vuiau tribunele, unde răsunau flulieri striden-te și unde aburul fierbinte al respirațiilor se ridica spre cer...

Suedezi au fost învinși. Cu crosele ridicate în sus, eu au sa-lutat tribunele în limba lor. Apoi, cele două echipe s-au strîns în mijlocul ptinoarului și, deodată, au năvălit în jurul lor fotorepor-terii care țopăiau caraghios pe gheața alunecoasă, sprijinindu-se unii de alții.

Alioşa se strecura cu greu spre ieşire. Mulţimea se revărsa valuri-valuri din tribune, blocînd trecerea îngustă. Din toate părţile se auzeau glasuri îngheţate, pline de bucuria victoriei.

— Ei, azi Dugan a fost în formă !

— Toţi au jucat grozav !

— Duganov e nemaipomenit ! E mare de tot !

În scurt timp, stadionul s-a golit.

Alioşa s-a apropiat tiptil de chioşcul de ziare, închis de multă vreme, întunecat la această oră târzie. Încă de departe l-a zărit pe Duganov care stătea cu coatele sprijinite de tejgheaua chioşcului. În spate avea un sac de sport, iar într-o mînă ţinea crosa.

Timp de cîteva minute, Alioşa l-a privit în tăcere, din spatele unui stîlp de beton. O dorinţă laşă de a fugi, mila faţă de Duganov, admiraţia pentru el, toate se luptau în inima lui. Pînă la urmă, învingîndu-şi sentimentele, Alioşa a ieşit din spatele stîlpului.

— Bună seara, nene Edik !...

— Eh, da' ce-i cu tine ? l-a întrebat Duganov.

Alioşa tăcea încurcat, neştiind ce să răspundă.

— Nu mă recunoaşteţi ? a întrebat el deodată.

— Ba da, te recunosc. Dar sînt tare obosit, măi băiete, aşa că te rog să mă scuzi... Duganov căscă, se uită la ceas şi, întorcîndu-i spatele lui Alioşa, se prijiu cu mîna de tejghea.

Alioşa şi-a dat seama că n-o să aibă curajul să-i mărturisească totul lui Duganov. Pentru nimic în lume. Dar nici să plece acasă nu putea, nu era în stare. Şi au continuat să stea, aşa, un timp, amîndoi, fără să spună nimic.

Apoi Alioşa a zărit-o pe Maika. Apăruse în poarta stadionului. Se îndrepta direct spre chioşc. Tocurile ei răsunau ritmic şi zgomotos în aerul geros al serii. Duganov şi-a aranjat cureaua sacului de sport pe umăr şi a pornit în întîmpinarea ei. Păşea agale, ca şi cum apariţia fetei acolo n-ar fi fost ceva surprinzător.

Pe la mijlocul incintei, cei doi s-au întîlnit. Duganov a luat-o pe Maika la braţ şi, împreună, au dispărut dincolo de poartă.

Alioşa a pornit şi el spre ieşire, numai că el s-a îndreptat spre poarta de est, care era mai aporape de casă. Păşea rar prin incinta asfaltată şi pustie. Şi deodată s-a simţit atît de obosit, de epuizat de emoţii şi de împăcat cu el însuşi de parcă el ar fi jucat cu suedezi.

Din volumul „Estafeta“, Editura Fizkultura i Sport, Moscova, 1983. Traducere de Gh. Derevencu.

Mark TWAIN (1835—1910)

După ce a ucenicit, începînd de la 13 ani, în mai multe tipografii, după ce a pilotat nave fluviale pe Mississippi, Samuel Langhorne Clemens devine, în 1862, reporter, iar, în anul următor, începe să scrie scurte proze semnîndu-le Mark Twain, nume sub care a pășit alături de marile personalități ale literaturii universale.

Scrierile în care evocă anii copilăriei — *Aventurile lui Tom Sawyer* și *Aventurile lui Huckleberry Finn* — Twain le-a alăturat romanele și povestirile în care face critică socială, învăluind-o într-un umor cu amplu registru, care merge de la ironia fină pînă la sarcasmul necruțător.

În nenumăratele lui peregrinări prin lume, cînd singur, cînd cu familia, Twain face un popas destul de lung și în Elveția unde remarcă, fără îndoială, modul ostentativ de a face alpinism al unor turiști plini de bani și de ifose. El nu ezită să scrie la persoana întii rela-tarea unei ascensiuni în care apare de foarte multe ori în situații ridicole, ironia lui mușcătoare îndreptîndu-se, de fapt, spre cei ce fac un alpinism de paradă.

ASCENSIUNEA MUNTELUI RIFFEL

În timp ce călătoream prin Elveția, de îndată ce am ajuns la Zermatt, am folosit chiar prima seară pentru a mă documenta în mod amănunțit asupra cerințelor unei ascensiuni alpine.

Mi-am procurat cărți și am studiat tot ce se referă la aceasta. Am găsit, printre altele, următoarele sfaturi: în primul rînd, trebuie procurate ghete durabile, prevăzute cu ținte ascuțite, precum și un alpenstoc care trebuie să fie făcut dintr-un lemn foarte re-

zistent, întrucît ruperea lui poate să te coste viața. În afară de acestea, trebuie să iei cu tine un piolet pentru cioplit trepte în gheață și o scară pentru trecerea peste crevasele care nu pot fi ocolite. Nu puțini sînt turiștii care, uitînd scara, au fost nevoiți să rătăcească ore întregi ca să găsească un loc de trecere potrivit.

Indispensabilă este și o frînghie trainică, lungă de 150-500 picioare, pentru coborîrea pe pereții prăpăstioși și alunecoși. Foarte folositor este și un cîrlig din oțel rezistent pentru cățărarea pe pereții de stîncă abrupti și netezi. Turistul aruncă în sus cîrligul fixat de un capăt al frînghiei, întocmai ca un lasso, pînă cînd acesta rămîne agățat de o ieșitură a stîncii, după aceea el se catără cu ajutorul mîinilor și picioarelor, în sus, pe frînghie. În acest timp, el nu trebuie să se gîndească deloc că, în cazul în care cîrligul nu ar rezista, s-ar putea prăbuși și ateriza într-o regiune a Elveției unde nimeni nu-l așteaptă. Cu o altă frînghie — și acest lucru este foarte important — alpinistii se leagă temeinic unul de altul, pentru ca în cazul în care unul din ei s-ar prăbuși într-o prăpastie sau într-o crevasă, ceilalți să opună rezistență căderii și să-l poată trage cu frînghia în sus. Mai sînt necesare o bucată de tifon, pentru a-ți feri fața de zăpadă, măzărliche, grindină și vînt, precum și o pereche de ochelari albaștri pentru a te ocroti de strălucirea orbitoare a zăpezii. În sfîrșit, mai e nevoie de oameni care să poarte proviziile de alimente și vin, instrumentele pentru cercetări științifice și păturile de lînă.

În încheiere, am citit reportajul asupra groaznicei aventuri prin care a trecut dl. Whymper cînd s-a cățărat pe Matterhorn la 5 000 de picioare deasupra orașului Breuil. El își croise cu atenție un drum de-a lungul unei prăpastii a cărei margine era acoperită de o cornișă întărită de zăpadă. Versantul cobora cîteva sute de picioare pînă la albia unui torent care, după o serpentină, se prăvălea la alte 800 de picioare adîncime, într-un ghețar. Whymper a alunecat și s-a prăbușit. Să-l ascultăm chiar pe el: „Din cauza greutății rucsacului, m-am dezechilibrat și am aterizat la 12 picioare mai jos pe stîncă; am ricoșat și am fost proiectat cu capul în jos către albia pîrîului. Alpenstocul mi-a zburat din mînă și a căzut în salturi din ce în ce mai mari, ba peste gheață, ba peste pietre, cu care ocazie m-am lovit de mai multe ori, puternic, la cap. La ultimul salt m-am rostogolit prin aer, ca o sfîrlează, la o distanță de 50 pînă la 60 picioare, de pe un mal al pîrîului pe celălalt, unde m-am izbit de stîncă, din fericire cu partea stîngă a corpului. Aici, costumul meu s-a agățat pentru o clipă și am aterizat cu spatele în zăpadă, oprindu-mă astfel din cădere. Spre norocul meu, zăceam cu capul în sus și după cîteva căutări încordate am găsit cu mîinile un punct de sprijin, exact deasupra pră-

pastiei, la capătul pîrîului. Alpenstocul, pălăria și vâlul de tifon zburaseră pe dinaintea mea și dispăruseră, iar zgomotul pe care îl făcuseră pietrele dislocate prin căderea mea, lovindu-se de ghețar, îmi spunea limpede cît de aproape fusesem de pieire. În șapte-opt salturi mă prăbușisem cu aproape 200 de picioare și, după alte zece picioare, m-aș fi rostogolit într-un salt uriaș în abis.

Situația mea nu era nici acum lipsită de primejdii deoarece nu-mi puteam da drumul nici pentru o clipă, deși sîngele îmi curgea din douăzeci de răni deschise. De altfel, rănilor cele mai grele, la cap, am încercat să le închid cu mîna, în timp ce cu cealaltă mă țineam zdravăn, dar la fiecare bătaie a pulsului țîșnea un nou șuvoi de sînge. Deodată îmi veni o idee fericită. Am luat un bulgăre mare de zăpadă și l-am aplicat ca un plasture pe cap. Trep-tat, sîngele a încetat să mai curgă. Atunci am început să mă că-tăr ușor și am reușit să ajung la un loc sigur, înainte de a-mi pier-de cunoștința !

Cînd mi-am revenit în simțiri, soarele se apropia de asfințit și pînă am reușit să mă urc pe așa-numita «scară a urșilor» s-a făcut întuneric beznă. Norocul și prudența m-au ajutat să cobor cele 4 700 de picioare pînă la Breuil, fără să alunec măcar o dată sau să-mi pierd direcția¹.

După această aventură, Whymper a trebuit să stea la pat cîteva zile din cauza rănilor, dar îndată ce s-a sculat el a urcat încă o dată același munte¹. Un adevărat alpinist nu procedează decît așa ; nu se poate lipsi de aventură.

Acest reportaj și altele asemănătoare despre pericole de ne-crezut, aventuri și victorii ale alpiștiștilor noștri, m-au înflăcărat teribil. Eram cu totul fermecat și amețit de ele. După cîteva mi-nute de tăcere, m-am ridicat în picioare și am exclamat : „Hotă-rîrea mea e de neclintit !“.

Tonul spuselor mele l-a surprins pe Harris, tovarășul meu de drum. Se uită la mine. Cînd văzu ce era scris în ochii mei, păli vizibil și îngăimă : „Vorbește !“ La care îi răspunsei cu un calm simulat : „Vreau să urc muntele Riffel !“.

¹ Cronica acestui munte uriaș menționează multe catastrofe cărora le-au căzut jertfă alpiștiștii. Cea mai cunoscută este prăbușirea membrilor unui grup de patru englezi (format din Whymper, despre care a fost vorba mai sus, lord Douglas, Hudson și Hadow), care a întreprins o ascensiune a Mat-terhornului cu călăuzele Croz, Taugwalder (tatăl și fiul) și Javelle în 1865. Frînghia care lega între ele cele opt persoane s-a rupt și trei englezi îm-preună cu călăuza Croz s-au prăbușit la 1 200 metri, așa încît numai Whym-per și trei călăuze s-au putut menține pe loc.

De spaimă, bietul meu prieten se prăbuși de pe scaun ca trăs-nit. Mă conjură să renunț la intenția mea — nici un tată nu l-ar fi putut ruga mai fierbinte pe fiul său — dar rămăsei surd la implorările lui. În cele din urmă, cînd văzu că hotărîrea mea e de ne-zdruncinat, renunță la rugăminți și numai suspinele amare care îi izbucneau din piept întrerupeau tăcerea noastră adîncă. Eu stăteam nemișcat ca o statuie, cu privirea ațintită în gol.

În sufletul meu mă și luptam cu toate primejdiile muntelui sălbatic, în timp ce prietenul meu, cu ochii în lacrimi, dar înmărmurit de admirație, se uita la mine. În sfîrșit, îmi căzu la piept mișcat și strigă copleșit de emoție: „Harris al tău n-o să te părăsească niciodată. Să murim împreună!“.

Atunci începui să laud cu glas tare credința nestrămutată a prietenului meu care, pînă la urmă, uită aproape cu totul de frică. Acum ardea și el de dorința de a porni în aventură. A vrut să comunice imediat călăuzelor că vom pleca la ora 2 dimineata, dar îi explicai că la ora aceea nu vom avea desigur nici un spectator și că plecarea la o oră atît de matinală nu are loc de obicei din sat, ci după primul popas de noapte pe munte. Îi explicai că vom părăsi Zermattul a doua zi între orele 3 și 4 după-amiază; pînă atunci ne rămînea destul timp ca să discutăm toate problemele cu călăuzele și să atragem atenția publică asupra celor întreprinse de noi. Apoi mă dusei la culcare dar nu izbutii să-mi găsesc liniștea!

Cine are de gînd să pornească într-o asemenea ascensiune nu poate niciodată dormi în ajun și așa m-am zvîrcolit toată noaptea, încoace și încolo, în patul meu, de parcă aș fi avut temperatură. Am fost foarte mulțumit cînd am auzit, în sfîrșit, ceasul bătînd de 11 și jumătate. Era timpul să ne sculăm și să ne îmbrăcăm pentru masa de prînz. Complet epuizat, de parcă aș fi fost bătut, am intrat pe la 12 în sala de mese. Marea veste trebuie că se răspîndise căci am devenit de îndată centrul curiozității și interesului clienților. Este deosebit de măgulitor să constitui atracția zilei — dar, dacă s-ar putea, cu condiția să fii lăsat să-ți iei masa în liniște.

Dacă se pornește din Zermatt într-o expediție mare, cunoscuți și străini obișnuiesc să-și lase baltă pentru moment propriile lor planuri și să urmărească dintr-un loc bun plecarea expediției. În cazul nostru, aceasta consta din 198 participanți inclusiv catîrul și din 205 incluzînd vacile. Înainte ca să se fi format și pus în mișcare coloana, se făcu ora 4 după-amiază, apoi urmă cel mai mare spectacol pe care Zermattul îl văzuse vreodată.

Dădui ordin primei călăuze să aranjeze oamenii și animalele în șir, unul cîte unul, lăsînd între ei un spațiu de circa 12 pi-

cioare și să-i lege unul de altul cu o frînghie trainică. Obiecția lui că pe primele două mile drumul este neted și că frînghia devine necesară numai în locurile periculoase mă lăsă rece, deoarece din cărțile mele învățasem că multe din cele mai serioase accidente de munte se întîmplaseră numai datorită faptului că oamenii nu s-au legat din vreme unul de altul. Cu siguranță că din vina mea lista accidentaților nu avea să crească !

Cînd coloana fu aranjată, legată cu coarda și gata de drum, oferî un spectacol într-adevăr splendid. Lungimea ei măsură 3 122 picioare, peste o jumătate de milă ; în afară de mine și Harris, toți ceilalți erau pe jos. Fiecare purta un vâl verde, ochelari albaștri, o eșarfă albă la pălărie, frînghia încolăcită și aruncată pe umăr și pioletul la cîngătoare. Mîna stîngă se sprijinea pe alpenstoc, dreapta strîngea umbrela de ploaie, închisă, iar pe spate era agățată scara; flori-de-colt și bujori de munte împodobeau coarnele vacilor și animalele care cărau bagajele.

Harris și cu mine ocupam locul periculos de la sfîrșitul coloanei, fiecare din noi legîndu-se de cinci călăuze. Pioleții, bastoanele și restul echipamentului nostru le cărau hamalii, în timp ce noi ședeam pe măgăruși, degajați și lipsiți de poveri. Alesesem în special animale mici pentru ca, în caz de pericol, să ne putem depărta picioarele, să le putem pune pe pămînt și să lăsăm măgarul să fugă de sub noi. Nu aș recomanda însă pentru călărie acest animal, cel puțin nu pentru o asemenea excursie, deoarece urechile lui mari limitează perspectiva. Deși noi amîndoi, eu și însoțitorul meu, aveam costume de alpiniști în toată regula, le-am lăsat acasă. În semn de stimă pentru numeroșii turiști de ambele sexe care asistau la plecarea noastră și din considerație față de toți cei pe care i-am fi putut întîlni pe drum, ne puseserăm fracuri. La 4 și 15 minute dădui ordinul de plecare și subalternii mei îl transmiseră imediat mai departe, de-a lungul întregului alai.

În clipa aceea, mulțimea adunată în fața hotelului Monte Rosa izbucni în urale puternice, în timp ce eu, ca răspuns la salut, comandai : „Stați ! Atenție ! Sus !“, la care toate umbrelele din coloană zburară dintr-o dată în sus. Era un spectacol splendid — ceva asemănător nu se mai văzuse niciodată în Alpi — o surpriză totală pentru spectatori care izbucniră îndată într-o adevărată furtună de aplauze. Trecui călare pe dinaintea lor, cu pălăria ridicată, nefiind în stare să-mi manifest în alt chip sentimentele, deoarece de emoție nu puteam vorbi.

Adăparăm animalele caravanei la izvorul care țîșnea dintr-o conductă, la capătul satului, și curînd după aceea lăsarăm în urma noastră lăcașurile civilizației. Pe la ora 5 și jumătate ajunserăm

la podul de pe râul Visp și trimiserăm mai întâi un detașament dincolo, pentru a-l încerca cât e de sigur. Abia după aceea trecu și grosul coloanei fără accidente. De aici încolo, drumul ducea urcând lin printre livezi înverzite, pînă la biserica din Winkelmaten. Fără a cuprinde mai de aproape în raza privirilor noastre această clădire, dădui ordin să se facă o cotitură spre dreapta și trecurăm podul peste râul Findelbach, nu însă fără a-i fi încercat mai înainte rezistența. Apoi o luai din nou spre dreapta și ajunsei curînd într-o mare pășune alpină avînd la margine cîteva colibe dărăpănate.

Locul părea anume creat pentru o tabără de noapte. Am întins deci corturile, am luat cina și am instalat gărzile necesare. După ce am notat întîmplările zilei, ne-am culcat. La ora două dimineața ne-am sculat din nou, ne-am îmbrăcat cu lumina aprinsă, simțindu-ne în acest timp cam înghețați și prost dispuși. Pe cerul întunecat străluceau doar puține stele și vîrfurile înalte ale Matterhornului erau învăluite în mase de nori negri. Întrucît călăuza noastră principală se temea de ploaie, sfătunîndu-ne să amînăm plecarea, mai așteptarăm. Pe la ora 9 am plecat pe un timp destul de senin. Drumul urca acum pieptiș spre înălțimi acoperite cu păduri dese de conifere. Pămîntul era muiat de ploaie și acoperit cu pietriș. Primejdiile și dificultatea drumului mai erau sporite de mulțimea de turiști care ne ieșeau în cale, călare sau pe jos, în timp ce alții ne ajungeau din urmă la urcuș, ne întreceau, ne împingeau și ne înghesuiau.

Ne aștepta însă ceva mai rău : o oră mai tîrziu, toate cele 17 călăuze strigară deodată : „Opriți !” și se adunară la o consfătuire. După cîtva timp ne explicară că după toate probabilitățile ne rătăciserăm. Îi întrebai dacă erau siguri de asta la care răspunseră că n-ar putea susține acest lucru cu toată certitudinea deoarece nici unul din ei nu mai fusese în această regiune, dar chiar dacă nu o puteau dovedi, simțurile le spuneau că se rătăciseră. Socoteau mai ales că e suspect faptul că de atîta timp nu ne mai ieșise în cale nici-un turist.

Iată-ne, deci, la anaghie !

Din prudență nu mai înaintam decît foarte încet și cu mult atenție, întrucît pădurea era foarte deasă. De asemenea, nici nu mai urcam mai sus ci ne învîrteam în jurul muntelui cu speranța că vom da peste vechea noastră urmă. Cînd se făcu întuneric ajunserăm morți de oboseală în fața unei stînci înalte cît o casă. Cînd o văzurăm, oamenilor le pieri complet curajul. Frica și descurajarea începură să-i cuprindă pe toți. Oftau, plîngeau și se văicăreau că nu-și vor mai revedea patria și pe cei dragi, apoi începură să mă blesteme, fiindcă eram inițiatorul fatalei acțiuni. Unii trecură chiar la amenințări !

Trebuia să nu dau nici un semn de slăbiciune. Ținui un discurs în care am arătat că alți alpiniști, înaintea noastră, ajunseseră în situații la fel de periculoase dar scăpaseră în chip fericit datorită curajului și perseverenței. Le promisei ajutor, le arătai cum eram aprovizionați cu hrană pentru mult timp și exprimai, pînă la urmă, speranța că locuitorii din Zermatt nu vor lăsa să dispară o ceată întreagă de oameni fără a trimite în scurt timp o expediție de salvare.

Discursul își făcu îndată efectul. Oamenii desfăcură plini de bunăvoință corturile și curînd erau cufundați într-un somn dulce. Numai Harris și cu mine am rămas treji căci nu mi-aș fi permis niciodată să dorm în fața unui pericol atît de iminent. Mă socoteam răspunzător față de mulțimea de oameni și voiam să fiu treaz dacă vreo avalanșă s-ar fi abătut asupra noastră. Acum știu, în orice caz, că prin regiunea aceea nu există avalanșe dar pe atunci nu știam încă.

Toată noaptea am urmărit amîndoi starea timpului; eu nu-mi luam ochii de la barometru pentru a nu scăpa nici-o schimbare, cît de mică. Dar nici cea mai mică schimbare nu se produse. Nu se poate spune în cuvinte cîtă consolare mi-a adus în acea noapte de disperare acest prietenos și încurajator instrument! Că barometrul era defect și indicatorul de metal nu se mai mișca, am descoperit abia mai tîrziu. Dar dacă vreodată aș mai ajunge într-o situație asemănătoare, nu mi-aș dori un alt barometru decît cel de atunci.

A doua zi dimineata, pe la orele două, toată societatea era la micul dejun și îndată ce se făcu destulă lumină ne legarăm din nou în coardă și începurăm asaltul stîncii. Întîi aruncarăm frînghia cu cîrligul și Harris încercă să se cațere pe ea. Dar cîrligul nu stătea fix. Însoțitorul meu s-ar fi schilodit cu siguranță în cădere, dacă întîmplător nu s-ar fi aflat cineva chiar sub el. Așa că nenorocitul l-a lovit pe acela. Atunci dădui ordin ca frînghia cu cîrlig să fie pusă deoparte. Era periculos să o folosești cu atîția oameni în jur.

Nu mai știam deloc ce să facem, pînă cînd, din fericire, cineva se gîndi la scări. Rezemarăm una din ele de stîncă, doi oameni se urcară sus și, cu ajutorul scării a doua pe care o trăsaseră cu ei, coborîră pe partea cealaltă. După o jumătate de oră, stîncă era cucerită și toată trupa se găsea din nou pe teren drept, ceea ce ne făcu să izbucnim în strigăte puternice de triumf! Dar bucuria nu ne fu de lungă durată căci îndată se ridică întrebarea cum să cărăm sus animalele. Față de această nouă dificultate, ba chiar imposibilitate, ne piedurăm curajul și panica amenința din nou să ne cuprindă. Dar tocmai cînd pericolul era mai mare, furăm salvați într-un mod admirabil: un catîr, care încă de la început

arătase mari înclinații pentru experiențe, încercă să înghită un vas cu cinci funzi de nitroglicerină chiar în imediata apropiere a stîncii. Urmarea fu o groaznică explozie. Toți fură trîntiți jos și o grindină de pămînt și bucăți de stîncă se abătuseră asupra noastră. Cînd ne-am revenit am observat că stîncă dispăruse, spre marea noastră bucurie. Acolo unde fusese mai înainte stîncă se căsca acum o gaură de 30 picioare lățime și circa 15 picioare adîncime, peste care trebuia doar să aruncăm un pod pentru a ne putea continua drumul. Cu urale puternice, oamenii se apucară de lucru. Eu însumi supravegheam munca lor de pionieri. Trebuiau tăiați copaci pentru stîlpii podului și asta nu era deloc lucru ușor fiindcă pioletul nu e prea indicat pentru tăiatul lemnului. Apoi stîlpii fură așezați la rînd în groapă, iar deasupra lor întinserăm șase din scările mele lungi de 40 picioare și, oblic peste ele, încă șase. Am acoperit totul cu un strat gros de crengi pe care am așternut un strat de pămînt, gros de șase țoli. În locul parapetului am întins, de fiecare parte, cîte o frînghie. Podul astfel construit se dovedi atît de trainic încît o coloană de elefanți ar fi putut să-l străbată comod și în deplină siguranță.

Înainte de a se lăsa întunericul, întreaga caravană era de partea cealaltă.

În primele ore ale dimineții următoare, toți erau bine dispuși, în ciuda drumului prăpăstios și plin de pietre care ne ducea printr-o pădure deasă. Întinam încet și cu multă trudă. Curînd însă pe toate fețele apărură o adîncă descurajare căci nimeni, nici măcar călăuzele, nu se mai îndoaia că mergem pe un drum greșit. Despre aceasta vorbea destul de limpede lipsa turiștilor care ar fi trebuit să treacă pe acolo și pe care ar fi trebuit să-i întîlnim. Cît de mult ne rătăciserăm se putea deduce mai ales din faptul că nu dădeam peste nici-o expediție, care totuși trebuia să fi pornit de mult pentru a veni grabnic în ajutorul nostru.

Pentru a combate demoralizarea care ne cuprindea din ce în ce mai mult trebuia să acționăm. Și fără întîrziere. Rar îmi lipsește o idee genială și chiar și atunci îmi veni în minte una pe care am înțeles-o cu toții și care părea să ne asigure cel mai deplin succes. Apucați o frînghie lungă de treisferturi de milă, legați capătul ei de mijlocul unei călăuze și îi poruncii să descopere drumul bun, în timp ce caravana rămase pe loc, în așteptare. Dacă încercarea dădea greș atunci călăuza putea să găsească drumul spre noi după frînghie, dacă însă reușea, atunci trebuia să tragă puternic de frînghie și noi am fi pornit la drum pe urmele lui. Călăuza ne părăsi și dispărură repede din ochii noștri, printre copaci. Dăsfășurai frînghia, în timp ce toți ceilalți urmăreau atenți șerpuirile ei. Aceasta se țira cînd încet, cînd repede. De două sau trei ori, am crezut că,

simțim semnalul convenit, dar de fiecare dată ne-am înșelat. Strigătele de triumf le rămăneau oamenilor în gîtlej. Pînă la urmă însă, după ce am desfășurat o jumătate de milă de frînghie, aceasta încetă deodată să se mai miște. Zăcea inertă. Trecu un minut, trecură două... trei. Ne țineam răsufarea ! Oare călăuza se odihnea ? Căuta să se orienteze de pe o înălțime ? Se informa de la locuitorii muntelui care îi ieșiseră întîmplător în cale ? Sau se lăsase, în cele din urmă, doborît de teamă și epuizare ?

Gîndul la ultima eventualitate mă zdruncină adînc. Tocmai voiam să-i trimit un detașament în ajutor cînd, deodată, simțiți o smuncitură atît de puternică a frînghiei încît mi-o smulse aproape din mîna. Puternicele urale care izbucniră mă unseră la inimă și strigătele „Salvați !”, „Sîntem salvați !” răsunară de la un capăt la altul al caravanei.

Pornirăm fără întîrziere. Un timp drumul fu destul de suportabil, după aceea însă deveni din ce în ce mai greu. După ce străbăturăm cam o jumătate de milă speram ca în fiecare clipă să vedem apărînd ghidul nostru dar nu era nici urmă de el și nici nu puteam presupune că ne așteaptă undeva deoarece frînghia continua să se miște fără încetare. Am dedus din aceasta că de fapt el nu găsise încă drumul dar era probabil condus într-acolo de vreun localnic. Nu ne rămînea altceva de făcut decît să rătăcim mai departe. După trei ore tot rătăceam încă mergînd în neștire. Faptul era nu numai enigmatic dar te ducea pur și simplu la disperare. Pe deasupra, ne simțeam complet epuizați fiindcă, la început, ne-am grăbit absolut inutil, ca să ajungem din urmă călăuza.

La trei după-amiază eram pe jumătate morți de oboseală dar frînghia continua să alunece. Oamenii bombăneau din ce în ce mai tare împotriva ghidului și pînă la urmă izbucniră în înjurături groaznice. Refuzară să mai înainteze fie și un singur pas susținînd că am fi mers toată ziua în cerc fără să ne fi mișcat din loc. Pînă la urmă pretinseră să leg capătul frînghiei de un copac pentru ca astfel ghidul să fie nevoit să stea pe loc și ei să poată pune mîna pe el și să-l ucidă ! Acest lucru mi se păru drept și ușor de realizat așa că dădui ordin în consecință.

De îndată ce frînghia fu legată, expediția se puse în mișcare cu un zel pe care numai setea de răzbunare îl putea insufla. Să fi mers noi vreo jumătate de milă cînd ajunserăm la un povîrniș complet acoperit de pietriș și atît de abrupt încît nici unul din noi nu credea că mai are putere să-l urce. Totuși încercărm. În zadar. După douăzeci de minute, cinci din oamenii noștri aveau picioarele rupte ! Cum încerca unul să urce ținîndu-se de frînghie, aceasta ceda și respectivul venea jos de-a-ndaratelea. Această

constatare îmi sugeră ideea de a determina întreaga caravană să pornească înapoi. Stabilii din nou ordinea de marș, îi legai pe cei ce se țirau de catîrul din urmă și dădui comanda : „Toată lumea se întoarce ; înainte marș !“

În sunetele înviorătoare ale unui marș, cortegiul se puse în mișcare. Asta trebuia să aducă ghidul înapoi gândii eu pe ascuns, astfel frînghia se rupe. Observam cum frînghia aluneca încet pe deal în jos, dar, în clipa plină de bucurie a împlinirii așteptării, suferii cea mai mare decepție. Nu ghidul mult așteptat apăru înaintea ochilor noștri ci un țăp bătrîn și negru, care se zbătea ca un bezmetic.

Cine ar putea să descrie dezamăgirea oamenilor noștri, înșelați într-un mod atît de rușinos. În furia lor voiau să-și stingă setea de răzbunare în sîngele nevinovatului animal lipsit de judecată. Dar eu mă aruncai între ei și jertfă și, cu toate că o sută de pioleți și alpenstocuri ascuțite se ridicară asupra mea, jurai că nu-i voi lăsa să-și ducă la îndeplinire intenția criminală decît trecînd peste cadavrul meu. Știam că numai o minune ar fi putut să-i oprească pe oamenii mei să-și pună în aplicare planul, iar eu să scap cu fața curată. Și astăzi parcă văd groaznicele arme înaintea ochilor mei și mulțimea dușmănoasă, cu privirile încărcate de ură, aruncîndu-se asupra mea ! Tocmai aplecam capul, lăsîndu-mă în voia soartei, cînd deodată simții o zguduitură puternică, de parcă se cutremura pămîntul.

Cauza ? Țapul pentru salvarea căruia tocmai voiam să mă jertfesc se repezi în mine și mă zvîrli printre rîndurile dese ale atacanților mei. Rîsete sonore izbucniră zguduind văzduhul ; eram salvat datorită nerecunoștinței pe care o natură binevoitoare o sădise în sufletul urîciosului animal. Ceea ce toată puterea mea de convingere nu izbutise să facă, reuși hazliul incident. Ei puseră țăpul în libertate și-mi cruțară viața.

Acum se făcu lumină în mințile noastre și în ceea ce îl privește pe ghid și trădarea lui. De îndată ce ne pierduse din ochi, acesta se lăsase în voia soartei. Dar ca să nu stîrnească vreo bănuială, probabil nu dăduse drumul frînghiei, care trebuia să se miște mai departe. De aceea ticălosul prinsese un țăp, îl trîntise jos și-l legase cu frînghia, în timp ce noi ne spuneam în acele clipe că se lăsase copleșit de oboseală și durere. Salturile sălbatice pe care le făcea țăpul pentru a se elibera de frînghie le-am luat atunci drept semnalul convenit, pe care l-am urmat cu strigăte de bucurie.

Toată ziua, țăpul ne-a purtat în cerc, după cum am dedus din faptul că, în decurs de șapte ore, am adăpat animalele de șapte ori la unul și același izvor. Cu tot spiritul meu de observație, îmi

scăpase amănuntul acesta, pînă cînd, întîmplător, un porc mi-a atras atenția. De fiecare dată cînd ajungeam lîngă izvor, un porc se bălăbănea acolo și, pentru că pînă la urmă am fost izbit de asemănarea dintre acești porci, mă întrebai dacă nu cumva era unul și același. De aici ajunsei la presupunerea că poate și izvorul este același. Chiar așa era.

Despre ghidul necredincios care legase țapul cu frînghia trebuie să mai pomenim doar că, după aceea, a mai hoinărit fără țintă cîtva timp, pînă cînd a dat de o vacă. Socotind că, în mod firesc, o vacă trebuie să știe să se descurce mai bine decît un ghid, s-a atîrnat de coada ei și... rezultatul a demonstrat că a avut dreptate. Vaca a păscut tihnită pe deal, pînă a venit timpul mulsului. Atunci s-a îndreptat spre casă, aducînd tîrîș ghidul înapoi la Zermatt.

Am întins corturile în mijlocul sălbăticiiei în care ne dusesse țapul. Oamenii, obosiți, flămînzi, s-au delectat atît de mult cu cina încît au uitat peregrinările noastre și, înainte de a-și da seama de ceva, le administrați un praf de dormit și-i trimiseți la culcare.

În dimineața următoare am examinat situația noastră critică, căutînd zadarnic o ieșire salvatoare. Atunci apărură Harris cu o hartă scoasă din Baedeker, o așternu în fața mea și-mi demonstră clar și convingător că muntele pe care ne aflam se găsea în Elveția și nicăieri altundeva. Cel puțin, în felul acesta, nu eram cu totul pierduți. Anunțai imediat acest lucru și arătai harta. Faptul avu un efect grozav căci oamenii se convinseră, cu proprii lor ochi, unde ne găseam, dîndu-și seama că numai vîrfurile se pierduseră și nu noi, astfel că își recăpătară buna dispoziție. Îi lăsați să facă un popas de o zi și abia în dimineața următoare ne continuarm drumul, întăriți și înviorați.

Ziua aceea îmi va rămîne pe veci în amintire căci regăsim drumul nostru pierdut și aceasta într-un mod extraordinar de curios : trei ore și jumătate înaintaserăm cu multă trudă, cînd dădurăm de un bloc de stîncă de vreo douăzeci de picioare înălțime. De data aceasta nu mai așteptai intervenția vreunui catîr. Datorită experienței devenisem între timp mai deștept decît toți măgarii expediției noastre la un loc. Înlăturai imediat, cu ajutorul dinamitei, sînca din cale. Ce mără fu însă consternarea mea cînd constatai că pe vîrf se afla o stîncă. Ridicai cu grijă pe toți membrii familiei, pe măsură ce cădeau la pămînt în apropierea mea ; pe ceilalți îi adunară tovarășii mei de drum. Din fericire, nici unul din bieții oameni nu fusese rănit, dar se văitau amarnic de șocul violent pe care-l suferiseră. Eu mă scuzați față de mai-marele păstorilor

spunându-i că nu știusem nimic de prezența sa, altfel l-aș fi încunostiințat la timp despre intenția mea.

Cînd, în sfîrșit, i-am oferit despăgubiri și m-am declarat gata să reclădesc stîna chiar și cu o pivniță pe care nu o avusese pînă atunci, se muie și se declară satisfăcut. Pivnița trebuia să-l despăgubească pentru frumoasa priveliște care, desigur, pierduse mult din farmecul ei.

În 15 minute cei 116 oameni pe care i-am pus la treabă reclădiră stîna din ruine și, acum, ea arăta mai încîntătoare ca oricînd. Păstorul mă asigură că ne găseam pe Feli-Stutz de pe Schweg-Matt. După toate îndoielile din ultimele zile, nu mică îmi fu bucuria să primesc informații atît de exacte asupra locului unde ne aflam. În plus mai aflarăm că am ajuns tocmai la poalele muntelui Riffel și astfel am lăsat în urmă primele greutăți ale expediției noastre.

Sălbaticul rîu Visper, țîșnind dintr-un perete înalt, oferea de aici, de sus, o priveliște minunată; el răzbate aici prin perețele masiv al marelui ghețar Gorner. Am văzut de asemenea Furggenbachul, care curge din ghețarul Furggen.

Curînd am observat că drumeagul către vîrfurile muntelui Riffel trece foarte aproape de stîna, care era permanent vizitată de grupuri de turiști. De obicei drumeții luau ceva răcoritor la stîna. Intrucît eu aruncasem coliba în aer, iar cu acel prilej se spărseră toate sticlele, negustoria păstorului ajunsese oarecum în împas. Îi cedai atunci o cantitate de rachiu pe care să-l vîndă ca șampanie veche, precum și ceva oțet, care putea să treacă drept vin de Rin, și astfel afacerea lui fură curînd puse iarăși pe picioare. După un scurt popas aranjai caravana în coloană de marș; trecui călare de-a lungul ei pentru a vedea dacă toți erau legați și dădui comanda de plecare. Curînd după aceea pășeam peste pășuni verzi, pădurea cu potecile-i anevoioase rămăsese în urmă și vîrfurile noastre, vîrfurile muntelui Riffel, se vedea înălțîndu-se în văzduh, departe înaintea noastră.

Pe cărarea care șerpuia, cînd la dreapta, cînd la stînga, mergeau în șiruri neîntreprupte, atît în sus, cît și în jos, tot felul de turiști, care ne stinghereau și ne înghesuiau. Grupuri de oameni legați între ei n-am prea văzut pe acolo. În unele locuri, drumul era lat de numai doi metri. Într-o parte cobora abrupt la cîteva picioare, așa încît a trebuit să ne cățărăm mai departe cu cea mai mare prudență. Insuflam oamenilor mei curaj, ca nu cumva să cadă pradă unei frici nedemne de un bărbat. Am fi ajuns pe vîrf încă înainte de căderea nopții, dacă nu ne-ar fi reținut pierderea unei umbrele de ploaie. Propunerea mea de a renunța la umbrelă fu primită cu un bombănit general. De fapt oamenii aveau dreptate — în situația noastră — amenințați de atîtea

primejdii, puteam mai puțin ca oricînd să ne lipsim de un mijloc de apărare împotriva avalanșelor! Așa încît făcurăm un popas și trimisei un detașament înapoi, ca să caute umbrela. Oricît de greu a fost urcușul a doua zi dimineată, nu ne-am mai pierdut curajul, căci eram aproape de ținta noastră. În sfîrșit, pe la prînz, ultima piedică fu învinsă și, iată-ne pe vîrf!

Marea ispravă fusese săvîrșită; ceea ce părea imposibil devenise realitate și, cu excepția catîrului care băuse nitroglicerina, nu pierdusem pe nici-unul din participanții la această expediție. Harris și cu mine ieșirăm mîndri în marea sală de mese a hotelului Riffelberg și ne rezemarăm bastoanele de alpiniști de perete.

Da, ascensiunea fusese dusă la capăt! Totuși n-ar fi trebuit s-o fac într-un costum elegant. Poalele fracurilor noastre filfiiau în zdrențe, jobenele înalte aveau numeroase crăpături și murdăria de care eram plini, de sus pînă jos, nu contribuia deloc la dichisul nostru.

Strigătele de bun venit, pline de bucurie, cu care ne-au primit cei 75 de turiști din hotel — printre care mai multe doamne și nici un copil — ne-au despăgubit din plin pentru toate suferințele și privațiunile pe care le înduraserăm. O placă memorială poartă acum pe ea anul ascensiunii noastre și numele tuturor participanților, ca aducere aminte pentru toți turiștii timpurilor viitoare.

Deasupra hotelului se înalță Gornieratul, o coamă de stîncă ce atîrnă la înălțimi amețitoare deasupra unui ghețar impunător. Ascensiunea ei nu este lipsită de primejdii, totuși hotărîi s-o întreprind. Pusei pe doi din oamenii mei — sub supravegherea a doi oberchelneri — să cioplească trepte în stîncă de-a lungul întregului parcurs. Legat cu frînghii de călăuze, mă cățaram pe ele pînă sus pe coamă. O a doua placă memorială eternizează temerara mea ispravă.

Priveliștea de pe Monte Rosa și întreaga lume alpină erau copleșitor de frumoase. O splendidă panoramă se deschidea în fața ochilor mei. Nenumărați ghețari și munți acoperiți de zăpadă își ridicau vîrfurile la mari înălțimi, unul deasupra altuia, ca și cum niște uriași și-ar fi instalat acolo corturile. Numai puternicul colț de stîncă al Matterhornului se ridica într-o mîndră singurătate. Versanții săi abrupti erau acoperiți de zăpadă, iar vîrfurile dispăreau învăluit în nori deși care se destrămau pe ici, pe colo, încît masa întunecoasă strălucea ca un vâl străveziu. Curînd spectacolul se schimbă și Matterhornul luă înfățișarea unui vulcan. Vîrfurile se desena limpede, pîrînd că izbucnește spre soare din îngrămădirile uriașe de nori albi, iar plăsmuiuri de abur și fum se înălțau în sus ca dintr-un crater. Ceva mai tîrziu, zărirăm un versant al stîncii, pe cînd pe celălalt versant nori întunecați se roteau

în jurul stîncilor ascuțite, ca un fum gros ce izbucnește dintr-o clădire în flăcări. Matterhornul e meșter în efecte de lumină și culoare. Mereu încearcă ba o combinație pitorească, ba alta. La apusul soarelui, în întunericul care învăluie lumea aflată mai jos, el arde ca un deget de foc îndreptat spre cer. La răsăritul soarelui — după cum mi s-a spus — se pare că e minunat de frumos.

După informații sigure, din nici un punct accesibil al lumii ghețarilor nu poți vedea o asemenea mulțime de siluete uriașe de munți și vîrfuri alpine acoperite de zăpadă, ca de pe vîrful muntelui Riffel. Și întrucît am arătat că, avînd destulă tărie de caracter și prudență, poți ajunge la această țintă, rămîne acum treaba turiștilor să se lege unul de altul cu frînghia și să cuteze să pornească în ascensiune.

*Din volumul „Der Mexikaner-Felipe Rivera“,
Sportverlag, Berlin, 1957. Traducere de Gh.
Ionașcu.*

Roger VAILLAND (1907 — 1965)

Suprarealist în tinerețe, romancierul, dramaturgul și ziaristul Roger Vailland participă activ la mișcarea de rezistență din Franța și la eliberarea țării sale, devenind apoi un prozator apreciat „de tradiție clasică”.

Din volumul *Roger Vailland*, scris de Elisabeth Vailland și René Ballet și apărut în 1973, aflăm că „sportul ocupă un loc important în opera lui R. Vailland”. Aceeași sursă ne oferă o serie de informații în acest sens: „automobilismul l-a interesat foarte mult într-o perioadă”; în adaptarea cinematografică a romanului *Lovitură periculoasă*, eroul principal, Milan, este un pilot de curse automobilistice. Într-unul dintre numeroasele sale articole (peste 2 000), cu o mare varietate de teme (de la probleme sociale pînă la artă și sport), publicate în diverse ziare și reviste, Vailland ne vorbește despre ași ai volanului ca Stirling Moss și Jean Behra (*înaintea celor 24 de ore de la Mans*), iar într-un articol din publicația de tineret *Avant-Garde*, el pătrunde în lumea ciclismului, prezentînd un mare alergător din R.D. Germană, Gustav Schur, cu prilejul ediției din 1955 a tradiționalei întreceri internaționale Cursa Păcii. În același an, 1955, îi apare lui Vailland romanul *325 000 de franci* — tradus și în românește — unul dintre cele mai pasionante episoade ale acestuia constituindu-l o cursă ciclistă admirabil înfățișată de scriitor și reținută de noi în volumul de față cu titlul „Circuitul ciclist”.

Printre preocupările sportive ale romancierului francez se mai aflau: popicele (despre care se vorbește în romanul *Păstrăvul*) și vînătoarea, după cum rezultă dintr-un articol publicat în *Les Lettres Françaises* (1952): „Neputînd să merg la vînătoare, citesc niște manuale vechi, de vînătoare și de creștere a animalelor”. În ace-

lași articol, Vailland ia atitudine față de modul în care este organizată vînătoarea în Franța : „... democrația formală, mama anarhiei, face din dreptul la vînătoare, acordat teoretic tuturor, un privilegiu al celor avuți. Numai o organizație socialistă îi poate da un conținut real“.

CIRCUITUL CICLIST

Circuitul ciclist de la Bionnas are loc în fiecare an, în prima duminică a lunii mai și la el participă cei mai buni amatori din șase departamente : Ain, Rhône, Isère, Jura și cele două Savoie. E o întrecere grea. Concurenții trebuie să străbată de trei ori trecătoarea Croix-Rousse, care se află la 1 250 m altitudine. Conducătorii asociațiilor mai de seamă trimit, toți, cîte un observator. De multe ori se întîmplă ca sportivul care cîștigă circuitul de la Bionnas să ajungă profesionist celebru în vreuna din cursele Paris-Lille, Paris-Bordeaux, în Turul Italiei sau în Turul Franței.

Locuiesc într-un sat de munte din Jura, la mai puțin de un ceas cu trăsura de frontiera elvețiană, nu departe de Bionnas, orașel industrial, centru francez pentru fabricarea obiectelor din mase plastice. Mă duc deseori la Bionnas, pe jos, pe înserate. Îmi place mișcarea din orașele cu muncitori, la ceasul cînd ies din ateliere, și-mi plac motocicletele care-și taie drum printre cicliști păcănind îngrozitor, dughenele pline de femei și mirosul de anison de pe terasa cafenelelor. În ajunul Circuitului din 1954, cam pe la orele șapte seara, coboram pe calea Jean Juarès, care-i cea mai importantă arteră din Bionnas. Nevastă-mea, Cordélia, era cu mine. Ne oprisem tocmai la vitrina unui magazin în care scînteiau, într-o lumina violentă, niște bijuterii ieftine ; vitrinele din Bionnas strălucesc mai tare decît, de obicei, cele din provincie, de parcă ar fi în cartierele mărginașe Mont-rauge, Saint-Denis sau Gennevillier. O zărisem pe Marie-Jeanne Lemercier care mergea liniștită, printre trecătorii grăbiți.

Jacheta ei de lînă albă cădea drept. Avea părul ondulat în trei valuri, fără nici un fir zbîrlit. Ciorapii, ca întotdeauna, de calitate cea mai fină, erau întinși strună. Abia fardată : puțin roșu pe buze, puțin albastru pe pleoape, cît să scoată în evidență albastrul ochilor. Se întorcea de la piață și ținea în mînă o plasă plină cu legume și salată, cu trei roșii deasupra.

O întîlniserăm de mai multe ori la niște prieteni de-ai noștri, muncitori, sau pe la cîte un bal. De cele mai multe ori ieșea cu Bernard Busard, un băiat cu trei ani mai tînăr decît ea (Marie-

Jeanne are dohăzeci și cinci de ani), care se îndeletnicea să transporte cu un triciclu lucrătorilor care le finisează, obiectele din mase plastice fabricate în serie la presele cu injector de la Întreprinderea Plastoform. Când s-a întors din armată, Busard și-a cumpărat o bicicletă de curse. După ce își termina treaba, se ducea să se antreneze pe stadionul cu pista înclinată ca un velodrom sau pe drumurile din apropiere. Când pe bicicletă, când pe tricicletă — toată ziua era pe roate.

Nici Cordélia, nici eu nu ne dădeam seama dacă Busard era amantul, logodnicul sau, pur și simplu, camaradul Marie-Jeanne. Își spuneau „dumneata“, mergeau rareori la braț și prietenii noștri îi invitau separat. Dar la baluri, Marie-Jeanne dansa numai cu Busard. Cordélia o întrebase, o dată, de ce.

— Are și el ambiția lui, răspunsese Marie-Jeanne.

Și adăugase :

— Niciodată nu trebuie să jignești un bărbat.

După ce ne-am dat bună ziua și am schimbat câteva vorbe despre prietenii comuni, Marie-Jeanne întreabă :

— Știți că aleargă și Busard în Circuit ?

Ne vorbi cu oarecare însuflețire, explicându-ne că aceasta era prima cursă mai importantă la care tânărul avea să ia parte ; că în ultimul moment niște intrigi erau cît pe ce să împiedice participarea lui ; că Paul Morel, băiatul patronului său, era și el unul din principalii sprijinitori ai „Stelei cicliste“ din Bionnas, dar că niciodată nu poți avea încredere în ce spune palavrăgiul de Paul Morel ; că, pînă la urmă, Busard a știut să se impună în echipa care trebuia să apere culorile Bionnasului.

— Cu atît mai bine, zise Cordélia. Mi se pare că-i într-o formă excelentă în vara asta.

I-am propus să urmărească întrecerea împreună cu noi, în mașina noastră.

— Oh, cu plăcere, zise ea.

Am condus-o pînă acasă. Tot discutînd cu noi, puse mîncarea pe foc, ca să fie gata cînd o veni mama sa, care făcea ore suplimentare la Plastoform. Pe urmă își reluă lucrul.

Marie-Jeanne e lenjereasă. Toată ziua coase sau brodează, stînd la fereastră. Locuiește în singurul cartier de barăci din parcul Morel, care-i pe marginea drumului spre Saint-Claude. Trecătorii o văd tot anul, stînd dreaptă pe un scaun de pai, cu spătarul înalt, mînuind lucruri delicate — linon, mătase, batist — numai albituri pe care unghiile ei lăcuite pun niște pete de un roșu aprins. A doua zi, am fost cu mult înainte de ora startului la cafeneaua „Micul Toulon“ unde se află sediul „Stelei cicliste“ din Bionnas.

Paul Morel explica concurentului cu numărul 12, lui Lenoir, cel mai bun om din echipă, tactica pe care să o adopte ca să-l poată întrece pe lionez și pe numărul 17, unul din Grenoble, care era și el de temut.

Jambe d'Argent, patronul cafenelei, îmi făcu cu ochiul, așa ca să-și bată joc de feciorul lui Morel. Pentru Jambe d'Argent, fost soldat în Legiunea străină, fost marinăr, fost stîlp de bordel, nimic din ceea ce se petrecea la Bionnas nu merită să fie luat în serios.

Marie-Jeanne o apucă pe Cordélia de braț; Jambe d'Argent nu-i e simpatic. Atunci intră și Busard, îmbrăcat într-un tricou roșu, cu emblema „Stelei” și cu mîna pe ghidonul bicicletei. Ne salută de departe, dînd din cap. Marie-Jeanne îi răspunse la fel.

Busard își rezemă bicicleta de o masă, la celălalt capăt al sălii. Șterse cu degetul ceva de pe șa. Se uită apoi la bicicletă îngîndurat. Pe urmă o întoarse și învîrti pedala, aplecînd urechea ca să audă fișîitul rulmenților. E un tip înalt, cu fața osoasă, cu nasul coroiat, cu pielea negricioasă. Căută ceva în săculețul cu emblema „Stelei” pe care îl purta atîrnat în diagonală pe un umăr. Scoase din el o buretă și unse schimbătorul de viteze.

Marie-Jeanne se întoarse spre ușă. Ieși pînă în prag și se uită la cer.

— Cu siguranță, o să-i prindă furtuna, zise ea.

Busard mai ascultă puțin fișîitul rulmenților, apoi se îndreptă foarte degajat spre noi. Mușchii lungi ai coapselor și pulpelor săltau încet sub pielea-i păroasă. Se opri. Marie-Jeanne se întoarse cu fața spre el.

— Bună ziua, Marie-Jeanne.

Ea îi întinse mîna.

— Bună ziua, Busard.

Văzui pe chipul Cordéliei că solemnitatea asta o încînta. Marie-Jeanne și Busard se uitau unul la altul foarte gravi.

— Prin urmare, îmi spuse Busard, ai să urmărești cursa.

— Cunosc bine traseul, i-am răspuns. Trecătoarea de la Croix-Rousse e dificilă de străbătut cînd vii dinspre Clusot.

— La Bionnas, zise el, toți sîntem buni cățărători. Și iar se uită la Marie-Jeanne. Ea nici nu clipea.

Apăru Paul Morel.

— Să nu faci vreo prostie, îi spuse lui Busard. Primele două ture rămîi în pluton, chiar dacă ai impresia că roțile te împing înainte... Desigur, în afară de cazul cînd Lenoir ar evada din pluton...

— Crezi că n-o să evadeze înainte de al doilea tur? întrebă Busard.

— Ai să vezi... cînd o să evadeze, să te ții scai de roțile lui, dacă poți...

— Am să pot...

— Asta o să vedem... Ai să te ții de el și ai să mergi cum vrea el, fără să te mai gîndești la nimic altceva. Ai înțeles ?

— Am înțeles... Dar dacă Lenoir rămîne pe loc ?

— Nu avea tu grijă de asta.

— S-ar putea să aibă un accident.

— Atunci, dacă ai chef și dacă nu ți s-au muiat încă picioarele încearcă-ți norocul.

Paul Morel se întoarse spre noi. Are obraji dolofani, dar nu atît de roșii pe cît s-ar crede, judecînd după rotunjimea lor ; asta fiindcă își petrece deseori nopțile prin barurile din Lyon sau Geneva.

— E greu, spuse el, să-l faci să înțeleagă tactica. Asta i-o spuse Marie-Jeanne.

— Creierul, cu asta se cîștigă cursele. Bagă-i bine în cap bunului tău prieten lucrul ăsta.

Paul Morel se întoarse, apoi, spre ceilalți cicliști. Marie-Jeanne, cînd auzi cuvîntul „prieten“, se înroși.

— Îți mulțumesc, îmi zise Busard, pentru că i-ai înlesnit domnișoarei Lemercier să urmărească și ea cursa...

Se întoarse spre Marie-Jeanne :

— Mă simt într-o formă grozavă... Ai să vezi...

— O ! zise Marie-Jeanne, să nu-ți închipui că mă bucur să urmăresc fiindcă alergi și dumneata.

— N-aș putea spune că mă încurajezi, răspunse el.

Marie-Jeanne zîmbi.

— Hai, hai, porumbelule ! zise ea.

— Toată lumea la start, strigă Paul Morel.

— Succes ! îi spusei lui Busard. Sînt convins că totul o să meargă strună.

— Atacă, zise Cordélia. Nu te gîndi la tactică. O să ne ținem după tine. O să te încurajăm. Ai să vezi cum știu eu să țip.

Busard se duse să-și ia bicicleta și trecu iar prin fața noastră. Mi se păru că Marie-Jeanne avea remușcări.

— Succes ! îi spuse ea.

Busard ieși fără să răspundă. Pornirăm după el. Sosi și Juliette Doucet, pe scuterul ei.

— Roșu îți vine bine, îi spuse ea lui Busard.

— Vine furtuna, cu siguranță, replică el, arătîndu-i cerul spre Clusot.

Juliette Doucet e înaltă și are un bust frumos pe care bărbații caută totdeauna să-l pipăie. Ea se apără fără să se supere. Se

spune despre ea că „e frumoasă de pică”. Ea își dă capul pe spate. Are părul negru, lung. Când merge pe scuter și vîntul îi lipește rochia de corp și-i flutură părul e, într-adevăr, frumoasă. Când voiajorii comerciali trec numele orașului Bionnas în carnete lor, se simt dintr-o dată mai fericiți — sau mai puțin nenorociți — la gîndul că au s-o vadă pe Juliette Doucet trecînd pe scuterul ei, cu părul în vînt.

— Mă duci astă-seară la bal? îl întrebă ea pe Busard.

— Astă-seară o să-mi fie somn.

Juliette aruncă o privire spre Marie-Jeanne.

— Bine, bine, zise ea, ridicînd glasul. Nu vreau să ai neplăceri din cauza mea.

Paul Morel ieșea din cafenea. El era cel care-i cumpărase Juliettei scuterul.

— Fata asta tot mai ține la mine, îi spuse el lui Busard.

Juliette îi zise lui Paul arătînd spre Busard:

— Face pe grozavul !...

— Lasă-ți scuterul aici și vino cu mine, îi propuse Paul. Tu ai să dai startul...

— Strașnic, zise Juliette. Apoi, către Busard:

— Am să închid ochii și am să mă gîndesc la tine. Are să-ți aducă noroc.

— N-are nici o șansă, spuse Morel. Și adăugă: Ce poamă!

Circuitul Bionnas are forma unui opt; trebuie parcurs de trei ori. După plecare, douăzeci și trei de kilometri de pantă pînă la trecătoarea de la Croix-Rousse, pe șoseaua națională de la Saint-Claude, drum frumos cu viraje întortocheate, cu pante line; apoi, șapte kilometri de coborîș foarte abrupt, cu treisprezece serpentine, pînă la Bionnas. Asta-i bucla mare. Bucla mică, zece kilometri în jurul Bionnasului, are foarte multe părți pavate și multe pante mici. La al doilea tur, circuitul se inversează și trecătoarea de la Croix-Rousse este abordată dinspre Clusot, pe treisprezece serpentine. Aici începe, de obicei, lupta cea adevărată. Al treilea tur se parcurge în același sens ca primul; bucla mică, ce-i face pe cicliști să meargă cu spatele spre linia de sosire, ai cărei ulmi se și zăresc, își capătă atunci toată importanța, iar cel care alargă se gîndește: iarăși trebuie s-o iau de la capăt. Din clipa asta, lupta e dusă mai mult cu inima (*Rodrigue, as-tu coeur?*)¹ decît cu mușchii sau cu plămîinii. Circuitul de la Bionnas corespunde astfel și cerințelor unei curse cicliste ca și ale unei corride, căci atinge punctul culminant atunci cînd cicliștii, ca și taurul, sînt la capătul puterilor.

¹ Ai inimă, Rodrigo? — citat din drăma *Cidul* de Corneille.

Juliette Doucet dădu semnalul de plecare. Cicliștii se avîntară repede pe șoseaua către Saint-Claude. Ne-am ținut aproape de ei, o bucată de vreme. Tabloul de bord al mașinii arăta treizeci și opt de kilometri pe oră. În curse din astea provinciale, amatorii se avîntă mai grozav decît profesioniștii încercați care se în-teleg, tacit, să-și crute puterile.

Am luat-o înainte ca să vedem primul pasaj prin trecătoare. Mulțimea se adunase lîngă linia albă care tăia șoseaua pe culme. Cel ce avea să o treacă primul avea să cîștige premiul oferit de o firmă de băuturi aperitive. Multe familii veniseră aici să ia masa la iarbă verde. O mulțime de mașini parcaseră prin livezi. Pe coastele munților Haut-Jura se adunau nori. Era foarte cald. Aerul rarefiat. Tăunii îi pișcau și pe oameni.

Cel dintîi trecu numărul 8; era un băiat atît de scund și în-desat, încît, cu toate că pedala ridicat în șa, nu ne-a trecut prin mînte să ne gîndim la frumoasa expresie „merge ca o dansatoare“, care se folosește pentru această figură de stil ciclist. Purta un tri-cou alb, fără emblema vreunui club.

Peste două minute sosi și plutonul. Alergătorii știau că mai puteau lua ei premiul și de aceea nu se grăbeau să atingă linia albă. Numărul 17, ciclistul din Grenoble, cu tricou albastru, atît de temut de toți, se detașase în voie.

Busard era în mijlocul plutonului. Termină urcușul stînd în șa, lăsînd toată sfortarea pe seama picioarelor. Părea preocupat, îngîndurat, dar defel obosit. Nici nu ne văzu.

Lenoir avu o pană de cauciuc la zece metri de linia albă. Nici nu apucase să atingă bine pămîntul cu piciorul, că ceilalți și dis-părușeră, înghițiți de coborișul în serpentine, spre Clusot. Paul Morel, care urma plutonul în Vedetta¹ lui, se opri ca să-i ajute lui Lenoir să schimbe roata. Ne apropiară și noi.

— Cine-i 8? întrebai.

— Unul din Bressan, îmi răspunse Paul Morel. E întîia dată cînd aleargă și el în altă parte decît în jurul satului. Douăzeci de ani. O mică țoapă...

— Dar a avut un avans de două minute la douăzeci de kilo-metri, protestă repede Cordélia. Puștiul ăsta pare foarte sîngu-incios.

Stînd în Vedetta, pe bancheta din spate împreună cu Jambé d'Argent, Juliette izbucni în rîs, spunînd :

— Are picioare scurte.

— N-o să țină mult, interveni comisarul cursei, care îl înso-țea pe Morel.

¹ Vedetta — tip de automobil.

Cordélia nu se da bătută și adăugă :

— Sportul te face răutăcios...

Marie-Jeanne nu coborîse din mașină. Nu scosese o vorbă de cînd plecaserăm. Cicliștii care rămăseseră în urmă soseau în grupuri de cîte doi-trei. Nu mai aveau nici o nădejde să ajungă plutonul înainte de Clusot ; pe pantele repezi, cicliștii care iau virajele mai scurt merg mai iute decît mașinile. Mă întorsei spre Bionnas prin Saint-Claude, ca să aștept alergătorii la intrarea în bucla mică. Luaram loc pe terasa unei cafenele. Era din ce în ce mai cald.

Paul Morel sosi înaintea cursei. Se opri o clipă în dreptul nostru.

— Prietenul dumitale face pe prostu', îi strigă Marie-Jeanne. A pornit de unul-singur pe urmele bressanezului.

Îl întrebai :

— Dar cu Lenoir, ce-i ?

— Fleacuri, zise Jambe d'Argent, cursa nici n-a început. Morel demară și Vedetta lui dispăru repede pe bucla mică.

— Paul Morel și Jambe d'Argent, bine s-au potrivit ! — zise Marie-Jeanne. Apoi, își strînse buzele.

Începeam să regret că luasem cu mine pe fata asta ursuză. Un tăun ne urmărea încă de la trecătoare și încercam zadarnic să-l strivesc cu un ziar împăturit în opt. Nu mai pridideam să ne ștergem sudoarea de pe frunte.

Bressanezul trecu primul. Busard, în urma lui, la un minut și jumătate.

— Forza, Busard ! strigă Cordélia, care fusese crescută în Italia.

— E adevărat că n-a procedat bine ? întrebă Marie-Jeanne.

— Se obosește prea devreme.

Conduc de un lyonez, plutonul trecu fără grabă, la două minute după Busard.

La ieșirea din bucla mică, Busard nu mai era decît la cincizeci de secunde de bressanez și avea un avans de trei minute față de pluton.

O bună bucată de vreme, am mers în urma plutonului care alerga spre Clusot cu treizeci la oră. Evadarea celor doi tineri nu-i îngrijora, desigur, pe consacrați care se cruțau pentru a înfrunta cele treisprezece serpentine. Șase cicliști, conduși de Lenoir, îi ajunseră la jumătatea drumului spre Clusot.

Accelerai. Mă străduii să ating o sută la oră ; Cordélia cronometra. Cînd îl ajunserăm pe Busard, Cordélia făcu repede calculul și constată că are patru minute și trei kilometri avans asu-

pra plutonului. I-am strigat asta din mers. Ne făcu un semn prietenos cu mâna.

— Nu pare obosit, remarcă Marie-Jeanne.

Bressanezul nu mai era decât cu patru sute de metri înaintea lui Busard. L-am ajuns și m-am ținut un timp în dreptul lui; îi strigai :

— E unul izolat, la patru sute de metri.

El parcă nici nu auzise. Mai strigai o dată :

— Plutonul e la trei kilometri, dar este unul izolat, în spatele tău.

Întoarse capul și-l zări pe Busard. Dar în loc să-l aștepte, se îndoi pe ghidon și începu să „forțeze“. Era clar că habar ne-avea cum se merge într-o cursă ciclistă. Îi strigai din nou :

— Se aleargă mai bine în doi. Așteaptă pe cel din spatele tău. Cruță-te, brută ce ești ! Ai să sprintezi la sosire, dac-o să mai fii în stare.

Dar el porni și mai repede, ca și cum eu eram cel care-l urmărea. Are niște obraji mari, acoperiți de o rumeneală proaspătă de tot și un păr blond, cu bucle scurte care îi filfiie pe frunte. Eram la intrarea în Clusot. Norii atârnavă acum deasupra orașului. Începu să picure. Stătui pe loc ca să aștept plutonul. Pe drum, curentul alungase, în cele din urmă, tăunul.

— Mai bem un pahar ? propuse Cordélia.

— Prea târziu. Începe bătaia.

— De ce nu-i urmărești pe cei din frunte ? întrebă Marie-Jeanne.

Furtuna se dezlănțui cu un îngrozitor bubuit de tunet. Ploaia se întee brusc. Apăru un grup de cicliști. Plutonul se destrămase. Doi dintre cei mai buni lyonezi, cel din Grenoble și alți cinci oameni trecură cu patruzeci și cinci la oră. Cordélia abia izbuti să le noteze numerele. Șase mașini se țineau scai de ei, ridicând trombe de apă. Paul Morel ne strigă ceva din mers dar nu am înțeles nimic.

Douăzeci de cicliști veneau la o distanță de cinci sute de metri, însă rula mai încet. În mijlocul lor, Lenoir își revenea, înainte de asaltul pe cele treisprezece serpentine, din efortul pe care îl făcuse pentru a ajunge plutonul. Pornii în urma lor și accelerând îi depășii pe toți în timpul trecerii prin Clusot. Dădurăm de Busard la a treia serpentină.

Îl ajunsese pe bressanez. Amândoi băieții își mențineau avansul de patru minute față de capul plutonului fărîmițat. Urcau, roată lângă roată. Bressanezul conducea. Muntele se ridica vertical în fața noastră. Drumul suia printre livezi. Perdeaua de ploaie se făcuse atât de deasă, încît nici nu mai puteai zări serpentinele

drumului de deasupra noastră. Busard și bressanezul nu mai mergeau acum decât cu cincisprezece la oră. La a patra serpentină încetiniră și mai mult. Zuluții bressanezului, desfăcuți de ploaie, i se lipeau de frunte. Scutura din cap, cu fruntea înainte, ca și cum ar fi vrut să împungă perdeaua de ploaie.

— Un juncan, zise Cordélia.

Picioarele începuseră să-i lucreze dezordonat. Busard îi strigă ceva bressanezului, dar el făcu semn că nici nu vrea să audă. I-am strigat lui Busard :

— Lasă-l să conducă. E un tâmpit !

Cititorul, chiar dacă nu s-a urcat niciodată pe o bicicletă, își dă seama că dintre doi cicliști care pedalează împreună, cel ce merge înainte obosește mai mult. Aceeași lege aerodinamică se aplică și la zborul rațelor sălbatice. Bressanezul nu avea de spintecat numai aerul pentru doi, dar și ploaia.

Busard îi spuse iar ceva și trecu înainte. Picioarele bressanezului începură să lucreze mai regulat. Șoseaua intră într-o pădure de brazi seculari unde ploaia era mai potolită. Cei doi băieți pedaleau iar cu cincisprezece pe oră.

La a șaptea serpentină, bressanezul avu o pană. Busard coborî ca să-l aștepte. Bressanezul, stînd pe vine, cu mîinile pe piulițele roții, ridică spre el o privire mirată. Busard dădu din umeri.

Oprirăm și noi. Nu se auzea decât răpăitul ploii care biciuia șoseaua și mașina.

— De ce îl așteaptă ? întrebă Marie-Jeanne.

— E și interesul lui.

— Grăbește-te ! îi strigă Busard bressanezului.

Cordélia cronometra.

— Un minut, șopti ea.

Busard se întoarse spre noi și zîmbi. Îi strigai :

— Merge ! Merge !

El căuta privirea Marie-Jeannei.

— Ești cel mai bun, strigă Marie-Jeanne.

— Sînt în formă, îi răspunse el.

Un fulger șerpui printre brazii înalți și tunetul bubui imediat. Ploaia se înteți și mai mult. Stînd pe vine, bressanezul își ridică bicicleta cu amîndouă mîinile și, fără să se ridice, sări ca o broască și se adăposti lîngă mașină. Busard stătea nemișcat în ploaie, cu tricoul lipit de corp.

— Parc-ar fi un copac, zise Cordélia.

Îi spusei Marie-Jeannei :

— Țsta-i bărbat, nu glumă !

— E pasărea furtunilor, adăugă Cordélia.

Bressanezul își umfla cauciucul. Ridicînd capul spre Busard, îi strigă :

— Lasă-mă să cîștig eu premiul de la trecătoare.

Premiul oferit celui ce avea să treacă întîiul linia albă a trecătorii, la al doilea tur, era cel mai important din toată cursa : cinci mii de franci, dați de întreprinderea Plastoform. Morel tatăl și fiul.

— Așa-i drept, adăugă bressanezul. Am fost tot timpul în frunte.

Învăluit de perdelele ploii, Busard se uita la el.

— Am meritat-o, strigă bressanezul.

Busard făcu o strîmbătură și scuipă.

— Două minute ! strigă Cordélia.

— Boule ! bombăni Busard. Grăbește-te sau te las dracului !

De cum începuse furtuna, motociclistul care mergea înaintea concurenților luase un avans și aștepta la trecătoare unde se adăpostise într-o mașină. Eram singuri în mijlocul furtunii. Toți cinci printre brazii seculari. Mîinile bressanezului se descurcau greu din cauza ploii. Reparația dură două minute și patruzeci de secunde. Busard se ridică pe pedală ca să demareze.

— Sînt mai proaspăt decît la plecare, strigă el.

Porni brusc, o dată cu bressanezul, roată lîngă roată.

— Nu mai au decît un minut și zece secunde avans, zise Cordélia.

— Chiar mai puțin, adăugai eu... Cu siguranță că favoriții forțează la urcuș... Vom vedea...

Stăteam încă pe loc. Cordélia cronometra.

— Treizeci de secunde, zise ea.

— Dacă n-ar fi furtuna asta, spusei eu, am auzi mașinile care îi însoțesc. Primii trebuie să fie exact sub noi, pe a șasea serpentină.

— Un minut, zise Cordélia, solemn.

— Vedeți, interveni Marie-Jeanne, n-au ajuns încă aici. Fața ei se înviorase.

— Țineți neapărat să-i așteptați pe ceilalți ? întrebă ea.

— Un minut și treizeci de secunde, anunță Cordélia.

— E singur de tot în mijlocul furtunii, zise Marie-Jeanne.

— Ba mai e și boul ăsta de bressanez, am răspuns eu. Dar pornii și îi ajunsei pe cei doi băieți.

Marie-Jeanne scosese capul pe portieră. Ploaia îi desfăcuse marginile celor trei cînte ale coafurei. Bressanezul conducea. Pusese pasul cel mai mic. Scurt în picioare, cu șaua joasă, cu nasul lipit de ghidon, cu umerii mai lați decît ghidonul, cu o ceafă ca de taur, pedala furios. Parcă ar fi bătut pasul pe loc.

Lipit de roata lui, Busard îl urma mergînd în voie. În afară de viraje în care panta devenea mai abruptă, păstra un pas mijlociu. În felul acesta, mișcarea mai înceată a picioarelor lui mai lungi, pentru o viteză egală, îl făcea să pară și mai mult în largul lui. Fața-i colțuroasă, cu nasul coroiat, se desena ca o proră deasupra spatelui țepăn al bressanezului. Mă țineam în dreptul lor, atent la viraje. Cordélia nu-și lua ochii de pe contorul mașinii.

— Douăzeci și doi pe oră, zise ea.

— Trăiască nepricepuții !

— E bine ? întrebă Marie-Jeanne.

— Nu vezi drumul ?... Te-ai cățarat vreodată pe o pantă ca asta cu bicicleta ? Profesioniștii, așii, campionii nu s-ar cățăra mai grozav.

— Busard ține atît de mult să devină profesionist ?

— Deocamdată bressanezul duce tot greul.

La cea de a doua serpentină, drumul ieși din pădure. Ploaia încetă deodată. Furtuna se depărta repede, absorbită parcă de valea Géline. Crestele din fața noastră ieșeau din nori. Panta deveni mai puțin abruptă. Ultimele trei serpentine, mult mai largi decît cele dinainte, urcau de-a lungul unui mic torent, un pîrîiaș abia care, chiar de la izvor, o luase razna printre livezi. Aerul mirosea plăcut a iarbă udă, a pămînt cald. Picături mari de apă se prelingeau încet pe frunzele mari de gheață.

Busard apucă ghidonul de partea de sus, se îndreptă și își dădu capul pe spate, ca și cum ar fi vrut să tragă în pieptul lui tot vîntul. Apoi trecu la pasul mare și-l depăși pe bressanez cu ușurință. Își luă avînt. Celălalt trecu și el la pasul mare dar muncea din greu. Trebui să dea pasul înapoi, unul după altul, pînă la penultimul. Schimbătorul de viteze scîrțîi. În mai puțin de un minut, Busard se afla cu două sute de metri înaintea țaranului.

— Asta nu-i frumos, obiectă Cordélia. Puștiul a făcut totul.

— Busard are dreptate. Celălalt rîvnește la premiu. Nu pot suferi lăcomia.

— Poate că are într-adevăr nevoie de premiul ăsta, zise Cordélia. I-am răspuns atunci cam dur :

— E un rahat !

— Îmi pare foarte bine că Busard n-are nici o vină, zise Marie-Jeanne.

Îi spusei Cordéliei că nu se pricepe deloc la sport.

— La fel spuneau și fasciștii, îmi replică ea.

Începeam să fim prinși cu adevărat în angrenajul cursei. Ador asta. Mergeam pe urma lui Busard care continua să pedaleze sprijinindu-și mîinile pe partea de sus a ghidonului, ținîndu-se drept. Lumina de pe marginea crestei îl învăluia din cap pînă la mijloc. Înainta cu hotărîre, păstrîndu-și însă un suflu liniștit. Drumul trecea

printre plante mărunte specifice înălțimilor. Nu mai erau copaci decât mai jos de noi. Trecătoarea, care se zărea, era la mai puțin de o mie cinci sute de metri. Îmi închipuiam exaltarea lui Busard și îl invidiam.

Depăși trecătoarea în mijlocul aplauzelor, apoi se năpusti la vale, cu capul plecat, pe panta dinspre Bionnas, urmînd frumoasa șosea Saint-Claude. Oprisem puțin înainte de linia albă. Bressanezul îl urma la cinci secunde ; continua să pedaleze apăsător.

— Schimbă pasul, îi strigă Cordélia.

El o ascultă, făcînd o mișcare greșită și lanțul sări. Pe cînd îl schimba, îi strigă Cordéliei :

— Dumneata ești de vină. Ții cu celălalt !

Mulțimea izbucni în rîsete.

— Așa prost n-am mai văzut ! mormăi Cordélia.

— Îi plac mai mult bărbații înalți, spuse cineva.

— Pune-ți picioroange !

— Aștia-l ajută pe celălalt, zise bressanezul. Eu trebuia să iau premiul.

Glumele începură să curgă din toate părțile. Făceau haz chiar și cei care nu auziseră spusele bressanezului. Acesta aruncă o privire răutăcioasă spre mulțime și aplecă tare capul, ca și cum ar fi vrut să tabereze asupra ei.

— Pierzi avansul, îl avertiză Cordélia.

Se înalță pe bicicletă și își dădu drumul pe coboriș.

Un prim grup străbătu trecătoarea la trei minute și douăzeci de secunde după Busard, care recîstigase deci, între a șaptea și ultima serpentină, o parte din avansul pierdut din cauza penei de cauciuc a bressanezului. Alergătorii cu experiență încetiniră și mai mult din cauza furtunii decât cei doi băieți, mai puțin conștienți de efortul suplimentar impus de perdeaua de ploaie și de scuza față de ei înșiși de fi pus mai puțină rîvnă la urcuș.

Grupul era alcătuit din cei doi lyonezi, în tricouri verzi, Lenoir, care îi ajunsese în timpul urcușului, în tricou roșu, cel din Grenoble, în tricou albastru deschis, și alți trei ; în total, șapte oameni ; cei mai buni.

Cînd Busard trecu linia albă care marca punctul maxim al trecătorii, citisem pe fața lui, din felul cum și-a aruncat capul pe spate, că simte aceeași mare bucurie pe care o simt și eu cînd sfîrșesc un capitol de care sînt mulțumit. Mă gîndeam că forma este de asemenea esențială pentru orator, actor, pictor, general de armată, pentru toți cei pentru care ceea ce fac înseamnă o creație mereu nouă și a cărei reușită nu e niciodată sigură. „Oare astă-seară am să fiu în formă?“ asta-i tot ce-i obsedează. La un moment dat, în timpul bătăliei de la Marna, lucrul cel mai important pentru toată armata franceză era

ca Joffre să doarmă, pentru a fi în formă în clipa când va trebui să ia decizia hotărîtoare. Băgai de seamă atunci că bressanezul dădea semne de oboseală. Se înroşise la faţă. Picioarele lui lucrau iarăşi dezordonat. De două ori se dezlipi de roata lui Busard şi nu-l ajunse decît mergînd în zigzag. Nu mai erau decît doi kilometri pînă la trecătoare. Busard întoarse capul de cîteva ori. L-am simţit plin de nedumerire. Broboane mari de sudoare se prelingeau pe faţa bressanezului; braţele, de la cot în jos, începură să-i tremure. Busard îmi aruncă o privire cercetătoare. I-am strigat :

— Leşină !...

Busard accelerează uşurel. Bressanezul merse un timp în zigzag, îşi reveni şi iar se lipi de roata lui Busard. Dar deodată se făcu alb la faţă.

— Nu mai poate, spusei.

— Busard n-o să-l lase ! strigă Cordélia.

— Trebuie !

— Nu pot să sufăr cursele, spuse Cordélia. N-am să mai urmăresc nici una de-acum încolo.

Busard accelerează şi cîştigă repede cîteva zeci de metri.

— Vă urăsc pe toţi ! exclamă Cordélia.

Bressanezul merse de cîteva ori de la o margine la cealaltă a şoselei, trecu la un pas mai mic şi parcă începu să-şi vie puţin în fire. Apoi merse vreo sută de metri, din ce în ce mai încet, şi descălecă. Mă oprii în dreptul lui. Cordélia îi întinse termosul pe care îl luase pentru orice eventualitate.

— Ce e ? întrebă el.

— Ceai.

— N-aveţi cumva şi nişte rachiu ?

Aveam şi rachiu.

— Asta o să te dea gata, zise Cordélia.

— Dă-i-l, i-am spus. Nu mai are nici o importanţă.

Bressanezul trase o duşcă de rachiu. Faţa-i deveni roză. Schiţă un zîmbet.

— Eşti cel mai stăruitor dintre toţi, îi zise Cordélia.

— Da, încuviinţă el.

Cu mîinile pe partea de sus a ghidonului, alergă vreo cîţiva paşi ca să-şi ia avînt. Are picioarele teribil de scurte. Se opri înainte de a sări în şa. Mai alergă vreo trei paşi, mai încet, şi se opri iar. În tricoul alb care îi venea prost părea ciudat de dezbrăcat. Scutură de mai multe ori din cap, cu gura deschisă. Răsufală adînc şi rămase o clipă complet nemişcat, scutură apoi iar din cap, apucă bicicleta şi o trînti tare în şanţul şoselei. Mai făcu alţi cîţiva paşi clătinîndu-se, se întoarse la bicicletă şi se prăbuşi lîngă ea.

Cordélia coborî și-i întinse iar rachiul. Îl bău lațom și se întoarse cu burta pe taluzul șanțului. Cordélia așteptă o clipă și încercă apoi să-l ridice de umăr. Dar el căzu la loc.

— Ce are ? întrebă Cordélia.

— Lasă-l să doarmă.

— Poate că-i bolnav ?

— Urcă-te, îi strigai. N-o să-l putem ajunge niciodată pe Busard. Acum coboară cu șaptezeci pe oră spre Clusot.

Se urcă în mașină. Trînti portiera.

Chiar înainte de a ajunge la trecătoare, șoseaua face o curbă printre livezi. Din partea de sus, curba se vedea în întregime, în jos. Cordélia se aplecă spre portieră.

— A luat-o iar din loc, spuse ea.

Am încetinit și am aruncat și eu o privire. Ceva alb mergea pe drum, în zigzag, la o mie cinci sute de metri în urma noastră, sub noi.

— E inimos, zise Cordélia.

— Ca un bou în jug.

Mă năpustii pe povârniș, dar n-am regăsit tricoul roșu al lui Busard decît la capătul liniei drepte, între ultima dintre cele treisprezece serpentine și intrarea în Clusot. Înainta foarte repede, cu pasul cel mare.

Douăzeci de kilometri se fac ușor pînă la intrarea în Bionnas, și cei zece kilometri ai buclei mici — ceea ce înseamnă patruzeci și cinci de minute dacă totul merge bine — și apoi linia de la sosire, pe stadion. Am fost toți trei cuprinși de înflăcărarea victoriei, acum atît de apropiată, a tînărului nostru prieten.

La intrarea în Clusot, pe ambele părți ale drumului, era adunată o mulțime de oameni. Îl aplaudau pe Busard, firește, pentru că el era primul, apoi căutau în ziarul local, după numărul de concurs, ca să afle cum îl cheamă.

Pavajul începu chiar de la intrarea în oraș. Busard trecu pe dreapta pentru a profita de o fișie de asfalt care acoperea locul pe unde se afla cîndva o cale ferată locală. Un copil țîșni în fața mulțimii ca să vadă mai bine. O femeie se repezi să-l tragă înapoi. Busard venea spre el cu o viteză de patruzeci și cinci de kilometri pe oră. Făcu un viraj ca să-i ocolească. Roțile alunecară pe pavajul ud care se întindea alături de asfalt. Bicicleta derapă, iar Bustard fu aruncat peste ghidon și căzu pe pavaj cu brațele înainte.

Oprii la cîțiva metri. I-am spus Cordéliei să cronometreze și, mai ales, să nu coboare din mașină. Eu și Marie-Jeanne ne-am repezit la Busard. Se ridicase. Coapsa stîngă îi sîngera tare. Îi curgea sînge și din nas.

Busard își trecu mîna pe buze și privi lung sîngele de pe dosul palmei.

— Nu-i nimic, zise el.

Îmi aruncai ochii spre Cordélia.

— Patruzeci de secunde, spuse ea.

I-am șters coapsa cu o batistă. Tăietura era adîncă. Ar fi trebuit să fie cusută.

— Merg înainte, zise Busard.

— Încearcă.

— Trebuie să-l ducem la spital, interveni Marie-Jeanne.

— O să fie timp destul, dacă n-o să poată continua.

M-am uitat iar la Cordélia.

— Două minute, zise ea.

Busard sări în șa. Doi tineri îi făcură vînt. Plecă.

A trebuit să străbată tot orașul Clusot. Pavajul nu se mai termina. Busard trăgea din greu. Din mulțime se auzeau mereu aceleași cuvinte : „Îți curge sînge... Îți curge sînge“. Repetate pe tonuri diferite, cuvintele acestea răsunau, pe unde trecea el, ca un clinchet de clopoțel. Marie-Jeanne își mușca buzele. Cordélia își șoptea : „Forza, Busard !“, „Forza, Busard !“

După ce ieși din oraș reintră într-un rulaj regulat de patruzeci pe oră. Îi strigai :

— Opresc o clipă să cronometrez avansul și pe urmă te ajung.

Oprirăm. Cordélia cronometra.

Plutonul nu mai era decît la cincizeci și cinci de secunde. Aceiași șapte oameni ca la al doilea pasaj prin trecătoare. Bătea vîntul și înaintau în evantai, cît era șoseaua de lată, ca o pînză umflată. Lenoir, la mijloc, înalt, cu un aer impunător, pedalînd din toate puterile, de parcă ar fi făcut cu picioarele niște pași de uriaș. Îmi trecu prin minte : „Vin ! Vin ! Cîștigă totdeauna cei mai tari, cei mai șireți, cei care au mai multă experiență, cei mai deștepți, cei care știu să-și învingă slăbiciunile“. Dar nu scoteam o vorbă. Plecai înainte de a fi ajuns ceilalți.

Nasul lui Busard sîngera iarăși.

— Să nu-i spui că-s aproape !, mă rugă Cordélia.

— Dimpotrivă. Toată șansa lui depinde acum numai de reacția psihică.

I-am strigat lui Busard :

— Sînt la cincizeci și cinci de secunde.

— O batistă, ceru el.

Marie-Jeanne îi dădu batista ei, brodată chiar de ea. Busard se șterse la gură, apoi își vîrî batista între dinți. Acceleră și trecu la

patruzeci și cinci pe oră. Sîngele i se prelingea din coapsă pe picioare și pe ghetete. Menținu aceeași viteză pînă la o lungă porțiune de linie dreaptă, la doi kilometri de Bionnas. Acolo începu să cedeze. Viteza îi scăzu la patruzeci, la treizeci și cinci.

— Mi-e sete, strigă el.

— Abandonează, îi răspunse Marie-Jeanne.

El scutură din cap. Zării în retrovizor plutonul care se apropia, la rîndul lui, de linia dreaptă, tot desfășurat în evantai, cît era drumul de larg... Tricoul roșu, tricoul verde, tricoul albastru deschis, tricouri cu galben și negru ori cu albastru și roșu... Plutonul se apropia maiestuos și neînduplecat.

— Uite-i, strigai.

Busard întoarse capul și văzu plutonul. Aruncă termosul în șanț și se distanță... Înaintam în linie cu el. Cordélia nu scăpa nici o clipă din ochi cronometrul și tot anunța :

— Treizeci și opt... patruzeci... patruzeci și doi...

— Îi lași în urmă, strigai.

— Hai, dă-i drumul, îl îndemnă Marie-Jeanne.

Mă uitai în retrovizor. În spatele nostru, evantaiul începuse să se destrame. Se forma un vîrf. Doi oameni se desprindeau, unul lîngă altul, un tricou verde, un tricou roșu, lyonezul și Lenoir. Ceilalți rămîneau în urmă. În schimb, cei doi se tot apropiau.

— Un lyonez și Lenoir au evadat chiar acum, îi strigai lui Busard.

El forță și mai mult. Acul cronometrului trecu de patruzeci și cinci. Busard transpirase tare la ieșirea din Clusot, cînd se străduise să-și recapete viteza obișnuită, și, apoi /cîteva clipe/, se simțise rău. Acum se zvîntase. Nu reușesc să-mi aduc bine aminte expresia figurii lui. Pesemne că fața lui nu mai exprima nimic. La punctul cel mai înalt de tensiune al unei curse izbutite, ciclistul trece dincolo de starea în care te simți sau nu în formă. Încercam să-mi închipui ce anume simțea Busard atunci, cu ajutorul amintirilor mele din război sau referitoare la unele pasiuni ale mele.

Busard, hăituit de cei din urma lui, fugea înainte ca un soldat la atac, sub focul convergent al inamicului. Pentru el nu mai exista decît clipa aceea. Inima, inteligența, mușchii formează un singur tot ; acesta este unul din gradele cele mai înalte de contopire la care ajung, o clipă, facultățile omului.

Mă uitai iarăși în retrovizor. Ceva țîșnise din fundul liniei drepte și înainta repede. Evantaiul se destrăma iarăși. Din el ieșise tricoul alb. Era bressanezul, care venea iarăși ca un bolid. Veni lîngă Lenoir și lyonez : un tricou roșu, altul verde și încă unul, alb.

Linia dreaptă se terminase în centrul Bionnasului. Busard viră cu patruzeci și șase pe oră ca să ia bucla mică. Mai erau zece kilometri pînă la linia de sosire, pe stadion. Pe pavaj, viteza lui Busard scăzu la patruzeci pe oră. Tot orașul se adunase pe trotuare. Iarăși se auziră strigătele : „Îi curge sînge... Îi curge sînge... Îi curge sînge...” Coapsa lui sîngera din ce în ce mai tare.

La scurta linie dreaptă din cartierul Saint-Marie-des- Anges zării iar în retrovizor pe urmăritorii lui Busard. Nu mai erau decît la trei sute de metri.

— Vin, îi strigai iar lui Busard.

Acul cronometrului se urcă la patruzeci și patru. Ultimul obstacol serios era urcușul pavat din orașul vechi care avea o pantă de 15 la sută. Busard simți o sfîrșeală la treizeci de metri de culme. Urcase destul de repede. Se opri la o distanță de patru tururi de pedală și coborî. Se întoarse spre noi și zise :

— Nu mai pot !

Ridicai ochii spre retrovizor. Tricoul roșu, tricoul verde și tricoul alb își făceau apariția la poalele urcușului.

— Uite-i ! strigai.

Busard începu să alerge pe jos, împingînd bicicleta. Se poticni de cîteva ori. Bicicleta căzu, o luă iar în mîini. Parcurse astfel ultimii treizeci de metri ai urcușului. În urma lui rămăsese o dîră de sînge.

Ajuns în vîrf, urcă iar în șa. Noi eram exact în dreptul lui. Încă de la Clusot, Marie-Jeanne stătuse tot timpul la portieră. Busard întoarse capul spre Marie-Jeanne și strigă :

— O fac pentru dumneata !

Și se năpusti pe coboriș spre orașul nou. Stadionul nu mai era decît la doi kilometri. Coborîrea se face pe ulițe înguste și întortocheate, în pante repezi. Îl pierdui din ochi pe Busard. Lenoir, lyonezul și bressanezul mă depășiră. Nu-i ajunsei decît pe promenadă, la opt sute de metri de stadion. Busard păstra un avans de o sută cincizeci de metri. Lenoir conducea urmărirea.

Busard căzu luînd virajul în unghi drept al drumului care duce spre stadion. Se lovi cu capul de caldarîm. Se sculă imediat. Avea fruntea zgîriată și sîngele i se prelingea peste ochi. Urcă iar în șa. Niște tineri se repeziră și-i făcură vînt. Urmăritorii lui nu mai erau decît la cîțiva metri. Busard intră primul pe pistă cu douăzeci de metri avans. Mulțimea striga : „Lenoir !... Lenoir !” pentru că, de obicei, el era cel care ducea la victorie culorile Bionnasului.

La sprint, bressanezul o luă înaintea tuturor și trecu primul linia de sosire. Lenoir și lyonezul urmau la o distanță de două roți. Busard termină pe locul patru, la zece metri distanță.

Juliette Doucet, care era lângă linia de sosire, îi dădu bressanezului buchetul învingătorului. Bressanezul făcu turul de onoare în mijlocul aplauzelor.

— Ura, bressanezule ! striga Juliette Doucet.

Îl dusei pe Busard la policlinică unde i-au cusut rănilor. Din fericire, nu erau prea grave.

Din volumul „325 000 de franci“, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1957. Traducere de Demostene Botez.

Haralamb ZINCĂ (n. 1923)

De la debutul său editorial, care a avut loc în 1950, cu volumul *Primăvara*, scriitorul Haralamb Zincă își dezvăluie interesul pentru domeniul sportului. Narațiunea din volumul amintit cuprinde și descrierea unui meci de box, ceea ce autorul face cu remarcabilă pricepere, într-o terminologie adecvată, determinându-ne să credem că nu i-a fost străină lumea „careului magic“.

În anii copilăriei, H. Zincă a practicat, cu zel, gimnastica la aparate, distingându-se în exercițiile la paralele. În anii tinereții, H. Zincă a făcut alergări pe distanțe lungi și a urmărit cu interes concursurile de atletism, atenția fiindu-i captată, mai ales, de spectaculoasă probă a săriturii cu prăjina, după propria mărturisire a scriitorului: „M-au fascinat din totdeauna săriturile cu prăjina. În vis mă văd mereu alergând cu încetinitorul și făcând salturi imense. Nici nu mă mir că fiul meu a practicat săritura în înălțime“.

ALERGĂTORUL ȘI MESTEACĂNUL

Fostului atlet D.P.

Cel care îl descoperise rostise fără echivoc: „E un alergător înăscut. E ceea ce se numește un instinctiv. Asta să încapă pe mîini pricepute devine într-un timp relativ scurt un mare campion... Repet, e un alergător înăscut“.

Într-adevăr, Vlad alerga dintr-o adîncă pornire lăuntrică. Nu știa că e un alergător înăscut, iar că ar fi un instinctiv, nu aflase încă. Simțea pur și simplu nevoia să alerge, așa cum unii simt nevoia să cînte, să fumeze, să bea.

„E ceea ce se numește un instinctiv, spuse și antrenorul după ce-i admirase fuleul. Are stofă de mare campion“.

Vlad încă nu aflase că ar fi un instinctiv și nici ce soartă i se hărăzea. Avea șaisprezece ani, alerga dintr-o pornire lăuntrică și, cu timpul, învățase să alerge pe distanțe din ce în ce mai mari. În clipele acelea, întreaga sa ființă cunoștea o metamorfoză pe cât de ciudată, pe atât de totală. Nu mai era Vlad cel cu nota patru la fizică și zece la literatură, ci un mare descoperitor de orizonturi. Alerga mereu către depărtări pe care numai el le vedea sau poate nu le vedea, ci le intuia, așa cum marii navigatori de pe timpuri intuiau în largul necunoscutelor oceane paradise terestre și rătăceau într-acolo.

„E un alergător înnăscut, rostise fără echivoc cel care-l descoperise. Asta să-ncapă pe mâini pricepute...“ Vlad avea șaisprezece ani, încă nu aflase că-i un alergător înnăscut, dar tot dintr-o pornire lăuntrică alerga totdeauna cu capul sus, cu privirile pierdute în depărtări, desfăcînd un pas elastic, egal, susținut de o respirație ritmică, egală, inepuizabilă. Avea șaisprezece ani. Alerga cu capul sus și cine-l vedea, și nu era selecționar sau antrenor, înțelegea deîndată că Vlad alerga urmărind pe cer o stea nevăzută. Alerga dintr-o pornire lăuntrică și de aceea alerga cu plăcere. Totul în calea sa — copacii, casele, copiii, vehiculele — alunecau într-o înlănțuire halucinantă. Prindeau și ele să alerge în sens invers, imitîndu-i mișcările, gesturile, respirația.

Alerga știindu-se un descoperitor de orizonturi. De fiecare dată, la capătul cursei, descoperea mereu altceva — o floare, o poiană, un apus de soare, o creastă de deal. Orizontul supus îl desfăta, îl emoționa, îl îndemna să alerge.

„E un alergător înnăscut... decretase fără echivoc antrenorul. E ceea ce se numește un instinctiv.“

Nu se înșelase. Îl adusese pe Vlad la clubul său, apoi ceruse cu insistență să fie mutat la Școala sportivă. Izbuti să obțină toate aprobările. Două sau trei luni mai târziu, antrenorul telefonă unui ziar de specialitate. A doua zi apăru în ziar o însemnare intitulată : „O speranță a atletismului nostru“.

Vlad se pomeni pe pista de zgură a unui stadion. În jurul său, tribunele formau un zid înalt, de nepătruns și, brusc, orizonturile dispărură. Se pomeni alergînd zi de zi pe pista de zgură a stadionului ca într-un imens cerc vicios. Antrenorul îi număra pașii, viteza, respirația, bătăile inimii. Îl lăuda de fiecare dată : „Ești un alergător înnăscut“ și-l obliga să facă de zece, de o sută, de o mie de ori una și aceeași mișcare. Alerga, obținea, spre satisfacția antrenorului, timpi din ce în ce mai buni ; din calea sa însă dispăruseră orizonturile. Copacii, casele, copiii nu mai alunecau

pe lângă el în acea înlanțuire halucinantă și tulburătoare. Curînd, doborî ușor, spre uimirea tuturor, cîteva recorduri.

„E un alergător înnăscut, se scria în mai toate articolele. E ceea ce antrenorul X numește un instinctiv.“

Antrenorul deveni umbra sa. Îi cronometra somnul, odihna, mișcările, viteza, respirația, bătăile inimii și declara presei că e mulțumit de evoluția elevului său. Vlad însă nu mai alerga dintr-o pornire lăuntrică. Nu mai alerga cu capul sus, cu privirile ațintite spre o stea nevăzută, ci îndreptate spre cronometrul din mîna antrenorului.

„Te pregătesc pentru Olimpiadă“, decretă antrenorul după ce Vlad doborî recordul pe 5 000 de metri.

Cronometrul antrenorului îi intra în suflet, în sînge, în cap. Cronometrul îl scula, îi dădea starturi, îl îndemna în timpul cursei, iar la capătul ei îl înjura sau îl lăuda, după împrejurări.

Nu mai alerga dintr-o pornire lăuntrică. Cronometrul îi furase orizonturile. Osteni pe neașteptate, căzu la pat, iar medicul rosti fără menajamente: „Hepatită“. Zăcu multă vreme în spital fără gînduri, fără vise, fără el însuși. Cînd, în sfîrșit, se însănătoși, doctorul, care cîndva îl văzuse alergînd, îl pofti în cabinet și, după o introducere plină de tact, îi spuse: „Dragul meu, astăzi o să-ți dăm drumul acasă. Este de datoria mea să-ți atrag atenția că de-acum înainte îți este interzis să mai alergi. Orice recidivă... mă înțelegeți, nu-i așa?“

Antrenorul îl aștepta la poarta spitalului. Aflase din ajun concluziile medicului și era sincer amărît de soarta elevului. Îl luă prietenește de braț și-l îmbărbătă: „Ești un sportiv înnăscut. După ce o să termini cursurile școlii sportive o să devii un bun profesor de gimnastică. Sînt convins de acest lucru“. Îl bătui pe umăr cu același gest profesional cu care îl bătea ori de cîte ori se arăta mulțumit de performanțele sale.

Vlad primi totul cu o indiferență mută. Nu se arăta nici trist, nici bucuros. Își simțea viața, totuși, ceva mai ușoară. În locul cronometrului își auzi din nou bătăile inimii. Privea în jur — copacii, casele, copiii, vehiculele i se păreau de o platitudine îngrozitoare și se întrebă îngrijorat dacă nu cumva tot ceea ce descoperise în alergările sale de altă dată nu fusese o nălucire.

„O să devii un foarte bun profesor de gimnastică“, îi proorocise antrenorul.

Nu greșise. Vlad absolvi Școala sportivă cu calificativul 10 și, pentru că rămăsese cu o ușoară diskinezie biliară, fu repartizat ca profesor de gimnastică medicală la un sanatoriu balneo-climateric. Vlad mulțumi Comisiei și păși încrezător în viitoarea carieră.

Sala de gimnastică a sanatoriului se afla la parterul clădirii, avea trei ferestre mari și Vlad, mai presus de orice, se bucura de existența lor. În momentele de repaus, deschidea ferestrele și cuprindea dintr-o privire, cu lăcomie, depărtările : trei dealuri acoperite cu pini formau trei trepte verzi către crestele unui munte pleșuv. Undeva, pe cea de a treia treaptă, ochiul său ager descoperise un mesteacăn solitar. Părea un copilăș firav care, de spaimă, încremenise locului. Ori de câte ori îl zărea încremenit în marea sa solitudine, Vlad se lăsa cuprins de o tristețe grea.

Doctorii sanatoriului îi trimiteau pacienți. „Ți-i trimitem ca să-ți faci și tu norma !“ — spuneau ei, nu fără o notă de ironie. De regulă avea de a face cu pacienți. Bărbații refuzau gimnastica medicală, chiar și atunci când aveau nevoie de ea. Seriile de sindicaliști veniți la odihnă se succedau în valuri și fiecare val lăsa în sala de gimnastică un număr de pacienți — femei trecute de patruzeci de ani sau aproape de vîrsta asta, grase, dacă nu chiar obeze. Rămîneau în fața lui, vara — în șorturi ; iarna — în treninguri. Toate aveau în priviri același licăr de spaimă și de speranță.

„Respirați adînc,... diafragmal... Învățați să respirați diafragmal, le sfătuia el. Țineți aerul în piept... Așa.... Foarte bine...“.

„Stăm cu brațele oblic înainte... Ridicarea piciorului stîng cu atingerea mîinii drepte... Revenire.“

Un timp își luă în serios profesiunea. Îl încurajau și privirile rugătoare ale pacientelor sale grase și, din pricina asta, nefericite. Citea manuale de specialitate, conspecta. La fiecare început de serie ținea un speech. Explica pacientelor importanța gimnasticii, făcea incursiuni în istoria gimnasticii la chinezi, la greci, la indieni...

„Ridicarea pe vîrfuri cu ducerea brațelor prin lateral în sus, indica el. Unu, doi, trei...“

După un număr de exerciții, pacientele începeau să gîfîie, să transpire și să se vaite : „Tovarășe profesor, mă doare aici, de ce ?“ El se grăbea să explice că în locul acela dureros se afla splina și că o mișcare respiratorie corectă va avea ca efect lichidarea durerii.

„Inspirați ! Unu ! Expirați ! Doi ! Mîinile sus, inspirați ! Mîinile jos, expirați !... Ghemuirea cu coborîrea brațelor lateral jos.“

Seriile se succedau din trei în trei săptămîni. Însă după cîteva luni de la numirea sa, Vlad încercă o senzație bizară : pacienții se succedau, dar în sala de gimnastică reveneau mereu și mereu aceleași femei trecute, grase, preocupate să-și îndulcească bătrînețele. Începu să se plictisească. În cîteva rînduri se surprinse căscînd. Mișcările corecte sau incorecte ale pacientelor îl lăsau indiferent. Aștepta cu nerăbdare terminarea exercițiilor ca să poată să treacă la fereastră și să alerge cu privirile departe, departe. Deveni ner-

vos și ori de câte ori i se oferea prilejul se răstrea la pacientă, apăsându-lă la un vocabular care altă dată i-ar fi repugnat :

„Șezuta sus, cucoană... mai sus... O urniți greu... Desigur, mincați multe dulciuri“.

Îi plăcea să rămână singur, lângă cele trei ferestre larg deschise. Privirile îi alergau de pe o treaptă pe alta, poposind lângă mesteacănul solitar al depărtărilor. Îl vedea cum se leagănă în bătaia vântului, cum crengile, asemenea unor brațe, îl chemau sau îl îndemneau : „Hai, vino ! De când te aștept !“ Se vedea atunci alergând cu capul sus, către mesteacăn.

„Atenție ! Îndoim picioarele... le ducem la piept... Tălpile rămân pe sol... Exercițiul ăsta folosește la...“.

Îi plăcea să aibă tot timpul înaintea ochilor cele trei trepte ale muntelui învăluite în lumină și, undeva, pe o palmă de pământ, mesteacănul solitar. Când, din adâncul văzduhului, stîncile negre ale norilor se prăvăleau peste cele trei dealuri întunecîndu-le și strîvindule, Vlad devenea nu numai nervos ci și rău. Își puneă atunci pacientele să umble în patru labe.

„Mișcarea ursului, explică el batjocoritor, ajută la toate bolile stomacale și intestinale. Umblați cît mai mult în patru labe și o să slăbiți.“

„Ferestrele, ...gîndea el în timp ce auzea în spate gîfîiturile femeilor, ce bine că omul le-a descoperit. Ce-ar fi fost viața fără ferestre ! Pentru pacientele mele gimnastica este ultima lor fereastră.“

Deschidea ferestrele din ce în ce mai des. Și din ce în ce mai des se gîndea la zilele cînd avea 4 la fizică și 10 la literatură.

Deschidea ferestrele și auzea din ce în ce mai limpede glasul mesteacănului, chemările orizontului acela de sub crestele munților Făgărașului. Și într-o zi, patrusprezece femei grase, îmbrăcate în șorturi, îl văzură pe profesorul lor de gimnastică escaladînd sprințen fereastra. Îl văzură apoi alergînd. Mai avea încă un fuleu frumos și elastic...

*Din volumul „Dragoste moartă“, Editura
Cartea Românească, 1975*

CUPRINS

	Pag.
Cuvînt înainte	5
Mahalaua patinează (Radu Boureanu)	10
O fată m-a făcut s-alerg (Giuseppe Brunamontini)	18
Record mondial (Karel Capek)	21
O gală de box (George Călinescu)'	29
Alegoria patosului — Nadia Comăneci (Cella Delavrancea)	39
Aventură nautică (Mircea Eliade)	42
Vară periculoasă (Ernest Hemingway)	49
Rolul nefericit de clovn (Alexandru Ivasiuc)	58
Tem-po Em-te-ka (Karinthy Frigyes)	67
Alergarea de la Maraton la Atena (Janusz Koniusz)	71
Echipa (Siegfried Lenz)	82
Pe pista olimpică de la Colombes (Henry de Montherlant)	93
Jocuri de primăvară (Mihail Sadoveanu)	96
Lecția de schi (Mihail Sebastian)	101
Cashel Byron intră în ring (George Bernard Shaw)	119
Dublu mixt (Irvin Shaw)	129
Întîiul stadion : maidanul (Ionel Teodoreanu)	141
Căderea călărețului (Lev Tolstoi)	146
Învingătorul suedezilor (Iuri Trifonov)	152
Ascensiunea muntelui Riffel (Mark Twain)	164
Circuitul ciclist (Roger Vailland)	179
Alergătorul și mesteacănul (Haralamb Zincă)	197

Redactor : GEORGETA COPEL
Tehnoredactor : MARIA TAMEȘ

Bun de tipar : 26.IV. 1990
Coli tipo : 12,75

Tiparul executat sub comanda 5298-90 la
ÎNTPREPRINDEREA POLIGRAFICĂ BACĂU
Str. Mioriței nr. 27

11,50 - Lei
2 Lei T. L.

13,50 Lei total

SPORTIUL în literatură

EDITURA SPORTO TURISM

ISBN 978-41-0107-2

